Ivana Panholzer-a

Velika

Biblijska Povijest

staroga i novoga zavjeta

za građanske i pučke škole.

Odobrena od austrijskih biskupa 19. novembra 1901.

Preveo

Matej Oršić,

orlačko-vranski dušobrižnik.

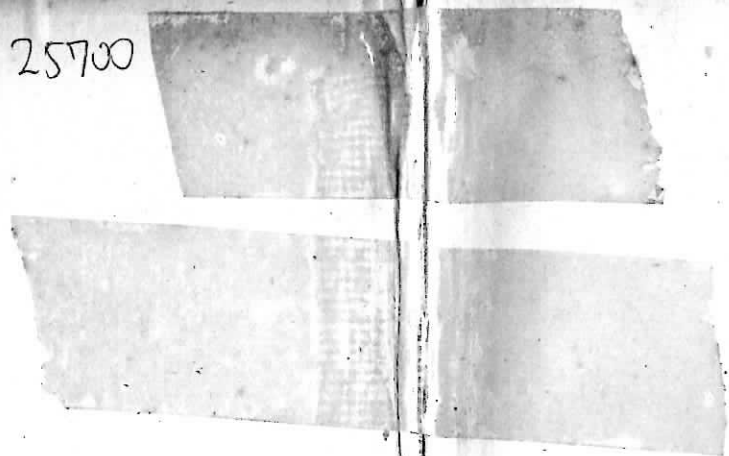
Ovaj prijevod bi odobren od knezonadbiskupskog Ordinarijata u Beču dne 3. listopada 1911, br. 9404.

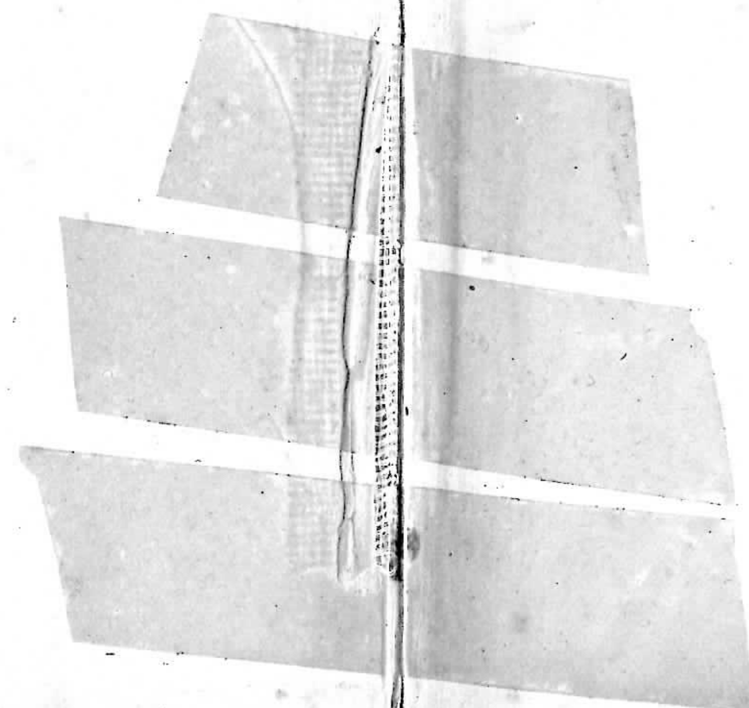
U tekstu su naštampane 103 slike i 3 karte.

Uvezana stoji **1 K.**

U carskoj kraljevskoj nakladi školskih knjiga u Beču

25700

Ivana Panholzer-a

Velika

Biblijska Povijest

staroga i novoga zavjeta

za građanske i pučke škole.

Odobrena od austrijskih biskupa 19. novembra 1901.

Preveo

Matej Oršić,

orlačko-vranski dušobrižnik.

Ovaj prijevod bi odobren od knezonadbiskupskog Ordinarijata u Beču dne 3. listopada 1911, br. 9404.

U tekstu su naštampane 103 slike i 3 karte.

Bez promjene preštampan tekst od godine 1912.

Uvezana stoji **1** krunu.

U carskoj kraljevskoj nakladi školskih knjiga u Beču.

1914.

Školske knjige, što ih izdaje koja c. kr. naklada školskih knjiga, smiju se prodavati samo za cijenu, koja je naznačena na prvoj strani.

Povijest staroga zavjeta.

Prvo doba.

Prastara povijest ljudi.

Od Adama do Abrahama (oko 4000—2000 godina prije Krsta).

1. Stvorenje svijeta.

U početku je Bog stvorio nebo i zemlju. No zemlja bijaše još bez obličja i pusta. Sva bijaše pod vodom i tama se prostiraše posvuda. Duh Božji lebđaše nad vodama. Tada reče Bog: „Neka bude svjetlost!“ I svjetlost je postala. To je bio prvi dan.

Drugi dan reče Bog: „Neka bude svod!“ I bi tako. Svod je Bog nazvao nebo.

Treći dan reče Bog: „Neka se sabere voda, što je pod nebom, na jedno mjesto i neka se pokaže kopno!“ I bi tako. Kopno je Bog nazvao zemlja; a svu je ujedno sabranu vodu nazvao more. Tada Bog reče: „Neka zemlja rodi travu, bilje i plodonosna stabla!“ I bi tako. Zemlja se je sada ozelenjela; raslo je svakojako cvijeće, grmlje i drveće.

Četvrti dan reče Bog: „Neka budu svjetlila na nebu, da obasjavaju zemlju i pokazuju dane i godine!“ I bi tako. Na nebu je sjalo sunce, što zemlju obasjava, grije i plodnom tvori, pa mjesec i nebrojene zvijezde.

Peti dan reče Bog: „Neka budu ribe u vodi i ptice u zraku!“ I Bog je stvorio svakojake, velike i sitne, životinje u vodi i u zraku.

Šesti dan reče Bog: „Neka zemlja rodi svakojake životinje!“ I stvorio je svakojake, velike i sitne, pitome domaće i divlje gorske životinje. Napokon je Bog stvorio čovjeka, kome imaju da služe svi ostali stvorovi na zemlji.

I Bog vidje sve, što je učinio, i bi veoma dobro.

U sedmi je dan Bog počinuo; taj dan blagoslovi i posveti.

Divi se veličanstvu Božjemu! On jedini je sam od sebe i beskrajno savršen. On jedini je vječan, t. j. da je uvijek bio, da jest i da će uvijek biti. On jedini je svemogući, on je stvorio nebo i zemlju i sve, što jest. On je gospodar svega; on se jedini ima obožavati, nada sve štovati i hvaliti. „Svet, svet, svet je Gospodin Bog Sabaot, puna su nebesa i zemlja slave njegove."

2. Stvorenje i kušnja anđela.

Na nebu je Bog stvorio anđele. Anđeli su čisti duhovi, koji imaju razum i slobodnu volju, ali tijela nemaju. Oni imaju da se Bogu klanjaju, da ga ljube, da mu služe i da čuvaju ljude. Svi su ti anđeli bili dobri i blaženi. Imali su milost posvećujuću i mnoga savršenstva.

Mnogi su od ovih anđela postali oholi, pobunili se proti Bogu i nisu htjeli više da mu služe, pa rekoše: „Svevišnjemu hoćemo biti jednaki; nad zvijezdama podignut ćemo svoje prijestolje!"

Tada se zametnu na nebu velika borba, dobri se anđeli borahu sa zlima. Oholi su anđeli bili nadvladani, pa ih je Bog od sebe

zauvijek odbacio i u pakao strmoglavio. Zovu se zli duhovi ili vragovi ili đavoli pakleni. Bog pako nadari anđele, koji su ostali dobri, vječnim blaženstvom u raju. Dobri anđeli gledaju uvijek lice Oca nebeskoga. Mi ih poštujemo kao svete anđele. Dobri nas anđeli ljube, nukaju nas na dobro, mole se za nas i čuvaju nam tijelo i dušu. Zato ih zovemo: sveti anđeli čuvari.

Koliko svet je Bog! Hoće i ljubi dobro, a mrzi na zlo — na grijeh. Nu on je i neizmjerno pravedan; jer nadaruje dobro, a kazni zlo, kako tko zasluži. Njemu ima sve da služi. — Poštuj revno svoga svetog anđela čuvara, moli mu se, poslušaj njegova nadahnuća i budi mu zahvalan!

3. Stvorenje čovjeka. Raj zemaljski.

Kad je Bog šesti dan stvarao čovjeka, reče: „Načinimo čovjeka na sliku i priliku svoju, koji će biti gospodar od riba morskih i od ptica nebeskih i od svake životinje i od cijele zemlje!" I napravi Bog tijelo čovječje od zemlje i udahnu mu besmrtnu dušu. Tako je postao prvi čovjek. Bog mu je nadio ime Adam, t. j. čovjek od zemlje.

Bog je bio nasadio za čovjeka krasan vrt, koji se zove raj. U tom je raju Bog namjestio Adama, da ga obrađuje i čuva. U raju je bilo svakojakih stabala ukusnog voća; a natapaše ga rijeka, koja se izlijevala u četiri potoka. Usred je vrta bilo stablo života i stablo znanja dobra i zla. S ovim je stablom Bog htio kušati čovjeka, da li će ga slušati. Zato reče Adamu: „Sa svakoga drveta u vrtu slobodno jedi; ali sa stabla znanja dobra i zla, koje je usred vrta, nemoj jesti, jer u kojigod dan uzjedeš s njega, zacijelo ćeš umrijeti."

Adam bijaše još sam na zemlji. Tada Bog reče: „Nije dobro za čovjeka, da bude sam; načinimo mu družicu prema njemu." Nato Bog dovede sve životinje pred Adama, da im nadjene ime. I Adam je svakoj nadio ime. Ali se ne nađe družica prama njemu. Zato Bog pusti tvrd san na Adama pak uze jedno od rebara njegovih i stvori od njega ženu. Kada se je Adam probudio, dovede mu Bog ženu. Adam se ženi veselio i nadjene joj ime Eva, t. j. mati svim živima.

Bog je blagoslovio Adama i Evu. I življahu veoma srećno u krasnome vrtu. Bili su oboje bez grijeha, pa ih nije nikada ništa zaboljelo i bili su besmrtni ne samo dušom nego i tijelom.

Koliko je veliko i uzvišeno dostojanstvo čovječje! Bog ga je uzvisio malo manje od anđela i ovjenčao ga je slavom i čašću i postavio ga je gospodarom nad djelima ruku svojih (Psalam 8.). Tijelo je čovječje doduše napravljeno od praha zemaljskoga, ali duša čovječja je duh besmrtan i kao takova je naravna slika i prilika Božja. I Bog bijaše prvim ljudima podijelio također posvećujuću milost, po kojoj su postali također vrhunaravna slika i prilika Božja i djeca Božja. — Koliko je dobrostiv bio Bog prama njima! Bili su veoma srećni. Imali su se Bogu klanjati, ljubiti ga, služiti mu i tako postati navijek blaženi.

4. Grijeh i kazna. Obećanje Otkupitelja.

Toj je sreći prvih ljudi zavidio uvelike đavo te nastojao, da ih zavede na grijeh. Poslužio se na to zmijom, jer je ona bila lukavija od svih životinja. Jednom se Eva približi zabranjenome stablu i ugleda zmiju na njemu. Evi reče zmija: „Zašto vam je Bog zapovjedio, da ne jedete sa svakoga drveta u raju?" — Eva odgovori: „Mi smijemo jesti voća od svakoga stabla u raju; samo

je za voće ovoga stabla, što je usred vrta, zapovjedio Bog, da ne jedemo i u nj ne diramo, da možda ne umremo." A zmija reče ženi: „Nikako ne ćete umrijeti. Oči će se pače vaše otvoriti, pa ćete biti kao Bog i znati dobro i zlo."

Eva je sada stala pohlepnim okom promatrati stablo. Voće joj se svidje, pa ga je vrlo rado uzabrala i jela. Zatim dade svome mužu, pa je io i on. To je prvi neposluh protiv zapovijedi Božje; to je prvi grijeh.

Sada im se oči otvore, no sasvim drugačije nego su mislili. Opazivši da su goli, postidješe se te spletoše od lišća smokova sebi pregače.

Tada im se javi Bog. Kada začuše glas njegov, sakriše se među drveta u raju. No Bog vikne: „Adame! Gdje si?" — Adam odgovori: „Čuo sam tvoj glas i preplašio se, jer sam go, pa sam se sakrio." — A Bog mu reče: „Tko ti je rekao, da si go, već ako nijesi io s onog drveta, s kog ti zabranih, da ne jedeš." Adam reče: „Žena, koju si mi dao za družicu, dade mi voća

s drveta, pa sam io." Onda reče Bog Evi: „Zašto si to učinila?" A Eva odgovori: „Zmija me je prevarila, te sam jela."

Bog reče tada zmiji: „Kad si to učinila, da si prokleta među svim životinjama na zemlji; po trbuhu ćeš puzati i zemlju jesti svega vijeka svoga! Neprijateljstvo ću metnuti između tebe i žene i između sjemena tvoga i sjemena njezina: Ona će satirati glavu tvoju, a ti ćeš vrebati petu njezinu.“ — Evi pak Bog reče: „Imat ćeš mnogo muke s djecom i stajat ćeš pod vlašću muža tvoga i on će ti biti gospodar.“

Adamu napokon Bog reče: „Jer si poslušao ženu i io s drveta, s kojega ti zabranih jesti, prokleta bila zemlja u djelu tvojem, s mukom ćeš se od nje hraniti. Trnje i korov će ti rađati i sa znojem svoga lica jest ćeš kruh, dok se ne vratiš u zemlju, od koje si uzet, jer si prah i u prah ćeš se vratiti.“

Tada Gospodin Bog načini Adamu i Evi haljine od kože i obuče ih i protjera iz raja. Pred rajem postavi anđela s plamenim mačem, da čuva put ka drvetu od života.

Bog je sveznajući. On znade i što je bilo i što jest i što će biti; on znade i najtanje naše misli. — Istočni je grijeh naškodio ne samo prvomu čovjeku, nego je, zajedno sa svojim zlim posljedicama, prešao i na sve ljude! Jedina je Blažena Djevica Marija bila očuvana od istočnoga grijeha. — No Bog se smilova i ljudima obećavši im Otkupitelja, koji je skršio moć zla neprijatelja i učinio nas opet djecom Božjom.

5. Kain i Abel.

Adam i Eva imali su mnogo sinova i kćeri. Najstariji sinovi njihovi bijahu Kain i Abel. Kain postane ratar, a Abel pastir. Abel bijaše pravedan i pobožan, Kain pak opak. Jednoga dana prinesoše obojica Bogu žrtvu. Kain prikaza od svoga ploda zemaljskoga, a Abel najbolje janje od svoga stada. Bog je s veseljem pogledao na Abela i na njegovu žrtvu, a na Kaina i na njegovu žrtvu nije pogledao. Zato se Kain rasrdi i zamrzi veoma na svoga brata, a lice mu spade. Bog ga opomenu rekavši mu: „Kaine! Zašto se srdiš i zašto ti se lice tako promijeni? Kad dobro činiš, bit ćeš nagrađen; a kad činiš zlo, namah će te stići kazna. Obuzdaj pohlepu na zlo i ti njoj imaš gospodovati!“

Ali Kain ne htjede slušati opomene Božje. Poslije veoma prijazno reče Kain Abelu: „Iziđimo na polje!“ Kad su pak bili na polju, skoči Kain na brata svoga i ubije ga. Tada mu se javi Bog

i zapita ga: „Gje je Abel, brat tvoj?“ — Kain odgovori: „Ne znam. Zar sam ja čuvar brata svoga?“ — A Bog mu reče: „Što si učinio? Krv brata tvoga viče sa zemlje k meni. I sada da si proklet na zemlji. Kada zemlju uzradiš, ne će ti više davati plodova svojih. Potucat ćeš se i bjegunac ćeš biti na zemlji!“ — Kain sada očajno zavapi: „Moj grijeh je tako velik, da mi se ne može oprostiti! Ja se moram kriti ispred tvoga lica, pa tko me nađe, ubit će me.“

Bog načini znak na Kainu, da ga nitko ne ubije. Tada Kain pobježe ispred lica Gospodinova i naseli se kao bjegunac na istočnoj strani.

Nevino ubijeni Abel je prilika Isusova, koga su nekriva ubili braća mu Židovi. Koliko užasan je grijeh zavisti, koja prouzrokuje čak isto bratoubistvo, štono u nebo za osvetom vapi! Ali najstrašnije je, kada grješnik zdvaja o milosti Božjoj.

6. Umnožavanje i nevaljalstvo ljudsko.

Mjesto ubijenoga Abela dade Bog praroditeljima drugoga sina, koga su nazvali Set. Set bijaše dobar i pobožan kao i Abel. Adam je imao još drugih sinova i kćeri. On im je pripovijedao sve, što mu Bog kaza, pa i ono, kako mu obeća Otkupitelja. Adam je živio devet stotina i trideset godina. I njegovi prvi potomci dočekali su veliku starost; Matuzalem je živio čak devet stotina i šezdeset i devet godina.

Ljudi se tada razdijeliše na ratare i na pastire. Neki bijahu i zanatlije, tako Tubalkain bijaše kovač, a Jubal činjaše svirale. Djeca Setova bijahu pobožna, pa se zovu djeca Božja; potomci pak Kainovi bili su opaki, pa su nazvani djeca svijeta. Između djece Božje osobito se isticaše Enoh. On je živio pobožno i bogobojazno i nagovarao je opake, da se poprave; zato mu je i Bog osobito volio.

No malo pomalo dobri općiše s opakima i mnogi se od dobrih izopačiše, tako da je sve većma rastao broj bezbožnika. Tada Bog reče: „Ljudi ne će dalje živjeti. Hoću da ih zatrem sa zemlje; jer živu po svojoj grješnoj putenosti. Dat ću im još sto dvadeset godina, da bi se pokorom usvijestili.“

Zla društva kvare dobro ćudoređe. „Sine moj, ako bi te mamili grješnici, ne pristaj! Ne idi na put s njima, jer nogama svojim trče na zlo!“ (Priče Solomunove 1, 10. 15. 16.)

7. Opći potop.

(Oko 2400. godine prije Krstova narođenja.)

Ljudi se nijesu poboljšali, a njihova zloća bijaše sve veća. Među mnogobrojnim je bezbošcima živio Noa. On bijaše pravedan i savršen i bojaše se Boga. Imao je tri sina: Sema, Hama i Jafeta. Ova je obitelj našla milost pred Bogom i spasla se. Bog reče Noi: „Zemlja se napuni bezakonja ljudskoga; ja ću ih zatrti. Sagradi kovčeg od istesana drveta; neka bude trista lakata dug, pedeset lakata širok i trideset lakata [1]) visok. Odozgo načini prozor, a sa strane vrata; iznutra načini tri poda i na njima sobe.

Pukotine zatopi smolom iznutra i izvana. Evo ću bo pustiti potop na zemlju, i sve, štogod na njoj živi, izginut će. Ući ćeš pak u kovčeg ti i tvoja žena i tvoji sinovi i žene tvojih sinova.

[1]) Lakat je mjera, koja dosiže od lakta do srednjega prsta na ruci odrasla čovjeka: oko $^1/_2$ metra.

Uzet ćeš također sa sobom u kovčeg od svake vrste životinje po dvoje, a od čistih pak životinja po sedmero. Uzet ćeš sa sobom također hrane za tebe i za životinje.“

Noa učini sve, kakogod mu je Bog zapovjedio. On građaše kovčeg i propovijedaše ljudima pokoru. No ljudi nijesu marili za njegove ukore nego su jeli, pili i pirovali.

Kad je istekao rok pokori, reče Bog Noi: „Uđi u kovčeg i ti i svi tvoji i uzmi sa sobom također životinje unutra! Jer ću do sedam dana pustiti dažd na zemlju za četrdeset dana i četrdeset noći. I pogubit ću sa lica zemlje sve žive stvorove, što sam ih učinio.“ Noa uljeze u kovčeg [1]) sa svojim sinovima, sa svojom ženom i sa ženama svojih sinova, usve bijaše dakle osmero ljudi. I životinje se isto ukrcaše sve, kako je Bog bio zapovjedio.

Netom je sedam dana minulo, Bog sam spolja zatvori vrata kovčegu. I eto ti navali namah voda iz ponora i udari dažd s neba na zemlju za četrdeset dana i četrdeset noći. Voda poplavi sve i dizaše se sve većma, dok je doprla iznad najviših brda za petnaest lakata. Kovčeg pak plovljaše ozgora po vodi.

Tako izgibe sve, što je na zemlji živjelo, i ljudi i životinje. Spasio se samo Noa i što bijaše s njim u kovčegu.

Strašni nas kazneni sud o općem potopu poučava, kako je Bog doduše veoma dobrostiv, no ujedno i neizmjerno pravedan. — Kovčeg je prilika katoličke crkve, koja je jedino spasonosna.

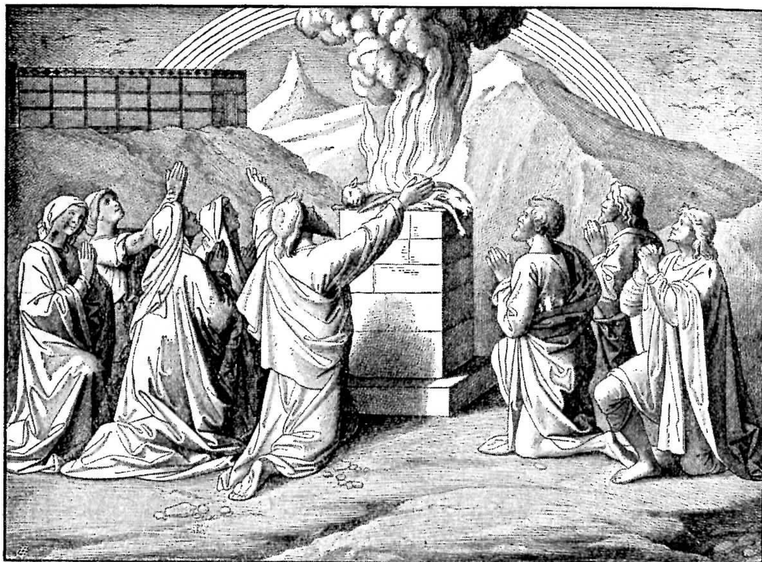
8. Noa izlazi iz kovčega i prikazuje žrtvu zahvalnicu.

Voda stajaše povrh zemlje sto i pedeset dana. Tada se Bog opomenu Noe i svih životinja, što bijahu zajedno u kovčegu, i posla topao vjetar na zemlju. Voda stade malo pomalo opadati. Kovčeg se ustavi na jednom brdu u Armeniji. Doskora su se naokolo pokazali i vrhovi od brda. Poslije četrdeset dana Noa otvori prozor na kovčegu i ispusti gavrana, a on se više ne vrati. Zatim pusti goluba, no on još ne našavši, gdje bi stao nogom svojom, namah se vrati. Poslije sedam dana ispusti Noa opet goluba, a on se tek pred večer vrati i donese u kljunu maslinovu grančicu sa zelenim lišćem. Tako Noa pozna, da je opala voda sa zemlje. Ali

[1]) Bilo je to mjeseca studenoga.

počeka još sedam dana pa opet ispusti goluba. Ovaj se više ne vrati, jer je zemlja bila posve suha.

Noa je čitavu godinu proboravio u kovčegu. Tada mu Bog zapovjedi: „Izađi iz kovčega ti i tvoji i sve životinje!" Noa tako i učini. Tada Gospodinu sagradi oltar i prinese žrtvu zahvalnicu

za čudovito spasenje. Ta žrtva bijaše ugodna Gospodinu, pa metnu dúgu u oblake i blagoslovi Nou i njegove sinove te reče: „Učinit ću zavjet s vama i s vašim potomcima. — Unaprijed ne će biti više takva potopa, koji bi zatro svu zemlju. Dok bude zemlje, redovito će biti sjetve i žetve, ljeta i zime, noći i dana. Postavljam dugu svoju u oblake, da bude znak moga zavjeta između mene i zemlje."

9. Noini sinovi. Njegova smrt.

Noa poče opet sa svojim sinovima težiti zemlju. Posadi također vinograd i braše grožđe. Ne znajući pak još, kako je jako vino, jednom ga se odveć napi pa se opi i legne otkriven u svojem šatoru. Kad je to vidio Ham, iziđe napolje i porugljivo kaza to braći svojoj. A Sem i Jafet otiđoše u šator i idući natraške pokriše

haljinom oca svoga, koji je spavao. Kad se je Noa probudio i doznao, što se dogodi, kaza Hamu, kako će ga Bog kazniti, jer se ocu narugao; a Sema i Jafeta blagoslovi. Noa je živio iza potopa još trista i pedeset godina pa umrije u starosti od devet stotina i pedeset godina.

Noa je praslika Otkupiteljeva. Noa gradi kovčeg, gdje se spasava rod čovječji. Isus pak utemeljuje Crkvu katoličku, gdje ljudi primaju život i spasenje. Bog učini zavjet s Noom i znak zavjetu je duga; Isus učini novi zavjet, zavjet mira. — „Blagoslov oca utvrđuje sinovima kuće, a prokletstvo materino razvaljuje ih do temelja." (Sir. 3, 11.) „Poštuj oca i mater."

10. Gradnja kule Babilonske. Početak neznaboštvu.

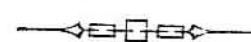
Potomci se Noini raširiše najprije u širokoj ravnici Senaarskoj i nastaniše se ondje. Onda bijaše na zemlji samo jedan jezik. A kad su se ljudi silno namnožili, rekoše među sobom: „Hajde da sazidamo

grad i kulu, kojoj će vrh biti do neba, da sebi proslavimo ime te da se ne bi rasuli po svoj zemlji!" Pekli su u vatri opeke od zemlje i uzeli su smolu zemljanu mjesto vapna pa počeše graditi. No Bog pomrsi njihovu oholu nakanu. On reče: „Gle, jedan je

jezik u svih ljudi. Hajde da im smetemo jezike, da ne razumiju više jedan drugoga!" Morali su sad odustati od dalje gradnje pa se rasuše odanle po svoj zemlji. Tako su postali razni narodi i jezici. Onaj se grad, što ga počeše graditi, zove Babel, to jest: smetnja.

Od triju sinova Noinih postao je sav čovječji rod. Semovo pleme osta u Aziji; od njega potječe narod izraelski. Pleme se Hamovo iseli najvećma u Afriku. Pleme Jafetovo pođe u Evropu. Doskora ti narodi zaboraviše Boga te postaše neznabošci. Mjesto Stvoritelju klanjahu se ljudi stvorovima, n. pr. suncu, mjesecu, zvijezdama, ljudima, životinjama, pače kipovima od drva, kamena i kovine. Bog ih za kazan prepusti njihovim zlim nagnućima, pa su sve dublje upadali u grijehe i u zloću; dođoše dapače do toga, da su žrtvovali svojim kumirima same ljude.

Drugo doba.

Odabranje naroda izraelskoga.

a) Doba patrijaraško.

Od Abrahama do Mojsije (oko 2000—1500 prije Krsta).

11. Poziv Abrahamov.

Među mnogobrojnim neznabošcima življaše pobožan i krepostan čovjek imenom Abram, a kasnije prozvan Abraham, od plemena Semova. Njega i njegove potomke je Bog odabrao, da čuvaju i raširе pravu vjeru i ufanje u obećanog Otkupitelja. Njegov se otac sa svojom obitelji napokon nastanio u Haranu u Kaldeji.

Bog se prikaza Abrahamu i reče mu: „Idi iz zemlje svoje i od roda svoga; pa otiđi u zemlju, koju ću ti ja pokazati! I učinit ću od tebe velik narod i blagoslovit ću te; i u tebi će biti blagoslovljena sva plemena na zemlji."

Abraham otiđe odmah sa ženom svojom Sarom, sa sinovcem Lotom, sa slugama, sluškinjama i sa stokom svojom. Dođe u zemlju kanaansku. Tada mu bješe sedamdeset i pet godina i dođe do mjesta Sihema. Ondje mu se opet prikaže Gospodin govoreći: „Ovu ću zemlju dati tebi i tvojim potomcima." Abraham načini tu žrtvenik i prinese Bogu žrtvu zahvalnicu.

Zemlja se Kanaan zove u Svetome Pismu također zemlja blagoslovljena ili obećana. Radi svoje plodnosti zvala se i zemlja, kojom teče mlijeko i med. Sada se obično zove Sveta zemlja ili Palestina. Isukrst, Spasitelj svijeta, je onaj, po kome će se blagosloviti svi narodi na zemlji.

12. Abrahamova miroljubivost. On izbavlja Lota. Melhizedek.

Bog blagoslovi Abrahama, pa bijaše vrlo bogat. Imaše mnogo sluga, sluškinja, stoke i šatorja. A i Lot je imao mnogo stada.

Budući da im bijahu pašnjaci tijesni, zavadiše se pastiri Abrahamovi s pastirima Lotovim zbog bolje paše. Kad je to doznao Abraham, reče svome sinovcu: „Nemoj da se svađamo ja i ti, ni moji i tvoji pastiri; tä braća smo! Evo, sva je zemlja pred tobom; molim te, odijeli se od mene! Ako ćeš ti na lijevo, ja ću na desno; ako li ćeš ti na desno, ja ću na lijevo.“ Lot izabra lijepu i plodnu dolinu Jordansku, gdje je bio grad Sodoma, i razdijeli se od Abrahama. Abraham življaše u dolini Mambre kod Hebrona.

Malo zatim udariše tuđi kralji na zemlju i oplijeniše gradove Sodomu i Gomoru i zarobiše stanovnike te pokraše sve dobro. I Lota zasužnje i sa svim blagom njegovim odvedu. I dođe k Abrahamu jedan od sluga, koji je bio utekao, i javi mu, što se dogodilo. Kad to Abraham začu, pođe odmah s trista i osamnaest naoružanih momaka u potjeru za kraljevima, pa noću udari na njih, razbi ih, izbavi Lota i sve zarobljene i povrati im sve blago.

Kad se Abraham vraćao, dođe mu ususret Melhizedek, kralj u Salemu i svećenik Svevišnjega. Taj prikaza Bogu kruh i vino kao žrtvu u zahvalu za pobjedu, pa blagoslovi Abrahama govoreći: „Da je blagoslovljen Abraham od višnjega Boga, koji

stvori nebo i zemlju; da je hvaljen Svevišnji Bog, koji ti dade pobjeđu nad neprijateljima!“ A kralj mu sodomski reče: „Daj meni ljude, a blago uzdrži sebi!“ Tada je Abraham podigao ruku svoju uvis i odgovori: „Ni konca ne ću za sebe uzeti od svega; samo neka ljudi, koji su išli sa mnom, uzmu sebi svoj dio.“ Onda se vrati doma.

Melhizedek je prilika Krstova, njegova žrtva je prilika svete misne žrtve. — „Blaženi, koji mir čine, jer će se sinovi Božji nazvati.“ — Otkupiti sužnje je tjelesno djelo milosrđa.

13. Vjera i gostoljubivost Abrahamova.

Jednog se je dana opet prikazao Gospodin Abrahamu govoreći: „Ne boj se! Ja sam ti štit i plaća tvoja vrlo velika.“ I izvede ga noću napolje i reče: „Pogledaj na nebo i prebroji zvijezde, ako možeš. Toliko će biti potomaka tvojih.“ Abraham povjerova Gospodinu i to mu se broji u pravdu.

Kad je bilo Abrahamu devedeset i devet godina, prikaže mu se iznovice Bog govoreći: „Ja sam Bog svemogući; ugađaj meni i budi savršen! I učinit ću zavjet s tobom i ne će ti biti više ime Abram[1]) nego Abraham, to jest: otac mnogih naroda. Ja ću biti s tobom i s tvojim potomcima. A vi pak služite mi kao jedinome Bogu. U znak ovoga zavjeta obrezivat će se svako dijete, kad mu bude osam dana. Žena tvoja Sara imat će sina i nadjeni mu ime Izak.“ I Abraham vjerova riječima Gospodinovim.

Malo zatim je Abraham o podne sjedio pred vratima svoga šatora. I opazi, gdje putem dolaze tri putnika. On im potrča ususret, pokloni im se i najuglednijemu između njih reče: „Gospodine, ako sam stekao milost pred tobom, nemoj proći sluge svoga, nego donijet ću vode i oprati vam noge. Odmorite se pod drvetom! A ja ću vam donijeti kruha, da se okrijepite za dalji put!“ Oni mu rekoše: „Učini, što si kazao!“ Potom je on otrčao u šator i reče Sari: „Zgotovi brzo pogaču od bijeloga brašna!“ A sam donese najbolje tele pa ga zakla i pripravi. Zatim iznese maslaca i mlijeka i spremljeno tele i postavi pred putnike. Dok su oni blagovali, stajaše Abraham pred njima pod drvetom, da ih

[1]) Ovako se dosele zvao.

posluži. Poslije jela najugledniji između one trojice reče: „Do godine u ovo doba opet ću doći, a Sara će, žena tvoja, imati sina."

Abraham upozna tada, da se sam Gospodin u društvu dvojice anđela dao pogostiti od njega.

Vjera Abrahamova bijaše tvrda. Bog je vječna istina. Mi moramo dakle tvrdo vjerovati sve, što je on objavio.

14. Propast Sodome i Gomore.

Putnici sad pođoše dalje put Sodome; Abraham ih isprati neki dio puta. Tada mu Gospodin reče: „Grijesi su Sodome i Gomore grdni i vapiju k meni, da ih kaznim." Ona su dva anđela išla naprijed. Abrahamu bilo je milo stanovnika, pa stupi pred Gospodina i reče: „Hoćeš li pogubiti pravednoga s bezbožnim? Ako ima pedeset pravednika u gradu, ne bi li radi njih oprostio gradu?" —

Gospodin reče: „Ako nađem u Sodomi pedeset pravednika, oprostit ću cijelomu gradu njih radi." Abraham nastavi moliti dalje: „Kad sam već počeo, govorit ću s mojim Gospodinom, ako i jesam prah i pepeo. Zar bi ti zatro sav grad, ako bi bilo pravednika pedeset manje pet?" — Gospodin reče: „Ne ću ga zatrti, ako nađem u

njem četrdeset i pet pravednika." — Opet Abraham reče: „Šta bi učinio, da se nađe četrdeset pravednika?" — Gospodin reče: „Ne ću ih kazniti radi onih četrdeset." Abraham je nastavio dalje moliti i došavši napokon na deset reče: „Nemoj se, Gospodine, gnjeviti na mene, što ću još jednom progovoriti. Šta bi bilo, da se nađe u njemu samo deset pravednika?" — Gospodin reče: „Ne ću ih pogubiti radi onih deset." Potom je Gospodin otišao, a Abraham se vrati. Ni deset pravednika nije bilo u Sodomi.

Oba su anđela došla uveče u Sodomu. Lot je baš sjedio pred vratima gradskim. Kad je vidio, da dolaze stranci, pođe im prijazno ususret i umoli ih, da se k njemu navrate. Još istoga su večera rekli anđeli Lotu: „Izvedi svoje iz grada; jer Bog posla nas, da zatremo grad radi njegovih grdnih grijeha!" Netom je zora zabijelila, navališe na Lota anđeli, da se požuri. A kad se on još ščinjao, uzmu oni za ruku njega i ženu njegovu i dvije kćeri njegove, pa ih izvedu izvan grada govoreći: „Bježi i spasi se na ono brdo! Ne osvrći se natrag, da ne pogineš!"

Kad je sunce ogranulo, pusti Gospodin s neba sumpor i oganj na one gradove i na svu njihovu okolinu. Bezbožni se gradovi unište, svi su stanovnici poginuli i cijeli je kraj bio pust. A Lotova se bila žena obazrela i stane te se pretvori u stup od soli.

Kad je sjutradan rano ustao Abraham i došao na ono mjesto, gdje Gospodin najposlije govoraše s njime, ugleda, kako se diže gusta para nalik dimu iz peći po onome kraju, gdje su oba grada stajala. Po tome razumje, da je Bog nad Sodomom i Gomorom izvršio kaznu svoga suda.

Na onome mjestu, gdje su prije bili gradovi Sodoma i Gomora, sada je Mrtvo more, strahovita opomena pravde Božje. — Gle, kako anđeli služe Boga, da čuvaju ljude! Molitva pravednikova mnogo može u Boga. — Kako gadan je grijeh nečistoće, kad je zaslužio tako grdnu kaznu!

15. Narođenje i žrtvovanje Izaka.

Kako Bog obeća Abrahamu, imala je Sara sina. Abraham mu nadjene ime Izak. Dječak je odrastao i bi dobar te bijaše svojim roditeljima najveća radost.

Ali Bog htjede da kuša Abrahama. On mu se javi noću i reče: „Abrahame! Uzmi svoga miloga jedinca sina, pa idi na brdo Moriju i spali mi ga tamo na žrtvu!“ Abraham odmah ustane, nacijepa drva za žrtvu, natovari ih na magarca, uzme sa sobom dva momka i Izaka svoga sina, pa pođe na mjesto, gdje mu kaza Bog. Treći dan ugleda izdaleka brdo pa reče momcima: „Ostanite vi ovdje s magarcem! A ja i dječak idemo onamo, da se Bogu pomolimo.“ Zatim uzme drva i metne ih Izaku na leđa, da ih nosi. On sam pak uzme u svoje ruke ognja i nož. Tako pođu obojica zajedno. Tada Izak reče: „Oče moj! Evo ognja i drva, a gdje nam je žrtva paljenica?“ Abraham odgovori: „Bog će, sinko moj, skrbiti za žrtvu paljenicu!„ Obojica pak iđahu zajedno dalje sve do vrha brda.

Kad su došli gore, načini Abraham žrtvenik od kamenja pa metne drva na njega. Potom sveže Izaka sina svoga i metne ga povrh drva. Već pruža ruku svoju i uzima nož, da zakolje sina svoga. No eno se prikaže anđeo Gospodnji i povikne: „Stani, Abrahame, i ne čini dječaku ništa zla! Sad poznajem, da se bojiš Boga, kad nijesi požalio jedinca sina svoga mene radi.“ Kad se pak

ogledao Abraham, vidje, gdje se u guštari ovan zapleo rogovima. Abraham uzme njega i spali ga na žrtvu mjesto sina svoga. Anđeo Gospodnji po drugi put vikne s neba Abrahamu: „Ovako govori Gospodin: „Kad si ovako učinio i kad nijesi požalio sina svoga jedinca mene radi, to ću te blagosloviti i tvoje ću potomke umnožiti kao zvijezde na nebu i kao pijesak na obali morskoj. I po jednom potomku tvojem bit će blagoslovljeni svi narodi na zemlji.“

Tada se Abraham sa srcem veselim i zahvalnim vratio kući zajedno sa svojim sinom i sa dva svoja momka.

Izak je prilika Isusova. — Boga moramo nada sve ljubiti i biti pripravni Bogu žrtvovati sve, makar i najmilije, ako se to od nas zahtijeva.

16. Izak vjenča Rebeku. Abraham umire.

Sari je bilo sto i dvadeset i sedam godina, kad umrije. Abraham je oplakivao njezinu smrt i pokopa njeno tijelo u pećini u dolini Mambre.

Kad je Abraham već ostario, hotje, da mu se sin oženi, ali ne za onakovu, koja se kao Kananeji klanja kumirima. Zato svomu najstarijemu sluzi Eliezeru reče: „Poći ćeš u moju domovinu k rodu mome i izabrat ćeš sinu mome Izaku ženu bogobojaznu!“ — Sluga prista i uzme darova oda svih dobára svoga gospodara sa sobom i natovari ih na deset deva, pa se uputi u Mezopotamiju.

Kad je jednog večera došao u grad Haran, pusti deve svoje da poliježu iza grada kod studenca. Kćeri onoga grada običavahu pred veče izlaziti po vodu. Sluga pak u sebi moljaše Boga: „Gospodine Bože Abrahamov, ostvari namjeru moju i učini milost gospodaru mome. Ja ću umoliti kćeri, koje dođu, da mi dadu piti. Kaže li mi koja djevojka: Na, pij! I deve ću ti napojiti, — po tome ću upoznati, da si ti ovu namijenio sluzi svomu Izaku.“

I eto malo zatim dođe Rebeka, poštena i čedna djevojka, noseći krčag na ramenu svom. Siđe na studenac i natočivši krčag htjede ne zadržavši se opet ići. Tada sluga pristupi k njoj i reče: „Daj mi da se napijem malo vode iz tvoga krčaga!“ Ona ljubazno snimi krčag na svoju ruku i nagnuvši ga reče: „Na, pij!“ Kad se bješe napio, reče ona dalje: „Ja ću naliti i devama

tvojim, neka se napiju." Brzo izli krčag u pojilo i zagrabi opet vode, dok su se deve sve napile.

Eliezer je šuteći promatraše i uvidje, da je Bog uslišio molitvu njegovu. Tada joj dade zlatne naušnice i narukvice i reče: „Čija si ti, kćeri? Kaži mi također, ima li u kući oca tvoga mjesta za nas, da prenoćimo?" Ona odgovori: „Ja sam kći Batuelova, sina Nahorova. Ima u nas vrlo mnogo slame i sijena i dovoljno mjesta za noćivanje." Tada sluga poklonivši se duboko zahvali Bogu i moleći se reče: „Blagoslovljen da je Gospodin Bog Abrahamov, koji učini milosrđe momu gospodaru i dovede mene ravno u kuću brata njegova!"

Djevojka otrča kući i kaza materi sve, što se dogodilo. Rebeka imala je brata po imenu Labana. Ovaj pođe na studenac pa dovede slugu k sebi doma. Postaviše pred njega hljeba da jede; ali on ne htjede jesti, dok nije pripovjedio sve, što je imao reći. Batuel i Laban odgovoriše: „Od Gospodina dođe ovo. Mi ne možemo drukčije nego vršiti volju njegovu! Eto, ovdje je Rebeka; neka bude žena Izakova!" Sluga se opet pokloni do zemlje moleći se Gospodinu. Zatim izvadi zlatne i srebrne predmete i dragocjene haljine i dade ih Rebeci na dar; također materi njenoj i braći njenoj dade skupih darova. Sjutradan sluga reče: „Pustite me, da idem gospodaru svome!" Budući da je i Rebeka pristala na to, dadoše joj roditelji i braća blagoslov svoj, pa ona pođe put Kanaana te posta Izakova žena.

Abraham je poživio još mnogo godina i vrlo se radovao sa svoga dobroga Izaka. Sluteći, da mu je konac životu blizu, dade mu svoj očinski blagoslov i umrije u starosti od sto i sedamdeset i pet godina. Izak mu u istoj pećini pokopa tijelo, gdje su pokopali Saru.

Providnost Božja vlada nad svim; Bog naređuje i vodi sve na dobro; bez njegove volje ili dopuštenja ne biva ništa. U svakome pregnuću uzdaj se u Gospodina!

17. Sinovi Izakovi.

Bog blagoslovi i Izaka i darova dobrim roditeljima dva sina. Prvi se zvao Ezav, a drugi Jakov. Ezav bijaše surov i rutav; on obrađivaše zemlju i ljubljaše lov. Jakov nasuprot bijaše tih

i miran; on ljubljaše pastirski život i rado pripomagaše kod kućnih radnja. Izak je osobito ljubio krepkog i odvažnog Ezava i io rado divljač, što bi je kući donosio s lova. A mati je voljela Jakovu. Kazalo joj se također, da će Jakov prednjačiti bratu svome.

Jednog dana Jakov skuha leće. Uto dođe Ezav iz polja umoran i gladan pa reče Jakovu: „Daj mi da jedem toga jela, jer sam vrlo umoran!" Jakov reče: „Prodaj mi zato pravo prvenačko!" Ezav odgovori: „Ta evo hoću da umrem od gladi, pa šta će mi pravo prvenačko?" On mu se pače nerazmišljeno zakle i proda pravo prvenačko. Tada se najede i napi i otiđe. Nije mario nimalo za to, što je prodao pravo prvenačko.

Izak bijaše već ostario i oslijepio pa mišljaše, da će doskora umrijeti. Dozove dakle k sebi Ezava i reče mu: „Sine moj! Evo vidiš, da sam ostario i ne znam, kada ću umrijeti. Nego idi te mi ulovi što i zgotovi po mojoj volji, da jedem i da te blagoslovim prije nego umrem." Rebeka je to čula. Kad je pak Ezav otišao u polje, da izvrši zapovijed očevu, pođe ona k Jakovu i nagovori ga, da se pred ocem čini Ezavom. Tada ona zgotovi dva jareta kao divljač, baš kako je to rado io otac Izak. Potom obuče Jakova u haljine Ezavove i jarećim mu kožicama obloži vrat i ruke, da izgleda onako rutav kakov bijaše Ezav, pa mu dade jelo i kruh. Jakov to ponese u šator i reče: „Oče moj!" Izak upita: „Koji si ti, sine moj?" — Jakov odgovori: „Ja sam Ezav, tvoj prvenac, pa sam učinio, kako si mi zapovjedio. Sjedi, da jedeš divljači, pa da me blagosloviš!" — Izak reče nadalje: „Hodi bliže, sine moj, da te opipam, jesi li sin moj Ezav ili ne!" — Jakov pristupi; Izak ga opipa pa reče: „Glas je doisto Jakovljev, ali ruke su Ezavove." Izak ga ne prepozna, jer su Jakovu ruke bile rutave. Otac se pak najede i blagoslovi Jakova i moleći nad njim reče: „Bog ti dao i pšenice i vina izobila! Narodi ti služili i plemena ti se klanjala! Bio gospodar braći svojoj! Proklet bio, koji bi tebe proklinjao; a uvelike blagoslovljen, koji bi tebe blagoslivljao!"

Netom Jakov iziđe, Ezav već uniđe i donesavši ocu zgotovljenu divljač reče: „Ustani, oče moj, da jedeš, pa da me blagosloviš!" Izak odgovori: „Tko si ti?" — Ezav reče: „Ja sam sin tvoj

prvenac Ezav." Izak se preplaši i razumje, da ga Jakov prevari. Potom reče: „Došao je brat tvoj s prijevarom. Ja sam blagoslovio njega i on će ostati blagoslovljen." — Tada Ezav reče: „Po drugi me put prevari. Najprije mi uze prvenaštvo, a sada mi eto uze i blagoslov. Oče, molim te, blagoslovi i mene!" Pošto je iza glasa plakao, ganu se Izak pa mu reče: „Tvoj će ti blagoslov biti u rodnoj zemlji i rosi nebeskoj. Živjet ćeš od mača i bratu ćeš svome služiti; ali će doći vrijeme, da ćeš skršiti jaram njegov s vrata svoga."

18. Bijeg Jakovljev. Njegovo boravljenje u Labana.

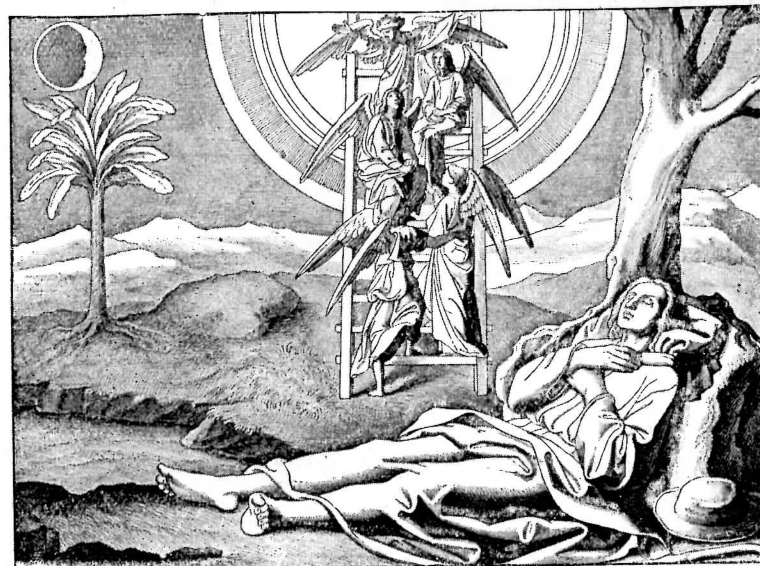
Ezav je mrzio brata svoga radi blagoslova, što ga od oca primi, pa govoraše u srcu svome: „Žalosni dani čekaju oca moga, jer ću ubiti brata svoga." Kad je to Rebeka doznala, reče Jakovu: „Ezav, brat tvoj, prijeti, da će te ubiti. Bježi, sine moj, u Haran k bratu mome Labanu i ostani ondje, dokle prođe srdnja brata tvoga!" Jakov se oprosti s ocem svojim i primivši opet blagoslov njegov uputi se u Haran.

Na putu ga stigne noć na širokom polju. Uze kamen, metne ga za jastuk sebi pod glavu pa zaspa. Tu u snu vidje, kako ljestve stoje na zemlji, a vrhom se tiču neba. Anđeli se po njima penju i silaze. Na samom vrhu stajaše Bog i reče mu: „Ja sam Gospodin, Bog Abrahamov i Bog Izakov. Tu zemlju, na kojoj spavaš, tebi ću dati i potomcima tvojim. Tvojih će potomaka biti kao praha na zemlji; u jednom od tvojih potomaka bit će blagoslovljeni svi narodi na zemlji. Ja ću te čuvati, kudagod pođeš, i dovest ću te natrag u ovu zemlju."

Jakov probudivši se reče: „Doista je Gospodin na ovom mjestu, a ja nijesam toga znao! Kako je strašno mjesto ovo! Ovdje je kuća Božja i vrata nebeska." Pak usta, jer je bilo jutro osvanulo, uzme kamen, što ga bješe metnuo sebi pod glavu, i utvrdi ga i za spomen pomaza ga uljem, pa ono mjesto prozva Betel, što će reći: kuća Božja. Učini i zavjet govoreći: „Ako me Bog sačuva i ako se srećno vratim u kuću oca moga, i što mi god da, od svega ću deseto dati na žrtvu Gospodinu."

Jakov je sad pun pouzdanja u Božju pomoć putovao dalje i prispio u Haran. Ondje bijaše studenac u polju, gdje pastiri

napajahu ovce svoje. On im reče: „Braćo! Odakle ste?" — Oni odgovoriše: „Iz Harana smo." — Jakov upita dalje: „Poznajete li Labana?" — Oni odgovore: „Poznajemo ga; zdrav je. Evo

uprav Rakele, kćeri njegove, gdje dolazi sa stadom svojim." — Jakov pođe joj ususret, pozdravi je ljubazno, kaže joj se i pomogne joj napojiti ovce. Ona otrča kući i javi ocu svome sve. Laban pođe Jakovu ususret, zagrli ga i poljubi i uvede u kuću svoju.

Jakov osta dvadeset godina kod Labana i čuvaše stado. On se oženi i primi kao plaću za svoje vjerno i mudro službovanje dio stada. Bog blagoslovi Labana radi Jakova i umnoži mu posjed. I Jakov bijaše bogat ovcama, kozama, volovima i devama te imadijaše mnogo sluga i sluškinja.

Ono mjesto, gdje je Jakov vidio ljestve, prilika je naših crkvi, koje su baš prava „kuća Božja". Kakovo se dolikuje poštovanje ovoj kući Božjoj! Anđeli odnesu molitvu našu k Bogu, a donose nam milosti njegove.

19. Jakovljev povratak. Smrt Izakova.

Laban je zaviđao Jakovu radi bogastva njegova i nije mu pokazivao više prijaznog lica. Tada Bog reče Jakovu: „Vrati se u zemlju otaca svojih; ja ću biti s tobom!" Jakov sad otiđe sa svojom obitelji, slugama svojim, sluškinjama i stadom.

Nakon dugog putovanja dođe blizu rijeke Jordanske, koja bijaše međa kanaanska. Tada posla glasnike k Ezavu, da mu jave: „Jakov, brat tvoj, dolazi s mnogo stoke, sluga i sluškinja. On nas šalje k tebi i govori: Daj da nađem milost pred tobom!" Glasnici se vratiše i rekoše Jakovu: „Išli smo do Ezava i on ti ide nasusret s četiri stotine momaka." Tada se Jakov jako uplaši, pa pomolivši se Bogu reče: „Bože otaca mojih Abrahama i Izaka, koji si mi kazao: Vrati se u zemlju svoju i u svoj zavičaj; ja ću biti s tobom! Nijesam vrijedan tolike milosti i tolike istinitosti, što si ispunio sluzi svomu. S golim sam štapom prešao preko Jordana, a sad se vraćam sa dvije čete. Ded izbavi me iz ruke brata moga Ezava!" Tada izabere darova za brata svoga i posla mu ih naprijed. Sjutradan Jakov ustane jako rano i pusti ljude svoje da idu naprijed; on osta sam moleći. I gle anđeo mu se Gospodnji prikaže. Jakov se rvao s njim moleći pa reče: „Ne puštam te, dokle me ne blagosloviš." Tada anđeo reče: „Odsele se ne ćeš zvati Jakov nego Izrael, to jest: borilac Božji." I blagoslovi ga.

Kad je jutro osvanulo, dođe Ezav s četiri stotine momaka. Jakov prođe naprijed i sedam mu se puta do zemlje pokloni i najljubaznije ga pozdravi. Ezav potrča bratu svome nasusret pa mu pade oko vrata i izljubi ga te se zaplaka od veselja. Kad je ugledao djecu, zapita ga: „Čiji su to?" Jakov odgovori: „To su djeca, koju mi je Bog darovao." I svi su pristupili i poklonili se Ezavu. Potom mu Jakov ponudi jedan dio stada na dar. Ezav nije htio primiti. Ali Jakov reče: „Molim te, primi od blagoslova, kojim me Bog obdari." Tada je primio. Jer Jakov nije mogao brzo putovati, zato se oba pomirena brata rastanu i Ezav otiđe doma.

Kad Jakov na daljnu svom putovanju stigne u Betel, gdje mu se Bog prvom prikazao, načini ondje žrtvenik pa žrtvova

u zahvalu, što ga je Bog čuvao, kako mu je bio obećao. Jakov se pak uputi dalje i dođe k ocu svome Izaku. Ovaj se radovao, što se on vrati, pa je odmah malo zatim umro u sto osamdesetoj godini. Ezav i Jakov pokopaše mu tijelo kraj Abrahama u istoj pećini, gdje je počivala i Rebeka. Ezav se zatim rastane od brata svoga i otiđe u drugu zemlju, u Edom.

Jakov se moleći bori s anđelom, to će reći, da je on molio ustrajno; i ne presta moliti se, dok nije bio uslišen.

20. Jakovljevi sinovi. Braća prodaju Josipa.

Jakov je imao dvanaest sinova. Najstariji je bio Ruben, najmlađi Benjamin, a pretposljednji bijaše Josip. Između svih bijaše Josip najbolji, zato ga je vanredno i ljubio otac njegov i načinio mu šarenu haljinu. Kad je Josipu bilo šesnaest godina, pasijaše stoku s braćom svojom. Jednom vidje, kako su oni nešto vrlo gadno počinili. On je to ocu kazao zato, da se to ne ponovi više. Braća njegova mjesto da bi se poboljšala, zamrziše na njega i više mu ne progovoriše lijepe riječi.

Jednom je Josip imao čudan san, pa ga braći svojoj kaza: „Ded čujte, što sam usnio! Činilo mi se, da u polju vezujemo snopove. Moj se snop ispravi i stajaše, a vaši su se unaokolo klanjali snopu momu." Tada su mu braća rekla: „Zar ćeš biti kralj nad nama, a mi tvoji podanici?" I još većma sad zamrziše na njega. — Imao je još jedan drugi san. Taj je kazivao ocu pred braćom svojom. „Vidio sam, reče, u snu, kako mi se klanjaju sunce i mjesec i jedanaest zvijezda." Otac ga zato pokara govoreći: „Što znači taj san? Zar ćemo se mi, ja i tvoja mati i braća tvoja, klanjati tebi do zemlje?"

Jednom su braća sa stokom svojom otišla jako daleko od kuće svoga oca. A Josip osta s ocem. Tada mu Jakov reče: „Pođi i vidi, kako su braća tvoja i kako je stoka, pa ćeš me izvijestiti!" Josip se odmah uputi. Kad ga braća izdaleka opaze gdje ide, rekoše među sobom: „Gle, eno dolazi sanjač! Hajde da ga ubijemo i da ga bacimo u koju staru jamu, pa ćemo kazati: divlja ga je zvijer izjela. Onda ćemo vidjeti, koliko mu koriste sni." Ali Ruben, najstariji između braće, reče: „Nemojte ga ubijati ni prolijevati krvi

njegove, nego radije bacite ga živa u ovu jamu i držite čiste ruke svoje!“ On je mislio, da će ga kradom izvući i odvesti k ocu svome. Kad pak dođe Josip, navale na njega. Svukoše s njega šarenu haljinu i baciše ga u staru jamu, u kojoj baš ne bijaše vode. Potom braća sjedoše da jedu. Ruben se udalji. Međutim dođu stranci trgovci s devama, koje su nosile robu u Egipat. Tada reče Juda braći svojoj: „Kakovu ćemo imati korist od toga, da ubijemo brata svoga? Bolje je da ga prodamo nego da okrvavimo ruke svoje. Ta brat nam je.“ Oni ga poslušaše pa izvade Josipa iz jame te ga prodadu trgovcima za dvadeset srebrnika. Josip je plakao i molio, no uzalud. Trgovci ga odvedoše u Egipat.

Kad se Ruben vrati i ne nađe već dječaka, razdrije sebi od bola haljine i povikne: „Dječaka nema više tu, kud ću ja?“ Ostala pak braća zakolju jare i umoče šarenu haljinu Josipovu u jareću krv. Potom je poslaše ocu i poručiše mu: „Ovu smo našli haljinu; vidi, je li haljina sina tvoga ili nije!“ Otac upozna haljinu pa povikne: „Jest, haljina je sina moga; ljuta je zvjerka izjela Josipa moga!“ Od bola razdrije haljine pa obuče druge žalosne te tugovaše gorko. Djeca njegova stanu ga tješiti, ali on reče:

„S tugom ću sići u kraljevstvo mrtvačko k sinu svomu!“ I ne presta tugovati.

Josip je prilika Isusu, koga su zbog njegovih kreposti nenavidjeli, mrzili i napokon prodali za trideset srebrnika.

21. Josip u kući Putifarovoj.

Trgovci dovedu Josipa u Egipat i prodadu ga kao roba Putifaru, glavaru kraljevske tjelesne straže. Bog bješe s Josipom i blagoslovi mu sve, štogod je radio. Gospodin blagoslovi radi Josipa također cijeli dom onog Egipćanina. Kad je Putifar vidio, da Josipu prikladuje sve, štogod radi, vrlo mu omili, pa ga postavi nad svom kućom svojom.

Jednom htjede Putifarova opaka žena navesti Josipa na grdan grijeh. Ali on reče: „Eto mi gospodar moj dade u ruke sve, pa kako bih ja učinio tako grdno zlo i Bogu mome sagriješio!“ Opaka ga je žena većkrat još dražila, ali on bješe uvijek postojan u dobru. Jednoga je dana, kad se Josip bio sam u kući, ponavljala gnusne govore i uhvati ga za haljinu. Ali Josip pusti haljinu i pobjegne. Nato se žena rasrdi i dozva družinu vičući: „Gledajte, koga zločesta čovjeka je doveo moj muž u kuću! Došao je k meni, da me navede na zlo; no kad sam ja stala zapomagati, ostavi haljinu i pobježe.“ I Putifaru je rekla istu laž. On povjerova potvori žene svoje pa baci nedužnog Josipa u tamnicu.

Bježi od grijeha! Sveznali će ti Bog naplatiti vjeru.

22. Josip u tamnici.

Bog bješe s Josipom i u tamnici pa učini, da je omilio tamničaru. Ovaj mu dapače povjeri sve sužnje, da pazi na njih. Dogodi se pak, da kraljev peharnik i pekar skriviše gospodaru svomu, pa ih baciše u isti zatvor. Jedno jutro Josip zateče obojicu žalosne. On ih milo zapita: „Zašto ste danas tako žalosni?“ Oni odgovoriše: „Snili smo sne pa nemamo nikoga, koji bi nam ih protumačio.“ Josip reče: „Sam Bog znade, što sni znače. Ali ipak pripovjedite mi, što ste to snili!“

Peharnik je prvi pripovjedio svoj san i reče: „Vidio sam preda mnom trs s tri mladice, i grožđe je na njima dozrelo. Ja

sam izažimao grožđe u čašu kraljevu i pružio je Faraunu." Josip odgovori: „Tri su mladice tri dana. Poslije tri dana će te kralj opet postaviti u pređašnju službu, pa ćeš mu dodavati čašu, kao što si prije običavao činiti. Ali opomeni se onda i mene, kad budeš u dobru, pa moli kralja, da me izbavi iz ove tamnice, jer sam pravedan unišao ovamo!"

Kad je pekar vidio, kako Josip mudro protumači san, pripovjedi i on: „Usnio sam, da nosim na glavi tri košarice brašna. U najgornjoj košarici bijaše finog peciva i ptice jeđahu iz nje." Josip odgovori: „Tri košarice tri su dana. Potom će ti kralj odsjeći glavu i objesit će te i ptice će s tebe jesti meso."

Treći dan potom bješe dan narođenja kraljeva, pa učini slugama svojim gozbu veliku. Tada se opomene svoga peharnika i svoga pekara; pa peharnika postavi opet u pređašnju službu, da mu dodaje čašu, a pekara objesi na vješala. Peharniku bijaše sad dobro, no on zaboravi Josipa.

Kao što Josip, tako bješe i Isus postavljen o bok dvjema razbojnicima: jedan je između ove dvojice umro kao tvrdoglav grješnik, a drugomu Isus obeća vječno blaženstvo.

23. Josip uzvišen.

Poslije dvije godine usnio je Faraun čudan san. On je ujutru sazvao gatare egipatske i kazivao im san svoj, no nitko ga ne znadijaše rastumačiti. Tada se peharnik sjeti Josipa pa reče Faraunu: „Ima u tamnici mladić, koji je meni i pekaru jednom umio pravo kazivati sne, pa se sve zbilo, kako nam kaza."

Na zapovijed kraljevu odmah izvedu Josipa iz tamnice i dovedu ga predÁrauna. Faraun mu reče: „Usnio sam san, koji mi nitko ne zna rastumačiti; za tebe pak sam čuo, da ti mudro umiješ tumačiti sne." Josip odgovori: „Ne ja, o kralju, nego Bog umije pravo rastumačiti." Tada Faraun pripovjedi, što je vidio i reče: „Bilo mi je kao da stojim na obali rijeke Nila. Tu iziđe iz vode sedam krava vrlo lijepih i debelih te stanu pasti po travi na obali. Odmah za njima iziđe sedam drugih krava vrlo gadnih i mršavih pa proždru pređašnje i ostanu svejedno onako mršave kao i prije. Tada se probudih. Kad sam opet zaspao, vidim nanovo u snu, gde iz jednoga stabla izraste sedam vrlo lijepih i punih

klasova. Odmah za njima iz jednoga stabla isklija drugih sedam vrlo praznih i izgorjelih klasova pa ovi proždru one pune."

Josip odgovori: „Obadva su sna jednaka. Bog javlja naprijed kralju što je naumio. Sedam debelih krava i sedam punih klasova je sedam plodnih godina; sedam mršavih krava i sedam praznih i izgorjelih klasova je sedam gladnih godina. Ove će tako ići jedna za drugom, da će najprije doći sedam vrlo rodnih godina. I bit će veliko obilje po svoj zemlji. Potom će nastati sedam vrlo gladnih godina, koje će pojesti sve izobilje. Velika će glad zatim pritisnuti svu zemlju. A jer si dva puta jednako usnio, znači, da će Bog sigurno i naskoro izvršiti, što je javio. Nego neka sad kralj potraži čovjeka mudra i radina; taj neka sakuplja suvišak od sedam rodnih godina i neka ga spravlja u žitnice, da ne bude nevolje za sedam gladnih godina, pa da ne pomre narod od gladi."

Ovaj se savjet svidje Faraunu i svim slugama njegovim. I kralj reče: „Možemo li naći čovjeka mudra i puna Duha Božjega, kakav je ovaj?" A Josipu reče: „Evo, postavljam te nad svom zemljom egipatskom. Sav će narod vršiti zapovijedi tvoje. Ja sam bit ću veći od tebe samo ovim prijestolom." I skinuvši prsten s ruke

svoje metne ga Josipu na ruku i obuče ga u haljinu od vrlo tankoga platna i objesi mu zlatnu verižicu oko vrata. I zapovjedi, da ga javno voze na njegovim drugim državnim kolima i da pred njim viče glasnik: Neka mu se svi klanjaju i neka ga priznaju za poglavara cijelog Egipta. On mu promijeni i ime te ga prozva „Spasitelj svijeta". Josipu bješe onda trideset godina.

Josip je prilika Isusova. On je spasao Egipat od vremenite propasti, od gladi; Isus je spasao cijelo čovječanstvo od propasti vječne. Zato i jest on u pravome smislu riječi „Spasitelj svijeta". — „Josip se oslobodi tamnice i na najvišu se čast uzvisi; Isus sjajno i slavodobitno usta iz groba i sjedi o desnu Boga."

24. Braća Josipova dolaze u Egipat.

Kako je Josip po nadahnuću Božjemu prorekao, tako bude. Sedam rodnih godina nastane. Josip sad sagradi po svim gradovima velike žitnice i stane spravljati sav suvišak, što je pretjecao od žita. Kad su pak nastale gladne godine, povikne narod ka kralju za kruh. A on im reče: „Idite k Josipu, pa što vam on kaže, ono učinite!" On je tad otvorio žitnice i svi su dobili žita.

I po drugim zemljama nastane velika glad, pa su iz svih krajeva dolazili ljudi u Egipat, da kupe žita. I Jakov reče sinovima svojim: „Idite u Egipat i kupite, šta nam treba, da ne pomremo od gladi!" Tada pođu desetorica braće Josipove u Egipat. Najmlađega imenom Benjamina zadrža otac doma, da ga ne bi na putu zadesilo kakovo zlo.

Kad su braća srećno došla u Egipat, odvedu ih k Josipu. Oni mu se poklone licem do zemlje. On njih upozna odmah, ali oni njega ne upoznaše. Josip je s njima govorio kao s tuđincima i reče: „Odakle ste došli?" Oni odgovoriše: „Mi smo došli iz zemlje kanaanske, da kupimo hrane." A Josip se držao oštro i reče: „Vi ste uhode pa ste došli, da vidite, gdje je zemlja slabija." Braća se preplaše i odgovore: „Nije tako, gospodaru! Nego mi sluge tvoje dođosmo, da kupimo žita. Mi smo ljudi mirni i ne mislimo ni na kakovo zlo. Ima nas dvanaestero braće, sinovi smo jednog oca; najmlađi je ostao doma s ocem, a jednoga nema više." Josip reče: „Hoću da se uvjerim, je li istina, što govorite. Ako ste mirni ljudi, neka ostane jedan od vas ovdje u tamnici. A ostali idite kući sa žitom, pa dovedite k meni brata svoga najmlađega."

Tada rekoše braća među sobom: „Mi smo krivi sami za ovo zlo, jer se ogriješismo o brata svoga. Vidjeli smo tugu njegovu, kad nam se molio, pa ga se oglušismo. Zato dođe evo na nas ova nevolja." Oni nijesu znali, da ih Josip razumije, jer se s njima razgovarao po tumaču. Ali on je razumio sve pa se okrene na stranu i zaplače. Potom zapovjedi, da pred njima svežu Šimuna i u tamnicu bace. Slugama svojim zapovjedi, da ostalima napune vreće žitom i da metnu novce svakome u vreću te da im dadu hrane na put.

Braća sad naprte vreće na magarce pa otiđu. Kad su doma nadošli, pripovjede ocu sve, što se dogodi. Kad su ispražnjivali vreće i vidjeli u njima novce, uplaše se jako. A Jakov reče: „Vi ćete mi potrti svu djecu. Josipa nema više, Šimun je u tamnici, pa hoćete sad da i Benjamina uzmete. On ne će ići s vama. Ako mu se šta zla dogodi u zemlji, kamo hoćete da idete, spraviste moju sijedu glavu od žalosti pod zemlju."

25. Braća putuju s Benjaminom u Egipat.

Žito iz Egipta pojedoše, a glad pritisne jače. Zato reče Jakov sinovima svojim: „Idite opet i kupite hrane!" Juda, jedan između braće, odgovori: „Onaj nam čovjek oštro kaza: Vi ne ćete vidjeti lica moga, ako ne dovedete sa sobom najmlađega brata svoga. Pusti dakle dijete sa mnom, da ostanemo živi! Ja ti se jamčim za njega. Ako ga ne dovedem natrag, da sam ti kriv dovijeka." Tada reče otac: „Kad tako treba da bude, učinite po svojoj volji! Uzmite od najboljega ploda ove zemlje i dajte to onome čovjeku na dar! A novaca ponesite dvojinom i uzmite novce, što bijahu ozgo u vrećama vašim! Može biti da je pogrješka. Dao Bog svemogući da vam bude onaj čovjek milostiv i da vam pusti utamničenog brata vašega kao i ovoga moga Benjamina!"

Oni pak dođu pred Josipa. Kad je on vidio njih i Benjamina s njima, zapovjedi svome kućnom upravitelju: „Odvedi ove ljude u kuću i zgotovi objed, jer će o podne oni jesti sa mnom!" Upravitelj učini, kako mu se naloži. Tada su se braća bojala pa rekoše: „To

se događa zbog onih novaca, što smo ih našli u vrećama našim. Okrivit će nas s tadbine, pa će nas zarobiti." Zato su se oni još pred kućnim vratima ispričavali upravitelju. A on im reče: „Ne bojte se! Novci su vaši bili posve u redu." Potom im izvede Šimuna i donese im vode, da operu noge.

U podne dođe Josip. Oni mu se poklone do zemlje i predadu donesene darove. Josip ih ljubazno pozdravi i upita: „Je li još živ vaš stari otac, za koga ste mi govorili? je li zdrav?" Oni odgovore: „Naš je otac živ i zdrav." Potom pogleda na Benjamina i reče: „Je li vam to najmlađi brat, za koga ste mi govorili? Bog te blagoslovio, sinko moj!" Tada pobježe u svoju sobu i plaka ondje, jer mu se srce ganu. Pošto umi lice i umiri, uđe opet k braći i zapovjedi slugama svojim: „Dajte objed!" Kad ga donesoše, posjedala su braća za stô redom po starještvu sve jedan za drugim, čemu se oni vrlo začude. Svaki je dobio svoj dio, a Benjaminu dade pet puta više nego drugima. Egipćani jeđahu napose za drugim stolom, tako isto i Josip. Braća su jela, pila i vesela bila.

26. Josip kuša braću svoju.

Da bi se Josip sasvim uvjerio, da su mu se braća poboljšala, zapovjedi upravitelju svomu: „Napuni im vreće žitom, koliko mogu držati, a metni ozgo novce u svaku vreću; no u vreću najmlađega metni povrh toga još i moju srebrnu čašu!" Tako učini. Sjutradan su braća otišla.

Kad izađu iz grada, dozva Josip upravitelja svoga i reče: „Ustani i idi brzo za onim ljudima! Kad ih stigneš, kaži im: Zašto vraćate zlo za dobro? Čaša, koju ste ukrali, jest čaša, iz koje pije moj gospodar. Veliko ste zlo učinili." Upravitelj ih stigne i reče im, kako mu se zapovjedilo. Braća odgovoriše: „Kako to? Mi da smo u kući gospodara tvoga počinili krađu? U koga se nađe čaša, onaj neka se pogubi, a mi ćemo svi biti robovi tvomu gospodaru." Upravitelj reče: „Neka bude, kako ste rekli!"

Potom posnimaju na zemlju svi vreće svoje i razdriješe svaki svoju. Upravitelj pretraži sve, počevši od vreće najstarijega pa sve do one najmlađega te nađe čašu u vreći Benjaminovoj. Tada razdru na sebi haljine od jada i naprtivši opet svoje magarce vrate se u grad.

Juda kao vođ uniđe s braćom svojom k Josipu i svi padoše pred njim na zemlju. A Josip im reče: „Zašto ste to učinili?" — Juda odgovori: „Što da ti rečemo i kako da se opravdamo? Bog je otkrio veliko zločinstvo naše. Evo, mi smo svi robovi tvoji!" — Ali Josip reče: „Bože sačuvaj, ne ću ja to. U koga se našla čaša, on neka mi bude rob, a vi idite s mirom ocu svomu!"

Tada Juda pristupi bliže i pripovjedi, kako je otac teška srca otpustio Benjamina da ide s njima, pa reče: „Kad bih ja došao k ocu našemu, a ovaj dječak da ne bi bio s nama, umro bi i spravili bismo sjedokosa starca od žalosti pod zemlju. Ja sam se podjamčio za Benjamina i obećao ocu i kazao: Ako ga ne dovedem natrag, da sam ti kriv dovijeka. Ja ću dakle ostati mjesto njega, da ti budem rob; a Benjamina pusti, nek ide s braćom svojom!"

27. Josip se otkriva. Povratak braće.

Sad se je Josip uvjerio, da ne bi već braća druge žalosti učinila ocu svomu te da su se napokon zbilja popravila. Zato zapovjedi, da svi Egipćani izađu iz one dvorane. Kad je bio s braćom nasamo, brizne plakati i reče: „Ja sam Josip. Je li mi otac još u životu?" Braća mu nijesu mogla ništa odgovoriti, tako su se bila od njega prepala. Ali on reče ljubazno: „Pristupite bliže k meni! Ja sam vaš brat Josip, koga ste vi prodali u Egipat. Nemojte se zato plašiti. Bog me je na vaše spasenje poslao u Egipat, da dobijete hrane pa da živite. Nijeste me opravili ovamo vi nego sam Bog, koji me učini knezom nad svom egipatskom zemljom. Požurite se sad i vratite se k ocu mome i kažite mu: Josip, sin tvoj, poručuje ti: Bog me postavi gospodarom svemu Egiptu. Dođi k meni i nemoj oklijevati! Stanovat ćeš u zemlji gesenskoj i bit ćeš blizu mene ti i što je god tvoje. Ja ću vas hraniti, jer će još pet godina biti glad." Na to zagrli Benjamina i isplače se od radosti, a i Benjamin je plakao. Potom izljubi svu braću svoju. Tek sada se braća usude razgovarati s njim.

Kad je kralj čuo, da su braća Josipova ondje, milo mu bješe, pa reče Josipu: „Kaži braći svojoj, da uzmu oca svoga. On i sva obitelj njegova u Egiptu će stanovati i hraniti se." Josip im dade

kola i mnogo dragocjenih darova za njih i za oca. Na polasku reče im još: „Nemojte se svađati putem!“

Bog redi i ravna sve na dobro. Ništa se ne događa bez njegove volje ili privolje. — On dopušta i grijehe, jer je dao čovjeku slobodnu volju i jer zna također posljedice grijeha obratiti na dobro.

28. Jakov putuje u Egipat.

Braća se pak veoma vesela vrate k ocu svomu u Kanaan pa mu rekoše: „Josip sin tvoj živi i zapovijeda nad svom zemljom egipatskom.“ Kad je Jakov to čuo, pričini mu se, kao da se probudio iz tvrdog sna, i ne htjede im vjerovati. Tek kad su mu potanko sve ispripovjedili i kad je vidio kraljevska kola i darove, tada mu opet oživje duh, te reče: „Dosta mi je, kad je još živ sin moj Josip. Idem, da ga vidim prije nego umrem.“ I odmah krene sa svim svojim blagom put Egipta.

Na međi kanaanskoj prikaza žrtvu Bogu. U jednoj mu utvari Bog reče: „Ja sam Bog svemogući; nemoj se bojati nego otiđi u Egipat! Ja ću ondje načiniti od potomaka tvojih narod velik i dovesti ga opet u zemlju ovu.“

Jakov pođe dalje sa svom obitelju svojom i sa svim slugama i stadom te dođe u Egipat. Juda pohita naprijed, da javi Josipu, da otac dolazi. Josip dade odmah upreći kola i odveze se ocu nasusret. Kad je oca vidio, zagrli ga, izljubi i plaka od veselja. A otac reče: „Sada ne marim umrijeti, kad sam te vidio i kad znadem, da si još živ.“ Josip izvijesti kralja, da su otac njegov i braća njegova došla. Kralj se obradova i darova im zemlju gesensku, gdje bijaše mnogo paše za stoku i gdje bijaše zemlja vrlo rodna. Kad Josip izvede oca svoga pred kralja, zapita ga Faraun, koliko mu ima godina. Jakov odgovori: „Godina mome zemaljskom putovanju ima sto i trideset. Kratke i zle su bile i ne će stići vijeka otaca mojih, koliko su oni živjeli.“ Na to blagoslovi kralja i naseli se u zemlji gesenskoj. Josip je njega i njegovu obitelj obilato providio hranom kao i svu zemlju.

„Dok čovjek živi na zemlji, na putovanju je, jer smo još daleko od svoje otadžbine, neba. Mi ovdje nemamo grada, koji će ostati, nego tražimo onaj, koji će doći.“ (Žid. 13, 14.) Upotrijebimo na korist ovo kratko vrijeme, što živimo, da uđemo u slavu vječnu te nađemo ondje onaj mir, za kojim žudi srce čovječje!

29. Smrt Jakovljeva i Josipova.

Jakov je još sedamnaest godina poživio srećno u Egiptu. Kad je osjećao, da mu je smrt blizu, sazva Josipa i druge sinove svoje. Josip povede sa sobom dva sina svoja Efraima i Manasija. Jakov mu reče: „Zadaj mi vjeru, da me ne ćeš zakopati u Egiptu. Ja hoću da ležim kod otaca svojih. Ti ćeš me odavle odnijeti i u Kanaanu zakopati.“ Josip mu to obeća. Potom Jakov blagoslovi oba sina Josipova i reče: „Bog, kome su ugađali oci moji i koji me je od mladosti dosada hranio, anđeo, koji me je od svakoga zla izbavljao, da blagoslovi djecu ovu i da se po imenu otaca mojih prozovu!“ A Josipu reče: „Evo ja ću umrijeti; ali će Bog biti s vama i odvest će vas opet u zemlju otaca vaših.“ Potom blagoslovi sve ostale sinove svoje. A Judi reče osobito: „Judo, tebe će hvaliti braća tvoja. Ruka će ti biti za vratom neprijateljima tvojim. Klanjat će ti se sinovi oca tvoga. Palica vladalačka ne će se oduzeti od Jude, dokle ne dođe onaj, koji se ima poslati, koga očekuju narodi.“[1])

[1]) To je Isus Krst, knez mira.

Još jednom reče svim sinovima: „Pokopajte me kod otaca mojih u zemlji kanaanskoj!“ To rekavši umrije. Josip plaka cjelujući oca svoga. Zatim zapovjedi, da se tijelo pomaže balsamom. Svi su ga stanovnici cijele one zemlje žalovali sedamdeset dana.

Potom Josip i braća njegova s najuglednijom gospodom egipatskom otiđu u Kanaan i ukopaju tijelo Jakovljevo u istoj grobnici, gdje leži Abraham i Izak. Braća su se sad bojala, da će ih Josip kazniti, pa su ga molili, da im oprosti sve zlo, što su mu učinili. A Josip ih je tješio govoreći: „Ne bojte se! Vi ste mislili zlo po me, ali je Bog to obratio na dobro. Ja ću hraniti vas i vašu djecu.“ A onda se vrate natrag u Egipat.

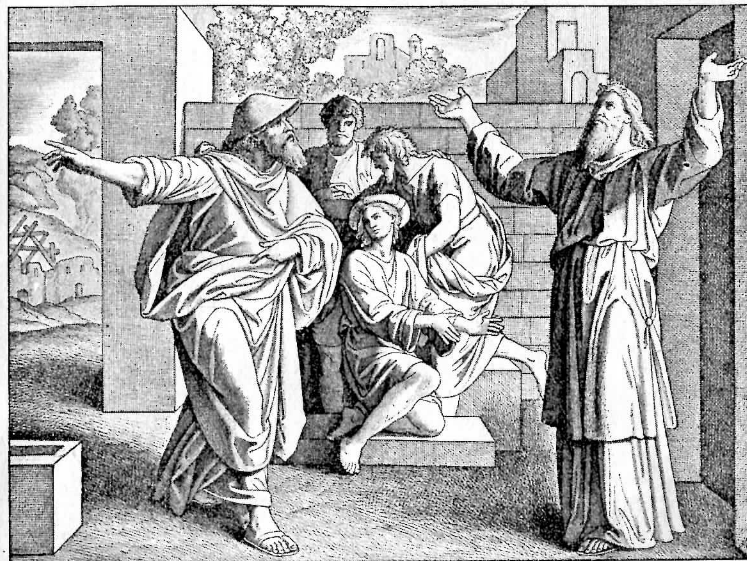
Josipu je bilo sto i deset godina. Kad je i on osjećao, da će umrijeti, reče braći: „Po mojoj će smrti Bog vas pohoditi i izvest će vas u zemlju onu, koju obeća Abrahamu, Izaku i Jakovu. Ponesite onda kosti moje sa sobom!“ Potom umre, a oni ga pomažu balsamom i metnu u kovčeg.

30. Kruto iskušani Job.

U vrijeme patrijaraško življaše u Arabiji pobožan i pravedan čovjek po imenu Job. On se klanjaše samo pravome Bogu. Imadijaše sedam sinova i tri kćeri, bi veoma bogat stadom ovaca, deva, volova, magaradi i imade veoma mnogo služinčadi. Bio je vrlo poštovan od svega naroda, jer činjaše mnogo dobra. Nato ga je Bog kušao, da bude na sve vijekove za uzor-primjer pravednosti, ustrpljenja i nepokolebljivog pouzdanja u Boga. Bog dopusti, da mu sotona učini velik kvar u njegovu imanju i zdravlju.

Jednog su dana sva djeca Jobova slavila zajedno rođendan u kući najstarijega brata, otac ostane sam doma. I eto dođu brzo glasnici k njemu. Prvi reče: „Volovi su orali i magarci su pasli pokraj njih. Na to su udarili Sabeji i oteli sve i pobili pastire; i samo sam ja jedini utekao, da ti javim.“ Dok ovaj još govoraše, dođe već drugi glasnik i reče: „Grom ti je ubio ovce i pastire; samo sam ja jedini utekao, da ti javim.“ Treći glasnik reče: „Kaldejci su u tri čete udarili na deve i oteli ih i pobili pastire mačem; samo sam ja jedini utekao, da ti javim.“ Dok je ovaj još govorio, došao je četvrti glasnik i reče: „Sva su se djeca tvoja sastala u

kući sina tvoga najstarijega i veselo se gostila. Uto velik vjetar dođe i kuća se potrese i pade i potre svu djecu tvoju.“ — Tada Job od velike žalosti razdrije haljine svoje, ali se ipak ohrabri i stane moliti: „Gospodin je dao, Gospodin je uzeo. Kako se Gospodinu svidjelo, tako se dogodilo. Hvala i slava imenu Gosgodinovu!“

Potom je Joba napala ljuta bolest, prozvana guba. Cijelo mu se tijelo pokri čirovima i sjeđaše na smetlištu. Sama se žena rugala govoreći: „Hoćeš li se još držati dobrote svoje? Hvali i slavi samo Boga pa umri!“ Job se protivio tome ludom govoru njezinu i reče: „Govoriš kao luda žena. Ako dobro primamo od ruke Božje, a zla zar ne ćemo primati?“ I on ne reče nijedne grješne riječi.

Tri prijatelja njegova čuše za sve zlo, koje ga je zadesilo, i dođu, da ga potješe. Oni ga nijesu više poznali, tako ga strašno bolest nakazi. Od užasa su povikali iza glasa i stali plakati i razdrli haljine svoje i posuli se prahom po glavi. Dugo vremena ne progovore riječi Jobu, jer su vidjeli, da je bol vrlo velik. Napokon je Job prekinuo mučanje i ispripovjedio težinu svojih bola. Tada počnu i prijatelji govoriti, ali i zadadu nove bólove. Oni su tvrdili,

da on mora da je velik grješnik, jer Bog, kako su oni ludo mislili, pošilja nevolje samo na grješnike.

Job postane zbog ovog novog peckanja vrlo žalostan i poviče: „Smilujte se na me, smilujte se na me, bar vi, prijatelji moji, jer se ruka Gospodinova grdno dotaknu mene! Moj je svjedok na nebu, i Onaj je na visini, koji me poznaje. Ja znam, da je živ moj Otkupitelj, i da ću ustati iz groba u najposljednji dan i obući ću se opet u kožu svoju i u tijelu svome gledat ću Boga svoga. Ja sâm ću ga vidjeti i oči moje gledat će ga. Ova je nada moja sahranjena u prsima mojim. Dokle sam živ, ne će usne moje govoriti nepravde, i dokle dišem, ne ću odstupiti od svoje nevinosti. Bog vidi putove moje i broji sve korake moje.“

Bog sad digne kušnju, koju je Job ustrpljivo podnio, pa ga bogato naplati. Opet bi zdrav i dvaput toliko bogat, koliko je prije bio. I imao je opet sedam sinova i tri kćeri, pa življaše još mnogo godina u sreći i blagoslovu Božjemu.

Job je praslika mukotrpnoga Spasitelja, koji predavši se sasvim volji nebeskoga Oca pretrpi neiskazane bólove, da zadovolji za grijehe ljudi. — Uči se po primjeru Jobovu, da i ti za života podneseš ustrpljivo sve bolove i protivštine, jer su oni pravednomu put k savršenstvu, pa razmišljaj uvijek, kako se ništa ne događa bez znanja i volje Božje.

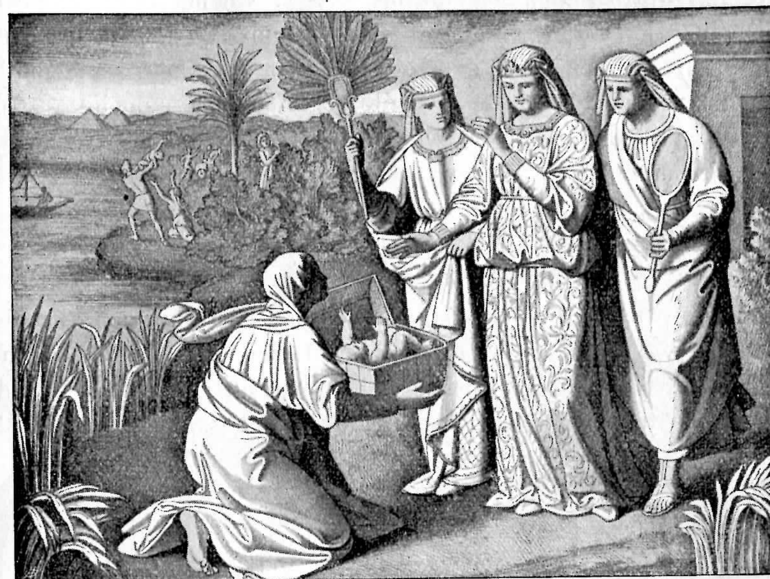
b) Doba Mojsijevo (oko godine 1500. prije Krsta).

31. Narođenje Mojsijevo.

Potomci su Jakovljevi živjeli u Egiptu oko četiri stotine godina i postali vrlo velik narod. Prozovu ih drugim imenom Jakovljevim „Sinovi izraelski ili Izraelci i Židovi.“ Novi kralj dođe na vladanje, koji nije znao za Josipa. On reče Egipćanima: „Gle, narod je izraelski veći i silniji od nas. Hajde da ih tlačimo, da se ne množe i kad nastane rat, da ne pristanu s neprijateljima!“ On postavi nad njima nastojnike, koji su narod silili na teške poslove: pekli su opeke. A budući da su se oni još većma množili, izda okrutnu zapovijed: „Svakoga sina, koji se Izraelcima rodi, bacite u rijeku Nil.“

To je zadalo veliku tugu cijelome narodu i mnoge su majke gledale, kako da spase svoje sinove. Tako je neka mati od plemena

Levijeva tri mjeseca sakrivala sina svoga. A kad ga nije mogla više kriti, oplete košaricu od site i oblije je smolom i paklinom. Metne u nju dijete i položi košaricu u trsku kraj rijeke. A sestra je djetetova stajala podalje da vidi, šta će biti od njega.

I gle, doskora dođe kraljeva kći, da se kupa u rijeci. Ona ugleda košaricu i pošlje svoju dvorkinju po nju. Kraljeva ju je kći otkrila i vidjela u njoj dijete, gdje plače. Sažali joj se, pa reče: „To je jamačno dijete izraelsko!“ Tada sestra djeteta pritrči i reče: „Hoćeš li, da idem i da ti dovedem dojkinju Židovku, da ti doji dijete?“ Ona odgovori: „Idi.“ Brzo dovede mater svoju. Kraljeva joj kći reče: „Uzmi ovo dijete i odoj mi ga, a ja ću ti platiti!“ Kad je dijete poraslo, odvede ga ka kćeri Faraunovoj, koja dijete posini i nadjene mu ime „Mojsije“, to će reći: iz vode izvađeni.

Mojsije je prilika Isusu, koji uteče progonstvu Irudovu.

32. Mojsije na kraljevskom dvoru. Njegov bijeg.

Mojsije rastijaše na kraljevskom dvoru i izuči sve egipatske znanosti. A kad je odrastao, vidje jedan dan nevolju Izraelaca.

On se svojski zauzimao za njih. Kad je to Faraunu došlo do ušiju, htjede ga kralj ubiti.

Mojsije pobjegne od srditoga kralja i dođe u Madijan. Ondje sjede kod jednoga studenca, baš kad su htjele kćeri madijanskog svećenika Jetra napojiti stado oca svoga. Onamo dođu i pastiri, pa su ih htjeli otjerati. Ali ih Mojsije obrani i napoji im ovce. Kad se vrate kući, ispripovjede svome ocu sve, što se dogodilo. A on im reče: „Zašto ste ostavile toga čovjeka? Zovite ga, da jede s nama!“ Mojsije dođe i bijaše ondje Jetrovim pastirom četrdeset godina.

33. Kako je Bog pozvao Mojsija.

Mojsije jednom odvede stado podalje u pustinju i dođe na planinu Horeb. Tu mu se Gospodin javi u plamenu ognjenom iz kupine. Mojsije vidje, da kupina gori, a ne sagorijeva. On pođe k njoj da vidi, šta je to. Ali mu glas Gospodinov poviče: „Mojsije, Mojsije!“

On odgovori: „Evo me!“ I Gospodin reče: „Ne idi ovamo! Izuj obuću s nogu svojih, jer je mjesto, gdje stojiš, sveto! Ja sam Bog

otaca tvojih, Bog Abrahamov, Izakov i Jakovljev.“ Tada Mojsije zakloni lice svoje, jer se nije usudio u Boga gledati.

A Gospodin reče: „Ja sam vidio nevolju naroda svoga u Egiptu i čuo njegove uzdisaje. Sad hoću da ga izbavim iz ruku egipatskih i da ga odvedem u drugu zemlju, gdje teče mlijeko i med. Ja te šaljem k Faraunu, da izvedeš narod moj iz Egipta.“ A Mojsije se bojao, pa reče: „Tko sam ja, da idem k Faraunu i da izvedem Izraelce?“ A Bog reče: „Ja ću biti s tobom.“ Mojsije reče nadalje: „Evo, kad otiđem k sinovima Izraelskim, kazat ću im: Bog otaca vaših posla me k vama. Ako me pak upitaju: Kako mu je ime? Šta ću im odgovoriti?“ Tada Bog reče: „Ja sam onaj, koji jesam! Kazat ćeš sinovima Izraelskim: Koji jest, taj me posla k vama. Oni će poslušati glas tvoj. Tada ćeš ti i starješine Izraelske otići ka kralju egipatskome i reći mu: Naš Gospodin Bog pozivlje nas. Mi hoćemo da iziđemo u pustinju, da prikažemo žrtvu Gospodinu Bogu svomu.“

Mojsije odgovori: „Oni mi ne će vjerovati, nego će reći: Nije se Gospodin tebi javio.“ Tada mu je Bog dao moć tvoriti čudesa, da tim dokaže Faraunu i narodu, da je od Boga poslan. Bog reče: „Baci štap, šta ti je u ruci, na zemlju!“ Mojsije tako učini. I gle, štap posta tako velika zmija, da Mojsije pobjegne od nje. A Gospodin reče: „Pruži ruku svoju i uhvati zmiju!“ Mojsije to učini i ona posta opet štap. Bog reče nadalje: „Taj i druge znakove učini pred Faraunom i pred narodom, da ti uzvjeruju!“ Mojsije je opet molio: „Gospodine, ja nijesam rječit otprije nego sam spora jezika. Molim te, pošlji onoga, koga treba da pošlješ.“ Bog odgovori: „Tko je dao jezik ljudima? Zar ne ja? Idi dakle, ja ću ti metnuti u usta riječi, koje ćeš govoriti! Brat tvoj Aron je rječit; on će s tobom narodu govoriti, a ti ga imaš voditi.“

Sad Mojsije pođe k Jetru i oprosti se s njim. Jetro ga blagoslovi i reče: „Idi s mirom!“ Putem u Egipat dođe mu na zapovijed Gospodinovu brat Aron nasusret. Mojsije mu ispripovjedi prikazu i sve riječi Gospodnje. Obojica su došla pak k Izraelcima pa skupe starješine naroda i jave im zapovijed Gospodinovu. Mojsije činjaše čudesa. Narod pak vjerova riječima njihovim i pokloni se Bogu.

Mojsije i Aron otiđu k Faraonu i jave zapovijed Božju i kažu mu: „Ovako veli Gospodin Bog Izraelov: Pusti narod moj, da mi

žrtvuje u pustinji!" A Faraun odgovori: „Tko je taj Gospodin, da ja imam poslušati glas njegov? Ja toga Gospodina ne znam niti ću pustiti Izraelaca." Nastojnicima pak zapovjedi, da navale na narod još teže poslove. Narod stane sad mrmljati protiv Mojsija i Arona.

Mojsije je Boga molio za pomoć, a Gospodin mu reče: „Ja sam Gospodin i izvest ću vas iz ropstva egipatskoga pod rukom krepkom. Idi k Faraunu ti i Aron pa reci Aronu: Uzmi štap svoj i baci ga pred Farauna te će se prometnuti u zmiju!"

34. Deset zala nad Egiptom.

Mojsije i Aron otiđu k Faraunu i učine, kako im Gospodin zapovjedi. Aron baci štap svoj pred Farauna i on se prometne u zmiju. Kralj dozva vračare egipatske i oni prijevarno učine slično, ali štap Aronov proždre štapove njihove. A srce Faraunovo ostade otvrdnuto, pa nije pustio naroda.

Sad Bog reče Mojsiju: „Idi ujutru s Aronom nasusret kralju, kad izađe na obalu rijeke, pa mu reci: Gospodin Bog Izraelov kaže: Pusti narod moj, da mi žrtvuje! Ovako ćeš poznati, da je

on Gospodin: Ja ću udariti štapom, što mi je u ruci, po vodi, što je u rijeci, i ona će se prometnuti u krv." Mojsije učini tako. Voda postane kao krv pa se usmrdi, a ribe su pocrkale i sedam je dana bilo veliko zlo po svoj zemlji. Ali je srce Faraunovo bilo otvrdnulo.

Sad Aron na zapovijed Božju pruži ruku svoju na vode egipatske, i gle: Izađu žabe i pokriju svu zemlju. Uđu u kuće, na postelje, u blagovaone i u peći Faraunove i njegovih sluga i na sav narod. Tada Faraun dozva Mojsija i Arona i reče im: „Molite Gospodina, da ukloni žabe, pak ću pustiti narod!" Mojsije je zavapio ka Gospodinu i u isti su dan sve žabe pocrkale po poljima, po kućama i po dvorovima. A kad je Faraun vidio, da je odahnuo, otvrdnu mu srce i ne pusti naroda.

Sad Aron na zapovijed Božju udari po prahu na zemlji, i prah se pretvori u komarce po svoj zemlji, koji su mučili ljude i životinje. Ali je srce Faraunovo bilo otvrdnulo.

Potom su velika jata muha došla u kuće Faraunove i njegovih sluga i na svu zemlju, koja se od njih pokvarila. Ali zemlja gesenska bijaše prosta od tih zala. Tada Faraun dozva Mojsija i Arona i reče: „Ja ću vas pustiti, da Gospodinu Bogu svomu žrtvujete u pustinji; molite se za me!" Kad na molitvu Mojsijevu presta zlo, Faraunu opet otvrdnu srce, pa ne pusti naroda.

Sad je udario strašan pomor na stoku egipatsku. I u jednoj noći pogine veliko mnoštvo konja, deva, volova, ovaca i magaraca. Ali od stoke Izraelske ništa nije poginulo. Srce je Faraunovo bilo otvrdnulo.

Tada Mojsije na zapovijed Božju baci pepela uvis prema nebu, pa su postale kraste na ljudima i životinjama. Niti to nije umekšalo srca Faraunova.

Nastanu oluje, poče padati grȁd s ognjevitim munjama po svoj zemlji, kakova još nikad nije vidio nitko, i potrli su sve bilje u polju i polomili stabla i pobili mnoge ljude i životinje, koji bijahu u polju. A u zemlji gesenskoj nije bilo grada. Tada je bio Faraun ganut pa je dozvao Mojsija i Arona i rekao: „Molite se Gospodinu, neka prestanu gromovi i grad, pa ću vas pustiti." A kad zlo presta, otvrdnulo je opet srce Faraunovo, pa nije dopustio izlaska.

Sad je Bog dopustio te dune žestoki vjetar, koji donese grdno mnoštvo skakavaca. Ovi pojedu sve, što je bilo ostalo zeleno od bilja i drveta.

Potom je postala za tri dana gusta tama. Ljudi nijesu mogli vidjeti jedan drugoga pa se svi napune straha. A u zemlji gesenskoj bilo je svijetlo. Tada Faraun opet dozva Mojsija i Arona i reče: „Idite i žrtvujte Gospodinu, samo vaše ovce i volovi neka ostanu!" Mojsije odgovori: „Sva stada treba da idu s nama, od njih ne smije ostati ni papka." Tada Faraun reče: „Idi od mene i čuvaj se, da mi više ne dođeš na oči, jer onaj dan, kad mi dođeš na oči, poginut ćeš!" Mojsije odgovori: „Kako si kazao, neka bude; ja ti ne ću više doći na oči. Ali Gospodin govori ovako: Još ću jedno zlo pustiti na Farauna i na Egipat. Jedne će noći pomrijeti svi prvenci. I bit će velika vika po svoj zemlji, kakove još nije bilo niti će je kad biti. Ali kod sinova Izraelskih ne će ni pas zalajati, da znate, kojim čudom Bog razlikuje Egipćane od Izraelaca. Tada će doći sluge tvoje i usrdno me moliti govoreći: Idi ti i sav narod! Potom ćemo izaći!"

Kako je to strašno biti srca tvrdokorna na spasonosne opomene! Grijeh je to protiv Duha Svetoga, jer se grješnik protivi njegovoj milosti i tim priječi svoje obraćenje.

35. Jaganjac vazmeni. Izlazak.

Bog zapovjedi Mojsiju i Aronu: „Kažite svemu narodu Izraelskomu: četrnaestoga dana ovoga mjeseca svaki domaćin neka zakolje uveče janje zdravo od godine dana, pa neka ga zgotove, ali mu ne smiju polomiti nijedne kosti. Janjećom će krvi poškropiti oba dovratka i gornji prag na kućama. Meso će ispeći na vatri i jesti iste noći s gorkim zeljem i s prijesnim kruhom. Jest ćete ga spravni na put, sa štapom u ruci; jer je pasha, to jest prolazak Gospodinov. U onoj ću noći pobiti sve prvence egipatske. Ona će krv na kućama vašim biti znak, da ja prolazim mimo i ne pustim pogubnog zla na vas." Izraelci učine, kako im je zapovjedio Gospodin.

I bilo je oko ponoći, kad je Gospodin pobio po anđelu sve prvence egipatske, od prvenca Faraunova do prvenca neznatnog

sužnja. I bijaše vika velika po čitavom Egiptu; jer ne bijaše kuće, gdje nije bilo mrtvaca. Faraun dozva Mojsija i Arona još po noći i reče: „Otiđite hitno, inače ćemo svi pomrijeti!"

Tada Izraelci ustanu odmah i hitno. Žene uzmu tijesto za kruh još neuskislo, jer nijesu im više dali vremena, da bi ga ispekle. A i kosti Josipove ponesu sa sobom. A Mojsije reče narodu: „Pamtite ovaj dan, u koji vas Gospodin izvede krepkom rukom iz Egipta; odsele ćete ga svetkovati! I svakoga ćete prvenca među sobom posvetiti Gospodinu."

Janje vazmeno prilika je Isusu, koji je prozvan jaganjac Božji, koji oduzima grijehe svijeta. Blagovanje vazmenoga janjeta je prilika svete pričesti. Krv vazmenog jaganjca, koja obrani kuće Izraelske, prilika je neprocjenjive krvi Isusove, koja nas izbavlja od zločestoga neprijatelja i od smrti vječne.

36. Prolazak kroz Crveno more.

Izraelci su se u Egiptu bavili oko četiri stotine godina. U to vrijeme postanu narod velik. Kod izlaska iz Egipta bilo je šest stotina tisuća samih muškaraca osim žena i djece. Bog sam im

pokaza put, kojim su imali krenuti. On je išao pred njima danju u stupu od oblaka, a noću u stupu od ognja. Tako dođu do Crvenog mora i ondje se utabore.

Sad se raskaja Faraun, što je pustio narod. I pođe u potjeru za Izraelcima s ratnim kolima, konjanicima, svom vojskom svojom i stigne ih u jednom klancu kraj Crvenoga mora. Izraelci se uplaše vrlo i poviknu ka gospodinu. A Mojsije reče: „Ne bojte se, Gospodin će se za vas biti!“ I gle, podigne se oblak ispred njih i postavi se između Izraelaca i Egipćana, tako da nijesu mogli pristupiti jedni drugima. Egipćanima je bio mračan, a Izraelcima je svijetlio po noći. Bog Mojsiju reče: „Digni štap svoj i pruži ruku svoju na more!“ Mojsije učini tako. Voda se rastupi pa stajaše kao zid na obje strane, tako da je posred njih postao put. Topao vjetar osuši tlo i Izraelci iđahu po suhu. U osvitak dana pođu Egipćani u potjeru za Izraelcima posred mora. I gle, stanu najedno padati strijele

na vojsku Faraunovu, a Egipćani poviču: „Bježimo od njih, jer se Gospodin bije za njih s nama!“ Ali Gospodin reče Mojsiju: „Pruži ruku svoju na more!“ I učini tako. More se sklopi i potopi kola i konjanike i čitavu vojsku Faraunovu, i ne osta od njih nijeda

Tako Bog izbavi narod u onaj dan iz ruku egipatskih. Narod se poboja Gospodina i vjerova njemu i Mojsiju, slugi njegovu.

Taj prijelaz preko Crvenoga mora prilika je svetoga krsta, po kojem se izbavljamo od grješnog ropstva, da kao prava djeca Božja dospijemo u obećanu zemlju, nebo.

37. Izraelci u pustinji.

Od Crvenoga mora pođu Izraelci dalje pa dođu u pustinju, gdje ne bijaše vode. Napokon nađu vodu, ali bijaše gorka, pa je nijesu mogli piti. Tu narod stane mrmljati na Mojsija; a on se pomoli Bogu za pomoć u toj potrebi. Tada mu Gospodin Bog pokaza drvo [1]) i zapovjedi mu, da ga baci u vodu; pa gle, voda posta slatka za piće.

Izraelci su išli sve dalje u pustinju. Kad su pojeli svu hranu, što je ponijeQše sa sobom iz Egipta, stane se narod opet tužiti pa reče Mojsiju i Aronu: „Kamo sreće da smo pomrli u Egiptu! Ondje

smo sjedjeli kod lonaca punih mesa i imali smo kruha izobila. Zašto ste nas izveli ovamo, zar da umremo svi od gladi?“

[1]) Ovo drvo je slika svetoga križa, koji nam oslađava svaku gorčinu u životu.

Ali Gospodin reče Mojsiju: „Čuo sam mrmljanje Izraelsko. Reci im: Uveče ćete jesti mesa, a ujutru ćete se nasititi kruha i poznat ćete, da sam ja Gospodin Bog vaš.“

Isti dan naveče dolete silna jata prepelica, koje padu u tabor i lako se dadoše loviti. Sjutradan bilo je tlo u taboru posuto sitnim zrnjem i bijelim kao mraz. Kad su to vidjeli Izraelci, rekoše jedan drugome: Man hu? to će reći: Šta je to? Mojsije im reče: „To je kruh, što vam je dao Gospodin, da jedete. Svaki neka nakupi od toga, koliko treba na dan. U dan pred subotom naberite dvojinom, jer u subotu ne ćete ništa naći!“

Narod je tu hranu prozvao mana i pobirao je svako jutro zarana; jer čim bi sunce ogrijalo, rastopila bi se. Od nje zgotovljena hrana bila je na jeziku kao medeni kruh. Kad bi koji nakupio više nego je trebao na dan, tada nije sjutradan bila više za jelo i bilo bi crva u njoj. Samo ono, što bi se nabralo za subotu, bilo bi zdravo. Tim je čudovitim kruhom hranio Bog narod za četrdeset godina, dok bijaše u pustinji.

Narod otiđe dalje i dođe u zemlju, gdje nije bilo vode. Tu opet stane narod vikati. A Mojsije se pomoli Bogu, koji mu zapovjedi: „Idi na brdo Horeb i udari štapom svojim po stijeni i poteći će iz nje voda.“ I tako se dogodi.

Kad su Izraelci stupili na među zemlje naroda amaletskoga, udari ovaj na njih, da ih istisne iz zemlje svoje. Mojsije postavi Jozuu za vođa bojnicima, koji su se borili protiv naroda amaletskoga. A on sam sa dva druga pođe na jedno brdo i ondje se moljaše. Boj potraja cijeli dan. Dokle je Mojsije moleći držao uvis ruke, pobjeđivahu Izraelci; a kako bi spustio ruke, pobjeđivahu neprijatelji. Zato mu ona dva druga držahu ruke do večera, dok nisu neprijatelji bili sasma pobijeđeni.

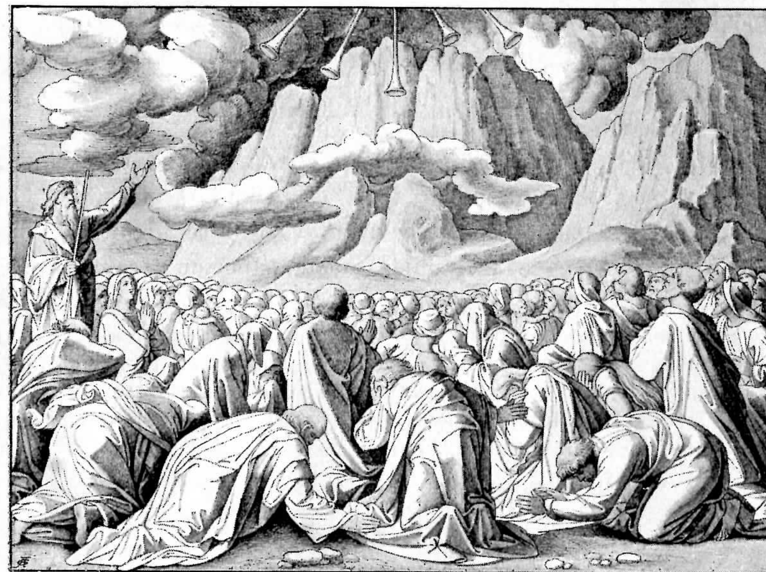
Čudovita mana je prilika svete pričesti. Ona silazi svaki dan s neba u sv. misi i hrani duše za život vječni.

38. Zakon Sinajski.

Trećega dana trećega mjeseca poslije izlaska iz Egipta dođu Izraelci kraj gore sinajske. Ondje načine tabor svoj. Mojsije izađe na goru, a Bog mu se prikaže i reče: „Reci narodu: Vidjeli ste,

što učinih u Egiptu, kako vas izvedoh i obránih. Ako poslušate glas moj i uščuvate zavjet moj, bit ćete mi narod izabrani.“ Mojsije je Izraelcima kazao sve riječi Gospodinove, a oni odgovoriše: „Sve ćemo činiti, što je god kazao Gospodin.“ Mojsije je opet uzašao na goru, a Gospodin mu reče: „Idi i reci narodu, neka se svi posvećuju danas i sutra. Neka operu i haljine svoje i neka budu gotovi za treći dan. Kad pak zatrube trube, neka pođu k podnožju gore.“ Mojsije učini sve, kako mu je zapovjedio Gospodin.

Kad je svanulo jutro trećega dana, poćeše munje sijevati a gromovi grmjeti. Silno gusti je oblak ovijao čitavu goru sinajsku, a truba je zatrubila. Čitava je gora bila strašna; dimila se i gorjela i tresla se. Narod je drhtao od straha u taboru. Mojsije ga izvede pred Boga k podnožju gore. A Bog govoraše s gore:

„1. Ja sam Gospodin Bog tvoj. Ne imaj drugih bogova uz mene. Ne gradi sebi lika rezanoga i nemoj mu se klanjati.

2. Ne uzimaj uzalud imena Gospodina Boga svoga.

3. Spomeni se, da svetkuješ subotu.

4. Poštuj oca svoga i mater svoju, da dugo živiš i da ti bude dobro na zemlji.

5. Ne ubij.
6. Ne sagriješi bludno.
7. Ne ukradi.
8. Ne reci kriva svjedočanstva proti bližnjemu svome.
9. Ne poželi žene bližnjega svoga.
10. Ne poželi ni kuće, ni njive, ni sluge, ni sluškinje, ni vola, ni magarca, niti išta, što je bližnjega tvoga."

Narod ču glas Božji i tresući se od straha uzmaknu se pa reče Mojsiju: „Govori nam ti i slušat ćemo; a neka nam ne govori Gospodin, da možda ne pomremo!"

A Mojsije reče: „Bog se ukaza, da vidite silu njegovu, da ga se bojite i da ne griješite." Potom Mojsije upisa riječi Gospodinove u knjigu i načini pod gorom oltar i prikaza žrtvu. A narod stajaše naokolo. Mojsije zatim uze knjigu i pročita narodu zapovijedi Gospodinove. Sav narod jednoglasno odgovori: „Činit ćemo sve, što kaza Gospodin." Potom je Mojsije krvlju od žrtvi poškropio narod govoreći: „Evo krvi zavjeta, koji Gospodin učini s vama za sve riječi ove!"

Tada Mojsije opet otiđe na goru i osta ondje četrdeset dana i četrdeset noći. Bog ga pouči, kako će načiniti sveti šator i kako će urediti službu Božju i kakb će svetkovati svete blagdane, i dade mu dvije ploče kamene, na kojima je bilo napisano deset zapovijedi Božjih.

Stari se zavjet sklopio krvlju od žrtvi životinjskih, a novi zavjet krvlju Isusovom, što se proli na križu. U starom se je zavjetu objavljivao Bog silom i strogošću svojom, a u novom zavjetu ljubavlju i milošću svojom. Kolikim li poštovanjem treba da pomišljamo na zapovijedi Božje i da ih vjerno držimo!

39. Zlatno tele.

Kako je Mojsije zadugo nastavao na gori, skupi se narod pred Arona i zahtijeva ljutito: „Načini nam bogove, koji će ići pred nama; jer ne znamo, što se dogodilo Mojsiju!" Aron reče: „Donesite mi zlatne naušnice, što su u ušima žena i djece vaše!" Na njegovo iznenađenje donesu ih svu silu. Aron od zlata sali tele i postavi ga na oltar. Mnogi dođu i prinesu mu žrtvu pa su jeli, pili, plesali i igrali po neznabošku.

Mojsije doskora siđe s gore noseći u rukama dvije ploče zakonske. Kad to grješno ludovanje naroda ugleda, razgnjevio se jako pa baci ploče na tle, koje se rasprsnu u komade. Potom uze zlatno tele, razdrobi ga i satre u prah te baci prah u vodu. Zatim

Aronu spočitnu njegov grijeh i zapovjedi Levitima: „Uzmite mačeve svoje i za kazan pobijte sve one, koji se još klanjaju krivim bogovima!" Oni učine po zapovijedi Mojsijevoj i pogine taj dan oko dvadeset i tri trisuće ljudi.

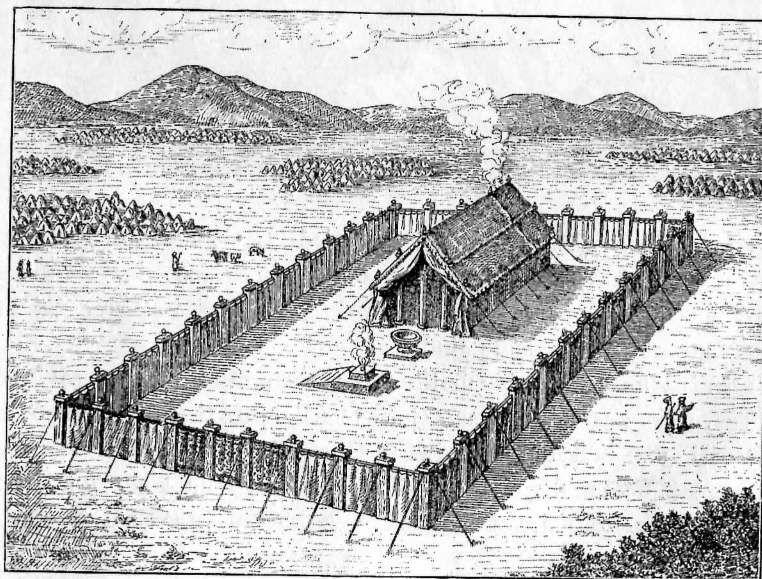
Sjutradan je Mojsije molio Boga, da oprosti narodu govoreći: „Ah, ovaj je narod ljuto sagriješio! Ali oprosti im, o Gospodine, ili izbriši me iz knjige života!" Gospodin se pomiri i zapovjedi Mojsiju, da načini dvije druge ploče kamene i da izađe s njima na goru sinajsku. Mojsije učini onako, kako mu zapovjedi Gospodin, i pope se na goru.

On je ondje posteći i moleći ostao opet četrdeset dana i četrdeset noći, a Gospodin na pločama napisa zapovijedi svoje. Kad se pak Mojsije vrati s pločama, sjalo mu se lice svjetlošću tako, da sve spopade strah, koji su ga vidjeli, i nijesu smjeli pristupiti k njemu. A on ne presta napominjati im, što je Bog zapovjedio.

Mojsije kao posrednik Boga i grješnog naroda je slika Isusova. Mojsije je Bogu pravednome ponudio život svoj za grijehe naroda; Isus ga je doista dao za grijehe čovječje. — Židovi sagriješiše kumirstvom, kad su se klanjali zlatnomu teletu. Kako su ludi i grješni oni ljudi, koji bježe Boga živoga, a klanjaju se kumirima.

40. Građenje svetoga šatora.

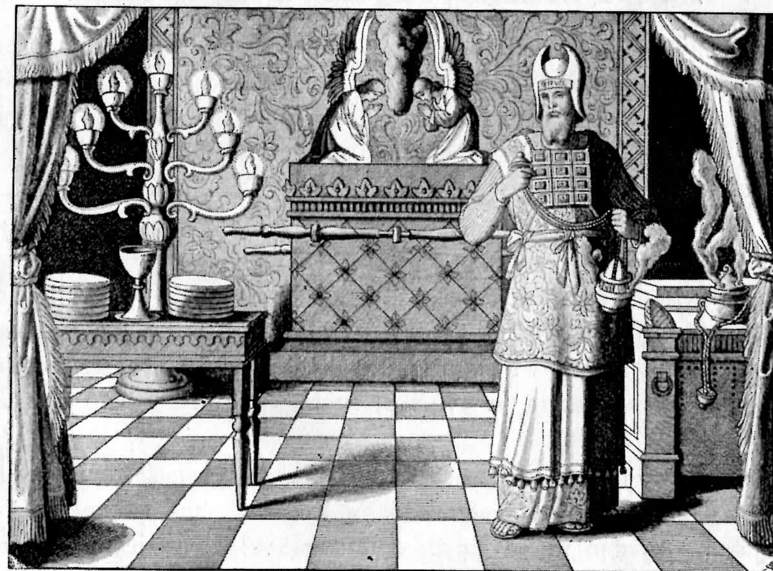
Mojsije ovrši sve, što mu je zapovjedio Gospodin. Gradio je sveti šator, Svetinju. Strane su mu sastojale od dragocjenih dasaka zlatom okovanih; tlo je bilo od srebra. Sve se moglo razasuti, lako razglobiti i na drugo mjesto opet postaviti, kad bi narod krenuo dalje. Sveti je šator bio trideset lakata dug, deset lakata širok, a deset lakata visok. Strane su iznutra bile obložene sagovima, na kojima bijahu baš umjetnički vezene slike anđela, palama i cvijeća. Izvana su bile pokrivene kožama od životinja. Pred

ulaskom bio je zavješen tanko uzvedeni zavjes. Još je mnogo ljepši zavjes dijelio unutrašnji prostor u dva pregratka, od kojih bijaše jedan dug deset lakata, a zvao se „Svetinja nad svetinjama"; a drugi se veći i prostraniji zvao „Svetinja".

U Svetinji nad Svetinjama bio je umjetnički od dragocjena drveta učinjeni kovčeg zavjeta dug dva lakta i pô, a širok jedan lakat i pô i toliko visok. Bio je izvana i iznutra okovan čistim zlatom. Na poklopcu prozvanu prijestolje milosti bio je na oba kraja načinjen od suhoga zlata po jedan kerubin; samo pak prijestolje milosti bilo je umjetnički urešeno. Na uglovima zavjetnog kovčega bili su pribijeni prsteni, da se u njih mogu metnuti poluge, pa da se može nositi kovčeg. U zavjetnom su kovčegu bile sahranjene dvije ploče zakonske i posuda s manom.

U Svetinji bio je: oltar kadioni, na kojem se je svaki dan palio kad; hljebni stô za gledanje, na kojem bijaše postavljeno dvanaest prijesnih hljebova, koji su se izmjenjivali svake

subote, te bijahu na njemu zlatne čaše za vino; zatim bijaše svijetnjak od suhoga zlata sa sedam grana i sa sedam žižaka, koji su gorjeli dan i noć. Oltar kadioni i hljebni stô za gledanje bili su od drveta okovani zlatom. Još su mnoge druge posude za službu Božju bile učinjene od zlata.

Oko svega je šatora bilo zagrađeno dvorište. Ondje je bio veliki žrtvenik za žrtve paljenice i umivaonica za propisano umi-

vanje kod žrtvi. Tu bi se i narod pokupio na službu Božju. U Svetinju su smjeli samo svećenici unići, a u Svetinju nad Svetinjama samo veliki svećenik.

Mojsije pomaza sveti šator i bogoštovno posuđe i posveti ih za službu Božju. Potom se ondje prikaza žrtva po prvi put. Pa gle, sveti se šator napuni slave Božje. Oblak se spusti na nj i stajaše nad njim. Kadgod je Mojsije htio što upitati Gospodina, ulazio bi u Svetinju nad Svetinjama i Gospodin bi mu se javio.

Sveti šator je prilika naših crkvi. Kolikim li poštovanjem i pouzdanjem treba da se molimo u njima, jer je ondje u Presvetom Oltarskom Sakramentu prisutna slava Božja!

41. Sveta vremena, blagdani, žrtve, svećenici.

Svake je sedmice bila subota dan posvećen Gospodinu. Taj se dan nijesu smjeli vršiti običajni poslovi, a imao se na čast Božju vanredno svetkovati, kako je to bilo naređeno već od postanka svijeta. Osim subote imali su se svetkovati još drugi posebni blagdani, a ti su bili:

1. Vazam. Ovaj se svetkovaše u zahvalu na spomen, kad je narod čudovito krenuo iz Egipta. Od četrnaestog bi se dana mjeseca Nisana svetkovao kroz čitavu sedmicu dana. Prvi je dan imala svaka obitelj zaklati janje zdravo od godine dana i pojesti ga sa gorkim zeljem i s prijesnim kruhom. Kroz čitavu se sedmicu dana prikazivala žrtva u dvorištu svetoga šatora i smio se jesti samo prijesan kruh.

2. Žetveni blagdan. Taj se svetkovaše pedeseti dan poslije vazma u zahvalu na spomen, kad je Bog dao svoj zakon na gori sinajskoj. Ujedno je to bio blagdan zahvalni za ljetinu požetu. Trajao je jedan dan.

3. Praznik sjenica. Svetkovao se u jeseni koncem oktobra pô čitavu sedmicu dana i podsjećao je Izraelce na čudesa Božja u pustinji, gdje oni življahu četrdeset godina. Narod u te dane življaše pod sjenicama, koje su bile načinjene od granja od drveća.

4. Pet dana prije praznika sjenica bijaše veliki dan mirenja, za taj dan bio je propisan strogi post. Taj je dan veliki svećenik žrtvovao goveče, a zatim i jarca, da izmoli u Boga opro-

štenje grijeha za svećenike i za narod. S krvlju od žrtvi poškropio se kovčeg zavjetni i tlo pred njim. Potom je veliki svećenik polagao ruke svoje na glavu drugoga jarca i ispovijedao grijehe naroda, pa bi koji čovjek protjerao onog živog jarca u pustinju.

5. Subotna godina. Kao što se svetkovaše svaki sedmi dan, tako se svetkovala svaka sedma godina. Samonik i samorast bilo je dobro zajedničko određeno za siromahe.

6. Godina sveta. Isto je tako svaka pedeseta godina bila sveta. Svako prodano baštinsko dobro predalo bi se u ruke prеđašnjih vlasnika ili njihovih baštinika. Sužnjevi iz naroda izraelskoga postali bi slobodni, a dugovi su se opraštali; zato se je i zvala velika oprosna godina.

Žrtve su bile djelimice krvne, [1] kao: goveda, ovce, koze, golubi; djelimice nekrvne, kao: fino brašno, prijesni kruh, vino, ulje, voće i kâd.

Mjesto dosele Gospodinu posvećenih prvenaca odredi Bog po Mojsiju pleme Levijevo, da služi u svetom šatoru. Najveću je čast imao veliki svećenik. Tu je čast dobio Aron i imao ju je naslijediti prvenac velikog svećenika. Ostali su sinovi Aronovi kao i njihovi potomci bili svećenici. Svi su ostali muški potomci Levijevi bili pomagači u službi Božjoj i zvali su se Leviti. Mojsije je Arona i njegove sinove kao i sve druge Levite svečanom posvetom postavio u službu njihovu. Ta se je posveta vršila uljenim mazanjem i odijevanjem odnosnih svećeničkih haljina.

Veliki svećenik i svećenici imali su u službi Božjoj posebnu odjeću. Veliki se je svećenik odlikovao modrim plaštem sa zvoncima po skutu, četverobojenim oplećkom, naprsnikom sa dvanaest kamena dragih, prozvanih po imenu dvanaest plemena. Pokrivalo za glavu imalo je na čelu zlatno pero s natpisom: „Svet Gospodinu“.

Posebni je zakon za jelo razlikovao čistu od nečiste jestvine. Izraelci nijesu smjeli jesti nečista jela, kao: 1. mesa od svih naznačenih nečistih životinja, poimence krmetine; 2. krvi ni krvnih mesnih komadića; 3. tustih komadića određenih za žrtvu; 4. mesa od životinja udušenih i od zvjeradi razdrtih; 5. mesa ni vina, što bi neznaboškim kumirima za žrtvu upotrijebili.

[1]) Ove su se ili sasma ili djelimice spalile na oltaru; od nekih se spaljivalo samo salo.

Sluge su za vršenje službe Božje bile razređene po časti ovim redom: veliki svećenik, svećenici, Leviti. Taj red je prilika redu, što ga je Krst učinio u katoličkoj duhovničkoj službi: papa, biskupi, svećenici, đakoni. I to dokazuje, da je stari zavjet priprava za novi zavjet. A i drugi propisi bili su prilika kršćanske službe Božje.

42. Uhode.

Druge su godine po izlasku iz Egipta Izraelci krenuli iz pustinje sinajske i pođu dalje. Oblak im je pakazivao put, pa su došli na među zemlje kanaanske. Mojsije izabra dvanaest uhoda, od svakoga plemena po jednoga. Oni su imali proći svu zemlju pa izvijestiti, kakova je zemlja i kakovi su u njoj ljudi. Tih dvanaest muževa prođu svu zemlju i uzeše sobom plodova one zemlje: kao jedan grozd, koji su dva čovjeka nosila na motki, šipaka i smokava. Poslije četrdeset dana dođu natrag govoreći: „Zemlja je vrlo rodna,

doista teče u njoj mlijeko i med; a narod je ondje vrlo velik i jak i gradovi su im tvrdo obzidani. Vidjeli smo ondje divove, prema kojima smo se činili kano skakavci.“

Tada se narod uplaši i poviče protiv Mojsija govoreći: „Kamo sreće da smo pomrli u Egiptu ili da pomremo radije u ovoj pustinji,

negoli da izginemo od mača neprijateljskog! Izberimo sebi vođa i vratimo se natrag u Egipat.“ Jozua i Kaleb, dvojica od uhoda, mirili su narod govoreći: „Zemlja, koju smo prošli, vrlo je dobra. Ne bojte se! Kad je Gospodin s nama, dat će nam je. Ne odmećite se Gospodina!“ Sve je pak mnoštvo vikalo i htjelo kamenovati onu dvojicu uhoda.

Tada se oblak nad šatorom pokaza strašan i Bog reče Mojsiju: „Dokle će me vrijeđati taj narod i kad li će mi vjerovati nakon svih onih čudesa, što sam ih učinio? Ja ću narod uništiti pomorom, a tebe ću učiniti knezom drugoga naroda!“ Ali Mojsije se pomoli za narod i reče: „O Bože, ti dugo čekaš i obilan si milosrđem, ded oprosti grijehe ovome narodu radi velikog milosrđa svoga, što si mu ga iskazao dosele!“ Gospodin odgovori: „Opraštam, jer si ti molio. Kaži narodu: Učinit ću onako, kako ste željeli: U ovoj ćete pustinji pomrijeti. Jedino će Jozua i Kaleb ući u zemlju. Kad tjelesa otaca istruhnu u pustinji, do četrdeset godina ću odvesti djecu u obećanu zemlju.“ Deset je uhoda pomrlo pred narodom od nagle smrti, jer bijahu pobunili narod, a Jozua i Kaleb ostanu živi.

Narod je priznao i pokajao se za svoje bezakonje i bi sjutradan već spreman da krene u zemlju. Ali Mojsije reče: „Ne radite opet protiv zapovijedi Božje! Ne ćete uspjeti, jer Gospodin nije među vama.“ Kad su pak nekoje čete kušale da provale u zemlju, bile su potučene od neprijatelja, mnogi ubijeni, a mnogi su utekli. Sad se vrate natrag u pustinju.

Kako strašno griješi onaj, koji nema stalna pouzdanja u Boga! Moli za one, koji žive u grijesima, jer puno može molitva pravednikova!

43. Subotni skvrnitelj. Nova pobuna.

Dogodi se da su našli čovjeka, gdje kupi drva u subotu. Dovedu ga k Mojsiju i k Aronu. Mojsije zapovjedi, da ga metnu pod stražu, dokle Gospodin ne kaže, šta će se činiti s njim. I Gospodin reče Mojsiju: „Neka se pogubi taj čovjek; neka ga kamenuje čitava općina.“ I izveli su ga pred ogradu šatorsku i zasuli ga kamenjem.

Malo zatim se pobuni dvjesta i pedeset znatnih ljudi protiv Mojsija i Arona. Osnivači te pobune bili su Kore, Datan i Abiron.

Oni se Mojsiju i Aronu rekli: „Čitava općina je sveta; zašto se vi podižete nad narodom Gospodinovim?“ Kad to Mojsije čuje, pade ničice i pomoli se Bogu. Potom reče: „Dođite sutra u sveti šator! Gospodin će suditi i kazati, koga je izabrao.“ Sjutradan dođu pred šator Mojsije i Aron i pobunjenici sa svojim kadionicama i starješine naroda. Samo nijesu došla ona trojica osnivača, nego su ostali u svojim šatorima.

Mojsije s Aronom i starješinama naroda otiđe do pred šatore one trojice osnivača i reče narodu: „Odstupite od šatora tih bezbožnika. Pazite: Ako oni umru smrću naravnom, poznat ćete, da me nije poslao Gospodin. Ako li se pak zemlja provali i proždre ih sa svim imanjem njihovim i živi se oni zakopaju, tada znajte, da su oni uvrijedili Boga.“ Kad je prestao govoriti, najedamput otvori se zemlja pod nogama one trojice buntovnika i proždrije njih i šatore i imanje njihovo. U isti tren iziđe vatra iz svetoga šatora i proždre ono dvjesta i pedeset pobunjenika, što su stajali pred svetinjom.

Da se te pobune ne ponove više, potvrdi Bog osobitim čudom, kako je odabrao Arona, da vrši službu velikog svećenika. On reče Mojsiju: „Reci Izraelcima, da donesu dvanaest palica od knezova svih plemena. Napiši ime svakoga na palici njegovoj; a na palici plemena Levijeva napiši ime Aronovo i ponesi palice u sveti šator! Čija bude palica procvjetala, toga sam ja izabrao.“ Mojsije to kaza narodu. On ponese palice u sveti šator i gle, sjutradan nađe palicu Aronovu zelenu, punu pupova, lišća i cvijeća. Mojsije iznese sve palice k sabranome narodu i svaki razgleda i uze palicu svoju. Gospodin reče Mojsiju: „Odnesi opet palicu Aronovu u šator, da se čuva za svjedočanstvo nepokornim sinovima Izraelskim!“

Kažnjeni onaj subotni skvrnitelj pokazuje, kako je velik grijeh, kad se oskvrnjuje dan Gospodinov. — Poštuj svećenike, koje je Bog izabrao za službu svoju!

44. Mojsijeva sumnja. Mjedena zmija.

Narod u četrnaestoj godini svoga lutanja po pustinji bi opet bez pitke vode, pa stane vikati na Mojsija i na Arona. A oni su molili Boga za pomoć. Tada Gospodin reče Mojsiju: „Uzmi štap

i pokupi narod ti i brat tvoj Aron i progovorite stijeni, pa će dati vodu!“ Mojsije uzme štap u svetome šatoru, dovede narod pred stijenu i reče: „O vi odmetnici! Hoćemo li vam iz ove stijene izvesti vodu?“ Potom je udario o stijenu dva puta štapom svojim i iziđe voda mnoga, te su se napojili ljudi i stoka njihova. Radi ove sumnje reče Bog Mojsiju i Aronu: „Kad mi nijeste vjerovali, ne ćete naroda odvesti u zemlju, koju ću mu dati.“

Malo zatim umrije Aron, pa ga je sin njegov imenom Eleazar naslijedio kao veliki svećenik.

Narod sad otiđe dalje i dođe na među zemlje one. I vikaše opet, jer još nije smio ući u zemlju. Tada Bog za kaznu pusti na njih zmije vatrene, čije je ujedanje žeglo kao vatra. Mnogi su bili ujedeni i umrli. Tada narod reče Mojsiju: „Sagriješismo, što smo vikali na Gospodina i na tebe; o pomoli se, neka Gospodin ukloni zmije od nas.“ Mojsije je Gospodina molio za narod. Bog pak reče Mojsiju: „Načini zmiju od mjedi i metni je na motku za spomen! Koga bude zmija ujela, neka pogleda u zmiju mjedenu, pa će ozdraviti.“ Mojsije učini tako. On načini motku i pribi na nju mjedenu zmiju; i ozdravili bi svi, koje bi zmija ujela i koji bi ufajući se pogledali na nju.

Ta mjedena zmija je prilika Isusa na križu. Pogledaj često i pouzdano na propetoga Spasitelja, naročito kad si napastvovan, da ti ne naudi napast!

45. Proroštvo Balaamovo. Posljednja Mojsijeva opomena i smrt.

Izraelci pođu dalje i dođu u zemlju, koja leži na istočnoj strani rijeke Jordana. Pobjeđivahu svakoga neprijatelja, koji bi im se suprotivio. Zato se kralj Moabitski uplaši veoma. Posla po proroka Balaama i reče mu: „Prokuni narod Izraelski, pa ću ga možda tada pobijediti.“ Ali Bog nije dopustio Balaamu, da prokune narod, nego ga prisili, da ga blagoslovi. Zato se razgnjevi kralj Moabitski. A Balaam reče: „Kako bih kleo onoga, koga ne kune Bog? Kako da ga ružim, kad ga ne ruži Bog? Mogu li drugačije govoriti, nego onako, kako mi zapovijeda Bog? Bog nije kao čovjek, koji laže, ni sin čovječji, koji se mijenja; On je tako kazao, pa kako da ja to ne učinim? On je tako rekao, pa da ja to ne izvršim? Naloženo mi je, da blagoslovim, i blagoslova ne mogu da kratim.“ I on proreče: „Vidim ga, ali ne sad; gledam ga, ali ne blizu. I z l a z i z v i j e z d a i z J a k o v a; u s t a j e p a l i c a i z I z r a e l a.“ Kad je to rekao, vrati se kući svojoj.

Nadođe napokon čas, kad se imao i Mojsije rastati od naroda svoga. Bog mu reče: „Položi na Jozuu ruku svoju pred čitavim narodom, da odsele slušaju njega!“ Mojsije učini onako, kako mu zapovjedi Gospodin.

Potom se je obrnuo k narodu, podsjeti ga ne sve, što mu Gospodin učini kroz četrdeset godina, a spomene mu i zapovijedi sve, što mu ih dade Bog, pa reče: „Evo! Ja ću umrijeti u ovoj zemlji i ne ću prijeći preko Jordana, a vi ćete prijeći i naslijediti onu dobru zemlju. Nikad ne zaboravite zavjeta, koji učini Gospodin s vama! On govori ovako: Ja sam Gospodin Bog vaš, budite sveti, kao što sam ja svet! Otkada postoji svijet, nije Bog tvorio onakih djela, kakova ste gledali očima svojim. Znajte dakle i usadite u srce svoje, da je Gospodin Bog na nebu i na zemlji, i držite zapovijedi njegove! Čuj Izraele, Gospodin je Bog naš jedini Gospodin! Zato ljubi Gospodina Boga svoga iz svega srca svoga i iz sve duše svoje i iz sve pameti svoje. Usadite riječi Gospodinove u srce svoje

i napominjajte ih djeci svojoj, kad sjedite doma, kad idete putem, kad liježete i kad ustajete! Vaš je Bog usred vas. Gle, ja iznosim danas pred vas blagoslov i prokletstvo: blagoslov, ako uzaslušate zapovijedi Božje; prokletstvo, ako ih ne uzaslušate. Ako ustanu krivi proroci, koji vas navode na grijeh, ne poslušajte ih. P r o r o k a i z m e đ u b r a ć e v a š e, k a o š t o s a m j a, p o d i g n u t ć e v a m G o s p o d i n B o g v a š, n j e g a s l u š a j t e.“ [1])

Potom Mojsije blagoslovi narod i uziđe na goru Nebo, koja je na međi zemlje kanaanske. Odanle pregleda onu dobru zemlju. Bog mu reče: „Ovo je zemlja, koju sam obećao Abrahamu, Izaku i Jakovu. Vidio si je sad očima svojim, ali u nju ne ćeš ući.“ Na toj gori Mojsije umrije u sto dvadesetoj godini, ne znajući još za staračku slabost. Narod je oplakivao njegovu smrt trideset dana.

c) Doba Jozue i sudaca (od 1450. do 1095. prije narođenja Krstova).

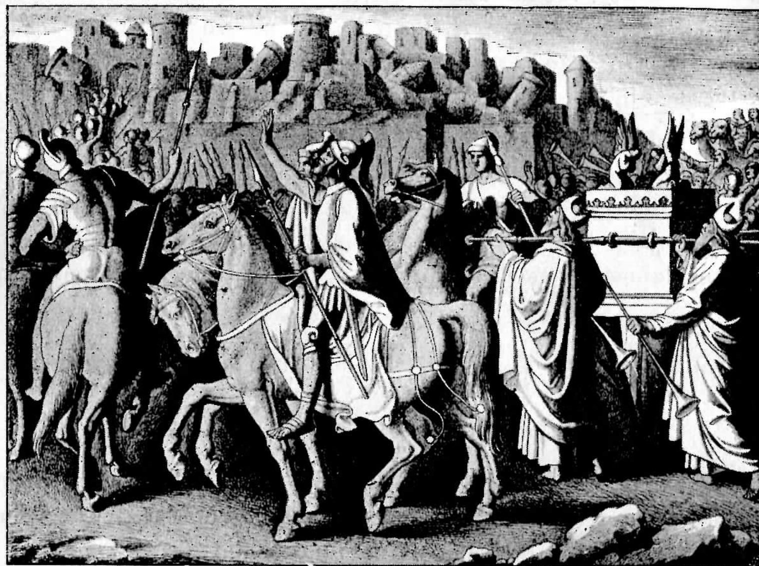
46. Ulazak u obećanu zemlju. Jozua.

Po smrti Mojsijevoj reče Gospodin Jozui: „Ustani i prijeđi preko Jordana ti i sav taj narod u zemlju, koju ja dajem vama! Kao što sam bio s Mojsijem, bit ću i s tobom i ne ću te ostaviti.“ Narod posluša zapovijed Jozuinu i dođe do Jordana. Svećenici, koji su nosili kovčeg zavjetni, stanu u vodu i gle, voda se, što je tekla ozgo, ustavi i stane kao zid; dolje što je vode bilo, oteče u more. Svećenici stajahu s kovčegom zavjetnim usred Jordana, a sav narod prijeđe po suhu preko njega. Jozua zapovjedi, da iznesu iz rijeke dvanaest kamena i postave ih za spomen. Kad pak i svećenici iziđu s kovčegom zavjetnim, poteče opet voda kao i prije. Potom se narod utabori na ravnici grada Jeriha, slaveći ondje Vazam i jedući od plodova one zemlje. Od tog dana nije više padala mana.

Jeriho bješe grad tvrd opasan jakim zidinama, a branili su ga mnogi hrabreni junaci. Bog reče Jozui: „Obiđite vi vojnici svi šest dana oko grada po jedan put na dan, a sedmi dan sedam

[1]) I u ovim je riječima ono obećanje, što ga je Bog višeput zadao, da će doći Otkupitelj. Taj po Mojsiju naviješteni budući prorok je Isukrst, komu je prilika bio Mojsije: svojim narođenjem i čudovitim spasavanjem, svojim čudesima, raznim progonstvima, svojom neprestanom ljubavi i zagovaranjem i svojom blagocom.

puta! Svećenici neka nose kovčeg zavjetni i trube u trube; potom neka kod sedmog obilaženja narod poviče iza glasa." Jozua učini tako. I gle, kad obiđu sedmi dan po sedmi put oko grada i svećenici zatrube u trube, a narod poviče iza glasa, popadaše gradski zidovi.

Izraelci su sa svih strana nagrnuli u njega i zauzeli ga vrlo lako. Malo pomalo su osvojili svu zemlju i Jozua je razdijeli ždrijebom među dvanaest plemena. Pleme Levijevo nije dobilo za sebe posebnog zemljišta nego je imalo imanja među svim plemenima i živjelo je rastrkano. A ona dva plemena Josipova, Efraim i Manasije, dobili su svaki po jedan dio, kako je Jakov odredio na smrtnoj postelji.

Imena su tih dvanaest plemena: Ruben, Šimun, Juda, Dan, Neftali, Gad, Aser, Isakar, Zabulon, Efraim, Manasije, Benjamin.

Kad je Jozua ostario, sazove još jednom narod i reče: „Budite straža tvrda! Držite sve, što je napisano u zakonu Mojsijevu i ne odstupajte ni na desno ni na lijevo! Ne sklapajte ženidbe s onima, koji se klanjaju kumirima, i nemojte služiti njihovim bogovima, nego svome Gospodinu Bogu! Tada će vam On biti obrana protiv svih neprijatelja." Doskora umrije u sto desetoj godini.

47. Suci.

Po smrti Jozuinoj nije imao narod zajedničkog vođa, koji bi vladao nad njima. Pređašnji nevjerni žitelji nijesu se još bili sasma satrli. Mjesto da se Izraelci protiv njih bore, njihove kumirske oltare raskopaju, sklapali su s njima mir i prijateljstvo i ženidbu. Pa se dogodi da su mnogi prešli na neznaboštvo. Gospodin im je za kaznu ustezao pomoć svoju. Susjedni su ih neznabošci pobjeđivali i metali ih pod svoju vlast i ljuto ih mučili. Takova je nevolja opamećivala narod, pa bi se vraćao k zapovijedima Božjim i činio pokoru. Bog je sad pozivao ljude iz naroda pa bi ih ohrabrio i ojačao, samo da opet pobijede neprijatelje i da izbave narod iz ljute nevolje. Izraelci su se po više puta vraćali opet na neznaboštvo. Bog ih je kaznio svaki put, a oni bi se tad opet obraćali k njemu. Tako je bivalo preko trista godina.

Oni se junaci zvahu s u c i, koje je Bog pozivao, da oslobode narod. Oni su kao od Boga poslani spasitelji bili jako ugledni i trsili su se, da se svako prepiranje sudi po zakonu i po pravdi. Najznatniji među njima biše: G e d e o n radi svoga junaštva, S a m s o n radi svoje tjelesne snage, a S a m u e l radi svoje pobožnosti.

48. Gedeon.

Bog je Izraelce radi njihova neznaboštva dao za kazan u ruke nevjernih Madijana. Sedam su godina ljuto morili i u golemoj nevolji cvijelili. Madijani su svake godine dolazili u vrijeme žetve i otimali su sve žito i stoku, pa bi velika glad pritiskivala narod. Izraelci su činili pokoru i usrdno se molili Bogu, da im oprosti.

Tada Gospodin posla anđela Gedeonu. On je upravo zatvorenim vratima vršio žito, da sakrije, prije negoli dođu Madijani. Anđeo ga pozdravi govoreći: „Gospodin je s tobom, hrabri junače! Idi i izbavit ćeš Izraela iz ruku madijanskih, jer znaj, da te ja šaljem!" Gedeon odgovori: „Gospodine moj! Molim te, čim hoću Izraela da izbavim? Rod je moj najsiromašniji u plemenu Manasijevu, a ja sam najmanji u domu oca svoga." A anđeo reče: „Gospodin će biti s tobom i ti ćeš pobiti Madijane kao jednoga čovjeka." Potom je iščeznuo anđeo.

Gedeon na zapovijed Božju raskopa oltar kumira Baala i isiječe lug, koji je bio unaokolo kumirova oltara. Zatim načini Gospodinu oltar i prikaza mu žrtvu. Kad su Madijani bili već spremni za boj, posla glasnike po svim gradovima i zapovjedi, da skoče u boj ljudi svi, štogod ih je za oružje. Iziđe ih trideset i dvije tisuće ljudi. Prije negoli Gedeon pođe u boj, pomoli se Bogu govoreći: „Evo, ja ću metnuti runo na gumno. Ako bude sjutradan rosa na runu te ako bude samo ono mokro a po svoj zemlji suho, onda ću znati, da ćeš mojom rukom izbaviti Izraela.“ I bi tako. Kad je sjutradan zarana iscijedio runo, isteče rose iz njega puna zdjela. Opet reče Bogu: „Nemoj se gnjeviti na me, da tražim runom još jedno čudo! Molim, neka bude samo runo suho, a po svoj zemlji neka bude rosa!“ Bog mu usliši i tu molitvu.

Sad se Gedeon uputi i krene na Madijane. A Gospodin mu reče: „Odviše je naroda, pa da se možda ne bi hvalio Izrael i govorio: Moja me ruka izbavi, reci ljudima: Koga je strah, neka se vrati doma!“ I vrati ih se dvadeset i dvije tisuće, a osta samo deset tisuća. Gospodin reče: „Još ih je odviše. Svedi ih na vodu! Koji budu stojećke pili iz ruke, metni ih na stranu, a koji budu klečeći pili, metni ih na drugu stranu!“ A bilo ih je samo trista, koji su stojećke pili golom rukom, da budu čim prije gotovi. Gospodin reče: „S tih trista izbavit ću narod; oni drugi neka idu kući!“ I tako bi.

Gedeon je ono trista ljudi razdijelio u tri čete, dade svakome po trubu i po prazan žban, u kome je bio sakriven luč goreći, pa reče: „Što činim ja, činite tako i vi. Kad ja zatrubim u trubu, tada zatrubite i vi, polupajte žbanove, mašite lučem gorećim i vičite: Mač Gospodinov i Gedeonov!“ Poslije ponoći otiđu potajno u tabor neprijateljski pa učine onako, kako im zapovjedi Gedeon. Madijani su se silno smeli, pograbili su oružje i među sobom ih je poubijalo vrlo mnogo. Ostali su bježali, a Gedeon ih je gonio. Kad vojska madijanska krenu na zemlju Izraelsku, brojila je sto i trideset i pet tisuća ljudi; od tih se vrati u svoju postojbinu samo petnaest tisuća.

Dok bijaše živ Gedeon, nijesu se nikad usudili Madijani udariti na Izraelce. Gedeon bijaše sudac četrdeset godina, sve do smrti svoje.

49. Samson.

Kad su Filisteji vladali nad Izraelcima i ljuto ih morili, pozva Bog nekog čovjeka po imenu Samsona, da izbavi narod. Bog ga blagoslovi i dade mu silnu snagu i neobičnu hrabrost. Toliko bijaše jak, da jednom svojim rukama ugrabi i rastrže lava, koji ga htjede napasti. Drugi put raskine dva užeta, u koja ga svezaše, kad je spavao. Jedamput je čeljušću magarećom, što je nađe na zemlji, pobio tisuću ljudi, oružja drugog nije imao kod sebe, a ostale natjera u bijeg. Jednom su ga opet zatvorili Filisteji u jedan grad i htjeli su ga zarobiti. Ali on po noći iščupa gradska vrata i odnese ih navrh gore visoke.

Kad se Samson kasnije odmetnuo od zapovijedi Gospodinovih i uzeo bezbožnicu za ženu, ostavi ga Bog. Filisteji ga sad uhvate prijevarom te žene. Oni su mu iskopali oči, zarobili ga i odveli. Malo zatim slavili su slavlje, na koje dođu svi knezovi u zemlji. Ti su zapovjedili, da se dovede u dvoranu taj nekad strašni Samson, pa su mu se rugali i silili ga, da im igra. Tada Samson reče momku, koji ga je držao za ruku: „Vodi me do stupova, na kojima stoji kuća!“ Samson zazove Boga u pomoć pa zgrabi ona dva stupa i poruši ih. Kuća pade sva i satre sve, koji bijahu u njoj; a bijaše ih oko tri tisuće. A i Samsona su usmrtile ruševine. I tako bi on umirući više koristan narodu svomu nego dok je živio.

50. Ruta.

U vrijeme sudačko bila je glad u zemlji. Mnogi su se stanovnici iselili, da drugdje potraže hranu. Među njima bio je i neki čovjek imenom Elimelek. On otiđe sa ženom svojom Noemijom i sa dva sina svoja u zemlju Moapsku. Oba se sina ožene ondje. Otac umrije, a malo za njim umriješe mu i sinovi. Noemi se pak vrati u svoj zavičaj, u Betlehem; obje njezine snahe Orfa i Ruta pratile su je. Noemi im reče: „Vratite se! Gospodin neka bude milostiv vama, kao što ste vi meni.“ Orfa se vrati. Ali Ruta reče: „Kamo ti ideš, idem i ja; gdje se ti nastaniš, nastanit ću se i ja. Tvoj narod je moj narod i tvoj Bog je moj Bog. U zemlji, u kojoj ćeš ti biti pokopana, umrijet ću i ja.“

One pođu zajedno i dođu u Betlehem. Ruta je njegovala staricu svekrvu svoju i skrbila se, da je prehrani. Bila je upravo ječmena žetva i Ruta pođe u polje, da pabirči rastrkano klasje, kako to običavaju činiti siromasi. Bog htjede, da je pabirčila klasje upravo na njivi, koja pripadaše bogatu i dobru čovjeku po imenu Bozu. Taj je Elimeleku bio bliži rođak. Preko dana dođe sam u polje pa pozdravi svoje žeteoce ovim riječima: „Gospodin da je s vama!“ A oni mu otpozdrave: „Da te blagoslovi Bog!“

Kad je ugledao Rutu, zapita nastojnika: „Čija je ona žena?“ On mu odgovori: „Ono je Moapka, koja je došla s Noemijom. Molila je, da pabirči klasje ispalo po zemlji i od jutra do sada je već u polju.“ Tada Boz reče Ruti: „Čuješ, kćeri moja, drži se mojih djevojaka i, gdje one žanju, idi za njima! Kad ožedniš, pij iz njihova žbana, i kad bude vrijeme jesti, jedi s njima! Ja sam zapovjedio slugama svojim, da te nitko ne dira; jer sam ja čuo sve, što činiš svojoj svekrvi. Gospodin da ti plati za djelo tvoje!“ A slugama reče: „Ispuštajte navlaš više klasja, da pabirči bez straha!“

Ruta je pabirčila klasje do večera. Od objeda je jedan dio pustila i donijela ga svekrvi svojoj. Kad je naveče ovršila napabirčeno klasje, dobi tri mjere ječma. I sve dane iđaše uvijek u polje, dokle se nije svršila žetva. Nakon nekoliko vremena Boz reče Ruti: „Cio grad zna, da si kreposna žena.“ I on je uzme za ženu.

Bog ih blagoslovi i dade im sina prozvanog Obed. Taj bijaše otac Izaju, a ovaj Davidu, kralju Izraelskomu, od koga poteče Otkupitelj.

Bog blagoslivlja i daje nagradu već ovdje na zemlji onoj djeci, koja poštuju roditelje svoje.

51. Helije, veliki svećenik i sudac.

Kad bješe Helije veliki svećenik i sudac, živjela su dva pobožna supruga po imenu Elkana i žena mu Ana. Ana nije imala djece. Jednom otiđe u Silo k šatoru Gospodinovu, pomoli se Bogu, zavjetova se i reče: „Gospodine nad vojskama! Ako se opomeneš sluškinje svoje i daš mi sina, posvetit ću ti ga, dokle je god živ.“ Gospodin usliši njezinu molbu i dade joj sina, koga prozva Samuel. Kad su bile djetetu tri godine, donesu ga roditelji u Silo pred

Helija, da služi u svetom šatoru. Samuel je rastao, bio je dobar i vršio je revno svu službu svoju, pa ga ljubljahu i Bog i ljudi.

Helije imađaše dva vrlo nevaljala sina. Kad su ljudi dolazili u svetinju, da žrtvuju Gospodinu, uzimahu često i silom meso od žrtve pa teško griješahu na istom svetom mjestu. Radi toga se javno tužio narod, a mnogi nijesu marili više za hram. Helije je čuo tužbe naroda na njegove sinove. On ih doduše nagovaraše, da se poprave, ali ih ne bi kaznio, pa su ostali i unaprijed nevaljali. Bog ga opomenu po jednome proroku i zaprijeti mu strogom kaznom, ako bude nadalje trpio grijehe djece svoje. Ali Helije nije mario za tu opomenu.

Dogodi se pak jednog dana, kad Helije spavaše pred svetim šatorom a Samuel nedaleko od njega blizu svetog šatora, da je glas Gospodinov po noći zvao: „Samuele, Samuele!“ Samuel probudivši se mišljaše, da ga zove Helije. On pritrči k njemu i reče: „Evo me, što si me zvao?“ Helije odgovori: „Nijesam te ja zvao, sine moj, idi i spavaj!“ Opet vikne Gospodin i Samuel po drugi put pritrči k Heliju. Ovaj reče kao i prije. Tako bi i treći put. Tada se dosjeti Helije, da Gospodin zove dijete, pa reče: „Idi i spavaj. Ako te Gospodin bude opet zvao, a ti reci: Govori, Gospodine, tvoj sluga čuje!“ Samuel otiđe i zaspa. Tada zovne Gospodin po četvrti put: „Samuele, Samuele!“ Ovaj odgovori: „Govori, Gospodine, tvoj sluga čuje!“ Gospodin reče Samuelu: „Doskora će se izvršiti kazna, što sam je javio Heliju. U jedan će dan poginuti oba njegova sina. On je znao, kako se ružno vladaju i nije ih kaznio.“ Sjutradan je Helije zvao Samuela i reče: „Što je govorio Gospodin? Nemoj zatajiti od mene nijedne riječi njegove!“ Samuel mu ispriča sve. A Helije reče: „Gospodin je, neka čini, što mu je volja.“

Naskoro Filisteji provale u zemlju i Izraelci iziđu na vojsku na njih. Prva bitka bi nepovoljna za Izraelce, pa budu nadvladani. Tada su poslali glasnike Heliju moleći, da se donese kovčeg zavjetni u tabor, neka bi ih pomogao Bog. Oba su sina Helijeva pratila kovčeg Gospodinov. Izraelci novom hrabrošću pohrliše u boj, ali su ipak bili opet potučeni i oba sina Helijeva poginuše; a i kovčeg zavjetni oteše Filisteji. Kad je Helije čuo tu crnu vijest, pade od straha sa stolice nauznak i slomivši vrat umrije.

Filisteji su donijeli kovčeg zavjetni u zemlju svoju i namjeste ga u hram kumirski. Ali Bog posla velika zla na onaj grad, gdje bijaše kovčeg zavjetni. Filisteji su ga prenosili u razna mjesta, ali svuda bi nastala ista zla. Zato se uplaše i pošlju kovčeg zavjetni natrag. Metnuše ga na nova kola i upregoše dvije krave. I gle, krave su bez vođa išle pravim putem u zemlju Izraelsku.

Gledaj na dužnost roditelja, kako imaju da kazne pogrješke djece svoje i da ih dobro odgajaju! Primaj k srcu opomene a i kazne svojih roditelja i učitelja, da se popraviš te da se ukloniš od kazni Božjih!

52. Samuel sudac.

Po smrti Helijevoj bi sudac Samuel. On je ozbiljno opomenuo narod govoreći: „Ako se svim srcem obratite Gospodinu, njemu služite i tuđe bogove povržete, tad će vas izbaviti iz ruku filistejskih.“ I Izraelci su se obratili k Bogu i činili su moleći i posteći iskrenu pokoru. Bog im se smilova i dade im, da održaše pobjedu nad Filistejima, koji bijahu već prije osvojili jedan dio zemlje. Tako su se oslobodili od njihove vlasti i dobili su natrag svoja pređašnja imanja.

Samuel vladaše narodom. On vjerno služaše Gospodinu i imaše mir sa svim neprijateljima. Samuel je svake godine obilazio zemlju i sudio svaku raspru po zakonu i po pravdi. A kad je već ostario, postavi mjesto sebe svoja dva sina za suce. Ali oni nijesu bili onako mudri i pravedni kao njihov otac; zato se narod potuži Samuelu govoreći: „Odredi nam kralja, da vlada nad nama, kao što ga imaju ostali narodi!“ To ne bijaše Samuelu milo, što rekoše, jer je htio, da sam Bog kraljuje nad Izraelom. On je molio Boga za savjet, da mu reče, šta mu je činiti. Bog reče: „Poslušaj glas njihov! Ali im kaži i prava onoga kralja, koji će vladati nad njima.“ Samuel učini tako, a narod osta i nadalje pri svojem zahtjevu.

d) **Doba kraljevsko** (od godine 1095. do 588. prije Krstova narođenja).

53. Saul, prvi kralj.

U ono vrijeme življaše neki čovjek od plemena Benjaminova imenom Saul. Taj je bio valjan, stasita uzrasta i glavom viši od

svega naroda. Dođe k Samuelu. Kad ga je vidio, Bog reče Samuelu: „Eto čovjeka, koji će vladati mojim narodom!“ Samuel ga pozva, da jede s njim. Sjutradan Saul otiđe kući, a Samuel ga je putem pratio donekle. Kad su bili na kraj grada, izvadi Samuel uljanicu, izli ulje na glavu Saulovu i poljubi ga govoreći: „Eto, Gospodin te je pomazao za kneza nad narodom svojim, da ga braniš od svih neprijatelja, koji su unaokolo. Gospodin će biti s tobom.“

Samuel pak sazva narod i predstavi im Saula govoreći: „Vidite, ovoga je izabrao Gospodin! Nitko nije kao on u svemu narodu.“ Narod poviče: „Živio kralj!“ Nekoji su ga pak prezirali govoreći: „Taj li će nas izbaviti?“ Bog bijaše sa Saulom i dade mu, da je pobijedio sve neprijatelje Izraelske unaokolo. Bijaše ugledan kod svega naroda, dapače i kod onih, koji su ga prije ružili.

Ipak ne bijaše Saul uvijek u poslušnosti vjeran prema zapovijedima Božjim, bio je ohol i lakom. To osobito pokaza u ratu protiv Amalečana. Bog mu zapovjedi po Samuelu: „Ne polakomi se na imovinu Amalečana!“ Saul pobijedi neprijatelja, ali nije poslušao glasa Božjega, nego zadrža sebi najbolje ovce i volove i sve, što bijaše dobro. On sebi podigne i pobjedni spomenik i žrtvova od plijena. Samuel otiđe Saulu nasusret i reče: „Kakvo je to blejanje ovaca u ušima mojim?“ Saul odgovori: „Narod poštedi najbolje ovce i volove, da ih žrtvuje Gospodinu.“ Samuel odgovori: „Poslušnost je bolja od žrtve. Budući da si ti odbacio riječ Gospodinovu, zato i Gospodin odbaci i tebe, da ne budeš više kralj.“

54. David pomazan za kralja.

Samuel plakaše za Saulom, jer ga je Bog odbacio. Ali mu Gospodin reče: „Dokle ćeš ti plakati za Saulom, kad sam ga ja odbacio? Napuni rog svoj ulja i otiđi u Betlehem k Izaju; jer sam jednoga između sinova njegovih izabrao za kralja!“ Samuel učini, kako mu je zapovjedio Bog, i otiđe u Betlehem i prikaza žrtvu Gospodinu, na koju pozove Izaja i sinove njegove.

Kad je najstariji sin, visok i lijepo uzrastao čovjek, stupio pred Samuela, reče Gospodin: „Ne gledaj na njegov stas! Ja nisam izabrao toga; jer ne gledam na spoljašnost, na što gledaju ljudi, nego gledam na srce.“ Potom je Izaj šest drugih svojih sinova

izveo pred Samuela. A ovaj reče: „Ni jednoga od tih nije izabrao Gospodin. Jesu li ti to svi sinovi?“ Izaj odgovori: „Ostao je još najmlađi, on pase ovce.“ To je bio David. Samuel reče: „Pošlji te ga dovedi!“ Kad je unišao David, reče Gospodin: „Ustani, pomaži ga, jer to je!“ Tada Samuel uzevši rog s uljem pomaže ga pred braćom njegovom. I Duh Gospodinov siđe taj dan na Davida i osta na njemu.

Saula pak ostavi Duh Božji, i dođe zao duh na njega te ga uznemirivaše. Sluge su ga savjetovale, da potraži čovjeka, koji će ga muzikom i pjevanjem razveseliti, pa će ga zlovoljnost proći. Jedan između sluga reče Saulu: Ja poznam sina Izajeva u Betlehemu, koji zna dobro udarati u harfu, a ujedno je i hrabar i mudar.“ Saul prista, da ga pozovu. Tako David dođe na dvor kraljev. Kad je David pjevajući udarao u harfu, odlanulo bi Saulu. I David mu veoma omilje.

55. David se bori s divom Golijatom.

Opet je rat buknuo s Filistejima i Saul pođe u boj proti njima, a David se vrati k ocu.

Među Filistejima bijaše jedan div imenom Golijat. Bio je izvanredno visok i jak i strašno naoružan. Na glavi mu je bila kaciga od mjedi, a oko tijela oklop pločast i težak jednu centu.[1]) Na nogama su mu bile nogavice od mjedi; na ramenima štit od mjedi a kopljača bješe kao vratilo. On bi stupao svaki dan pred tabor Izraelski i vikao: „Izberite jednoga između sebe, pa neka izađe meni na mejdan! Ako on nadjača mene, mi ćemo vama biti podložni; ako pak ja nadjačam njega, onda ćete biti vi naše sluge.“ Saul i svi Izraelci čuli su taj pozov i uplašili su se vrlo. To je bivalo više dana. Tri su brata Davidova bila u taboru sa Saulom. Tada je otac poslao Davida k braći, da im ponese hrane i da vidi, kako im je.

Kad David dođe u tabor, izišao je upravo Golijat opet i rugao se Izraelcima. Tada David reče: „Tko je taj Filistejin, da sramoti vojsku Boga živoga?“ Kad pak sazna David, da se nitko ne usuđuje ogledati se s Filistejinom, stupi on pred Saula i reče: „Neka se nitko ne plaši od onoga! Ja sluga tvoj izaći ću i bit ću se s Filistejinom.“ A Saul odgovori: „Ne možeš ti da se biješ s njim; jer si premlad, a on je vojnik od mladosti svoje.“ David odgovori: „Čuvao sam stado oca svoga. Kad je pak došao lav ili medvjed i odnesao ovna iz stada, potrčao bih za njima i oteo plijen iz čeljusti, i kad bi skočili na me, uhvatio bih ga za grlo i udavio. Gospodin me je pomagao onda, pa će me i sada u borbi protiv toga Filistejina.“ Tada Saul odgovori: „Idi i Gospodin neka bude s tobom!“ Tada Saul obuče Davida u svoj željezni oklop. Ali se David nije mogao ni maknuti u njemu pa ga opet skine sa sebe. Uzme svoj štap i praću svoju i metne pet glatkih kamena s potoka u svoju pastirsku torbu pa iziđe pred diva.

Kad Golijat ugleda Davida, naruga se i reče: „Zar sam ja pseto, da sa štapom na me ideš? Hodi da nahranim ptice nebeske i zvijeri zemaljske tvojim mesom!“ A David odgovori: „Ti ideš na me s mačem i s kopljem i sa štitom; a ja idem na te u ime Gospodina nad vojskama, Boga Izraelskoga, koga si ti ružio. Ja ću te ubiti, da vas narod zna, kako Bog vlada nad Izraelom.“

Kad je pak Golijat došao bliže k Davidu, izvadi David kamen iz torbe i baci ga iz praće tako jako, da je divu probio kost čeonu,

[1]) Oko 58 kilograma.

koji pade mrtav ničice na zemlju. David pak pritrči i zgrabi divu mač pa mu njime odsiječe glavu. A kad su Filisteji vidjeli, da je najjači pao, pobjegnu. Izraelci pođu u potjeru za njima i izvojšte sjajnu pobjedu.

Kad se je pak Saul s vojskom vratio kući, izađe narod iz svih gradova i bijaše veseo radi pobjede, a žene su pjevale: „Saul pobi tisuću neprijateljâ, a David deset tisuća!" — Radi te pohvale naroda bio je Saul nenavidan na Davida i gledao ga je prijekim okom.

56. Saul progoni Davida.

David poslije pobjede nad Golijatom življaše opet na dvoru kraljevskom. Ali Saul ga gledaše sve većma poprijeko, dapače posve očito pokaza, koliko je na njega mrzio. Kad mu je David jednom udarao u harfu, baci koplje na njega, da ga ubije. No David se izmakne, te koplje udari u zid. Malo zatim Saul učini ga pukovnikom nad tisućom ljudi i obeća mu, da će mu dati svoju kćer Mihol za ženu, ako ubije sto Filisteja. A u srcu je smišljao, kako bi ga predao u ruke Filisteja. No David je u boju pobio

advjesta Filisteja i narod ga ljubljaše. A Saul je sad još većm mrzio na Davida pa zapovjedi sinu svome Jonati i slugama svojim, da ubiju Davida. Saulov pak najstariji sin Jonata vrlo zamilova Davida. On je gledao skloniti oca svoga, da zavoli Davida, pa reče: „Ne ogriješi se, kralju, o Davida! On nije mario za život svoj i pobio je Filistejina. Sve je na spasenje i tebi i narodu, štogod učini! Zašto bi se ogriješio o krv pravednu?" Tada se Saul umiri i David bijaše pred kraljem kao prije. Ali kad se David u drugom ratu opet sjajno odlikovao, obnovi se Saulova zavist i mržnja na njega, pa odluči, da će ga ubiti. Jonata javi prijatelju svome pogibao i David s nekoliko pratilaca pobježe u brda Judina.

U to vrijeme umrije Samuel u dubokoj starosti i oplakivaše ga narod vas.

Saul pak krene u brda sa tri tisuće ljudi na Davida, da ga ubije. Kad se ondje utaborio, dođe David potajno noću u tabor. Saul je spavao u šatoru svome i svi su njegovi vojnici spavali unaokolo. Abizaj htjede ubiti kralja, kad je spavao. Ali David reče: „Nemoj ga ubiti! Jer tko može podignuti svoju ruku na pomazanika Gospodinova a ne ostati krivac? Uzmi koplje, što mu je više glave, i čašu za vodu, pa da idemo!" David uzme od Abizaja Saulovo koplje i čašu za vodu i nitko nije u taboru to opazio; svi spavahu tvrdo. Potom David otiđe navrh brda, što je bilo na drugoj strani, i stane dozivati Abnera, Saulova vojskovođu, pa poviče na vas glas: „Zašto nijesi čuvao kralja, gospodara svoga? Mi smo bili u šatoru gospodara tvoga. Gledaj, gdje je kraljevo koplje i čaša za vodu!" Saul probudivši se i prepoznavši glas Davidov prizna svoju krivnju te pomirivši se s njim reče: „Da si blagoslovljen, sine moj Davide!" Saul se zatim vratio kući, a David ode svojim putem.

Eto, koliko je djelo milosrđa praštati od srca onima, koji nas vrijeđaju! Po toj kreposti postajemo mili Bogu i ljubazni ljudima.

57. Saulova smrt.

Četrdesete su godine Saulova kraljevanja Filisteji započeli novi rat protiv Izraelaca. Saul nerado i preko srca krene u boj, jer se je bojao, da ga ne će Bog pomagati. Davida nije bilo ondje.

Bitka se zametne na gori Gelboe. Izraelci budu potučeni. Tri su sina Saulova, među njima i Jonata, pala u boju. Kralj je sam bio teško ranjen. Kad Saul nije mogao zbog zadobivenih rana bježati, a Filisteji su se sve većma približavali, reče slugi, koji mu nošaše oružje: „Ubij me, da ne padnem u ruke filistejske!" Ali sluga nije htio to učiniti. Tada se Saul baci na svoj mač i umrije.

Tako žalosno svrši život svoj. Kad je David doznao za smrt Saulovu i njegovih triju sinova, plakaše od bola pa razdrije haljine svoje i reče: „Ah, kako padoše junaci! Saul i Jonata, mili i dragi za života, nijesu se ni na smrti rastavili. Jonata, brate moj, kao što mati ljubi sina jedinca, tako sam ja ljubio tebe!"

Od Davida do Roboama (od godine 1055. do 975. prije Krsta).

58. David, kralj i prorok.

Po smrti Saulovoj bijaše David kraljem; tada mu bijaše trideset godina. Bog mu dade, da pobijedi Filisteje, koji su bili osvojili jedan dio zemlje; a i druge pobijedi neprijatelje, koji su se dizali na Izraelce. David osvoji i tvrdu kulu Sionsku, koju su dosele imali u rukama neznabožački Jebuziti. Taj je tvrdi grad odabrao David sebi za prebivalište i pogradio je grad Jerusolim unaokolo, koji odonda posta glavni grad kraljevstva. Vladao je narodom mudro i brižljivo po zakonu i po pravdi. Svaki je mogao do njega i iznijeti mu tužbu svoju.

David je osobito nastojao, da se vrši služba Božja što sjajnije. Načinio je u Jerusolimu dragocjen šator, u koji dade prenijeti kovčeg zavjetni vrlo svečano. Sedam je pjevačkih četa pratilo kovčeg zavjetni sa svakojakim muzičkim spravama: guslama, psaltirima, bubnjima, sviralama i cimbalima. David je sam išao pred njim i pjevao je svete pjesme udarajući u harfu. A i mnogo se je žrtvi prikazalo Gospodinu.

Svećenike za službu Božju razredi David u dvadeset i četiri reda, koji su po redu vršili službu Božju. Izbere također mnogo pjevača, koji su u praznike na službi Božjoj pjevali pjesme svete prozvane „psalmi" i udarali u muzičke sprave. On je sam mnogo takovih psalama ispjevao na slavu Božju i držao se zapovijedi

Božjih. Zato ga blagoslovi Gospodin i obeća mu, da će iz njegova doma izaći Otkupitelj, pa reče: „Ja ću ti probuditi potomka, čiji će se prijestô utvrditi dovijeka. Ja ću mu biti Otac i on će mi biti Sin."

Bog mu je dao i dar proroštva. Ovako on govori o Otkupitelju, koji ima doći: O njegovoj Božanskoj naravi: „Gospodin reče meni: Ti si sin Moj, ja sam te danas rodio. Išti u mene i dat ću ti neznabošce u nasljedstvo, a krajeve zemaljske tebi u državu." (2. psalam, 7. i 8. r.)

O njegovu narođenju: „Izići će u svoje vrijeme pravda i obilje mira. Njemu će se podvrći Etiopljani; kraljevi će mu Tarzijski i otočki prinijeti darove; kraljevi će Arapski i od Sabe donijeti darove." (71. psalam, 7. do 10. r.)

Za njegovu muku spominje on samog Otkupitelja, gdje mu govori: „Ja sam crv a ne čovjek, podsmijeh ljudima i rug narodu. Svi mi se rugaju, koji me vide, i mašu glavom. Probodoše ruke moje i noge moje, izbrojiše sve kosti moje, razdijeliše haljine moje među sobom i za dolamu moju bacise ždrijeb." (21. psalam, 7, 8., 17., 18. i 19. redak.)

Uskrsnuće njegovo od mrtvih prorekao je govoreći: „Tijelo će se moje smiriti u uzdanju; jer ne ćeš ostaviti duše moje u paklu niti ćeš dati, da svetac tvoj vidi truhlost.“ (15. psalam, 9. i 10. redak.)

Za njegov uzlazak na nebo kaže on: „Dignite se vrata vječna, neka uniđe kralj slave! Ti izlaziš na visinu, vodiš roblje, primaš darove za ljude. Pojte Gospodinu, popijevajte Bogu, koji uzlazi na nebo nebesâ sa strane istoka!“ (23. psalam, 7. redak i 67. psalam, 19., 33. i 34. redak.)

O proslavi Otkupiteljevoj kaže: „Reče Gospodin Gospodinu mome: Sjedi meni s desne strane, dok položim neprijatelje tvoje za podnožje nogama tvojim! Gospodin se je zakleo i ne će se pokajati: Ti si svećenik u vijeke po redu Melhizedekovu.“ (109. psalam, 1. i 4. redak.) — „Vladat će od mora do mora i od rijeke do krajeva zemaljskih. Klanjat će mu se svi kraljevi i svi narodi bit će mu pokorni. Da mu je ime njegovo blagoslovljeno dovijeka; ime će njegovo ostati kao sunce! Blagoslovit će se u njemu svi naraštaji zemaljski, slavit će ga svi narodi. Blagoslovljeno slavno ime njegovo u vijeke i slave njegove napunit će se sva zemlja! Amen.“ (71. psalam, 8., 11., 17. i 19. redak.)

59. Davidov grijeh i pokora.

Kad je jednom buknuo rat s Amonićanima, posla David svoga vojskovođu Joaba protiv neprijatelja; a on sam osta u Jerusolimu. Kad je David jednog dana hodao po krovu svoje palače, ugleda ženu, koju htjede uzeti za ženu. A kad je dočuo, da joj je muž u vojski Joabovoj, posla pismo na vojskovođu, gdje mu napisa: „Namjesti Uriju, gdje je najžešći boj, da pogine!“ Joab učini tako i Uriju neprijatelji ubiše. Kad je žena čula, da joj poginu muž, plaka za njim.

A kad je prošlo doba žalosti, David je uzme za ženu. Tada je kralju došao prorok Natan, koji ga pokara zbog njegova nedjela. David je priznao grijeh svoj, oplakivaše ga i reče: „Sagriješio sam Gospodinu!“ I molio je: „Smiluj se na me, o Bože, po velikom milosrđu svome i pomrsi bezakonje moje, jer ja poznajem krivicu svoju! Učini mi, Bože, čisto srce i duh pravi ponovi u meni! Nemoj me odvrgnuti od lica svoga i svetoga duha svoga nemoj

uzeti od mene! Vrati mi radost spasenja svoga i potkrijepi dušu moju na dobro!“ Plakao je i postio i molio dan i noć. Tada prorok Natan reče raskajanome Davidu: „Gospodin ti je oprostio grijeh, ali će ti ipak umrijeti najmlađi sin.“ Snašle su ga za ovaj grijeh i druge još nevolje kao kazne vremenite, koje je on pokorno snosio na oproštenje svoga nedjela.

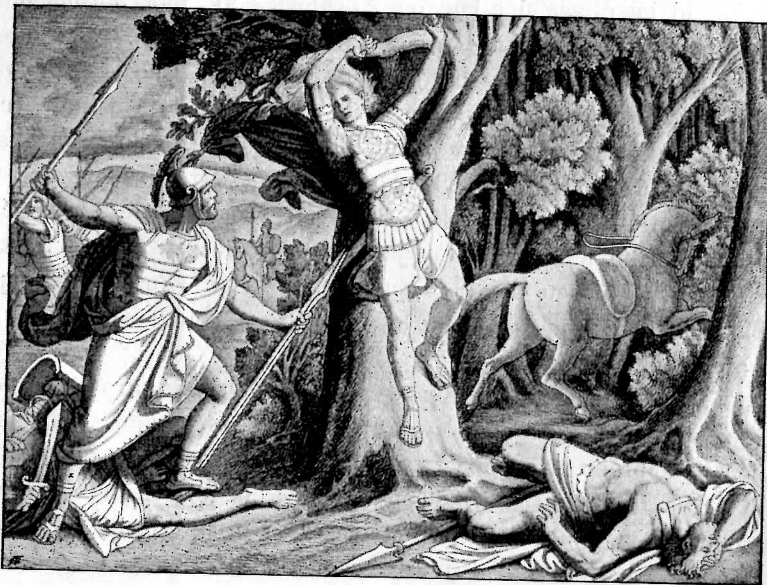
Upoznaj, kako se iskrenom pokorom oprašta grijeh i kazna vječna, ali vremenita kazna ostaje!

60. Kako je Apsalom digao bunu i bio kažnjen.

David imadijaše sina imenom Apsalom. Taj bijaše stasom lijep, no i neobično ohol. Htio je biti kraljem. Radi toga je tražio opaki sin, da ga narod zamiluje. Ko god imaše parnicu, išao je k Davidu, da mu po zakonu sudi. Apsalom pak svaki dan stajaše kod vrata kraljevske palače, gdje su se ljudi kupili. Tada bi vrlo prijateljski pristupio k njima i pitao bi svakoga, što ga tišti. Kad je upitani pak ispričao tužbu svoju, rekao bi on: „Tvoja mi se stvar čini pravedna. Kad bih ja bio sudija, mogli bi doći k meni svi, koji imaju kakvu parnicu, i ja bih sudio po pravici.“ Potom bi ga poljubio. I dogodi se, da su ga svi hvalili, a mnogi su željeli, da Apsalom bude kralj.

Kad pak opaki sin mišljaše, da je dobio sav narod na svoju stranu, reče jedan dan ocu svome: „Učinio sam zavjet Gospodinu, da ću u Hebronu prikazati žrtvu. Dopusti mi sad, da otiđem i da ga izvršim!“ David to rado dopusti. Apsalom pak otiđe u Hebron. Odande razasla po svoj zemlji uhode, koji su proglasili: „Zakralji se Apsalom u Hebronu.“ Ljudi su povjerovali i mnogo se je naroda steklo oko Apsaloma. On je sad s velikom vojskom krenuo na Jerusolim. Kad to čuje David, pobježe iz grada sa slugama svojim u brda. Kad plačući i bos iđaše uz goru Maslinsku, došao mu je nasusret Semej, rođak Saulov, pa ga stane ružiti i bacati se kamenjem na njega. Abizaj, vojskovođa i pratilac Davidov, reče kralju: „Zašto da psuje ovaj kralja, gospodara moga? Idem da mu skinem glavu.“ A David odgovori: „Ostavi ga, neka psuje! Možda pogleda Gospodin na nevolju moju i vrati mi dobro za psovku ovu.“ I tako David prijeđe preko Jordana.

Apsalom uniđe u Jerusolim i osvoji palaču kraljevu. Potom otiđe u potjeru za ocem. David je razredio narod na boj, koji se skupio oko njega. On je sam ostao i reče zapovjednicima: „Čuvajte mi sina Apsaloma!“ Boj se zametne u jednoj velikoj šumi. Vojska Apsalomova bude potučena, mnogo ih je njegovih poginulo, a mnogo pobjeglo; on sam pobježe na mazgi u šumu. Dogodi se, da je mazga jurila ispod granatog hrasta, te Apsalom ostane dugom kosom svojom viseći o niskoj grani. To je vidio neki vojnik Davidov pa to javi vojskovođi Joabu. Ovaj uzme tri strijele i zastrijeli ih neharnomu sinu u srce. Potom iskopaju veliku jamu i bace mrtvo tijelo u nju i nabace na grob veliku gomilu kamenja.

Jedan glasnik donese Davidu vijest o pobjedi. Kad dođe glasnik, pitao je David: „Je li zdrav Apsalom?“ Glasnik odgovori: „Kao što je njemu prošlo, tako neka prođe svim neprijateljima gospodara i kralja moga!“ David je oplakivao smrt Apsalomovu. U svojoj tuzi poviče: „Sine moj Apsalome! Kamo da sam ja umro mjesto tebe. Apsalome, sine moj! Apsalome, sine moj!“

Potom se David vrati u Jerusolim. Narod ga je sav primio s veseljem i svi su prezirali gnusno zločinstvo Apsalomovo. David je velikodušno oprostio svojim neprijateljima.

David je bio po plemenu otac Otkupitelju; zato se često i naziVlje „sin Davidov“. On je i prilika Isusu po mjestu, gdje se rodio, po osamljenoj i neznatnoj mladosti svojoj, po pobjedi nad strašnim neprijateljima, nadalje kao kralj i prorok, po žalosnom hodu uz goru Maslinsku, po velikodušju prama onima, koji su ga proganjali i ružili, a i po svečanom ulasku u Jerusolim. — Upoznaj u nesreći Apsalomovoj, kako su prokleti oni, koji ne vrše četvrte zapovijedi Božje! Djecu, koja ne poštuju oca i matere, stići će prokletstvo Božje na ovome svijetu, a vječno osuđenje na drugom.

61. Posljedna opomena i smrt Davidova.

Kad je bilo Davidu sedamdeset godina te kad je osjećao, da mu je smrt blizu, pomaza sina svoga Salamuna za kralja. Potom sazove poglavare narodne k sebi i reče: „Braćo moja i narode moj, čujte me! Bio sam naumio da sazidam dom Gospodinu, gdje bi počivao kovčeg zavjeta, i pripravio sam sve za zidanje. Ali Bog mi reče: Ne ćeš ti meni sazidati nikakova doma, jer si ratove vodeći prolio mnogo krvi. No tvoj sin Salamun će mi sazidati dom. Ja ću utvrditi kraljevstvo njegovo, ako vjerno uzdrži zapovijedi moje. Zato vršite sve zapovijedi Gospodinove! A s tobom, sine moj Salamune, neka bude Gospodin i budi srećan, pa sazidaj dom Gospodinu! Evo, ja sam pripravio sve, što treba za zidanje: zlata, srebra, mjedi, gvožđa, drva i kamenja izobila. Zato započni zidati! Eto, ja idem, kuda ide sve na zemlji. Držiš li vjerno sve, što ti je Gospodin zapovjedio, tada će ti dati obećani blagoslov svoj. Sine moj, služi Bogu cijelim srcem i dušom dragovoljnom, jer sva srca ispituje Gospodin i svaku pomisao zna! Ako ga ustražiš, naći ćeš ga; ako li ga ostaviš, odbacit će te zasvagda.“ Potom mu preda ocrt za gradnju hrama.

Narodnim knezovima reče David: „Vidite, da je Gospodin Bog vaš s vama i da vam je dao mir odasvud te da vam je dao u ruke sve vaše neprijatelje. Zato ljubite i služite Gospodinu i zidajte svetinju! Posao je velik, jer ne će biti za čovjeka taj stan nego za Boga. Bog je izabrao sina moga, da bude kraljem.“

Narodni su knezovi također obećali i priložili dragovoljno bogate darove na zidanje hrama. Potom učine Salamunu obećanje svečano. David se je radovao i molio: „Blagoslovljen si ti, Gospo-

dine Bože Izraelski, od vijeka do vijeka! Tvoje je sve, pa što smo iz ruku tvojih primili, dajemo ti opet. Gospodine, sačuvaj do vijeka ovu srdačnu volju njihovu i daj da te budu do vijeka vjerno služili! I Salamunu, sinu momu, podaj srce pravo, da drži zapovijedi tvoje!" Malo zatim umre, a kraljeva nad Izraelom četrdeset godina i bi ukopan na brdu Sionu.

62. Molitva Salamunova. Njegova mudrost.

Salamunu bijaše osamnaest godina, kad posta kraljem. Hodio je po opomenama i po izgledu oca svoga. Kad poče vladati, molio je Boga za pomoć: „Ti si, o Bože, učinio veliko milosrđe Davidu, ocu momu, i mene si slugu svoga postavio na Davidovo mjesto: kraljem nad narodom tako velikim! Eto, nijesam još iskusan. Zato te molim: Daj mi srce razumno, da mogu suditi narodu tvomu i raspoznavati dobro i zlo!" — Bog reče u prikazi: „Kad to išteš, a ne išteš ni duga života, ni blaga, ni propasti svojim neprijateljima, nego išteš mudrosti, da umiješ suditi pravedno, evo sam uslišio tvoju molbu i dajem ti mudrosti i razuma, pa takav, kakav si ti, ni prije tebe nije bio ni ne će poslije tebe biti. Ali i ono, što nijesi iskao, dajem ti: naime bogastvo i slavu, da nije prije tebe bio ni jedan među kraljevima, kakav si ti. Ako budeš držao zapovijedi moje i hodio po putovima mojim, kao što iđaše otac tvoj, tada ću poviše još produljiti život tvoj.

Salamun je postavio mudre uredbe na blagostojanje naroda. Bio je vrlo ugledan kod svih susjednih kraljeva i na miru sa svima. Svaki je Izraelac živio srećno kraj svoga trsa i smokve. Salamun napisa i knjiga poučnih za narod.

63. Priče Salamunove.

Najpoučnija je knjiga, što ju je napisao Salamun: „Knjiga priča". Evo nekoliko njegovih priča:

1. „Početak mudrosti je strah Gospodinov." (1, 7.)

2. „Tko hodi s mudrima, sam postaje mudar; a tko prijateljuje s bezumnicima, postaje jednak njima." „Ako bi te mamili grješnici, ne pristaj. Ako ti kažu: Hodi s nama! ne idi na put

s njima! Ne budi kao što su ptice, kojima se uzalud razapinje mreža na oči njihove." (13, 20; 1, 10. 17.)

3. „Mudrost je dragocjenija nego sva bogastva, i s njom se izjednačiti ne može ništa, što bi se god moglo poželjeti; njezini putovi su lijepi putovi. Ona je drvo životno onima, koji se hvataju za nju; i tko je tvrdo drži, srećan je." (3, 15.—18.)

4. „Mudar se boji i bježi od zla; a bezuman prolazi mimo i drži se siguran. (14, 16.)

5. „Tko ljubi nastavu, mudar je, a tko mrzi na ukor, ostaje lud." (12, 1.)

6. „Slušaj savjet i primaj nastavu, da postaneš mudar!" (19, 20.)

7. „Pokvaren čovjek ne ljubi onoga, koji ga kori niti ide k mudrima." (15, 12.)

8. „Uzdaj se u Gospodina svim srcem svojim, a na svoj razum ne oslanjaj se! Na svim putovima svojim misli na Boga i on će upravljati pravo staze tvoje." (3, 5. 6.)

9. „Ljenivče, idi k mravu i gledaj putove njegove i uči se mudrosti! On nema ni vođa ni upravitelja ni gospodara, a ipak pripravlja ljeti sebi hranu i sabira uz žetvu, što će jesti." (6, 20. 23.)

10. „Sine moj, čuvaj zapovijedi oca svoga i ne ostavljaj nauke matere svoje; jer zapovijed je žižak, a nauka je svjetlost, i opomena učiteljeva je put životni!" (6, 20. 23.)

11. „Put pravednički je kao sjajna svjetlost; a put bezbožnički je kao mrak; ne znaju, gdje će pasti; njihov je svršetak gorak kao pelin, a oštar kao mač s obje strane; noge im slaze k smrti, a koraci im dopiru do pakla." (4, 18. 19; 5, 4. 5.)

12. „Ne odbacuj karanja Gospodinova i nemoj da ti dosadi; jer koga ljubi Gospodin, onoga i kara kao otac sina svoga, koji mu je mio!" (3, 11. 12.)

13. „Kao što se srebro kuša u topionici, a zlato u peći, tako Gospodin iskušava srcu u nevoljama." (17, 3.)

14. „Tko žali šibu, mrzi na sina svoga; a tko ga ljubi, kara ga neprestano." (13, 24.)

15. „Karaj sina svoga, dokle imaš uфanja!" (19, 18.)

16. „Mladi ne će, ni kad ostari, odstupiti od puta, na koji je navikao." (22, 6.)

17. „Ne ukraćuj kara djetetu; jer kad ga biješ šibom, izbavit ćeš mu dušu od pakla!“ (23, 13. 14.)

18. „Šiba i karanje daju mudrost; a dijete, koje se pušta na svoju volju, sramoti mater svoju.“ (29, 15.)

19. „Tko psuje oca svoga ili mater svoju, njegova će se svijeća ugasiti u crnom mraku.“ (20, 20.)

20. „Oko, koje prezire oca i mater, kljuvat će gavrani s potoka i jesti orlići.“ (30, 17.)

21. „Mrske su Gospodinu lažljive usne; a koji rade vjerno, mili su mu.“ (12, 22.)

22. „Tko sabira blago lažljivim jezikom, tašt je i bezuman i uvalit će se u zamku smrtnu.“ (21, 6.)

23. „Tko čuva usta svoja i jezik svoj, čuva dušu svoju od nevolja.“ (21, 23.) — „Ne da se bez grijeha govoriti mnogo; a tko zadržava usne svoje, vrlo je mudar.“ (10, 19.)

24. „Tko krije nedjela svoja, ne će biti srećan; a tko ih priznaje i ostavlja, dobit će milosrđe.“ (28, 13.)

25. „Ne miješaj se s onim, koji otkriva tajne i postupa himbeno te razvaljuje usta svoja!“ (20, 19.)

26. „Riječ zgodno rečena je kao zlatna jabuka u srebrnoj posudi.“ (25, 11.)

27. „Tko udijeli siromahu, pozaima Gospodinu na veliku dobit; on će mu to opet vratiti.“ (19, 17.)

28. „Gospodinu su milija djela milosrđa i pravednosti nego žrtva.“ (21, 3.)

29. „Tko prezire siromaha, sramoti stvoritelja njegova, a tko se raduje tuđoj nesreći, ne će ostati bez kazni.“ (17, 5.)

30. „Ako je gladan neprijatelj tvoj, najedi ga; ako je žedan, napoji ga vode; tako ćeš zgrnuti[1]) živo ugljevlje s glave njegove i Gospodin će ti platiti. (25, 21. 22.)

31. „Čekanje pravednoga biva radost; a nadanje bezbožnoga propada.“ (10, 28.)

32. „Pravednik se ne će nigda uskolebati.“ (10, 30.)

[1]) On će uvidjeti svoju krivnju, pa će ga boljeti, što te je uvrijedio, baš kao što bi boljelo onoga, komu bi se živo ugljevlje postavilo na glavu.

33. „Pravda podiže narod; a grijeh osiromašava narode.“ (14, 34.)

34. „Bolje je malo s pravednošću nego mnogo dohodaka s nepravednošću.“ (16, 8.)

35. „Pravednik se brine i za život svoga živinčeta; a u bezbožnika je srce okrutno.“ (12, 10.)

36. „Daleko je Gospodin od bezbožnika, a molitvu pravednikovu usliši.“ (15, 39.)

37. „Gospodin gleda na putove čovječje i broji mu sve korake. Bezbožnika će uhvatiti njegova nedjela; on će se zaplesti u uža svojih grijeha.“ (5, 21. 22.)

38. „Čega se boji bezbožnik, ono će ga snaći.“ (10, 24.) — „Ne će pomoći bogastvo na dan sudnji; a pravednost izbavlja od smrti.“ (11, 4.)

39. „Tko se uzda u bogastvo svoje, propast će; a pravednici će se kao lišće zelenjeti.“ (11, 28.)

40. „Dobro ime je bolje nego veliko bogastvo.“ (22, 1.)

41. „Miroljubiv jezik je drvo životno, a razuzdan satire duh.“ (15, 4.)

42. „Odgovor blag utišava gnjev, a riječ prijeka podiže srdnju.“ (15, 1.)

43. „S vesela srca procvjetat će dob; a s duha se žalosna suše kosti.“ (17, 22.)

44. „Mirno srce gozbuje neprestano gozbu veselu.“ (15, 15.)

45. „Nemoj prijateljevati s čovjekom gnjevljivim.“ (22, 24.) — „Kao što ugljevlje raspaljuje žeravicu a drvo oganj, tako čovjek svadljivac raspaljuje svađu.“ (26, 21.)

46. „Bezumnik traska u gnjevu svašta; mudri se uzdrži i čeka na zgodno doba.“ (29, 11.)

47. „Tko pod drugim jamu kopa, sam u nju pada.“ (26, 27.)

48. „Mrzak je Gospodinu svaki, koji je ponosit.“ (16, 5.)

49. „Oholost dolazi pred propast, a ponositost pred padanje.“ (16, 18.)

50. „Strašiv će čovjek brzo pasti; a ko se uzda u Boga, uzvišava se.“ (29, 25.)

64. Mudri sud Salamunov.

Tko god imaše kakovu parnicu, mogao je doći pred Salamuna i ispričati mu sve, što ga tišti. Eto, došle su k njemu i dvije žene. Jedna između njih reče: „Ja i ova žena stanujemo same u istoj kući. Svaka je od nas rodila dijete. Umrije sin ove žene, jer ga je u snu udavila. Kad sam ja spavala, usta po noći i uze potajno sina moga i stavi svoga sina mrtvoga na mjesto moga sina. Ujutru sam našla dijete mrtvo. Ali kad sam ga po bijelom danu bolje razgledala, uvjerih se, da to nije moje dijete.“ Druga žena odgovori: „Nije tako, kako ti veliš; nego tvoj je sin onaj mrtvi, a moj je ovaj živi.“ Ova pak reče: „Ti lažeš, jer moj je sin ovaj živi, a tvoj je onaj mrtvi.“ Tako su se prepirale pred kraljem.

Salamun je sad htio doznati, koja od njih većma ljubi ono dijete živo, i po tome htjede raspoznati pravu mater. On reče: „Dajte mi mač!“ Kad su ga donesle sluge, zapovjedi: „Rasijecite živo dijete na dvoje i podajte svakoj po polovinu!“ Tada je jedna od ovih žena sva preplašena povikala: „Molim, o kralju, podajte njoj dijete živo, a nemojte ga ubijati!“ A druga je žena rekla: „Neka ne bude ni meni ni tebi, rasijecite ga!“ Tada Salamun reče: „Podajte onoj živo dijete, a nemojte ga ubiti, jer ona mu je mati!“

Sav je narod čuo ovaj sud i pobojao se je kralja, jer vidje, da je u njemu mudrost Božja, koja sudi pravedno.

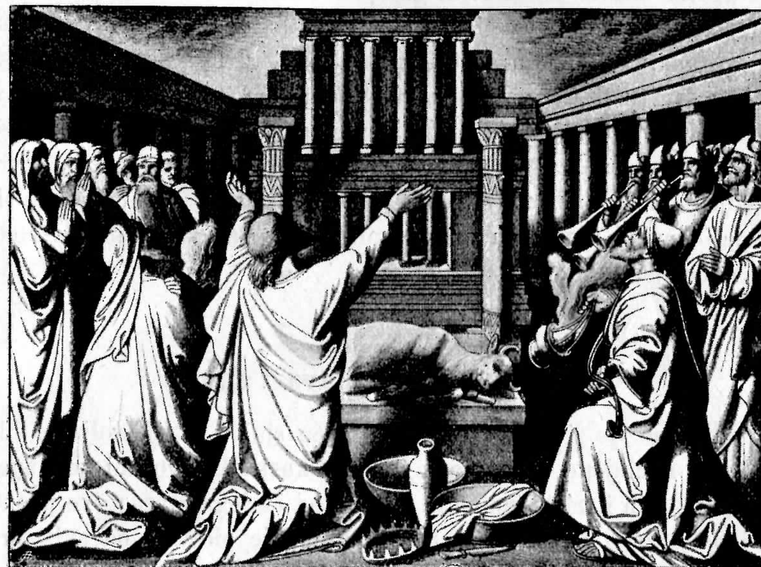
65. Građenje i posvećenje hrama.

Četvrte je godine kraljevanja svoga počeo Salamun zidati dom Gospodinu na gori Moriji. Silan je broj svakojakih radnika radio za sedam godina. Ocrt je hrama bio jednak onomu svetoga šatora, što ga sagradi Mojsije. Jedino je građenje bilo i veće i sjajnije.

Salamun je sagradio svetinju šezdeset lakata dugu, dvadeset lakata široku, a trideset lakata visoku. Iznutra je zidove i krov obložio daskama cedrovim, a pod daskama cipresovim. Po daskama su cedrovim bili izrezani i bogato zlatom obloženi kerubini, paome i cvjetovi razvijeni.

Okolo svetinje je sagradio dva trijema; nutarnji je bio za svećenike, a spoljašnji za narod. U spoljašnjem su trijemu bili

hodnici na stupovima. U nutarnjemu trijemu bijaše veliki oltar za žrtve paljenice i velika umivaonica, koja je stajala na likovima životinjskim i koja je bila svakojako iskićena. Povrh toga je Salamun vrlo umjetnički načinio mnogo posuđa od zlata za službu Božju. Krov svetog šatora bi tako mudro načinjen, da se sjaše sav kao od zlata i dragog kamenja, kad sunce udaraše na njega.

Kad se je dovršio hram, sabra Salamun sve knezove i starješine narodne na posvećenje. Svećenici su u svečanoj povorci nosili kovčeg zavjetni u hram. Salamun i narod išli su pred njim i žrtvovali su Gospodinu mnogo goveda i ovaca. Leviti su udarali u harfe, cimbale i citre i pjevali: „Hvalite Gospodina Boga, jer je dobar i jer je milosrđe njegovo dovijeka!“ Kad se je kovčeg zavjetni postavio u Svetinji nad Svetinjama, napuni se oblaka dom Gospodinov i prikaza se slava Božja.

Salamun je pokleknuo na tle, dignuo je ruke prema nebu moleći: „Gospodine Bože Izraelov! Nitko ti nije jednak ni na nebu ni na zemlji. Kad te ni nebo ni nebesa na nebesima ne mogu obuhvatiti, kamo li će ovaj dom, što sam ga sazidao. Ali, Gospodine Bože moj, pogledaj na molitvu sluge svoga i čuj molbu njegovu!

Gospodine Bože moj, čuj hvalu i molitvu, kojom ti se danas moli sluga tvoj, da budu oči tvoje otvorene nad domom ovim danju i noću! Čuj molbu sluge svoga i naroda svoga, kojom će se moliti na ovom mjestu! Koji se god bude molio na ovom mjestu, usliši ga i smiluj mu se!“

Kad je Salamun svršio molitvu svoju, siđe oganj s neba i spali žrtve. Narod je kleknuo na pod i klanjao se Bogu, a svećenici pjevajući pjesme hvalili su Gospodina. Svečanost se svetkovala sedam dana. Gospodin se Salamunu javi drugi put i reče mu: „Uslišio sam molbu tvoju i posvetio sam dom taj, da se tu obožava ime moje dovijeka. Oči će moje i srce moje biti tu vazda i uslišit ću molbu onoga, koji se pomoli na tom mjestu. Ali ako ostavite zapovijedi moje, odbacit ću ovaj dom od sebe, a vas ću istrijebiti sa zemlje ove i učinit ću od vas priču i izgled za opomenu među svim narodima.“

66. Salamunova slava i smrt.

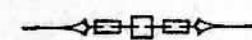
Salamun je i sebi sazidao palaču sjajnu. Prijestolje je bilo majstorki načinjeno od zlata i slonove kosti. U dvorani je visjelo dvjesta velikih i trista malenih štitova od čistoga zlata; sve posuđe kao i pokućstvo bijaše od zlata. Salamun je bio veći od svih kraljeva bogastvom i slavom.

Salamun bi i sa svoje mudrosti uvelike štovan od svih susjednih knezova, pa su mnogi dolazili, da ga vide i da čuju mudrost njegovu. Izdaleka dođe i kraljica od Sabe sa silnom pratnjom, da ga iskuša raznim pitanjima i da čuje mudri savjet njegov. Divljaše se svemu, što je vidjela i što je čula, pa reče: „Istina je, što sam čula u svojoj zemlji o tvojoj mudrosti. Ali sad vidim, da ni pola mi se nije kazalo. Tvoja mudrost i tvoja djela nadvisuju glas, koji sam slušala. Blago ljudima tvojim, blago slugama tvojim, koji jednako stoje pred tobom i slušaju mudrost tvoju. Da je blagoslovljen Gospodin Bog tvoj, koji te posadi na prijestô!“

Kad je Salamun ostario, pokvariše neznabožačke žene srce njegovo. Negda tako mudar kralj strašno pade, da je i kumirima sazidao hram i pošao sam onamo, da im se pokloni.

I mnogi se podanici ugledaše u kralja, pa su išli i klanjali se kumirima. Po Salamunu je i narod prešao na neznaboštvo. Zato ga Bog ostavi i reče mu: „Jer nijesi držao zapovijedi moje, zato ću dati kraljevstvo po smrti tvojoj jednomu od sluga tvojih. Samo jedan dio dat ću sinu tvomu radi Davida sluge moga.“

Buna pak nasta u zemlji, jer je kralj radi svojih sve to većih troškova ljuto mučio narod nametima. Salamun je doduše utišao bunu, ali malo zatim umre u dobi od pedeset i osam godina.

Treće doba.

Kraljevstvo se malo pomalo raspada.

a) Od diobe kraljevstva do asirskog sužanjstva (od godine 975.—722. prije Krsta).

67. Dioba kraljevstva.

Poslije smrti Salamunove stupio je na vladu njegov sin Roboam. Plemena su iz čitavoga kraljevstva odaslala zastupnike svoje kralju s porukom: „Tvoj je otac metnuo na nas težak jaram; olakšaj nam ga, pak ćemo ti služiti!“ Roboam odgovori: „Dođite do tri dana opet k meni!“ Tad je upitao stare savjetnike svoga oca, da savjetuju, šta mu je činiti. Oni su mu savjetovali: „Ako im molbu uslišiš i odgovoriš im lijepim riječima, oni će ti biti sluge svagda.“ Ali on ostavi taj savjet i posavjetova se sa mladićima, koji su odrasli s njim. Oni su mu savjetovali: „Kaži narodu: Otac je moj metnuo na vas težak jaram, a moj će biti još teži; otac vas je moj šibao bičevima, a ja ću vas šibati skorpijama.“ [1]) Kad su zastupnici treći dan došli kralju, dade im taj oštri odgovor. To je narod ogorčilo. Deset je plemena izbralo sebi za kralja Jeroboama, jednoga između sluga Salamunovih, te su otpali od Roboama. Samo su mu dva plemena, Judino i Benjaminovo, ostala vjerna.

Tako se je kraljevstvo razdijelilo na dva dijela. Jedan se je dio zvao kraljevstvo Judino, koje imaše Jerusolim za glavni grad, gdje je vladao Roboam. Drugi se je dio zvao kraljevstvo Izraelsko s glavnim gradom Samarijom. Kraljevi su obaju kraljevstva zametali često rat među sobom.

Jeroboam, kralj Izraelskog kraljestva, bojaše se, da bi mogao narod otpasti od njega i povratiti se k Roboamu, kad bi stao o

[1]) Skorpija se je zvao bič, kojim su bili životinje. Na kratkom su dršku bili privezani remici od kože, na kojega su kraju bili gvozdeni uzlovi ili krugljice s badljem od željeza.

praznicima ići u Jerusolim, kako je Gospodin zapovjedio u zakonu. Zato namjesti kumire, dva teleta od zlata, pa narodu reče: „Ne idite više u Jerusolim! Evo vam bogova, koji su vas izveli iz Egipta.“ Tako je dobar dio naroda naveo na neznaboštvo. Isto tako budu zli i ostali kraljevi, koji su poslije njega naslijedili kraljevstvo. U kraljevstvu pak Judinom bijahu kraljevi bolji; ali i tu su mnogi živjeli neznabožački i navodili su narod na razne grijehe.

Bog je slao pobožne i revnjive muževe, koji su se trsili, da se popravi narod, te oštro govorahu protiv zla, što se silno širilo. Ti se muževi zovu proroci. Oni su neprestano podsjećali narod na obećanog Otkupitelja i koješta su o njemu prorekli. Bog je mnogima podijelio dar, da tvore čudesa, i tim ih silno uzvisio.

Tko potiče druge na grijeh, krivac je sam onog tuđeg grijeha. — Ne slušaj glasa onih, koji hoće zlo, nego se radije drži zapovijedi Božjih!

68. Prorok Ilija.

(912. prije Krsta.)

Ahab bijaše najbezbožniji između svih kraljeva, koji su vladali u kraljevstvu Izraelskom. Imadijaše bezbožnicu imenom Jezabelu za ženu, koja ga navede na najgadniju službu kumirsku. On sagradi hram kumiru Baalu i namjesti slike njegove na raznim mjestima svoga kraljevstva, da navede i narod na neznaboštvo. Dovede četiri stotine i pedeset svećenika neznabožačkih i pobi mnoge proroke pravoga Boga, koji su propovijedali protiv toga grijeha.

U to doba življaše jedan sila revnjiv prorok imenom Ilija. On otiđe k Ahabu i reče mu: „Kako je živ naš Gospodin Bog, pred kojim stojim, ovih godina ne će biti ni rose ni dažda, dokle ja ne rečem.“

Ilija otiđe na zapovijed Božju u brda k potoku Karitu i življaše ondje. Gavrani donošahu mu jutrom i večerom hljeba i mesa, a pijaše vodu iz potoka. Kako je Gospodin kazao, tako se zbi. Svaka se zelen osuši i nasta velika glad po svoj zemlji.

A kad je pak i potok presahnuo, reče Bog Iliji: „Idi u Sareptu u zemlju Sidonsku; jer sam zapovjedio ondje ženi udovici, da te hrani!“ Ilija učini tako. Kad je došao na vrata gradska, ugleda ženu, gdje kupi drva; on je dozva i reče joj: „Donesi mi

malo vode, da se napijem!“ Kad pođe da donese, dovikne joj: „Molim te, donesi mi i krišku kruha!“ Ali žena odgovori: „Kako je živ Gospodin: Nemam kruha, nego pregršt brašna u zdjeli i malo ulja u krčagu. Kupim upravo drva, da zgotovim kolačić sebi

i sinu svomu, da pojedemo pa onda da umremo.“ Ali Ilija odgovori: „Ne boj se, nego idi i zgotovi, kako si rekla; ali umijesi prvo meni jedan kolačić od toga i donesi mi ga. Potom zgotovi kolačić sebi i sinu svomu; jer ovako veli Gospodin: Brašno se iz zdjele ne će potrošiti niti će ulja iz krčaga nestati, dokle ne pusti Gospodin dažda na zemlju.“ Žena učini, kako reče Ilija, i od onoga se dneva nije brašno iz zdjele potrošilo niti je ulja u krčagu nestalo.

A poslije toga razboli se sin udovici i umre. Žena bijaše radi toga silno žalosna. Ilija se sažali na njezin bol pa se pruži triput nad mrtvim djetetom moleći Boga: „Gospodine Bože moj! daj, da se opet povrati u dijete duša njegova!“ Bog usliši molbu njegovu i dijete opet oživje. Tada žena od prevelike radosti usklikne: „Sada znam, da si čovjek Božji i da je riječ Gospodinova zbilja u tvojim ustima.“

Nahraniti gladne, napojiti žedne, primiti na stan putnike je djelo milosrđa, koje zaslužuje veliku plaću od Boga.

69. Ilijina žrtva. Glad prestaje.

Tri godine i šest mjeseci ne bi dažda. Tada Gospodin reče Iliji: „Idi k Ahabu, jer ću pustiti dažd na zemlju!“ Ilija otiđe. Kad ga je Ahab vidio, reče mu: „Jesi li ti onaj, što nesreću donosiš na Izraela?“ Ilija odgovori: „Nijesam ja donio nesreće, nego ti i dom oca tvoga, koji ste ostavili zapovijedi Gospodinove i pristali za kumirom Baalom. Nego sad saberi k meni na goru Karmelu sve Izraelce i četiri stotine i pedeset proroka Baalovih!“ Ahab učini tako.

Ilija sad stupi pred sabrani narod i reče: „Dokle ćete hramati na obje strane? Ako je Gospodin pravi Bog, idite za njim; ako li je Baal Bog, idite za njim!“ Narod ne odgovori ni riječi. Tada Ilija nastavi govoriti: „Ja sam tu sam prorok Gospodinov, a proroka Baalovih ima četiri stotine i pedeset. Dajte nam dva junca. Oni neka izberu sebi jednoga, neka ga zakolju i metnu na drva, ali neka ne potpale. Potom ću ja prigotoviti drugoga junca, metnut ću ga na drva, ali ne ću ni ja potpaliti. Tada prizovite imena svojih bogova, a ja ću prizvati ime svoga Gospodina. Koji Bog pošlje oganj, da spali žrtvu, onaj neka je pravi Bog.“ Narod odgovori: „Prijedlog je sasma zgodan.“

Kumirski su svećenici sad uzeli junca pa ga zakolju i metnu drva i žrtvu na oltar. Zatim stanu po svom običaju skakati oko oltara i vikati od jutra do podne: „Baale, usliši nas!“ Ali ognju niti traga! Kad je već podne prošlo, počne im se Ilija rugati zato, da se narod uvjeri, kako je glupo klanjati se kumirima, pak reče: „Vičite većma! Možda se vaš bog razgovara ili je možda na putu ili može biti spava; vičite glasno, da se probudi!“ Oni stanu još većma vikati i parati se nožima po svom običaju, tako da ih obli krv; ali sve uzalud.

Prema večeru reče Ilija narodu: „Pristupite k meni!“ I od dvanaest kamena načini oltar u ime Gospodinovo, iskopa oko njega opkop, metnu drva i žrtvu na oltar pa zapovjedi, da liju vodu na drva, tako da je bilo sve mokro. Voda je tekla s oltara i napunila opkop. Tada je Ilija pristupio k oltaru i stao se moliti: „Gospodine Bože Abrahamov, Izakov i Jakovljev! pokaži danas, da si ti Bog Izraelov i ja da sam tvoj sluga i da sam po tvojoj zapovijedi

učinio sve ovo! Usliši me, da bi poznao ovaj narod, da si ti Gospodin i da se k tebi obrate!" Tada pade oganj s neba i spali

žrtvu paljenicu i drva i kamen i vodu u opkopu popi. Kad je to vidio narod, popada na zemlju i reče: „Gospodin je Bog! Gospodin je naš Bog!" Ilija se pak pope navrh gore i moljaše se. I eno, najprije se pokaza maleni oblačić, no doskora se pokri nebo gustim oblacima i udari velik dažd i oplodi zemlju svu.

70. Nabot nepravedno kamenovan.

Neki čovjek po imenu Nabot imaše vinograd do dvora kraljeva. Ahab htjede ga imati, da poveća svoj vrt, pa reče Nabotu: „Daj mi svoj vinograd! Ja ću ti dati za njega drugi ili ću ti dati toliko novaca, koliko vrijedi." Nabot odgovori: „Ne smijem ti prodati nasljedstva otaca svojih." Nato bi Ahab zlovoljan i ljutit te ne htjede ni da jede. Jezabela, žena njegova, zapita, šta se dogodi. Ahab pripovjedi sve. Tada mu ona porugljivo spočitnu: „Zar ni toliko nijesi ti ugledan? zar nijesi ti kralj u kraljevstvu Izraelskom? Ustani i jedi pa budi veseo; ja ću ti već pribaviti vinograd onaj."

Potom na ime kraljevo napiše pismo starješinama grada: „Pronađite potajno dva bezbožna čovjeka, koji će na Nabota lažno zasvjedočiti pa kazati: Hulio je na Boga i na kralja. Tada ga izvedite i kamenujte!" I učine tako starješine.

Kad je Ahab doznao, da je Nabot umro, prisvoji sebi vinograd. Nato na zapovijed Božju dođe Ilija k Ahabu i reče mu: „Ovako veli Gospodin: „Ubio si i tuđe si dobro sebi prisvojio. Zato će psi lizati tvoju krv, kao što su lizali krv Nabotovu, a i Jezabelu će izjesti psi."

Dogodi se, da tri godine nakon toga bukne rat. Ahab bude teško ranjen i umrije, a psi lizaše krv njegovu. Novi kralj imenom Jehuv preuzme vladu. Kad je on ulazio u glavni grad, gledaše ga Jezabela s prozora. Kad ju je ugledao kralj, zapovjedi slugama; „Bacite je dolje!" Oni to izvrše. Psi dođu i izjedu je. Kad je Jehuv poslije jela htio da se pokopa, ne nađe se od nje nego sama lubanja, ruke i stopala.

71. Bog se javi Iliji. On bi uzet sa zemlje.

Onih je dana ustao Ilija, da ide u pustinju na goru Horeb. Nakon jednog dana hoda silno ogladni, da zaželi da umre. Leže pod sjen jednoga drveta i zaspa. A gle, anđeo ga Gospodinov taknu i reče mu: „Ustani i jedi, jer ti je put dalek!" Ilija usta i ugleda kraj svoje glave hljeb[1]) i krčag vode. Puno zahvaljujući Bogu okrijepi se onim jelom i s pomoću njegovom iđaše četrdeset dana i četrdeset noći, dokle dođe na goru Horeb. Ondje mu se javi Gospodin šumeći u tihom povjetarcu i govoreći: „Vrati se i pòmaži Elizeja za proroka! On će biti tvoj nasljednik."

Ilija se vrati u zemlju Izraelsku i izbere sebi Elizeja za nasljednika, koji je veoma revnovao za čast i slavu Božju. On je išao za njim i služio mu.

Gospodin je htio pak vjernoga slugu svoga uzeti sa zemlje. Ilija otiđe na rijeku Jordansku, a Elizej ga je pratio. Kad su došli na rijeku Jordansku, udari Ilija plaštem svojim po vodi i rijeka se rastupi, a oni prođu skroz. Kad su išli dalje razgovarajući se,

[1]) Čudoviti kruh dan Iliji je prilika Presvetog Oltarskog Sakramenta, što nam je za popudbinu na polasku u vječni život.

gle, banuše ognjena kola i Ilija bi na njima u vihoru uzet na nebo. Elizej videći to poviče: „Oče moj, oče moj!“ A kad ga nije više

vidio, razdre od bola haljinu svoju i digne plašt, što spade s Ilije, pa se vrati i pođe opet k Jordanu. Elizej udari plaštem Ilijinim po vodi, poviče k Bogu i rijeka se rastupi. Elizej prođe skroz. Kad su to vidjeli drugi učenici Ilijini, rekoše: „Duh Ilijin počiva na Elizeju.“

72. Prorok Elizej.

Kad bi uzet Ilija, propovijedaše Elizej narodu, a Bog i po njemu činjaše čudesa, da ga bezbožni ljudi što većma priznaju za glasnika Božjega i što radije prime opomene njegove.

Jednoga dana pođe Elizej u Betel, gdje su zlatne teoce namjestili kao kumirske slike. Tu dođe mnoštvo djece, koja su se rugala proroku dozivajući ga: „Hodi, ćelo! Hodi, ćelo!“ Elizej im prijetio, da će ih Bog kazniti, pa eno iziđu dva medvjeda iz šume i rastrgnu četrdeset i dva zločesta djeteta.

Neka siromašna udova bi mučena od svoga vjerovnika radi duga, koji nije mogla isplatiti. Pođe k Elizeju i ispripovjedi mu

svoju nevolju. On joj reče: „Uzmi posuđa, kolikogod imaš, posudi praznih sudova i u svih susjeda svojih, kolikogod ih možeš naći, pa onda nalijevaj uljem iz svoje uljanice u sve sudove! Ne će prestati teći, dokle se ne napune svi sudovi. Tada prodaj ulje i isplati dug!“ Tako bi i udova se pomože.

U to vrijeme življaše u Siriji Naaman, bogat i hrabar vojvoda kralja sirskoga. On bijaše gubav i trpljaše užasne bolove. Imao je Izraelku za sluškinju. Ta je jednom pripovijedala o čudesima, koja čini prorok. Naaman se odmah uputi u pratnji mnogih sluga u Samariju i dođe k Elizeju. Ovaj mu poruči po slugi: „Idi i okupaj se sedam puta u Jordanu i ozdravit ćeš!“ Na to se Naaman rasrdi i reče: „Mislio sam, da će pristupiti k meni i da će prizvati ime Boga svoga i mene ozdraviti. Nijesu li vode sirske bolje od voda Izraelskih?“ A sluge mu rekoše: „Oče, ako bi ti bio prorok kazao što veliko, morao bi učiniti, da ozdraviš, a kamoli kad ti je samo kazao: Okupaj se, pa ćeš se očistiti.“

Naaman je pak to izvršio i ozdravio. Pun radosti i hvale vrati se k Elizeju i reče: „Doista sad znam, da nije nijedan drugi Bog pravi nego samo Bog Izraelski. Molim te, uzmi dar od mene!“

Premda je on silno navaljivao na njega, da uzme, Elizej nije htio da išta uzme. I Naaman zahvaljujući Bogu i proroku otiđe dalje.

A Giezije, sluga Elizejev, potajno istrči za kolima. Kad ga je Naaman vidio gdje trči, skoči s kola svojih i pođe mu nasusret. Giezije reče: „Gospodar moj ti poručuje: Evo su baš došla dva proročka mladića, daj dakle za njih talenat srebra[1]) i dvoje stajaće haljine!" Naaman mu je dao dva talenta i dvoje stajaće haljine. Giezije se vrati kući i sakri novce i haljine. Kad je pak stupio pred Elizeja, zapita ga gospodar: „Odakle dolaziš?" Sluga odgovori: „Nije išao sluga tvoj nikamo." A Elizej reče: „Zar nije duh moj bio ondje, kad čovjek siđe s kola i pođe tebi nasusret? Sada dobio si srebra i dobio si haljina, ali i guba Naamanova doći će na te." Kad je sluga izišao, sve mu tijelo ogubavi.

Još mnoga druga čudesa činjaše Elizej, dapače je Bog vjernog sluga svoga proslavio u samome grobu. Po njegovoj smrti provale razbojnici u zemlju, kad su baš neki ljudi ukopavali mrtvaca. Ugledavši razbojnike bace brzo mrtvaca u obližnji grob Elizejev. I kad se mrtvac dotaknu kosti prorokovih, oživje iznova i ustane.

Kako je gadna lakomost! Ona je izvor sviju grijeha, jer je „korijen svih zala lakomost." (I. Tim. 6, 10.) Znaj ujedno, kako su moći svetih dostojne svakog štovanja, jer Bog po njima čini čudesa!

73. Prorok Jona.

Bog pošlje proroka imenom Jonu u grad Ninivu, koje stanovnici bijahu vrlo opaki. On ih je imao opomenuti, da čine pokoru, i javiti im: „Još samo četrdeset dana i Niniva će propasti!"

Ta se zapovijed Božja nije sviđala Joni i on bi bio zadovoljniji, kad bi se bila Niniva kaznila propašću. Zato otiđe u Jopu na Sredozemnom moru i uđe u lađu, koja je plovila put Španjolske; samo da se ukloni zapovijedi Gospodinovoj. Kad lađa otplovi, podigao je Bog strašnu oluju i lađa bijaše u očitoj pogibli, da se razbije. Neznabožački lađari prizivahu u pomoć svoje krive bogove, a Jona

[1]) Jedan talenat srebra je oko 8000 kruna našega novca, a talenat zlata oko 120.000 kruna. Jedan srebrnik vrijedi 2 krune. Drahma ili dram ili denar prozvan cener ili groš vrijedi oko 50 para. Najsitniji novac bio je obol (novčić), koji vrijedi oko 2 pare. (Po Dr. Brüll, Bibelkunde.)

spavaše na dnu lađe. Tada kormilar pristupivši k njemu i probudivši ga reče: „Prizivaj i ti Boga svoga, da nam bude u pomoći!" A kad oluja ne popusti, rekoše jedan drugome ljudi, koji su bili u lađi: „Hajde da bacimo ždrijeb, da vidimo, s koga je ova nesreća!" I baciše ždrijeb i pade na Jonu. On im tada kaza, kako zgriješi, jer je htio Bogu uteći i jer nije izvršio zapovijedi njegove. I on im reče: „Uzmite me i bacite me u more, jer znam, da je s mene došla na vas ova strašna oluja!" A ljudi su ga htjeli izvesti na kraj pa su veslali na svu silu. Ali oluja je bjesnjela sve većma; tada baciše Jonu u more i gle, oluja presta.

Gospodin zapovjedi, da dođe velika riba, koja Jonu živa proguta. Tri dana i tri noći bijaše on u trbuhu ribljem. Pokaja se za svoj neposluh i moljaše za oproštenje. I gle, treći je dan plivala riba ka kraju i izbaci Jonu još živa na suho.

Sad je Jona vrlo zahvalan na spasenju otišao put Ninive opominjući stanovnike na pokoru i propovijedajući im o strašnom sudu Božjem. Narod prizna svoje grijehe i pokaja se iskreno za grijehe te stade moliti, postiti i vraćati se sa svoga grješnoga puta. Kralj sam obuče pokorničku haljinu te posti i zapovjedi, da

imaju jedan dan činiti pokoru svi bez razlike. Gospodin se smiluje i odustane od namijenjene im kazni. Jona načini sebi sjenicu pred gradom i iščekivaše ondje propast grada. Kad četrdeset dana prođe, a Niniva osta netaknuta, bijaše gnjevan.

Bog je i s ovim ugledom svoga milosrđa tražio obraćenje Izraelskoga naroda pa zato je vrlo ljubazno poučio Jonu. Naglo uzraste bršljan pred sjenicom prorokovom sa debelim hladom. Jona se tomu obraduje. Ali crv preko noći podgrize korijen i bršljan usahne, a lišće otpade. I Joni bude žao, što nestade bršljana. Ali mu Bog reče: „Tebi je žao bršljana, što je jednu noć uzrastao, a drugu je noć propao, a meni da ne bude žao Ninive, velikoga grada, u kom ima više od sto i dvadeset tisuća ljudi, koji još ne znaju, što je desno i što li je lijevo, te tolikih životinja?“ Jona prizna svoju krivnju pa se povrati u zemlju Izraelsku.

Jona je svojom nesrećom prilika Isusu. Bačen je u more, da druge spase; Isus je svojom mukom druge ljude otkupio od vječne propasti. Njegovo trodnevno boravljenje u ribljem tijelu i njegovo čudovito spasenje je prilika Isusu, kad je počivao u grobu i kad je treći dan slavno ustao od mrtvih. — On je bio iz naroda Izraelskoga poslan k neznabošcima, da im propovijeda, pa se obratiše, a Židovi i nadalje griješahu, to sve nalići na poslanje apostola k neznabošcima, koji su radosno primili Evanđelje, a židovski je narod ostao tvrdokoran.

74. Propast kraljevstva Izraelskoga.

(722. prije Krsta.)

Izraelci postanu sve bezbožniji i nijesu se obratili, premda su se mogli ugledati u Ninivljane. Oni se stanu dapače rugati opomenama prorokâ i baviti se najgadnijom službom kumirskom. Namjestili su ružnu sliku kumirsku prozvanu Moloh i žrtvovali su mu živu djecu. Podali su se poput neznabožaca na vračarenje i gatanje i činili svakojako nasilje. Tada pade na njih kazna suda Božjega, kako su im često prijetili proroci. Bog upotrijebi Ninivljane, da kazni narod Izraelski. Salmanasar, kralj asirski, provali sa silnom vojskom u zemlju, osvoji glavni grad Samariju i odvede većinu stanovnika u sužanjstvo.

Kralj je asirski namjesto zarobljenih Izraelaca naselio u opustjelu zemlju ljude iz svoga kraljevstva. Ti su se naseljeni neznabošci

pomiješali s preostalim Izraelcima i postanu jedan narod. Zvali su ih Samaritanci po njihovu negdašnjem glavnom gradu Samariji. Njihova vjera bijaše neka smjesa od poganske i Izraelske vjere, radi toga su ih silno mrzili stanovnici Judeje, koji se radi razlike rado nazivahu „Židovi“, a naziv Samaritanac bi za porugu. Tolika bijaše ta mržnja, da nijedan Židov makar i u potrebi ne bi bio od Samaritanca uzeo ni vode za napitak. U poznije tek doba ostaviše kumirsku službu.

Tako se zasvagda raspade kraljevstvo Izraelsko, koje postojaše dvije stotine i pedeset i tri godine. Od Izraelaca malo ih se povrati; kraljevstvo samo nije nitko više osnivao.

„Bog ne plaća svake subote.“ I
„Ako Božja osveta je spora,
Opet je najžešća i najgora.“ Nar. poslovice.

75. Tobija.

Među Izraelcima odvedenim u sužanjstvo bijaše i vrlo bogobojazni čovjek po imenu Tobija. Kad sud Božji općeno kazni, tada trpe i oni, koji su bogobojazni. Njima nije nesreća na kazan, nego na vježbanje u što većim krepostima, a i Bog se njima služi kao pomagalom na obraćanje grješnika. Tako se dogodi i s Tobijom. Asirski ga kralj doskora zamilova i dopusti mu, da po volji obilazi zemlju. Tobija upotrijebi tu milost, da utješava zasužnjene Izraelce i da ih opominje na pokoru. Dijelio je milostinju od svoga imanja i pomagao ih po mogućnosti svojoj u svim potrebama. Imaše sina, koji se jednako zvao Tobija.

Kad je Salmanasar umro, posta kraljem njegov sin Senaherib. Ovaj je progonio zasužnjene Izraelce i mnoge pogubi. Izda i okrutnu zapovijed, da se ne smiju ukopavati tjelesa ubijenih, nego da ih imaju divlje zvijeri proždrijeti. Ali Tobija se je bojao više Boga nego kralja, pa bi nađena tjelesa ubijenih sakrivao danju u kući svojoj, a noću ih ukopavao. Kad to dozna kralj, zapovjedi, da se ubije Tobija; ali on se ipak sakri zajedno sa ženom svojom i sinom svojim. No imanje su mu oteli sve. Poslije četrdeset i pet dana bio je već Senaherib ubijen od svojih vlastitih sinova. Tobija se opet vrati kući svojoj i dobi sve svoje imanje. I to proga-

njanje protiv Izraelaca ne presta sasvim. Tobija je i nadalje ukopavao mrtve i dijelio milostinju.

Jednoga se dana Tobija vrati kući trudan od ukopa mrtvih pa legne k zidu i zaspi. Tu mu iz lastavičjeg gnijezda pade nečist u oči i on oslijepi. To ga uvali u ljutu nevolju; njegova žena Ana privređivaše tkući, što su najvećma potrebovali.

Jednoga se dana dogodi, da je dobila jare na dar i donijela ga doma. Ali Tobija posumnja, da li ga je darivalac stekao na pošten način, pa reče: „Gledajte, da nije može biti ukradeno! povratite ga gospodaru! jer nam nije dozvoljeno, da ukradeno dodirnemo ili jedemo.“ I zahtijevao je, da povrate jare. Mnogi od njegovih susjeda i znanaca rugahu se pobožnosti njegovoj; ali Tobija bijaše i u nevolji postojan u kreposti svojoj.

Prava kršćanska ljubav ishodi iz čiste ljubavi Božje. „Imamo bo zapovijed Božju, tko ljubi Boga, da on ljubi i brata svoga.“ (I. Iv. 4, 21.) Bogobojazan vrši također rado tjelesna i duhovna djela milosrđa.

76. Tobija opominje sina svoga.

Kada se pak Tobija nadao, da će doskora umrijeti, pozove k sebi sina svoga i dade mu lijepih opomena govoreći: „Kad Bog primi dušu moju, ukopaj tijelo moje! A majku svoju poštuj svega vijeka njezina, jer treba da se sjećaš, koje i kolike je muke pretrpjela tebe radi! Kad jednom i ona umre, ukopaj je kraj mene!“

„Svega vijeka svoga na umu imaj Boga i čuvaj se, da nikada ne pristaneš na grijeh i da nikada ne zanemariš zapovijedi Gospodina našega! Od imetka svoga udjeljuj milostinju i ne odvraćaj lica svoga ni od jedne sirotinje! Ako mnogo budeš imao, obilato podjeljuj; ako li budeš malo imao, a ti i od mala udijeli rado!“

„Sinko moj, bježi od svake nečistoće i nemoj, da bi se ikada čulo koje zlo o tebi! Nemoj da oholost ikada zavlada tvojom misli ili tvojom riječi, jer od nje je početak svemu zlu!“

„Kad ti tko što radi, plati ga odmah i budi prema nadničaru podatljiv! Što ne ćeš, da tebi drugi učini, pazi, da ni ti drugome ne učiniš! Traži uvijek savjet u čovjeka mudra!“

„U svako vrijeme hvali Boga i moli ga, da upravlja putove tvoje! Ne boj se, sine moj, mi provodimo doduše ubog život, ali

ćemo imati mnogo dobra, ako se budemo bojali Boga i uklanjali se svakom grijehu i činili dobro!“ Sin odgovori: „Oče! Učinit ću sve, što si mi zapovjedio.“

77. Putovanje mladoga Tobije.

Tobija pred nekoliko godina uzajmi deset talenata srebra jednome čovjeku imenom Gabelu iz Ragesa u Mediji i imadijaše na tu veresiju pismo od njega. To pak preda sinu svome, da dobije novce, što ih je sad silno trebao. Ali sin bijaše još mlad pa ne znaše puta, stoga reče otac: „Traži sebi vjerna druga, koji će te pratiti!“

Tobija pak izađe i zadesi prikladna mladića, koji je znao put i bio spreman, da ide s njim. (To je bio anđeo Rafael, koga Bog posla u vidljivoj prilici mladića, da ga čuva.) Tobija ga

povede k ocu svomu. Otac se obradova i blagoslovi sina svoga govoreći: „Srećno putovali! Bog bio s vama na putu i anđeo vas njegov pratio!“

Uveče prvoga dana dođu k rijeci Tigrisu. Tobija je htio ondje oprati noge. Eto sunu velika riba, kao da će ga zgrabiti za

noge i povući u vodu. Tobija se prepadne i poviče svome pratiocu: „Gospodine, hoće na me!“ Anđeo reče: „Uhvati ribu za škrgu i izvuci je!“ Tobija to učini pak ispori ribu. A anđeo mu reče: „Sačuvaj srce, žuč i jetra, jer je to dobro za lijek!“ Jedan su dio ribe zgotovili i pojeli, a drugi su posolili i uzeli sa sobom za popudbinu na daljem putovanju.

Potom dođu u jedan grad, gdje življaše rođak Tobijin po imenu Raguel. Anđeo reče: „Tu stoji rođak tvoj; k njemu ćemo se svratiti. On ima kćer jedinicu imenom Saru, koja će naslijediti sav njegov veliki imetak. Moli ga, da ti je dade za ženu!“ Uniđu u kuću i Raguel ih primi ljubazno. Tobija pak predloži molbu svoju, kako mu kaza anđeo. Raguel je oklijevao da pristane na to. Tada mu anđeo reče: „Ne boj se; mladić je bogobojazan i dobar!“ Otac sad prista pa uzme desnicu svoje kćeri i metne je u desnicu Tobijinu moleći nad njima: „Bog Abrahamov, Izakov i Jakovljev bio s vama, združio i blagoslovio vas!“ U vrijeme svadbe pođe anđeo k dužniku i donese uzajmljeni novac.

78. Povratak mladoga Tobije.

Poslije dvije nedjelje dana nije htio Tobija više da ostane pa zato Raguelu reče: „Znam, da otac moj i majka moja već dane broje i da su u sto briga, izostanem li zadugo. Pusti me, da idem kući!“ Raguel mu dade polovinu od svega svoga blaga, stoke, sluga i dragocjenosti pa s blagoslovom otpusti Tobiju i Saru, kćer svoju.

Kako putovahu vrlo sporo radi mnoge stoke, zato Tobija potrči s anđelom naprijed. Putem reče anđeo: „Kad dođeš k ocu, namaži mu oči ribljom žuči, koju si pobranio, pa će opet vidjeti svjetlost nebesku i obradovat će se, kad te ugleda.“

Međutim se roditelji vrlo zabrinuše radi sina svoga. Mati je plakala bez prestanka. Svaki bi se dan popela na brdo kraj kuće svoje i gledala prema onoj strani, odakle imaše doći Tobija. Napokon ga je zapazila i poznala pa otrča kući k mužu svome i reče: „Sin ti ide!“ A i pas dotrča naprijed, koga je Tobija poveo sa sobom.

Otac dade ruku jednome sluzi i pođe sinu svome nasusret. Oba se zagrle i poljube i Bogu zahvale na milostivoj obrani. Potom

sin namaže žuči ribljom oči slijepom ocu. I gle, otpade bijela mrežica s očiju i otac opet progleda. Sad nije bilo veselju kraja i svi su slavili Boga. A Tobija reče: „Slavim te, Gospodine Bože Izraelski, jer si me pokarao i iznova ozdravio, jer vidim sad opet sina svoga.“ Sin je svome dobrom ocu ispripovjedio sve, što se dogodilo. Poslije sedam dana prispje i Sara sa slugama, sluškinjama i stokom, i svi su se silno veselili.

Otac i sin još uvijek držahu, da je putni pratilac čovjek, pa ga htjedoše nadariti za sva velika dobročinstva, što ih je učinio. Oni su ga molili, neka uzme za uzdarje polovicu od svega blaga. Sad se anđeo otkrio govoreći: „Slavite Gospodina i zahvaljujte mu, jer vam je učinio milosrđe svoje. Molitva s postom i milostinja bolje je nego blago u zlatu sahranjivati. Kada si se Bogu molio sa suzama i kada si ukopavao mrtve, ja prinošah molitvu tvoju Gospodinu, i jer si bio Bogu mio, imaše te kušanje utvrditi. Mene je sad poslao Bog, da te ozdravim. Ja sam Rafael, jedan od

anđela, što stojimo pred Gospodinom.“ Kad su to čuli, uplaše se i padoše drkćući licem do zemlje. A anđeo im reče: „Mir s vama; nemojte se bojati! Bog je htio, da ja dođem k vama; njega slavite

i hvalite! Pričinio sam se, da s vama jedem i pijem; no jelo i piće moje je nevidljivo, što ljudi ne mogu da vide." Potom ga nestade ispred očiju njihovih.

Otac i sin slavili su Boga i tri sata su mu se molili. Stari je Tobija živio srećno još četrdeset i dvije godine i prestavi se u sto drugoj godini. Kad i dobra mati umrije, otiđe sin sa Sarom k Raguelu. Ondje srećno življaše još zadugo te do smrti bijaše pobožan i bogobojazan.

Anđeo nas Božji nevidljivo čuva. — Bog šalje i na pravednike nevolje, da im usavrši krepost i da im umnoži zasluge.

b) **Kraljevstvo Judino do sužanjstva babilonskoga** (od godine 975. do 606. prije Krsta).

79. Najznatniji kraljevi poslije Roboama.

Kraljevstvo, što vjerno po smrti Salamunovoj prista uz njegova sina Roboama, zove se kraljevstvo Judejsko. Tu se je zadugo više negoli u kraljevstvu Izraelskom štovao pravi Bog i obdržavale zapovijedi njegove. Jerusolim bijaše glavni grad. Kraljevi iz porodice Davidove bijahu većinom bogobojazni.

Mnogi su ipak prestupali zakon Božji. Među tima bješe O z i j a. On zadugo činjaše, što je pravo pred Gospodinom, i vladao je srećno. Ali se uzoholi u sreći pa se nije žacao vršiti svećeničke službe. Jednom uniđe u svetinju hrama, da prikaže kâd na oltaru. Veliki mu se svećenik opre govoreći: „To nije, kralju, služba tvoja, kaditi Gospodinu! To je služba svećenika, koji su posvećeni za to! Iziđi dakle iz svetinje i ne prestupaj zakona Gospodinova!" Tada se razgnjevi Ozija i kadionicom u ruci prijetio je svećenicima. I gle, u onaj tren posta gubav na svemu tijelu. Ozija se uplaši i naglo iziđe iz svetinje, ali ostane gubav do smrti svoje.

J o z a f a t se između pobožnih kraljeva osobito odlikova. On bogobojazne ljude izabra za suce, poučavaše narod u zakonu Gospodinovu i činjaše, da teže na dobro. Bog blagoslovi i kraljevanje njegovo i pomože ga, da nadvlada neprijatelje svoje.

Drugi vrlo pobožni kralj bješe E z e h i j a. Za kraljevanja njegova oca preote mah neznaboštvo. Ezehija uništi sve kumirske slike po svoj zemlji i revnova, da nanovo oživi prava vjera i da se vrše zapovijedi Božje. Tada asirski kralj Senaherib navali sa silnom vojskom i opkoli grad Jerusolim. A Ezehija se uzdao u pomoć Gospodinovu: sam pođe u hram, da moli Boga za pomoć. Prorok mu Izaija javi, da mu je Bog uslišio molitvu. I gle, druge noći dođe anđeo Gospodinov u tabor asirski i pobije sto i osamdeset i pet tisuća ljudi. Kad je Senaherib sjutradan ugledao silna tjelesa mrtva, pobjegne sav prepaden od straha s ostatkom svoje vojske i vrati se natrag u zemlju svoju. Ezehija kraljevaše još mnogo godina, a blagoslov Božji i sreća pratila je njega i njegov narod.

Po smrti pobožnoga kralja klanjao se narod opet krivim bogovima i nije hodao po zapovijedima Gospodinovim. Tada Bog šiljaše kazne, a i proroke, koji su odvraćali narod od kumirske službe i od grijeha, koji iz nje proizilaze, te ga obraćali na pokoru.

80. Judita.

Asirski je kralj poslao iznova silnu vojsku, da osvoji kraljevstvo Judejsko. Ali Bog spase narod junaštvom jedne bogobojazne žene. Asirski je vojvoda Holoferne bio već osvojio mnoge gradove i okrutno poubijao njihove stanovnike. Dođe pak i na grad Betuliju i opkoli ga. Stanovnici branjahu se hrabro. Da ih prisili na predaju, razori im vodotočje. Tim stanovnici upadu u ljutu tjeskobu pa odlučiše, ako li im za pet dana ne bude ni otkle pomoći, da će predati grad.

To čuje pobožna udovica Judita pa otiđe k starješinama gradskim i reče im: „Zašto kušate Gospodina određujući rok od pet dana, gdje vam Gospodin ima da pošlje pomoći? Takav zaključak je grješan. No jer je Bog milosrdan, to činimo pokoru i ponizimo se pred Gospodinom. Uzdajmo se u Gospodina, pa će on osramotiti neprijatelje naše. On nas iskušava kao što je iskušavao oce naše, da se ohrabrimo u nevolji. Kazne Gospodinove neka nas poprave, a ne pogube." Starješine odgovore: „Istina je sve, što si rekla. Moli se dakle za nas, jer ti si žena sveta!"

Potom Judita otiđe u svoju sobu, obuče odijelo pokorničko, posu sebi glavu pepelom i pomoli se usrdno Gospodinu. Zatim ustade, namaže se i naresi se najljepšim nakitom pa otiđe sa sluškinjom

svojom u tabor asirski. Kad dođe onamo, tražila je, da je dovedu pred Holoferna. On je primi ljubazno, a slugama svojim zapovjedi, da je puste iz tabora po volji izlaziti i vraćati se natrag.

Četvrti pak dan Holoferne učini veliku gozbu i popije vina vrlo mnogo. Potom se svali na postelju svoju i zaspi. Sluge se njegove udalje i otiđu u šatore svoje. Tada Judita stane pred postelju zaspaloga vojvode, suze roneći pomoli se potiho Bogu i reče: „Okrijepi me, Gospodine, u ovaj čas!" Onda uzme mač Holofernov, koji je visio na stupu šatora, i odsiječe mu glavu i dade je sluškinji svojoj, koja je sakri u vreću spravnu za to, pa se vrate natrag u Betuliju.

Još one noći Judita sazove narod, pokaže svima glavu Holofernovu i reče: „Hvalite Gospodina Boga našega, koji ne zapušta onih, što se pouzdaju u njega! Udijelio mi je milost i rukom je mojom ubio neprijatelja naroda svoga. Kako doista živi Gospodin, njegov me anđeo čuvaše, kad sam išla onamo i boravila ondje i odanle se vraćala ovamo." Tada se svi poklone Gospodinu. A Ozija, knez naroda, reče Juditi: „Ti si, kćeri, od previsokoga Gospodina Boga blagoslovljena među svim ženama na zemlji!" Ujutru zarana provale Izraelci i napadu tabor asirski. Oni su htjeli probuditi vojvodu svoga. A kad ga zapaze gdje leži na zemlji bez glave, spopade ih strah, pa su pobjegli glavom bez obzira.

Narod pak slavljaše Juditu. Sam veliki svećenik iz Jerusolima dođe onamo i reče joj: „Ti si slava jerusolimska, ti si radost Izraelska, ti si dika naroda našega; zato ćeš biti blagoslovljena dovijeka." Onda se držala vesela svečanost. Judita je živjela još mnogo godina. Kad je umrla u velikoj starosti, plakaše za njom sav narod.

Judita je prilika preblažene Djevice Marije, koja nas po svome božanskom Sinu otkupi od ropstva kletoga neprijatelja i nada sve se slavi od svih naroda.

81. Proroci. Proročanstva o Otkupitelju.

Uz već navedene proroke imade ih još nekoliko vrlo znamenitih. Po njima Bog mnogo toga proreče o Otkupitelju, koji je imao doći, da bi se ljudi pripravili na njegov dolazak.

Prorok je Miheja živeći sedam stotina i devedeset godina prije Krsta prorekao, da će se Otkupitelj roditi u gradu Betlehemu. On je rekao: „Ti, Betleheme Efrato, ako i jesi malen među tisućama gradova Judinih, ipak će iz tebe izaći vladalac Izraelski, koji je izišao od početka, od vijekova." (5, 2.)

U to je doba i prorok Joel prorekao, da će Duh Sveti napuniti ljude svojom milosti govoreći: „Izlit ću Duh svoj na svako tijelo." (2, 28.)

Prorok je Izaija živeći sedam stotina i šezdeset godina prije Krsta prorekao mnogo o Otkupitelju. Tako je proricao o njegovu narođenju: „Eto će djevica začeti i rodit će sina i nadjenut će mu ime Emanuel (Gospodin s nama)." (7, 14.) — „Rodilo nam se dijete, sin nam se darovao, kojemu je vlast na ramenu, i ime će mu biti: divni, savjetnik, Bog, silan junak, otac vječni, knez mira." (9, 6.)

Kako je postao od Davida: „Izniknut će mladica iz korijena Jeseova (Izajeva) i na njemu će počivati duh Gospodinov; i napunit će ga duh mudrosti i razuma, duh savjeta i sile, duh znanja i pobožnosti i duh straha Gospodinova." (11, 1—3.)

Kako je imao Ivan hodati pred njim: „Glas se čuje nekoga, koji viče u pustinji: Pripravite put Gospodinov, poravnite u pustoši stazu Bogu našemu! Sve doline neka se povise, sve gore i bregovi neka se slegnu; što je krivo, neka bude pravo, a neravni putovi, neka budu ravni; jer će se javiti slava Gospodinova i ljudi će vidjeti, kako će usta samog Gospodina govoriti." (40, 3—5.)

Kako će se pokloniti tri kralja: „Ustani i rasvijetli se, o Jerusolime, jer ti je došla svjetlost i slava te Gospodinova obasjava! Mnoštvo će te deva prekriliti. Dromedari iz Madijana i Efe; svi će iz Sabe doći, zlato će i kâd žrtvovati i slavu će Gospodinovu javljati!" (60, 1—6.)

Kako će Duh Sveti sići na njega, kad se bude krstio: „Evo izabranika moga, koji je po mojoj volji. Moj je Duh sišao na njega; on će pravicu (pravu vjeru) javljati narodima." (42, 1.)

Kako će on učiti: „Duh je Gospodinov na meni, jer me je Gospodin pomazao i poslao, da propovijedam krotkima, da zavijem ranjene u srcu, da oglasim sužnjima, da će se pustiti na slobodu,

te da javim, kako je nadošao čas, da se pomirimo s Gospodinom." (61, 1. 2).

Kako će on činiti čudesa: „Bog sam ide i spast će vas. Tada će se otvoriti oči slijepima i uši gluhima; tada će hromac skakati kao jelen i jezik će nijemoga progovoriti." (35, 4—6.)

Kako će trpjeti i umrijeti: „Tijelo sam svoje podmetao onima, koji su me bili, i nijesam lica svoga zaklonio od onih, koji su mi se rugali i pljuvali na me." (50, 6.) — „On nosi bolesti naše i uzimlje na se nemoći naše. On je ranjen za naše prijestupe, izbijen za naše grijehe. Kažnjen je radi spasenja našega i njegovim ćemo se ranama iscijeliti. On će se žrtvovati, jer to sam hoće, ali ne će otvoriti usta svojih; vodit će ga kao janje na zaklanje i on ne će otvoriti usta svojih." (53, 4—7.)

Kako će se on proslaviti: „Narodi će mu se moliti i počivalište njegovo bit će slavno." (11, 10.)

Kako će se k njemu obratiti neznabošci: „Učinit ću te, da budeš zavjet narodu, svjetlost neznabošcima." (42, 6.)

Isus je obećani Otkupitelj, jer su se potpunice u njemu ispunila sva proročanstva proročka. Isus kaže sam: „Vi pregledujete pismo, i ono baš svjedoči za mene." (Iv. 5, 39.) Vidi str. 166.

c) Sužanjstvo babilonsko (od godine 606.—536. prije Krsta).

82. Propast kraljevstva Judina. Prorok Jeremija.

Uza sva velika dobročinstva Božja postaše neznabošci i podanici kraljevstva Judina, počiniše vrlo grdne grijehe pa nijesu više marili za opomene proroka. Tada Bog spusti na njih oštru kazan. Babilonski kralj Nabuhodonozor provali godine šest stotina šeste prije Krsta sa silnom vojskom u zemlju. Osvojivši grad Jerusolim odvede mnogu gospodu iz zemlje u sužanjstvo babilonsko i odnese svete sudove hrama Gospodinova. Do malo godina opet navali taj isti kralj na Jerusolim, zarobi kralja Jehoniju i odvede njega uz mnoge druge stanovnike u Babilon. Postavi Sedeciju za kralja u Judeji. Taj je imao da plaća svake godine danak kralju babilonskom. Sedecija vladaše također bezbožno.

Poslije devet godina pobunio se Sedecija i nije htio plaćati danka. Nabuhodonozor je pak po treći put udario na Jerusolim, opsjedaše grad dvije puste godine pa ga osvoji. Sedeciju zarobi, oslijepi i okovana dovede u Babilon. Sav grad razori i malne sve stanovnike za sobom povede, a ostavi samo malo siromaha. Tako propadne kraljevstvo Judino. To bi godine pet stotina osamdeset osme prije narođenja Krstova.

U tom preostalom malenom mnoštvu ljudi bijaše i prorok Jeremija. On je Židove oštro opominjao na pokoru i prijetio im groznim kaznima Božjim; no sve uzalud. On je sjedeći na razvalinama toga negda slavnoga grada plakao i tugovao: „Ah! kako tuže putovi prema gori Moriji, jer nitko ne ide više na praznik! Sva su vrata gradska razorena; svećenici njegovi uzdišu, djevojke su njegove bez nakita i grad sam je jadan i nevoljan. O vi svi, koji prolazite putem, pogledajte i vidite, ima li bolesti, kakova je bolest moja! S čim da te izjednačim, o Jerusolime! Kakovu da ti nađem priliku? Nesreća je tvoja velika kao more; tko da ti pomože? Svi, koji prolaze putem, mašu glavom i govore: Je li to taj slavni grad, za koji se govori, da je prava ljepota i radost svoj zemlji? Pomozi nas, o Gospodine, da se k tebi obratimo! Ponovi dane naše, kako su bili prije!"

83. Nesreće židovske u sužanjstvu babilonskom.

Zasužnjeni su Židovi živjeli rasijani po raznim mjestima velikog kraljevstva babilonskoga. Sad tek priznaše i kajahu se za svoje grijehe. Puklo im je među očima, da ih Bog branjaše, dok su mu vjerno služili, a da ih ne mogu spasti od njihovih neprijatelja krivi bogovi, kojima su se obratili. Proroci, kao Ezekiel, opominjali su ih također na pokoru, pa su se opet vratili natrag Gospodinu i držali vjerno zapovijedi njegove. I proroci su tješili narod budeći u njemu vjeru u obećanoga Otkupitelja, o kome pače koješta prorekoše. To progonstvo naobražavaše i neznabošce u poznavanju pravoga Boga i u očekivanju Otkupitelja pa pripravi tako i njih na Otkupljenje.

Sa sužnjevima postupalo se uopće blago. Kralj pače uzme nekoliko dječaka iz kraljevske kuće i iz gospodskih obitelji k sebi

na dvor. I zapovjedi, da se hrane kraljevskim jelom i da se zajedno s kraljevskim knezovima izuče u svim znanostima.

Najvrsniji postavljahu se također na velike časti i dostojanstva. Među tim mladićima isticao se Danijel sa tri svoja prijatelja Ananijom, Azarijom i Mizaelom. Oni su vjerno izvršivali sve zapovijedi Gospodinove i nijesu htjeli jesti jelâ Židovima zakonom zabranjenih. Zato Danijel zamoli vrhovnog dvoranina, da im da za jelo samo varivo i za piće vodu. A vrhovni glavar reče: „Bojim se gospodara svoga kralja, jer kad bi vidio lica vaša mršavija nego u ostalih vaših vršnjaka, zapao bih u smrtnu kazan." Danijel mu odgovorih: „Kušaj za deset dana pa onda pregledaj lica naša i lica drugih mladića, koji jedu kraljevsko jelo, i prosudi te čini potom onako, kako budeš držao da je dobro!" Vrhovni dvoranin prista na to i poslije deset dana izgledali su oni ljepši i zdraviji od drugih mladića. I odonda dobivali su samo varivo i vodu.

Bog dade pobožnim mladićima veliku mudrost i razum. Kralju bijahu izvanredno mili, pa ih odabra za pouzdane savjetnike svoje.

Umjerenost koristi duši i tijelu. Vrši tačno crkvenu posnu zapovijed.

84. Danijel spasava čistu Suzanu.

U sužanjstvu je babilonskom sa Židovima živio neki čovjek imenom Joakim. Žena mu se zvala Suzana; ona je bila veoma lijepa i bogobojazna. Joakim bijaše vrlo bogat i ugledan među narodom. Kraj svoje kuće imao je prostran vrt. Židovi se rado kupili u njega, jer je bio među svima najugledniji. Narod je sam izabrao sebi suce za raspre svoje. Te baš godine izabraše dva najstarija čovjeka za suce, koji su bili na glasu kao pravedni, a bili su doista dva nevaljalca. Ti su sudili u Joakima. Kad bi se pak o podne razišao narod, pošla bi Suzana u vrt, da se prođe. Za to su znala oba ona suca. Jednog su se dana sakrili u tom vrtu.

Kad je pak Suzana po svom običaju otišla u vrt i zaključala mu vrata, potrče oba nevaljalca k njoj napastvujući je, da njima za volju počini težak grijeh. Stanu joj i prijetiti: „Ako ne pristaneš na to, tad ćemo te optužiti i posvjedočiti, da smo te zatekli na zlu djelu." Suzana uzdišući reče: „Odasvud me tište jadi, ali ja ću radije umrijeti čista nego zgriješiti pred Gospodinom." I poviče za pomoć. Ali oba nevaljalca počnu vikati na nju i jedan od njih otrča k vratima od vrta pa ih otvori. Kad se pak zgrnu ljudi, vikaše oba suca na sav glas, da su vidjeli Suzanu gdje počini teški grijeh.

Sjutradan se sudila ta tužba protiv Suzane na sudu. Suzana dođe zajedno s roditeljima i rodbinom svojom. Svi stanu plakati, koji su je poznavali. Oba su nevaljalca iznijeli svoju zlobnu tužbu i zahtijevali, da se Suzana osudi na smrt. Suzana je tvrdila, da je čista. Ali narod vjerova tužiteljima, jer su oni bili starješine i suci, pa je osude na smrt. No Suzana pogledavši na nebo poviče na sav glas: „Vječni Bože, tebi nije ništa sakriveno, ti znaš sve još prije negoli se dogodi! Ti znaš, da su ti zlobno na mene krivo svjedočili!"

Gospodin je uslišio molbu njezinu. Kad su je iz grada izvukli na stratište, eto pristupi Danijel i po nadahnuću Božjem poviče: „Ja nijesam kriv u krvi njezinoj!" Tada se obrne sav narod prema njemu i reče: „Kakav je to govor, što si ga rekao?" Danijel odgovori: „Zar ste poludjeli, da izričete presudu, a da nijeste prije svestrano istraživali istine? Još jednom sudite, jer su oni krivo svjedočili na Suzanu!"

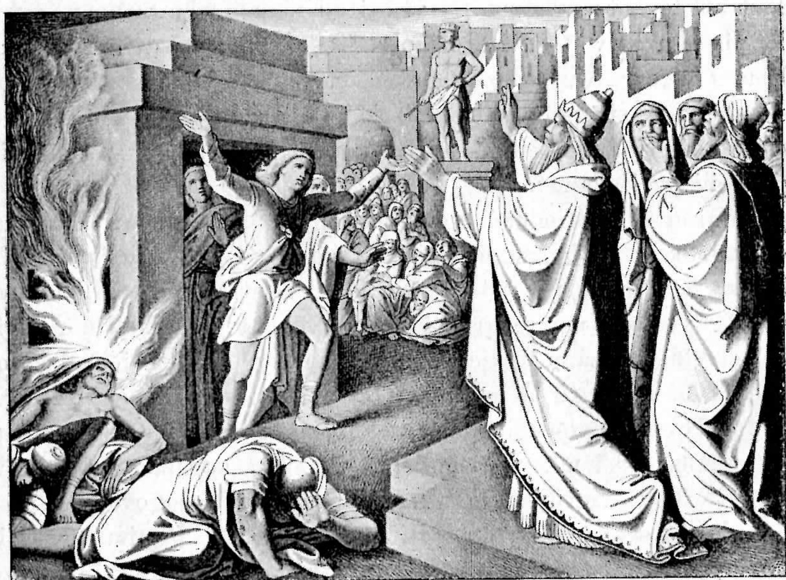
Narod se pak odmah vrati natrag, a Danijel reče: „Oba tužitelja rastavite jednoga daleko od drugoga i ja ću ih ispitivati!" Kad su jednoga odveli, stane Danijel govoriti drugome: „Ti, nevaljalče! Sad će na te grijesi i nepravde tvoje, što si ih počinio. Kad si vidio Suzanu, gdje griješi, kaži, pod kojim si je drvetom vidio?" On reče: „Pod mrtinom!" Danijel reče: „Lijepo si lagao sebi!" Potom zapovjedi, da ga uklone, a drugoga da dovedu, pa reče: „Ded reci mi, pod kojim si drvetom zapazio Sazanu gdje griješi?" Taj odgovori: „Pod česvinom." Danijel odgovori: „I ti si lijepo lagao sebi, pa će te zadesiti kazan Božja." Po tim suprotnim je izjavama upoznao narod, da je tužba lažna i da ih njihova suprotnost u govoru osuđuje. Svi su slavili Boga, što spasava one, koji se uzdaju u njega. Oba su nevaljalca kamenovali. Od toga dana bijaše Danijel vrlo ugledan u narodu svemu.

Mnoge nevolje ima pravednik, ali ga od svih izbavlja Gospodin; jer „je Gospodin blizu onih, koji su skrušena srca." (Ps. 33.)

85. Tri mladića u ražarenoj peći.

Kralj Nabuhodonozor načini velik zlatan lik sa kumirskom slikom, na kojega posvećenje dođu svi knezovi iz kraljevstva, a glasnik poviče iza glasa: „Kad čujete glas trube i svirke, popadajte ničice i poklonite se zlatnom liku! Tko ne bi učinio tako, bit će onaj čas bačen u ognjenu peć.“ [1]) Kad zasvira svirka, svi popadaju ničice i poklone se zlatnomu liku, samo ne učiniše tako tri mladića Ananija, Azarija i Mizael. (Danijela ne bijaše na toj svečanosti.) Odmah to dojaviše kralju.

Kralj se rasrdi i zapovjedi, da dovedu one mladiće pred njega, pa reče: „Poklonite se liku! Ako mu se ne poklonite, bit ćete bačeni u peć ognjenu užarenu, pa koji će Bog vas izbaviti iz mojih ruku?“ Mladići su odgovorili: „Nas može naš Bog, kome mi služimo,

izbaviti iz užarene ognjene peći i može nas izbaviti iz ruku tvojih, kralju. A da i ne bi htio nas tako izbaviti, znaj, kralju, da bogovima tvojim ne ćemo služiti niti ćemo se pokloniti zlatnom liku!“

[1]) Biti spaljen u ognjenoj peći bila je jedna od najokrutnijih tadanjih smrtnih kazni u Babilonu.

Tada se kralj još većma rasrdi pa zapovjedi, da se peć sedam puta više užari i da se ona tri mladića bace svezana u nju. I bi tako. I gle, anđeo Gospodnji siđe u nju i otjera jaru na vrata od peći, pa prihvati i spali one ljude, koji su mladiće bacali u peć. Anđeo je ohladio peć kao kad za rose duva vjetar. Oganj se ni ne dotakne mladića, samo spali užeta, kojima su bili svezani. Tri mladića hvaljahu Gospodina i slavljahu na sav glas moć njegovu.

Kralj se jako prepade od toga. Pristupi k peći i zaviri u nju pa silno začuđen reče: „Nijesmo li bacili u oganj tri čovjeka? Ja vidim eno četiri čovjeka odriješena gdje hode po ognju i nije im ništa, a četvrti je tako lijep kao da je sin Božji.“ Sad vikne u peć: „Vi, sluge Boga višnjega, iziđite napolje!“ Tri mladića iziđu napolje i svi ih vrlo začuđeno gledahu, jer su bili sasvim netaknuti: niti kosa nije im se na glavi upalila. A kralj reče: „Slava Bogu njihovu, koji posla anđela svoga i izbavi sluge svoje, koje su se uzdale u njega! Zato zapovijedam: Da se pogubi svaki, koji bi pohulio na Boga ovih mladića; jer nema drugoga boga, koji bi mogao tako izbaviti. Višnji je Bog učinio velika čudesa i znakove; njegovo kraljevstvo je vječno i njegova će vlast biti navijek.“

Potom je ona tri mladića uzvisio na veliko dostojanstvo.

Tako su i neznabošci došli do poznanja i štovanja pravoga Boga. Divna li je krepost jakosti, u kojoj su se vježbali ovi mladići! Trsi se, da i ti očito ispovijedaš vjeru svoju!

86. Baltasarov grijeh i kazan.

Po smrti kralja Nabuhodonozora vladaše njegov unuk Baltasar. On je jednom učinio veliku gozbu svim velikašima svoga kraljevstva. Za gozbe zapovjedi kralj, da se donesu sudovi sveti, koje je djed njegov odnio iz hrama jerusolimskoga, da iz njih piju i on i gosti njegovi. I slavljahu kumire svoje.

Isti se čas zapazi ruka, koja na zidu dvorane napiše tri riječi. Kralj se na tu prikazu prepadne i drhtaše na svemu tijelu. Dozove k sebi mudarce dvora svoga obećavajući najveće odlikovanje onomu, koji bi mu znao protumačiti riječi one. Kad nitko nije znao, što znači pismo ono, dozove kralj Danijela. Danijel mu reče: „Ti si se, kralju, podigao na Gospodina nebeskoga. Ti si dao donijeti

sudove svete iz hrama jerusolimskoga preda se, pa ste pili iz njih ti i knezovi i žene tvoje. Ti si hvalio svoje bogove zlatne, srebrne, mjedene, gvozdene, drvene i kamene, koji ne vide niti čuju ni razumiju, ali nijesi slavio pravoga Boga, u čijoj je ruci tvoj život i svi putovi tvoji. Zato se napisa ovo pismo na zidu. Riječi, što su ondje napisane, ove su: Mane, Tekel, Fares. Mane: Izbrojio je — Gospodin kraljevstvo tvoje i dokončao ga; Tekel: Izmjeren si — na mjeri i našao si se prelagan; Fares: Razdijeljeno je — kraljevstvo tvoje i predano Madijancima i Perzijancima."

Kralj zapovjedi, da obuku Danijela u skerlet i da mu metnu zlatnu veržicu oko vrata, i uzvisi ga na najvišu čast u kraljevstvu. Iste još noći bude grad osvojen od neprijatelja i kralj ubijen, a sve kraljevstvo potpadne pod vlast kralja madijanskoga i perzijskoga, koji se zvao Cir.

87. Danijel i krivi bog Bel.

Novi je kralj Cir vrlo poštovao krepost i veliku mudrost Danijelovu pa ga odabere sebi ze pouzdana savjetnika i druga kod stola.

Bablonci se klanjahu krivome bogu po imenu Belu. I kralj iđaše svaki dan u hram pokloniti se Belu. Žrtvovalo mu se svaki dan dvanaest mjerova pšeničnoga brašna, šest vrčeva vina i četrdeset ovaca. A Danijel se pak klanjaše pravome Bogu. Jednoga dana kralj reče Danijelu: „Zašto se ne klanjaš Belu?" Danijel odgovori: „Ja ne služim krivim bogovima načinjenim od ruke čovječje, nego služim Bogu živomu, koji je stvorio nebo i zemlju i ima vlast nad svim, što živi." Kralj reče: „Ne čini li ti se, da je Bel bog živ? Zar ne vidiš, koliko svaki dan pojede i popije?" Danijel smiješeći se prihvati: „Ne varaj se, kralju! Bel je iznutra zemljan, a izvana mjeden i ne jede nikada."

Tada kralj dozove svećenike Belove i reče im: „Ako mi ne kažete, tko jede onaj trošak, umrijet ćete. Ako li pokažete, da ono Bel jede, umrijet će Danijel, što je pohulio na Bela." Danijel reče kralju: „Neka bude po riječi tvojoj!" Kralj pak pođe s Danijelom u hram Belov, a svećenici reku: „Evo, mi ćemo izaći napolje, a ti, kralju, postavi jelo i vino pa zaključaj vrata i zapečati

ih svojim prstenom. Kad sjutra ujutru uđeš, ako ne nađeš, da je Bel sve poio, evo naše glave; inače neka umre Danijel, koji je lagao na nas." A oni to uzeše na laku ruku, jer pod žrtvenim stolom imadijahu tajni ulazak, kojim bi uvijek ulazili i sve izjeli.

Kad pak otiđu, kralj stavi jelo pred Bela. A Danijel zapovjedi slugama svojim, da mu donesu pepela. Tim pepelom pospe on kroz sito na oči kraljeve sav pod po hramu. Tada izađu napolje, zaključaju vrata i zapečate ih prstenom kraljevim.

Sjutradan rano u zoru ustane kralj i pođe s Danijelom opet k hramu. Pečate nađu cijele. Čim vrata otvore, pogleda kralj na stô i poviče: „Velik si, Bele, i nema u tebe nikakve prijevare." A Danijel smiješeći se reče: „Pogledaj, kralju, na pod i pazi, čije su ovo stope!" Kralj odgovori: „Vidim stope muškaraca, žena i djece!" Potom mu pokažu sakrivena vrata. Kralj se razgnjevi i zapovjedi, da se pogube varalice, a Bela predade u ruke Danijelove. On zapovjedi, da se razori Bel i hram njegov.

88. Danijel u jami lavskoj.

Babilonci klanjahu se i jednom zmaju. Kralj reče Danijelu: „Evo, sad ne možeš reći, da ovo nije bog živ; klanjaj mu se dakle!" Danijel odgovori: „Ja se klanjam Gospodinu Bogu živome, a to nije Bog. Daj mi, kralju, vlast, pa ću ubiti zmaja bez mača i toljage." Kralj mu dopusti. Danijel svari skupa smole, dlaka i masti pa načini od toga grude. I dade ih zmaju u žvale i on prsne. Potom reče: „Evo, kakovu ste bogu služili!"

Kad su to čuli Babilonci, pobune se i rekoše: „Kralj je postao Žid; razorio je Bela, usmrtio je zmaja, pogubio je svećenike." I pođu kralju i stanu tražiti od njega: „Predaj nam Danijela, drukčije ćemo ubiti tebe i dom tvoj!" Kad kralj zapazi bunu, popusti i preda im Danijela. Buntovnici ga bace u jamu lavsku. U jami je bilo sedam okrutnih lavova. Ništa im nijesu dali jesti, samo da proždru Danijela; ali oni mu nijesu ništa naudili. Danijel bijaše šest dana u jami bez hrane.

U to vrijeme življaše u Judeji prorok po imenu Habakuk. Taj je baš išao u polje, da ponese žeteocima skuhanu kašu i kruha. Tu mu se prikaza anđeo Gospodinov i reče mu: „Odnesi taj objed,

što ga imaš, Danijelu, koji je u Babilonu u jami lavskoj!“ Habakuk odgovori: „Gospodine, ja nijesam nikad Babilona vidio i ne znam za jamu.“ Anđeo ga zgrabi i odnese za trenuće oka u Babilon k jami lavskoj. Habakuk vikne i reče: „Danijele, slugo Božji! Primi ovaj objed, što ti ga je Bog poslao!“ Danijel moleći se reče: „Opomenuo si me se, o Bože, i nijesi ostavio onih, koji te ljube!“ Tada je ustao i poio, a anđeo je iznova povratio Habakuka na mjesto njegovo.

Sedmi dan dođe sam kralj k jami, da plače za mrtvim Danijelom. Ali kad ga je živa ugledao među lavovima, poviče: „Velik si, Gospodine Bože Danijelov!“ Potom ga izvadi, a druge baci u jamu, koji su Danijelu radili o glavi. I lavovi ih proždru u čas na oči njegove. Tada kralj reče: „Neka se svi boje Boga Danijelova, koji živi po svoj zemlji; jer je on izbavitelj, koji čini znakove i čudesa na zemlji; on je izbavio Danijela iz jame lavske.“

„Oči su Gospodinove obraćene na pravednikâ, a uši njegove na molbu njihovu.“ (Ps. 33, 16.)

89. Danijel kao prorok. Posljednji proroci.

Bog je Danijelu podijelio dar proročki. Tako je on prorekao, da će se narod judejski iznova vratiti natrag u zemlju svoju, da će nanovo sagraditi hram i opet urediti službu Božju.

Od njegovih proročanstva o obećanom Otkupitelju najznamenitija su ona, koja tačno naznačuju vrijeme njegovu dolasku. On kaže: „Od onog dana, kad je izišla zapovijed, da se Jerusolim opet sazida, do Krsta bit će sedamdeset nedjelja godišnjih (četiri stotine i devedeset godina); potom će Krst biti pogubljen. — A njegov ne će biti više onaj narod, koji ga se bude odrekao. Tada će razoriti[1]) grad i svetinju onaj narod i kralj, koji ima doći. Prestat će žrtva i prinos; u hramu će biti grozno opuštenje.“ (Danijel 9, 25—7.)

Drugi je prorok Zaharija prorekao Otkupiteljev svečani ulaz u Jerusolim i izdajništvo Judino. Za ulaz kaže: „Raduj se mnogo, kćeri sionska; podvikuj, kćeri jerusolimska! Evo, kralj tvoj ide k tebi, pravedan je i spast će; on je siromah i jaše na magaričinom puletu.“ (9, 9.) — Za izdajništvo veli: „Izmjerili su mi plaću trideset srebrnika.“ (11, 12.)

Po vremenu je Malahija bio jedan između posljednjih proroka. On je živio četiri stotine godina prije narođenja Krstova. Prorekao je žrtvu novoga zavjeta, koju će narediti Otkupitelj, u riječima: „Gospodin nad vojskama govori ovako: Nijeste mi mili i ne ću primiti žrtve iz vaše ruke; jer od istoka sunčanoga do zapada veliko će biti ime moje među narodima i na svakom će se mjestu žrtvovati imenu mome i prikazivati čista žrtva; jer je ime moje veliko među narodima.“ (1, 10, 11.)

d) Od sužanjstva babilonskoga do Krsta (od godine pet stotina trideset šeste do narođenja Krstova).

90. Povratak iz sužanjstva babilonskoga.

Sedamdeset su godina bili Židovi u Babilonu i poslije te teške kazni obratili su se iskreno Gospodinu. Zato Bog dopusti, da

[1]) Po našem su brojenju Jerusolim razorili Rimljani pod Titom godine sedamdesete.

perzijski kralj Cir izdade zapovijed: „Neka ide u Jerusolim svaki, koji je od naroda Božjega, i neka nanovo sazida hram Gospodinov!“ I svećenicima predade sve posude, što su se plijenjenjem hrama bile odnijele. Preko četrdeset tisuća Židova vrate se pod vođem knezom Zorobabelom u Jerusolim i saziđu nanovo hram na razvalinama pređašnjega. Svečano ga posvete usrdno se moleći i prikazujući žrtve zahvalnice Bogu. Taj hram nije bio niti izdaleka onako sjajan kao pređašnji, ali prorok Agej tješio je narod govoreći: „Gospodin nad vojskama govori ovako: Budite hrabri! Domala i doći će izabrani iz svih naroda. I napunit ću ovaj dom slave i slava će ovoga doma posljednjega biti veća nego onoga prvoga.“ (2, 8.)

Poslije osamdeset godina stanu Židovi pod vođem Nehemijom nanovo popravljati zidine gradu i utvrde. Tome su pak sa silom smetali Samaritanci. Ali Židovi su se pomolili Bogu i jedan je dio momaka danju i noću čuvao gradnju, a ostali su poslovali. Za pedeset i dva dana bile su popravljene gradske zidine. Potom su svečano obećali, da će unaprijed vjerno držati zapovijedi Gospodinove, koje im svećenik Ezdra pročita.

91. Estera.

Jedan dio Židova ostane u perzijskom kraljevstvu, jer ih se nije više držalo za sužnjeve i jer se je uopće s njima blago postupalo. Među njima bijaše i jedna kreposna djevojka, kojoj su bili pomrli roditelji. Živjela je kod svoga strica Mardoheja, a zvala se Estera. Perzijski je kralj Asver poznao dobrotu njezinu, pa mu omilje i odabra je za ženu. Mardohej je svakoga dana dolazio u kraljevski dvor, da bi čuo, kako je Esteri.

Tu jednom u dvorištu dozna Mardohej, kako su dva dvoranina kraljeva naumila ubiti kralja; on to javi Esteri a Estera kralju. Stvar se izvidje i nađe, da su oba ona dvoranina kriva, pa su ih pogubili. Sav se događaj zapiše u dnevnike kraljevske.

Poslije toga podigao je kralj nekog čovjeka po imenu Amana na najviše dostojanstvo u kraljevstvu. Sve sluge kraljeve klanjahu mu se, što su bile na dvorskim vratima, samo Mardohej ne činjaše tako. Radi toga se Aman razgnjevi pa kad dozna, da je Mardohej Žid i da radi vjere svoje ne će da mu se klanja, zamrzi na sve Židove. Grdno ih okrivljivaše pred kraljem i nagovori ga, da je izdao zapovijed: „Neka se svi Židovi pobiju po svem kraljevstvu, a imanje njihovo neka se razgrabi!“ Tada bi velika žalost među svim Židovima. Mardohej to javi kraljici, da bi svojim zagovaranjem kod kralja uklonila pogibao od naroda. Ali na perzijskom dvoru bijaše zakon, da nitko nije smio pod kazan smrtnu ući kralju bez poziva. Zato je Estera molila Mardoheja: „Molite i postite za tri dana! I ja ću činiti tako pa ću onda otići kralju.“ Treći je dan Estera pristupila kralju. Videći, da je došla bez poziva, tako je mrko pogleda, da od straha padne u nesvijest. Tada Bog umekša srce kraljevo. Pristupi k njoj i reče joj ljubazno: „Ne boj se, Estero! Ti ne ćeš umrijeti, jer ovaj zakon veže svakoga drugoga samo ne tebe. Šta želiš?“ Ona odgovori: „Ako je ugodno kralju, neka dođe s Amanom danas k meni na objed, što sam ga zgotovila.“ Kralj obeća, da će doći. I pozove Amana, pa oba pođu kraljici.

Za objedom pitao je opet kralj Esteru, šta želi. Ona odgovori: „Ako sam našla milost pred kraljem, neka dođe i sjutra s Amanom k meni na objed, pa ću kazati, šta želim.“ I kralj prista. Kad je Aman silno veseo s velikog odlikovanja izlazio iz dvora kraljevskoga, susrete na vratima Mardoheja. Kad taj nije ni ustao pred njim, rasrdi se Aman i naumi, da će Mardoheja odmah pogubiti. I zapovjedi, da se načine vješala visoka pedeset lakata; na njima imao je Mardohej biti obješen.

One noći ne mogaše kralj spavati pa zapovjedi jednom dvoraninu, da mu čita iz dnevnika kraljevskih. Kad mu se čitao događaj, kako je Mardohej otkrio urotu i spasao život kralju, zapita slugu: „Kakva se nagrada dala Mardoheju za tu vjernost?“ Sluga odgovori: „Nikakova nagrada nije mu se dala.“

Jutro je već bilo osvanulo. Kralj je čuo hod u trijemu pa zapovjedi slugi svomu, da vidi, tko bi to bio vani. Bio je to Aman, koji dođe tako zarana, da izmoli dopust, da se pogubi Mardohej. Kralj zapovjedi, da uđe, pa ga zapita: „Šta treba učiniti čovjeku, kojega hoće kralj da proslavi?“ Aman misleći, da je on, koga hoće kralj da proslavi, reče: „Takva čovjeka treba obući u odijelo kraljevsko, posaditi ga na konja kraljevskoga, metnuti

mu na glavu krunu kraljevsku i jedan između najvećih knezova kraljevskih treba da ga provede na konju po ulicama gradskim vičući pred njim: Ovako biva čovjeku, koga kralj hoće da proslavi!“ Tada reče kralj Amanu: „Kako si rekao, učini namah tako Mardoheju Židovu, koji sjedi na vratima!“

Aman je morao izvršiti zapovijed kraljevu, premda bijaše u srcu gnjevan. Kad se vratio natrag sa svečanog hoda kroz grad, bijaše već doba, da ide na objed kraljici, pa Aman otrča onamo.

Kralj je bio veseo kod objeda pa opet zapita kraljicu, šta želi. Ona odgovori: „Ako sam našla milost pred tobom, kralju, pokloni život meni i narodu mojemu, jer će nas potrti, pobiti i istrijebiti!“ Kralj začuđen reče: „Tko je taj, koji bi se usudio tako činiti?“ Estera odgovori: „Neprijatelj i protivnik naš ovaj je zlikovac Aman!“ Kad je to čuo Aman, grdno se prepade. A kralj silno gnjevan otiđe u vrt. Tada jedan sluga reče: „Kod kuće Amanove stoje vješala, što ih Aman načini za Mardoheja, koji je kralju spasao život.“ Kralj reče slugama: „Objesite Amana na njih!“ I bi tako.

Potom kralj podigne Mardoheja na čast, što ju je prije imao Aman. Zatim se izdala nova zapovijed na obranu Židova i tako se taj narod spasao. Narod židovski proslavi taj dan velikom svečanosti, koja se odonda slavila svake godine.

Estera je prilika preblažene Djevice Marije. Samo ona bi izuzeta od zakona istočnoga grijeha i velika je za nas zagovornica kod Boga.

92. Progonstvo pod Antiohom. Eleazar.

(Godine sto šezdeset osme prije narođenja Krstova.)

Aleksandar Veliki, kralj macedonski, osvoji veliko kraljevstvo perzijsko, koje se po smrti njegovoj razdijelilo na više kraljevstva. Židovi dođu pod vlast kraljeva sirskih. Između tih kraljeva bijaše i Antioh, čovjek ohol i okrutan. Taj je oplijenio hram jerusolimski, razgrabio je sve zlatno i srebrno posuđe, podigao je oltare krivim bogovima, spalio je svete zakonske knjige i zabranio je pod prijetnjom smrtne kazni držati zakon, što ga dade Mojsije. Mnogi su se Židovi iznevjerili vjeri svojoj, a mnogi pobjegnu u goru. Ipak su neki u toj nesnosnoj tjeskobi dali sjajan primjer svoje junačke

i kreposne srčanosti i podali su se radije, da se najokrutnije muče nego da bi prestupili zakon Gospodinov.

Između tih slavnih mučenika bijaše i prečastan starac od devedeset godina po imenu Eleazar. On bijaše vrlo ugledan u narodu. Silili su ga, da jede svinjetinu, što bijaše po zakonu Mojsijevu Židovima zabranjeno. Ali on je volio umrijeti nego zapovijed prestupiti. Radi toga su ga mučili okrutno. Neki su ga prijatelji dirnuti od neprava sažaljavanja molili potajno, neka bi pristao, da mu donesu mesa, koje smije jesti, pa neka to jede pretvarajući se kao da vrši zapovijed kraljevu. Ali Eleazar divno odgovori: „Ne dolikuje pretvarati se dobu mome. Kad bih to činio, mnogi bi se mladići prevarili misleći, da je Eleazar od devedeset godina prešao na neznaboštvo. I tako bih grdno osramotio starost svoju. Da se pak sada i otmem mukama ljudskim, ruci Svemogućega ne ću ni živ ni mrtav izmaći. Zato ću umrijeti hrabro., Tako ću se pokazati dostojan starosti svoje, a mladićima ostavit ću junački primjer.“ Poslije tih riječi odvukli su ga na muke i umirući poviče: „Gospodine! Ti znaš, da ove teške muke rado trpim, jer se bojim tebe!“

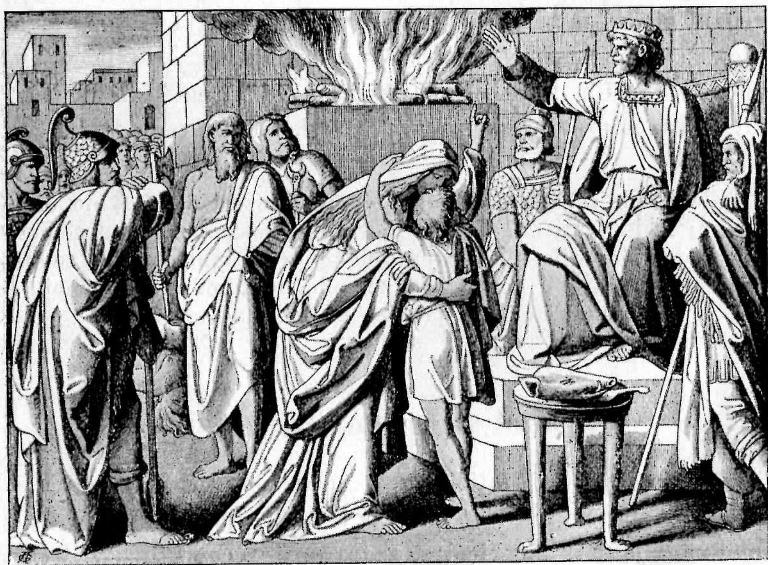
Eleazar bijaše stalan u vjeri, a ipak Krst nije još bio umro za njega, ni Duh Sveti nije još za njega bio poslan, ni nebo se još nije bilo za njega otvorilo. Kolika je to dakle grdna sramota, kad se kršćani iznevjere vjeri svojoj, koji su tolike milosti primili i koji imaju pred očima primjer Otkupiteljev i primjer na milijune mučenika!

93. Mati sa sedam svojih sinova.

Za progonstva Antiohova bi dovedena pred kralja i jedna mati sa sedam svojih sinova. Kad nijesu podnipošto htjeli jesti svinjetine, bijahu ih bičevima. Najstariji sin reče kralju: „Šta tražiš od nas? Volimo umrijeti negoli prekršiti zapovijedi naših otaca.“ Tada zapovjedi, da mu izrežu jezik, da mu svuku kožu s glave, da mu odsijeku ruke i noge i da ga još živa peku na vatri. Dok njega tako okrutno mučahu, ostali su jedan drugoga nagovarali na junačku smrt. Sad su pitali drugoga, ako će on jesti. On odgovori: „Ja to ne ću učiniti.“ Tada su i njega jednako mučili. Izdišući reče Antiohu: „Ti nas, bezbožniče, ubijaš; ali će kralj svijeta

ovoga na život vječni uskrisiti nas, koji umiremo za zakon njegov!" Potom bi mučen i treći. On sam pruži ruke govoreći: „Nebo mi ih je dalo, a ja ih sad dajem za zakon Božji pa se nadam, da ću ih opet imati." Zatim su jednako pogubili i ostale.

Kad je najmlađi sin došao na red, stane ga Antioh ljubazno nagovarati, da jede svinjetine. Obeća mu, da će ga učiniti bogata i srećna i uzeti sebi za osobita prijatelja. No mladić ostane stalan u vjeri. Tada Antioh uzme majku nagovarati, neka gane sina, da spase život svoj. A mati progovori sinu: „Molim te, sinko moj, pogledaj na nebo i na zemlju i na sve, što vidiš, i znaj, da je to sve Bog iz ništa stvorio. Zato se ne boj krvnika ovoga, nego se pokaži dostojan braće svoje i primi muku i smrt kao što su i oni primili, da te u vječnom životu opet nađem s braćom tvojom!"

Dok je još ona to govorila, poviče sin: „Čemu čekate mene? Ja se ne pokoravam zapovijedi kraljevoj nego zakonu Božjemu. A ti," reče Antiohu, „koji si krivac svemu zlu, što ga trpe Židovi, ne ćeš izmaći ruci Božjoj. Moja su braća nakon kratke muke i smrti unišla u život vječni, a ti ćeš poslije suda Božjega primiti pravednu kazan za oholost svoju." Tada kralj uzavre od gnjeva.

Mladić bi još većma mučen i umrije hrabreno. Napokon bude i mati pogubljena.

I mi moramo da govorimo: „Volim umrijeti negoli zapovijed Božju prekršiti." Ne bojmo se onih, koji mogu pogubiti tijelo, a duše ne mogu pogubiti, i ne zaboravimo nikad, „da stradanja sadašnjega vremena nijesu ništa prema slavi, koja ima doći i koja će se na nama pokazati." (Rim. 8, 18.)

94. Junaštvo Mahabejaca.

Antioh i nadalje proganjaše Židove, oskvrni hram i nastojaše, da prijeđu na neznaboštvo. Tada se je podigao čovjek po imenu Matatija od plemena Levijeva, koji imadijaše pet sinova. On pozove sve vjerne sluge Božje na pobunu protiv Antioha govoreći: „Kome je do zakona Božjega, nek ustane i ide za mnom!" On je sa svojim sinovima i s ovećom četom poštenih ljudi, koji pristaše uz njega, otišao u goru. Oni su rušili oltare krivih bogova i branili zakon od nametnih neprijatelja. Prije negoli je Matatija umro, opomene još jednom sinove svoje, neka se bore za obranu zakona sve do konačne pobjede, i postavi im najhrabrenijega svoga sina Judu za vođa.

Juda se osobito odlikova svojim junaštvom i svojom hrabrosti, pa su za to nadjeli mu pridjevak „Mahabejac", što znači „čekić". Proslavio se junačkim djelima, pobijedio je u raznim bitkama vojvodu Antiohova i osvojio gradove u zemlji svojoj. Kad je došao u Jerusolim, nađe svetinju opustošenu, vrata hramska sažežena, a trijemove travom kao u šumi obrasle. Judi je bilo toga žao, pa zapovjedi, da se nečistoća odstrani i da se hram iznova popravi, te opet uredi po zakonu službu Božju i nanovo posveti molitvom i žrtvom hram.

Antioh je bio gnjevan na vojvode svoje s čestih poraza pa pokupi silnu vojsku i otiđe sam na Jerusolim. Na putu ga Bog udari groznom bolesti. Obuzele su ga smrtne bolesti u crijevima, crvi su mu rastočili tijelo, meso je gnjilo i raspadalo se na komade. Gnjijenje užasno zaudaraše, a to nije mogao više ni on sam snositi. Sad se kralj opomene svih svojih okrutnosti, što ih je na Židovima počinio, pa priznavaše za bolesti svoje, da su pravedna kazan

Božja. Obećavao je, da će hram nanovo sagraditi, da će razgrabljeno sveto posuđe natrag vratiti, pače je govorio: „Postat ću i sam Židov i obići ću cijeli svijet hvaleći i slaveći moć Božju," ako ozdravi. Ali Bog mu ne usliši molbe, pa umrije zdvojan, jer skrušenje njegovo nije bilo iskreno nego posljedica njegovih smrtnih bolova.

Njegov je sin i nasljednik, koji se jednako zvaše Antioh, poslao najvaljanijeg svog vojvodu Timoteja na Jerusolim, da osvoji opet i zemlju i grad. Juda usrdno moljaše Boga za pomoć u onoj borbi, jer je vojska njegova bila premalena prema sili neprijatelja.

Ohrabrivši se molitvom, pođe pun pouzdanja u Božju pomoć u boj. Kad je kreševo bilo žešće, siđe s neba pet svijetlih bojnika. Dvojica su od njih bila uz Mahabejca i štitila ga; a trojica su puštala iz zraka sulice i strijele na neprijatelje, koji se silno onda uplaše i smetu te tada hitro pobjegnu. Od neprijatelja je palo dvadeset i pet tisuća i pet stotina pješaka i šest stotina konjanika. Juda je još potukao svoje neprijatelje u mnogim bitkama.

U nekom od tih bojeva palo je prilično Izraelaca. Kad su ih ukopavali, nađu im se pod haljama žrtveni darovi, poskidani

s krivih bogova, što Židovi nijesu po zakonu smjeli uzimati. Sad su svi znali, zašto oni poginuše. Mnogi su slavili tanki sud Gospodinov i molili Boga, da oprosti grijehe poginulima. Juda je opominjao narod, da vjerno vrši zakon. Potom je sabirao milostinju i poslao u Jerusolim dvanaest tisuća srebrnih drahma, da se prikažu za pokojnike žrtve na oproštenje njihovih grijeha; „jer je sveta i spasonosna misao moliti za pokojnike, da se od grijeha odriješe."

Poslije toga je sirski vojvoda Nikanor poveo silnu vojsku na Jerusolim. Juda imaše samo tri tisuće ljudi za obranu; no on se pouzdao u pomoć Božju. U noći se pred bitkom njegovo ufanje u Boga jednom prikazom još većma utvrdi. Vidje u snu, kako pokojni veliki svećenik Onija širi ruke svoje i moli za židovski narod. Potom vidje nekog drugog časnog čovjeka starca, koji je od velike slave sav sjao. Onija reče: „To je Božji prorok Jeremija, prijatelj naroda izraelskoga, koji puno moli za narod i za sveti grad." I Jeremija je pružio ruku i predao Judi zlatni mač govoreći: „Uzmi sveti mač kao dar Božji; tim ćeš neprijatelje naroda moga izraelskoga pobijediti!"

To je viđenje Juda pripovjedio svojima i oni su puni pouzdanja u pomoć Božju nagrnuli u boj. Srcem su molili, a rukama su junački i hrabro boj bili. Taj dan od neprijatelja pade trideset i pet tisuća ljudi, ostali su utekli. I sam je Nikanor u toj bitki poginuo.

Juda je u drugoj nekoj bitki stajao sa svojom malenom junačkom četom nasuprot golemoj sili neznabožaca. Njegovi htjedoše uzmaknuti; ali on reče: „Bože sačuvaj, da bi mi uzmakli! Ako Bog hoće, da poginemo, tada treba da junački umremo za braću svoju te tako bez mane da sačuvamo slavu svoju!" On se je junački i hrabro borio i viteški pogine u bitki. To je bilo godine sto šezdesete prije Krsta. Sav je narod oplakivao njegovu smrt i vapio: „Ah, kako poginu vitez, što je spasavao narod izraelski!"

Po smrti su njegovoj braća mu Jonatan i Šimun bili redom veliki svećenik i vođ narodu. I oni su se proslavili junačkim djelima i vladali narodom, koji pod njima posta sasvim nezavisan od svake tuđe vlasti.

Revnujući za dobro dobijemo volju, da činimo sve, što je na slavu Božju i na spasenje duše svoje. Moli rado za pokojnike; to je bogougodno djelo milosrđa, koje može siromašne duše pomoći u njihovim mukama.

95. Izvršetak vremena.

Kazni su Božje toliko osvijestile narod, da se odreče zauvijek službe krivim bogovima. Ali neki su Židovi, naročito Farizeji, upali u zabludu, da je dovoljno za pravednost, ispuni li se zakon samo izvana ne mareći, da li imamo pravu krepost u srcu. Drugi pak, Saduceji, tražili su blaženstvo svoje na ovome svijetu, ginuli su za bogastvom, časti i raskošnim životom, a nijesu marili za nutarnje posvećenje. Najveći dio ljudi bili su pogani; ti su počinjali najgadnija zla. Čovještvu je baš trebao Otkupitelj.

Pobožni su Židovi u ono doba silno čeznuli za obećanim Otkupiteljem; tim većma što je i vrijeme isteklo, za koje prorok Danijel proreče, kad će doći Spasitelj, i što su se već i ostala proročanstva ispunila. Nasljednici Mahabejaca bili su među sobom nesložni i svađali se, pa su dapače pozivali moguće Rimljane, da bi im oni parbu raspravili. Ti se pak učiniše vrhovnim gospodarima čitavoj zemlji, pa su godine četrdesete prije Krsta postavili tuđina Iruda za kralja. Sad se ispuni i proročanstvo, koje je Jakov na svojoj smrtnoj postelji prorekao: Oduzela se palica kraljevska od Jude.

Irud bijaše pravi krvolok; zato su onda pobožni ljudi čeznuli za Otkupiteljem svijeta, koji imaše doći, te su s Izaijom prorokom uzdisali govoreći: „Rosite, nebesa, pravednika! Oblaci, daždite ga! Neka se otvori zemlja i neka rodi Otkupitelja!“

A i mnogi su plemenitiji pogani izricali nadu, da će Spasitelj doći s neba i pokazati put k spasenju i k milosti. I dođe Onaj, koga obeća milosrdni Bog već u raju, koji bijaše nada patrijarsima, okrepa prorocima i koji je imao donijeti blagoslov svim narodima na zemlji,

ISUS KRST

zauvijek nada sve hvaljen!

Dodatak.

Sveto Pismo staroga zavjeta.

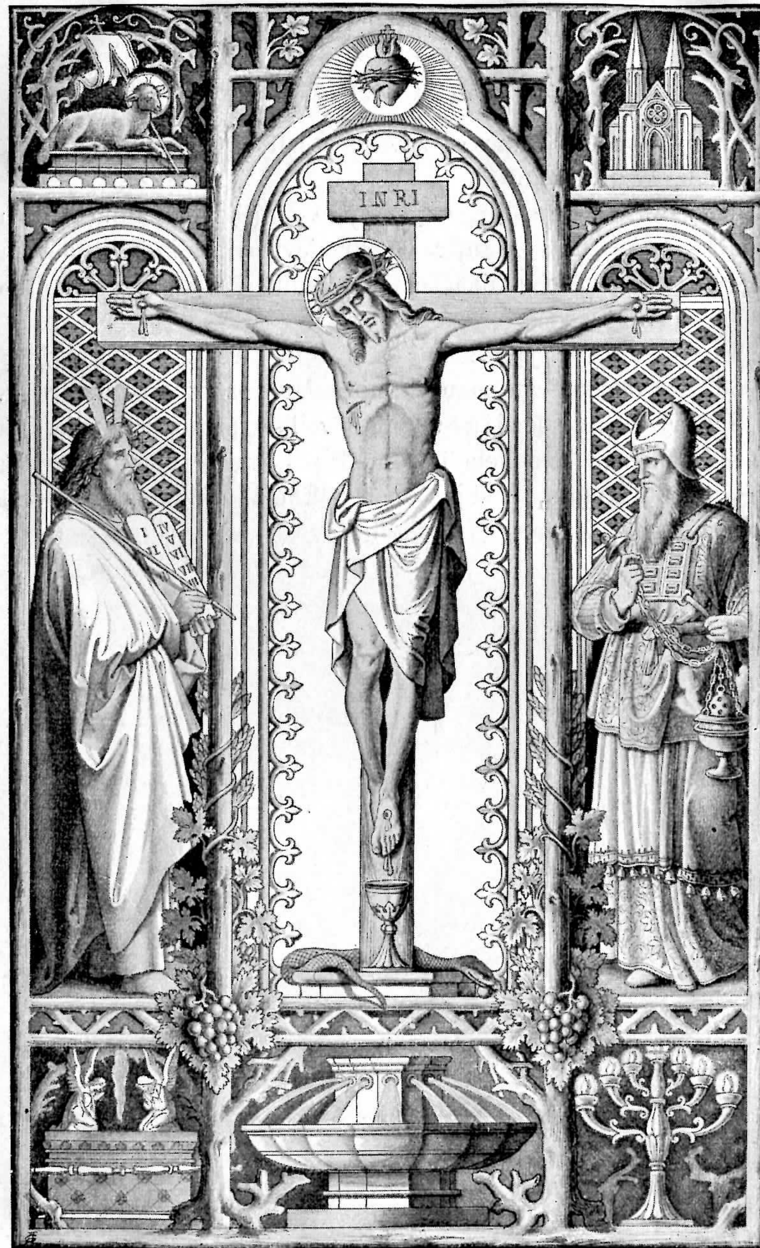
Sveto se Pismo staroga zavjeta dijeli na 21 povjesnu knjigu, 7 poučnih, 17 proročkih.

Povjesne su knjige: 5 knjiga Mojsijevih, knjige: Jozue, o sudijama i Ruti; 4 knjige o kraljevima; 2 knjige dnevnika; knjige: o Ezdri, Nehemiji, Tobiji, o Juditi i Esteri; i 2 knjige o Mahabejcima.

Poučne su knjige: knjiga o Jobu, Psalmi, Priče, Propovjednik, Pjesma nad pjesmama, knjiga Mudrosti i knjiga Sirahova.

Proročke su knjige: knjige velikih proroka: Izaije, Jeremije s Baruhom, Ezekijela i Danijela; i knjige manjih proroka: Ozije, Joela, Amosa, Abdije, Jone, Miheja, Nahuma, Habakuka, Sofonije, Ageja, Zaharije i Malahije.

o o o

Povijest novoga zavjeta.

Prvi dio.

Evanđelje Isukrstovo.

Isukrst je Sin Božji odvijeka.

Početak evanđelja po svetom Ivanu (I., 1—14.).

U početku bijaše Riječ[1]) i Riječ bijaše u Boga i Bog bijaše Riječ. Ova bijaše u početku u Boga. Sve po njoj posta i bez nje ništa ne posta, što je postalo. U njoj bijaše život i život bijaše svijetlo ljudima. I svijetlo svijetli u tami, i tama ga ne obuze.

Bi čovjek poslan od Boga, kome bijaše ime Ivan. Ovaj dođe za svjedočanstvo, da svjedoči za svijetlo, da svi vjeruju po njemu. On ne bijaše svijetlo, nego da svjedoči za svijetlo. Bi[2]) svijetlo istinito, koje prosvjetljuje svakoga čovjeka, koji dolazi na ovaj svijet. Na svijetu bješe i svijet posta po njemu, i svijet ga ne pozna. Dođe na svoje, a svoji ga ne primiše. A koji god ga primiše, dade im vlast, da budu sinovi Božji, onima naime, koji vjeruju u ime njegovo . . . i koji su se rodili od Boga.

I riječ postade tijelo i prebiva među nama; i vidjeli smo slavu njegovu, slavu kao Jedinorođenoga od Oca, puna milosti i istine.[3])

---

[1]) Jedinorođeni Sin Božji.

[2]) Riječ, koja se na početku spominje, Isukrst je, koji je pravo svijetlo ljudima.

[3]) Vječni Sin Božji u vremenu posta čovjek i življaše među ljudima trideset i tri godine te učeći i djelujući otkri svoje Božanstvo svojim čudesima, svojim uskrsnućem i uzašašćem na nebo, poslanjem Duha Svetoga, utemeljenjem i ravnanjem njegove svete Crkve.

I. Dolazak i mladost Isusova.

1. Navještaj narođenja Ivanova.

U vrijeme Iruda, kralja Palestine, življaše na gori Judi svećenik po imenu Zaharija. Njegova se žena zvala Elizabeta. Oboje bijahu pravedni pred Bogom i življahu besprijekorno po zapovijedima Gospodinovim. Nijesu imali nijednoga djeteta i bili su oboje već stari.

Dogodi se da je Zaharija imao po redu svećeničkom služiti u hramu. Zato uđe u svetinju, a vas narod ostane moleći se vani. I gle, ondje mu se prikaže s desne strane oltara kadionoga anđeo. Zaharija se prestraši, kad ga je ugledao. No anđeo mu reče: „Ne boj se, Zaharijo! Uslišena je tvoja molitva. Elizabeta, tvoja žena, rodit će ti sina i nadjeni mu ime Ivan. Bit će tebi radost i veselje i mnogi će se obradovati njegovu narođenju, jer će biti velik pred Gospodinom. Ne će piti ni vina ni drugog žestokog pića. Još prije svoga narođenja bit će pun Duha Svetoga. Mnoge će sinove Izraelske obratiti Gospodinu, Bogu njihovu. On će doći pred njim u duhu i sili Ilijinoj i pripravit će mu puk svet."

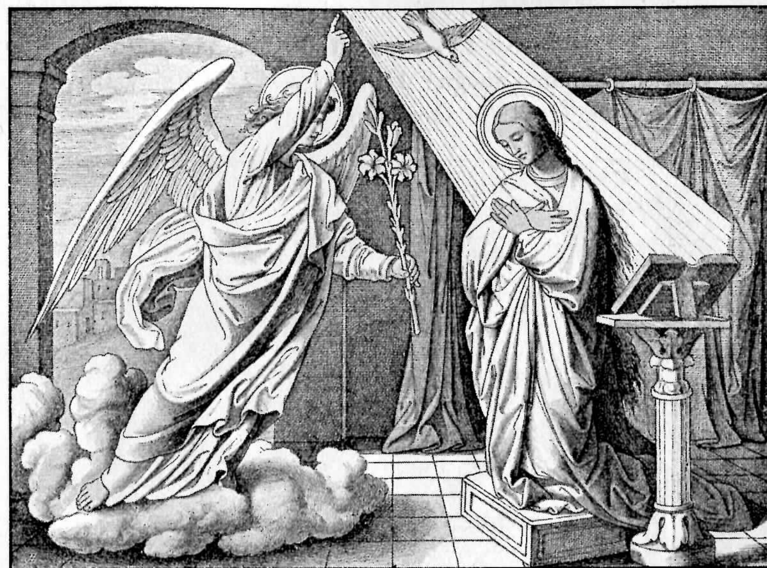
Zaharija reče anđelu: „Po čemu ću ja to poznati? Ja sam star i žena je moja vremenita." Anđeo mu odgovori: „Ja sam Gabrijel, što stojim pred Bogom, i poslan sam, da ti javim ovu radost. I evo, onijemit ćeš do onoga dana, dok se to ne zbude, jer nijesi vjerovao mojim riječima, koje će se zbiti u svoje vrijeme." Na to nesta anđela.

Puk čekaše Zahariju i čuđaše se, što se tako dugo zabavio u svetinji. A kad iziđe, nije im mogao govoriti, i po tome su oni razumjeli, da mu se nešto pojavilo u hramu. On im dade znak i osta nijem. Kad su se navršili dani njegove službe, otiđe kući svojoj.

2. Navještaj narođenja Isusova.

U šesti mjesec poslije navještaja narođenja Ivanova posla Bog anđela Gabrijela u grad galilejski, po imenu Nazaret, k djevici imenom Mariji, koja je bila zaručena s Josipom, mužem od koljena Davidova. Anđeo uđe k njoj i reče: „Zdravo, milosti puna, Gospodin s tobom, blagoslovljena ti među ženama!"

Kad je ona to čula, preplaši se od njegova govora i pomisli, kakav bi to bio pozdrav. No anđeo joj reče: „Ne boj se, Marija; jer si našla milost u Boga! Evo, začet ćeš sina i nadjeni mu ime Isus. On će biti velik i nazvat će se sin Previšnjega. Gospodin će mu Bog dati prijestô njegova oca Davida i kraljevat će u kući Jakovljevoj uvijek i njegovu kraljevstu ne će biti kraja." A Marija reče anđelu: „Kako će to biti?" Anđeo joj odgovori: „Duh Sveti doći će na tebe i sila Najvišega osjenit će te. Zato

će se i ono sveto, što ćeš ti roditi, nazvati Sin Božji. I eto Elizabeta, rodica tvoja, začela je sina u starosti svojoj, jer u Boga nije nijedna stvar nemoguća!" Tada Marija prista i reče: „Evo službenice Gospodinove, neka mi bude po riječi tvojoj!" Potom nesta anđela.

Malo zatim javi se anđeo Gospodnji Josipu u snu i reče mu: „Josipe, sine Davidov! Ne boj se uzeti Marije k sebi! Ono, što se u njoj začelo, od Duha je Svetoga. Ona će roditi sina i nadjet ćeš mu ime Isus, jer će on otkupiti svoj narod grijeha njegovih!" Josip učini, kao što je anđeo zapovjedio.

Isus je jedinorođeni Sin previšnjega Boga. On je Bog i čovjek zajedno; on kraljuje kroz sve vijekove. — Sin Božji je postao čovjekom

uzevši na čudovit način narav čovječju po kreposti Duha Svetoga. — Isus kao čovjek nema oca; Josip, zaručnik Marijin, bio je samo hranitelj Isukrstov.

3. Marija posjeti Elizabetu.

Poslije navještaja anđelova Marija ustade i požuri se u brda k svojoj rodici Elizabeti. Unišavši u kuću Zaharijinu pozdravi Elizabetu. Čim je Elizabeta čula pozdrav Marijin, napuni se Duha Svetoga i zavapi: „Blagoslovljena ti među ženama i blagoslovljen plod utrobe tvoje. Otkuda meni ta milost, da dođe k meni Mati Gospodina moga? I blago tebi, koja si vjerovala, da će se izvršiti ono, što ti je Gospodin kazao."

Marija pak reče: „Veliča duša moja Gospodina i obradova se duh moj u Bogu, Spasitelju mome, jer je pogledao na poniznost službenice svoje. Evo od sada će me slaviti blaženom svi naraštaji; jer je učinio meni velike stvari, koji je moguć i čije je ime sveto! Njegovo je milosrđe od koljena na koljeno onima, koji ga se boje. Pokazavši moć rukom svojom raspršа ohole u namjeni srca njihova. Zbacio je silnike s prijestola i uzvisio poniženе. Gladne je nasitio

dobara, a bogate otpusti prazne. Primio je Izraela, slugu svoga, spomenuvši se milosrđa svoga, kao što govori ocima našim, Abrahamu i sjemenu njegovu dovijeka."

Marija osta s Elizabetom oko tri mjeseca, potom se vrati kući svojoj u Nazaret.

„Od sada će me slaviti blaženom svi naraštaji." Ovo se proročanstvo doslovno ispunilo. Svi narodi slave Mariju, jer je Gospodin „učinio njoj velike stvari." — Poštuj uvelike i ljubi djetinjski i ti Majku Božju!

4. Narođenje Ivanovo.

Kao što navijesti anđeo, rodi se Zahariji i Elizabeti sin. Doznavši za to narođenje susjedi i rođaci radovahu se s roditeljima i izraziše želju, da bi se dijete zvalo kao otac. Ali njegova mati reče: „Ne, nego neka mu bude ime Ivan!" Začudiše se i rekoše joj: „Nikoga nema u rodbini tvojoj, da mu je tako ime." Tada zapitaju oca, kako bi on htio, da se dijete zove. On zaište daščicu i napiše: „Ivan mu je ime." I odmah mu se odriješi jezik, pa opet govoraše hvaleći Boga.

Svi, koji god čuše za to, čudili su se i govorili: „Što će biti od ovoga djeteta? Ruka je eto Gospodinova s njim." Zaharija pak nadahnut Duhom Svetim reče: „Blagoslovljen Gospodin Bog Izraelov, jer pohodi i otkupi narod svoj! I podiže nam rog spasenja u kući Davida, sluge svoga, kao što to govori po ustima svetih proroka svojih odvijeka." Obrativši se prema Ivanu reče: „I ti, dijete, nazvat ćeš se prorok Najvišega; jer ćeš ići naprijed pred licem Gospodnjim, da mu pripraviš put; da daš znanje spasenja narodu njegovu za oproštenje grijeha njihovih; po dubokom milosrđu Boga našega, po kojem nas je posjetio izlazeći s visine. Da prosvijetliš one, koji sjede u tami i u sjenu smrtnom: da uputiš noge naše na put mira."

Ivan sve više i više rastijaše i razvijaše se tjelesno i duševno. Bijaše u pustinji dotle, dok se propovijedajući ne pokaza narodu.

5. Narođenje Isukrstovo.

U ono vrijeme[1]) iziđe zapovijed od rimskoga cara Augusta, da se popiše sav narod. To bijaše prvi popis, a provede ga Cirin,

[1]) Kako mi brojimo godine, to je bila prva.

namjesnik Sirije. Svaki trebaše da ide u svoj grad, da se upiše. I Josip pođe iz galilejskog grada Nazareta u Judeju, u grad Davidov, koji se zvaše Betlem, jer bijaše od kuće i plemena Davidova, da se upiše s Marijom. Pošto im ne bijaše mjesta u gostionicama, prenoće u jednoj štalici.

I ondje rodi se Otkupitelj. Marija povije dijete i postavi ga u jaslc. U onome kraju bijahu pastiri, koji su obnoć čuvali svoje stado. I gle, anđeo Gospodnji stade pred njih i obasja ih svjetlost Gospodnja i oni se uplaše vrlo. Anđeo im pak reče: „Ne bojte se; evo javljam vam veliku radost, koja će biti svemu narodu.

Danas vam se rodio u gradu Davidovu Spasitelj, koji je Krst Gospodin. I eto vam znaka: Naći ćete dijete povito, gdje leži u jaslama.“ I ujedamput nađe se s anđelom čitava vojska nebeskih duhova, koja je hvalila Boga pjevajući: „Slava na visini Bogu i na zemlji mir ljudima dobre volje!“

Kad anđeli otiđu od njih u nebo, pastiri govorahu jedan drugome: „Hajdemo do Betlema, da vidimo to, što se dogodilo i što nam je Gospodin objavio!“ Oni se odmah požure i nađu Mariju i

Josipa i dijete gdje leži u jaslima. Kad su ga vidjeli, pripovjede sve, što im se kaza za ovo dijete.

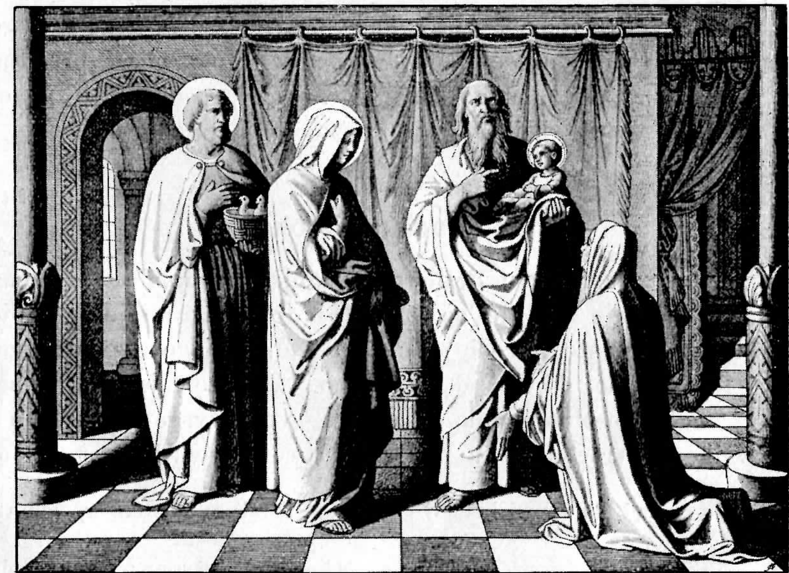
I svi, koji su to čuli, divljahu se tome, što su im pastiri pripovijedali. Marija čuvaše sve riječi ove i namještaše ih u srcu svome. Pastiri se vrate hvaleći i slaveći Boga za sve, što su čuli i vidjeli.

Gle, kako se božanski uzvisi narođenje Isusovo! Sami anđeli naviještaju njegovo narođenje. Sin Božji htio se roditi siromašan, da siromahe oslobodi od prokletog preziranja, što bješe onda u svijetu protiv njih, pa da nadalje trpi već kao dijete iz ljubavi prema nama. Pokloni se malenome Isusu i ti, kao što mu se pokloniše Marija i Josip, pastiri i sveti anđeli, koji su navlaš došli, da proslave njegovo narođenje.

6. Obrezanje i prikazanje Isusa u hramu.

Kad djetešce navrši osam dana, obrežu ga i nadjenu mu ime Isus, kao što je anđeo navijestio još prije negoli se bio rodio.

Kad bijaše Isusu četrdeset dana, donesoše ga Marija i Josip u Jerusolim, da ga Bogu prikažu, kao što je napisano u zakonu

Gospodnjemu: „Svaki se prvorođeni sin ima posvetiti Gospodinu,“ i da prinesu žrtvu, kao što je naređeno u zakonu Gospodnjemu,

dvije grlice ili dva mlada golubića. I gle, bijaše u Jerusolimu čovjek, po imenu Simeun. On bješe pravedan i bogobojazan, koji čekaše obećanog Otkupitelja, a Duh Sveti bijaše u njemu. Njemu bješe Duh Sveti kazao, da ne će vidjeti smrti, dok ne vidi prije pomazanika Gospodnjega. I Simeun dođe po nadahnuću Duha Svetoga u hram. Kad su pak roditelji donijeli djetešce Isusa, da ovrše za njega zakon po običaju, uze ga na svoje ruke i slaveći Boga reče: „Sad otpusti u miru slugu svoga, Gospodine, po riječi svojoj, jer vidješe oči moje spasenje tvoje, koje si pripravio pred licem svih naroda, svijetlo, da prosvijetli neznabošce, i slavu naroda tvoga Izraelskoga."

Josip i Marija čuđahu se onome, što se govoraše o djetešcu. Simeun ih blagoslovi i reče Mariji: „Evo, ovaj je postavljen, da mnoge obori i podigne u Izraelu i da bude znak, protiv koga će se govoriti! A i tebi samoj probost će mač dušu, da se otkriju misli mnogih srdaca."

Bijaše ondje tada i proročica jedna, po imenu Ana, kći Fanuelova, od plemena Asirova. Ona bijaše udovica i starica od jedno osamdeset i četiri godine. Ana nikada ne izlažaše iz hrama, nego postom i molitvom služaše Bogu dan i noć. I ona bijaše prisutna kod prikazanja Isusova u hramu, pa hvaljaše Gospodina te govoraše za Isusa svima, koji su čekali Otkupitelja izraelskoga.

7. Mudraci od istoka.

Kad se Isus rodio u Betlemu od koljena Judina za vremena kralja Iruda, dođu mudraci od istoka[1]) u Jerusolim pitajući: „Gdje je kralj judejski, što se rodio? Jer smo vidjeli njegovu zvijezdu na istoku i došli smo, da mu se poklonimo." Kad to čuje Irud, uplaši se on i sav Jerusolim s njim. I sabere sve glavare svećeničke i književnike[2]) narodne te ih pitaše, gdje će se roditi Krst. I oni

[1]) Po predaji bili su oni kraljevi one zemlje i zvali su se: Gašpar, Melhior, Baltasar.

[2]) Književnici bijahu muževi, koji su osobito proučavali sveto pismo i narodu ga propovijedali. Znanje bi stjecali na svojim učevnim zavodima. U tridesetoj bi godini svoga života smjeli stupiti kao javni učitelji naroda i dobili bi naslov „Rabbi", što će reći: učitelj.

mu rekoše: „U Betlemu Judinu, jer je ovako napisao prorok: Ti, Betleme, zemljo Judina, ni po čem nijesi najmanji među kneževskim gradovima Judinim; jer će iz tebe izaći vođ, koji će vladati narodom mojim izraelskim." Nato Irud tajno dozva k sebi mudrace i dozna tačno od njih za vrijeme, kad im se pojavila zvijezda. Tada ih uputi u Betlem govoreći: „Idite i popitajte dobro za dijete, i kad ga nađete, javite mi, da i ja pođem da mu se poklonim!"

Saslušavši kralja otiđoše odanle. I gle, zvijezda, koju su vidjeli na istoku, iđaše opet pred njima. Ta ih zvijezda obradova uvelike. Kad dođe u Betlem, stade ozgo mjesta, gdje bijaše dijete. Oni uđu u štalu i nađu dijete s Marijom, njegovom Majkom, te padoše ničke i pokloniše se Isusu. Tada izvadiše svoje dragocjenosti i darovaše mu: zlato, tamjan i miru. Bog im je zabranio u snu, da se ne vrate više k Irudu. I tako se drugim putem vratiše u svoju zemlju.

Promatraj, što darovi znamenuju: zlato najveću njegovu vlast kao kralja neba i zemlje, tamjan kao Boga, mira kao čovjeka. I mi mu prikazujemo ove darove: zlato ljubavi, tamjan molitve, miru ustrpljivosti u nevoljama.

8. Bijeg u Egipat. Povratak.

Čim su tri mudraca otišla iz Betlema, javi se anđeo Gospodnji Josipu u snu i kaže mu: „Ustani, uzmi dijete i mater njegovu, pa bježi u Egipat i budi ondje sve, dok ti ne kažem; jer će Irud tražiti dijete, da ga pogubi!“ Josip odmah ustane, uzme dijete i mater njegovu i još noću otiđe put Egipta.

Irud je očekivao povratak mudraca. Kad je pak uvidio, da je prevaren, razgnjevi se vrlo i posla svoje sluge i dade u Betlemu i njegovoj okolici poubijati sve dječake od dvije godine i niže. Tada je nastalo jaukanje mnogo i matere se nijesu mogle utješiti. Malo zatim Irud umre zdvojan od strašno gnusne bolesti.

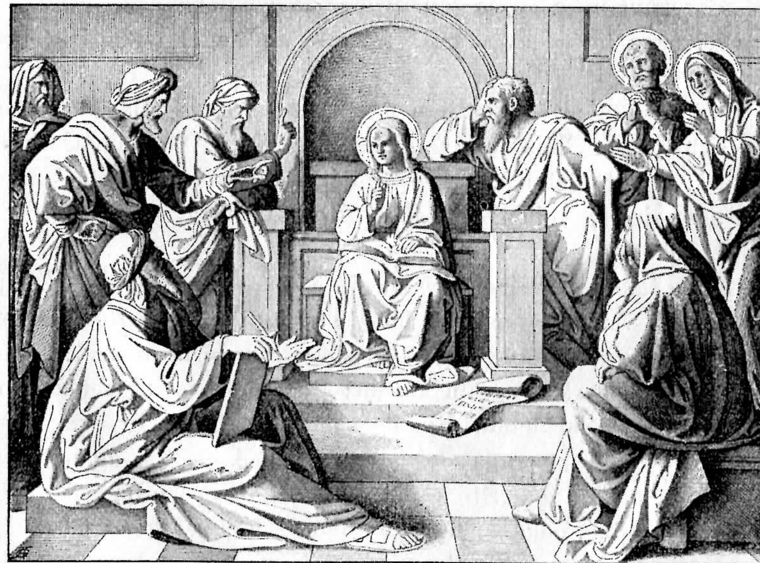
Kako je Irud umro, gle, anđeo se Gospodnji opet javi u snu Josipu u Egiptu i kaže mu: „Ustani, uzmi dijete i Majku njegovu i vrati se u zemlju izraelsku, jer su pomrli, koji tražahu život Isusov!“ Josip ustane, uzme dijete i majku njegovu i pođe u zemlju izraelsku.

Čuvši pak da Arhelaj vlada Judejom mjesto Iruda, njegova oca, bojao se je onamo poći. Poučen u snu otiđe u krajeve galilejske. I dođe i useli se u grad, koji se zove Nazaret, da se ispuni, što su proroci govorili: „Zvat će se Nazaranin.“

9. Dvanaestogodišnji Isus u hramu.

Marija i Josip iđahu svake godine o Vazmu u Jerusolim. Kad je bilo Isusu dvanaest godina, pođe i on s njima onamo. Iza dovršenih praznika vratiše se Marija i Josip. Dječak pak Isus osta u Jerusolimu, a da nije za to znao ni Josip ni Marija. I misleći, da je s društvom na putu, putovahu dan hoda i stadoše ga tražiti među znancima i rođacima. I ne našavši ga vratiše se natrag u Jerusolim, da ga traže.

Poslije tri dana nađoše ga u hramu, gdje sjedi među učiteljima slušajući i pitajući ih. I svi, koji su ga slušali, divljahu se njegovu razumu i odgovorima. Kad su ga roditelji ugledali, začudiše se, a mati mu spočitnu: „Sinko! što nam učini tako? Evo, otac tvoj i ja sa žalošću smo te tražili tri dana!“ Isus im pak odgovori: „Zašto ste me tražili? Zar ne znate, da meni treba biti u onom, što je Oca moga?“ No oni ne razumješe ovih riječi, što im reče. Njegova je pak mati čuvala sve riječi ove u srcu svome.

Tada Isus otiđe s nj'ma u Nazaret i bijaše im poslušan. I napredovaše u mudrosti, u godinama i u milosti kod Boga i ljudî i življaše skromno, dok nije počeo javno učiti.

Isus bijaše poslušan roditeljima i življaše skromno do svoje tridesete godine radeći i moleći se u kući nazaretskoj. Tim htjede da bude osobito mladeži za primjer. Upoznaj vrlinu posluha i nastoj, da napreduješ u godinama, u mudrosti i u milosti na radost Bogu i svojim roditeljima!

II. Javni Isusov nauk.

10. Zvanje i propovijedanje Ivanovo.

U petnaestoj godini vladanja cara Tiberija, kad bješe Poncije Pilat upravitelj u Judeji, a poglavari svećenički Ana i Kajfa, reče Gospodin Ivanu, sinu Zaharijinu, u pustinji, nek ide pred Spasiteljem u narod, da ga pokorom pripravi na dolazak Isusov. I on obiđe cijelu okolinu Jordansku propovijedajući krst pokore za oproštenje grijeha, kao što je napisano u knjizi govorenja Izaije proroka:[1]) „Glas je nekoga, koji viče u pustinji: Pripravite put Gospodinu, poravnajte staze njegove! Sve doline neka se povise i sve gore i bregovi neka se slegnu. Što je krivo, neka bude pravo, što neravno, neka bude ravan put. I svaki će čovjek vidjeti spasenje Božje."

Ivan imaše prostu haljinu od dlake devske i pojas kožan oko sebe, a hrana mu bijahu skakavci i med divlji. Opominjaše narod govoreći: „Činite pokoru, jer se približi kraljevstvo nebesko!" Mnogi poslušaše njegove opomene, ispovjediše svoje grijehe i krstiše se u znak pokore.

Dođu također Farizeji i Saduceji. Njima Ivan spočitne: „Zmijini porodi! Tko vas je naučio, da bježite od pravde suda Božjega, koji ide? Tvorite djela prave pokore i nemojte govoriti u sebi: Imamo Abrahama za oca! Jer vam kažem: Bog može od kamenja ovoga podignuti djecu Abrahamu. Sjekira zasijeca već panj drvetu. Svako dakle drvo, koje ne rađa dobra roda, siječe se i u oganj baca."

Narod ga upita: „Što ćemo dakle činiti?" On im reče: „Tko ima dvije haljine, neka dade jednu onome, koji je nema; i tko ima hrane, nek je dijeli sa ubogima." Carinicima reče: „Ne tražite više nego vam je određeno!" Vojnicima odgovori: „Nikome ne budite nasilnički i nepravedni i budite zadovoljni svojom plaćom!" Riječ

[1]) Izaija 40, 3—5.

i sveto živovanje Ivanovo je tako moćno djelovalo na slušaoce, da ga držahu mnogi za obećanog Otkupitelja.

Židovi iz Jerusolima poslaše također svećenike i levite k Ivanu, da ga zapitaju, tko je. I on prizna i ne zataja; prizna: „Ja nijesam Krst!" A oni ga zapitaše: „Tko si dakle? Jesi li Ilija?" On reče: „Nijesam." — „Jesi li prorok?" On odgovori: „Ne!" Tada mu oni rekoše: „Tko si, da možemo kazati onima, koji su nas poslali? Što kažeš za sebe?" On reče: „Ja sam glas onoga, što viče u pustinji: Pripravite put Gospodnji! kao što je rekao Izaija prorok." No poslanici bijahu Farizeji pa ga zapitaše: „Zašto dakle krstiš, kad ti nisi ni Krst ni Ilija ni prorok?" Ivan im odgovori: „Ja krstim vodom, a među vama stoji onaj, koga vi ne poznate. On je onaj, koji je jači od mene i koji će za mnom doći i koji je bio prije od mene i kome ja nijesam dostojan odriješiti remena na obući njegovoj. Ali on će vas krstiti Duhom svetim i ognjem. On ima vijaču u ruci svojoj i očistit će gumno svoje; pšenicu svoju skupit će u žitnicu, a pljevu će sažeći neugasivim ognjem."

11. Ivan krsti Isusa, a đavo ga kuša.

Jednog dana dođe i Isus, kome bijaše sada trideset godina, k Ivanu na rijeku Jordan, da ga krsti. A Ivan se tome opiraše govoreći: „Ja trebam da budem od tebe kršten, a ti dolaziš k meni? A Isus mu odgovori: „Tako se ima zbiti, jer treba da ispunimo svaku naredbu Božju!" Tada Ivan privoli i krsti ga. Kad bi pak Isus kršten, gle, otvori se nad njim nebo i Duh sveti siđe u vidljivoj prilici goluba vrh njega i stade nad njim. U isto doba začu se glas s neba: „Ovo je Sin moj ljubazni, koji mi je omilio."

Tada Duh odvede Isusa u pustinju, da ga đavo kuša. I Isus postivši četrdeset dana i četrdeset noći ogladnje. I pristupi k njemu kušač i reče: „Ako si Sin Božji, reci, da kamenje ovo postanu hljebovi." Isus pak odgovori i reče: „Pisano je: Ne živi čovjek o samom hljebu nego o svakoj riječi, koja izlazi iz usta Božjih." Tada ga đavo ponese u sveti grad i postavi ga navrh hrama i reče mu: „Ako si Sin Božji, baci se dolje; jer je pisano: On je anđelima svojim zapovjedio za tebe i nosit će te na rukama, da

gdjegod ne zapneš za kamen nogom svojom.“ A Isus mu reče: „Ali je pisano i to: Ne ćeš napastvovati Gospodina Boga svoga.“ Tada ga đavo odvede na goru vrlo visoku i pokaza mu sva kraljevstva ovoga svijeta i slavu njihovu i reče mu: „Sve ovo dat ću

ti, ako padneš i pokloniš mi se.“ Nato mu Isus reče: „Odlazi, sotono! jer je pisano: Gospodinu Bogu svomu klanjat ćeš se i njemu jedinome služiti!“ Tada ga ostavi đavo, a anđeli pristupiše i služahu mu.

Isus bi napastvovan, da nam pokaže, kako nam se vladati, kada smo mi napastvovani. Bog dopušta napasti, da ustrajemo u poniznosti, da budemo budni, da se iskušavamo i da stečemo više zasluga. Kad si napastvovan, misli bez prekida na Boga i na njegov sveti zakon te ne odstupaj ni za dlaku od puta Božjega!

Izgubiš li nevinost i vrijeme, izgubio si ih zauvijek.

12. Isus zove prve učenike.

Isus pođe iz pustinje opet na Jordan, gdje je Ivan krstio. Kad ga Ivan vidje gdje ide, reče: „Gledajte Jaganjca Božjega, koji uzimlje grijehe svijeta! Ovo je Onaj, za koga ja rekoh: Za mnom

će doći čovjek, koji postade preda mnom, jer on bijaše prije mene. Ja sam vidio Duha Božjega, kako silazi s neba kao golub i stade nad njim. Ja posvjedočavam, da je ovaj Sin Božji. Ovo je onaj, koji krsti Duhom Svetim. Dvojica od učenika, koji su bili kod Ivana i njega slušali, otiđu za Isusom. Isus obazrevši se reče im: „Što ćete?“ Oni mu rekoše: „Učitelju! Gdje stojiš?“ On im odgovori: „Dođite i vidite!“ Oni pođu i ostanu u njega onaj dan. Ta dvojica od učenika njegovih bijahu Andrija i Ivan.

Andrija imadijaše brata imenom Šimuna. I Andrija ga nađe i reče mu: „Mi smo našli Mesiju!“ I dovede ga k Isusu. Izus ga pogleda i reče: „Ti si Šimun, sin Jonin; ti ćeš se zvati Petar, to jest kamen.“

Sjutradan se uputi Isus put Galileje. Ondje nađe Filipa i reče mu: „Hajde za mnom!“ Filip nađe Natanaela, prozvana također Bartola, te mu reče: „Mi smo našli Isusa Nazaretskoga, za koga Mojsije pisa i proroci.“ Natanael odgovori: „Iz Nazareta može li biti što dobro?“ Filip reče: „Dođi i vidi!“ Kad Isus vidje, da Natanael ide k njemu, reče: „Evo pravoga Izraelca, u kome nema prijevare.“ Natanael reče: „Kako me poznaješ?“ Isus mu odgovri: „Prije nego te pozva Filip, vidjeh te, kad si bio pod smokvom.“ Natanael odgovori i reče: „Učitelju! Ti si Sin Božji, ti si kralj Izraelski!“ Isus odgovori: „Budući da sam ti rekao, da te vidjeh pod smokvom, vjeruješ; vidjet ćeš više od ovoga. Zaista, zaista vam kažem, vidjet ćete nebo otvoreno i anđele Božje kako uzlaze i silaze vrh Sina čovječjega.“

13. Čudo Isusovo na svadbi u Kani.

Prvo čudo učini Isus u galilejskom gradiću Kani. Ondje bi svadba i mati Isusova bijaše na njoj. Pozvan bi i Isus i učenici njegovi na svadbu. I kad nesta vina, reče mati Isusova njemu: „Nemaju vina.“ A Isus joj odgovori: „Još nije došao moj čas.“ Nato njegova mati reče slugama: „Štogod vam reče, učinite!“

A bijaše ondje šest kamenih posuda za vodu postavljenih po običaju židovskom za umivanje. Svaka je bila od dvije do tri mjere. I Isus reče slugama: „Napunite posude vode!“ I oni su ih napunili do vrha. Potom im Isus reče: „Zacrpite sad i nosite

kumu!“ Oni odnesoše. A kad okusi kum od vina, koje postade od vode, i ne znadijaše, otkuda je (a sluge znadijahu, koje su zagrabile vodu), zovnu kum ženika i reče mu: „Svaki čovjek najprije dobro vino iznosi, a kad se dovoljno napiju, onda istom slabije;

a ti si sačuvao dobro vino dosele.“ To bijaše prvo čudo, što učini Isus u Kani galilejskoj. I pokaza nijme slavu svoju i učenici njegovi vjerovaše u njega.

Kako moguć je zagovor preblažene Djevice Marije! Pouzdano je zazivaj i moli je u svakoj potrebi za pomoć!

Prva godina Isusovog nauka.

14. Isus tjera trgovce iz hrama.

Nekoliko dana iza čuda u Kani pođe Isus sa svojim učenicima za Vazam u Jerusolim. Ondje nađe u hramu ljudî, koji su prodavali volove i ovce i golubove i koji su mijenjali novce sjedeći za svojim stolovima. On tada načini bič od uzica i protjera sve iz hrama i ovce i volove. Mjenjačima prosu novce, a stolove ispremeta. Trgovcima pak golubova reče: „Nosite to odavde i ne činite od

doma Oca moga kuće trgovačke!“ Tada se njegovi učenici opomenuše, kako je pisano: „Revnovanje zu kuću tvoju izjede me.“

A Židovi mu rekoše: „Kakvim ćeš nam čudom pokazati, da to smiješ činiti?“ Isus im odgovori: „Razvalite ovaj hram i za tri dana ću ga opet podignuti!“ Tada su Židovi rekli: „Četrdeset i šest godina građen je ovaj hram, pa da ćeš ga ti za tri dana podignuti?“ Isus pak govoraše za hram tijela svoga i podsjeti Židove na najveće svoje čudo, na svoje uskrsnuće od mrtvih. Kad je Isus ustao od mrtvih, opomenuše se učenici njegovi ovoga govora.

Isus osta na praznik Vazma u Jerusolimu i mnogi vjerovaše u njega, jer su vidjeli čudesa, koja činjaše.

Katolička kuća Božja je mnogo svetija od hrama jerusolimskoga. Budi dakle rado u njoj, no dakako uvijek s najvećim strahopočitanjem.

15. Isus poučava Nikodema.

Dok je Isus boravio u Jerusolimu, dođe k njemu noću ugledan vijećnik imenom Nikodem i reče mu: „Učitelju! Znamo, da si učitelj od Boga došao; jer nitko ne može ovih čudesa činiti, koja ti činiš,

ako nije Bog s njim." Nikodem htjede pitati Isusa, što valja činiti, da se uđe u kraljevstvo Božje. Isus, koji poznaje misli čovječje, reče mu: „Zaista, zaista ti kažem, ako se tko ne prerodi vodom i Duhom Svetim, ne može ući u kraljevstvo Božje!" Nikodem reče: „Kako može to biti?" Isus odgovori: „Kao što je Mojsije podigao zmiju u pustinji, tako treba Sin čovječji da se podigne, da nijedan, koji u nj vjeruje, ne pogine, nego da ima život vječni. Jer tako Bog ljubi svijet, da dade svoga jedinorođenoga Sina, da nijedan, koji u nj vjeruje, ne pogine, nego da ima život vječni. Bog nije poslao Sina svoga na svijet, da sudi svijetu, nego da se svijet spase kroza nj. Tko u nj vjeruje, ne će biti osuđen; a tko ne vjeruje, već je osuđen, jer ne vjeruje u ime jedinorođenoga Sina Božjega. A sud je taj, što svjetlost dođe na svijet i ljudima omilje većma tama negoli svjetlost, jer njihova djela bijahu zla. A svaki, koji zlo čini, mrzi na svjetlost i ne ide k svjetlosti, da ne pokaraju djela njegovih. A tko istinu čini, ide k svjetlosti, da se vide djela njegova, jer su s Bogom učinjena."

Tako je Isus poučavao Nikodema o potrebi svetoga krsta i vjere u njega. Kako smo mi srećni, što smo primili sveti krst pa možemo sad ući u kraljevstvo Božje! Čuvajmo dakle krsnu milost vjernim ovršivanjem zapovijedi Božjih, jer samo tako hodamo u svjetlosti.

16. Isus poučava Samaritanku.

Kad je Isus iz Jerusolima otišao u Galileju, prođe kroz zemlju Samariju. I dođe k gradu, koji se zove Sihar. Pred gradom je bio studenac Jakovljev, tako nazvan, jer ga negda iskopa patrijarha Jakov. Ondje Isus umoran od puta sjede, a njegovi učenici otiđu međutim u grad, da kupe jela.

Nato dođe Samaritanka iz grada po vodu. Isus joj reče: „Daj mi da pijem!" Samaritanka se tome začudi, što Isus ište [1]) od nje vode, i reče: „Kako možeš iskati od mene da piješ, kad si ti Židov, a ja Samaritanka?" Isus joj odgovori: „Kad bi ti znala, tko je ovaj, koji ti govori: Daj mi da pijem! ti bi možda iskala u njega, i dao bi ti vodu živu." Žena mu reče: „Gospodine! Ni zahvatiti nemaš čim, a studenac je dubok! Odakle tebi dakle voda živa? Jeda li

[1]) Među Židovima i Samaritancima bilo je silno neprijateljstvo.

si ti veći od našega oca Jakova, koji nam dade ovaj studenac?" Isus joj odgovori: „Svaki, koji pije od ove vode, opet će ožednjeti; a koji pije od vode, koju ću mu ja dati, ne će ožednjeti dovijeka; nego voda, što ću mu ja dati, bit će u njemu izvor vode, koja teče u život vječni." A žena mu reče: „Gospodine! Daj mi te vode, da ne žednim niti da dolazim ovamo po vodu!"

Tada ju je Isus podsjetio na mnoge grijehe njezinog prijašnjeg života. Na to mu reče žena: „Gospodine! Vidim, da si prorok!" Sada je htjela doznati od Isusa, kako se pravo služi Bogu, i nastavi pitati ga: „Oci naši klanjali su se na ovoj gori, [1]) a vi kažete, da je u Jerusolimu mjesto, gdje se treba klanjati." Isus joj odgovori: „Ženo! Vjeruj mi, da ide vrijeme, kad se ne ćete klanjati Ocu ni na ovoj gori ni u Jerusolimu. Ide vrijeme i sad je već nastalo, kad će se pravi klanjaoci klanjati Ocu u duhu i istini. Bog je duh, i koji mu se klanjaju, u duhu i istini treba da mu se klanjaju." Žena mu reče: „Znam, da će doći Mesija. Kad on dođe, kazat će nam sve." Reče joj Isus: „Ja sam, koji s tobom govorim."

Nato žena ostavi krčag svoj i otiđe u grad i reče ljudima: „Hodite da vidite čovjeka, koji mi kaza sve, što sam učinila! Da nije to Krst?" Međutim dođu učenici iz grada s jelom i moljahu Isusa govoreći mu: „Učitelju, jedi!" A Isus im odgovori: „Jelo je moje, da izvršim volju Onoga, koji me je poslao, da opravim njegov posao."

Nato dođu mnogi Samaritanci iz grada moleći ga, da bi ostao kod njih. I osta Isus ondje dva dana. Mnogi su vjerovali u njega i ženi govorili: „Sad ne vjerujemo više za tvoj govor; jer smo ga sami čuli i znamo, da je ovaj zaista Spasitelj svijeta."

Molitva treba da je pobožna, valja da na Boga mislimo, a klonimo se, koliko možemo, od rastresenosti.

Izvršuj Božju volju uvijek u veselju.

17. Isus propovijeda u zbornici u Nazaretu.

Iz Sihema otiđe Isus u Galileju i propovijedaše ondje sveto evanđelje o kraljevstvu Božjem. Dođe i u Nazaret, gdje je odrastao,

[1]) Mislila je goru Garazim.

uđe po običaju svome jedne subote u zbornicu. I ustade, da čita. Dali su mu knjigu proroka Izaije. Kad ju je otvorio, nađe mjesto, gdje bješe napisano: „Duh je Gospodinov u meni; zato me pomaza i posla me, da navijestim evanđelje siromasima; da izliječim skrušene u srcu; da navijestim zarobljenima, da će se otkupiti, slijepima da će progledati; raskajanima, da će se grijeha oprostiti, da propovijedam godinu Gospodinove milosti i dan plate." I zatvorivši knjigu predade je sluzi pa sjede. Svi su gledali na nj, a on im počne govoriti: „Danas se ovo pismo ispunilo pred vama."

Svi su se čudili riječima punim milosti, koje izlažahu iz njegovih usta, i pitali se: „Otkud ovome premudrost ova i čudotvorna moć? Nije li ovo drvodjeljin sin?" I oni su se sablaznili o njemu. A on im reče: „Zaista vam kažem, nikakav prorok nije mio u svojoj otadžbini! Mnoge udovice bijahu u Izraelu u vrijeme Ilijino, kad se nebo zatvori tri godine i šest mjeseci i bi velika glad po svoj zemlji; i ni k jednoj od njih ne bi poslan Ilija, do k ženi, udovici u Sareptu u sidonskoj zemlji. I tako bijahu mnogi gubavi u Izraelu u vrijeme proroka Elizeja; a ni jedan se od njih ne očisti do Naamana Sirijanina."

Tada se svi u zbornici napuniše gnjeva i ustavši istjeraše Isusa napolje iz grada i odvedoše ga navrh gore, gdje bijaše njihov grad sazidan, da bi ga bacili odozgo. Ali Isus prođe između njih i otiđe.

Koliko je strašno protiviti se kršćanskoj istini i zatvoriti svoje srce milosti! Doskora će možda iznenada proći vrijeme milosti. — „Isus je otišao." Koliko je strašno biti ostavljen od Isusa! — Isus je obećani Otkupitelj; jer se sve na njemu ispuni, što su proroci o Otkupitelju prorekli.

18. Isus propovijeda u Kafarnaumu i čini čudesa.

Iz Nazareta otiđe Isus u Kafarnaum. I onđje učaše svake subote u zbornici. Svi su se čudili njegovu nauku, jer njegova besjeda bijaše silna. I on učaše kao onaj, koji vlast ima, a ne kao književnici i licemjerci. U zbornici bijaše čovjek, u kome je bio nečisti duh đavolski. Ovaj vikne i reče: „Pusti nas! Što je nama do tebe, Isuse Nazaranine? Došao si da nas pogubiš? Znam, tko

si: svetac si Božji." A Isus zaprijeti zlu duhu i reče: „Umukni i iziđi iz čovjeka!" Tada zli duh baci čovjeka na tle i iziđe iz njega i ne naudi mu. Sve, koji su ovo vidjeli, obuzme strah i trepet i silno začuđeni jedan drugome govorahu: „Što je to? On vlašću i krepošću zapovijeda nečistim duhovima i slušaju ga!" I o Isusu ču se glas po svoj zemlji galilejskoj.

Iz zbornice otiđe Isus u kuću Petrovu i brata mu Andrije. Tu punica Petrova ležaše bolesna od teške groznice i zamoliše u njega pomoć za nju. Isus pristupi k njoj, prihvati je za ruku i podigne je. I namah je pusti groznica; a ona stane dvoriti Isusa i učenike njegove.

A kad je nastalo veče, dovađahu k njemu sve bolesnike i bjesomučne. On pak postavljaše ruke na bolesnike i ozdravljaše ih; a zlim bi duhovima zapovjedio, da iziđu iz ljudi, i slušali su ga. Sjutradan otiđe Isus na mjesto pusto i stane moliti; a narod ga tražaše i zadržavaše, da ne ide od njih. A on im reče: „I drugim gradovima treba da navijestim evanđelje o kraljevstvu Božjem; jer sam zato poslan." Isus prohođaše po svoj Galileji učeći i čineći mnoga čudesa.

19. Isus ozdravi sina kraljevskom činovniku.

U Kani bijaše kraljevski činovnik, čiji sin bolovaše u Kafarnaumu. Čuvši da je Isus iz Judeje došao u Galileju, pođe k njemu moleći ga, da siđe i da mu ozdravi sina, jer bijaše malne na umoru. A Isus mu reče: „Ako ne vidite znamenja i čudesa, ne vjerujete." Kraljevski mu pak činovnik reče: „Gospodine! Siđi, dok mi sin ne umre!" Isus mu reče: „Idi, tvoj sin živi!" Čovjek vjerova riječi, koju mu reče Isus, i pođe. Dok on silažaše, dođu mu nasusret sluge njegove i jave mu, da mu sin živi. Tada ih zapita za doba, kad mu je krenulo na bolje. A oni mu kazaše: „Juče oko sedam sati pusti ga groznica." Tada otac upozna, da to bijaše onaj sat, u koji mu reče Isus: „Tvoj sin živi." I vjerova on i sva kuća njegova.

Čovjek vjerova, jer je vidio čudo; tim većma treba da mi vjerujemo, jer znademo, da je Isus učinio mnoga i velika čudesa.

20. Obilan ribolov.

Jednom se nakupi sila naroda oko Isusa, da slušaju riječ njegovu. On stajaše kod jezera Genezaretskoga i vidje dvije lađe na obali jezera. Ribari pak izišavši ispirahu mreže. I stupi u jednu od lađa, koja bješe Šimunova, i zamoli ga, da malo odmakne od kraja. I sjedavši učaše narod iz lađe.

A kad presta govoriti, reče Šimunu: „Vozi dalje od kraja i bacite mreže svoje te lovite!“ Tada mu Šimun odgovori i reče: „Učitelju! Svu smo se noć trudili i ništa nismo ulovili; ali na tvoju riječ bacit ću mrežu.“ I netom su to učinili, uhvatiše toliko veliko mnoštvo riba, da im se mreža raspadaše. I dozovu drugove, koji su bili na drugoj lađi, da dođu da im pomognu. I doveslaše i napuniše obje lađe tako, da se gotovo potope. Kad je to Šimun Petar vidio, klekne pred Isusom na koljena i reče: „Gospodine!

Otiđi od mene; jer ja sam čovjek grješnik.“ I strah spopade Šimuna Petra i drugove mu Jakova i Ivana, sinove Zebedeove, kao i sve ostale, koji bijahu s njim, od lovine riba, što su uhvatili. I reče Isus Šimunu: „Ne boj se; odsele ćeš ljude loviti!“

Tada izvukavši svoje lađe na kraj ostave sve i otiđu za Isusom i odonda bijahu navijek s njim.

Isus učaše iz lađice, koja je bila Petrova. Tako uči on i danas iz svoje crkve, to jest iz katoličke crkve, kojoj je glava nasljednik svetog Petra. U njoj se dakle uči nauk spasenja. Gdje je Petar, tu je i Krst.

21. Isus je izliječio uzeta.

Jednom učaše Isus u gradu Kafarnaumu u jednoj kući. I gle, ljudi donesu na odru čovjeka, koji bijaše uzet. A kad je Isus vidio njihovu vjeru, reče uzetu: „Uzdaj se, moj sinko, opraštaju ti se grijesi tvoji!“

Neki od prisutnih književnika pomisle u sebi: „Ovaj huli Boga. Tko može opraštati grijehe, negoli sam Bog?“ A kad je Isus razumio misli njihove, reče: „Zašto zlo mislite u srcima svojim? Što je lakše reći: Opraštaju ti se grijesi tvoji, ili reći: Ustani i hodi? A da znate, da Sin čovječji ima vlast na zemlji opraštati grijehe,“ reče tada uzetu: „Ustani, uzmi odar svoj i idi kući svojoj!“ I on usta i otiđe kući svojoj. A kad to ljudi vidješe, bojahu se i slavljahu Boga, koji dade ljudima vlast takovu.

O kako moramo i mi slaviti Boga, što dade apostolima i njihovim nasljednicima vlast opraštati grijehe!

22. Izbor dvanaest apostola.

Iz Kafarnauma otiđe Isus na goru i provede svu noć u molitvi. Kad se razdanilo, dozva učenike svoje i izabra između njih dvanaestoricu, koje je apostolima nazvao. Imena su ovih dvanaest apostola: Šimun prozvan Petar i brat njegov Andrija, Jakov stariji i brat njegov Ivan, Filip i Bartolomej, Toma i Matej, Jakov mlađi i njegov brat Juda Tadija, Šimun revnik i Juda Iskariotski. Ove Isus posla propovijedati evanđelje i dade im vlast činiti čudesa.

Gle, koja je razlika između učenika i apostola! Zakoniti nasljednici apostola su biskupi, a glava im je Rimski Papa kao nasljednik svetoga Petra.

23. Propovijed na gori.

1. Osam blaženstva.

Jednom se opet nakupi veliko mnoštvo naroda oko Isusa, da slušaju nauk njegov. On se pope na goru, i kad sjede, pristupe k njemu učenici njegovi. Mnoštvo se naroda poređalo naokolo i svi su željno očekivali njegovu propovijed. Tada Isus podignuvši glas svoj reče:

„Blaženi siromašni duhom,[1]) jer je njihovo kraljevstvo nebesko!
Blaženi krotki, jer će posjedovati zemlju!
Blaženi, koji tuguju, jer će se utješiti!
Blaženi, koji su gladni i žedni pravde, jer će se nasititi!
Blaženi milostivi, jer će biti pomilovani!
Blaženi čista srca, jer će Boga vidjeti!
Blaženi, koji mir čine, jer će se sinovi Božji nazvati!

[1]) Siromašni duhom su oni bogataši, koji ne prianjaju srcem svojim za zemaljska dobra, nego rado svoje obilje dijele sa siromasima; a i oni su siromašni duhom, koji ne posjeduju dobara zemaljskih, a ipak su zadovoljni tim, što imaju, a bogataša ne preziru.

Blaženi, koji progonstvo trpe radi pravde, jer je njihovo kraljevstvo nebesko!

Blaženi ste, ako vas ljudi ruže i progone i svako zlo protiv vas govore lažući mene radi! Radujte se i veselite se; jer je plata vaša obilna na nebesima!“

2. Dostojanstvo i dužnost apostola i njihovih nasljednika.

Sad se Isus obrati na svoje apostole i govoraše osobito njima: „Vi ste sô zemlji. Sô je nešto dobro, no ako izgubi svoju moć, čim će se osoliti? Ona već nije ni za što, osim da se prospe napolje i da je ljudi pogaze. Vi ste svijetlo svijetu. Ne može se grad sakriti, koji stoji na gori. Niti se užiže svijeća i meće pod sud nego na svijetnjak, te svijetli svima, koji su u kući. Tako neka svijetli vaše svijetlo pred ljudima, da vide vaša dobra djela i slave Oca vašega, koji je na nebesima!“

3. O pravoj kršćanskoj pravednosti.

„Ne mislite, da sam ja došao, da ukinem zakon ili proroke. Nijesam došao, da ih ukinem, nego da ih ispunim. Zaista vam kažem, ako ne bude veća pravednost vaša nego književnika i Farizeja, ne ćete unići u kraljevstvo nebesko. Vi ste čuli, da je kazano starima: Ne ubij; jer tko ubije, bit će kriv sudu. A ja vam kažem: da će svaki, koji se gnjevi na brata svoga, biti kriv sudu. Tko reče bratu svomu: Raka,[1]) bit će kriv vijeću;[2]) a tko reče: Budalo! bit će kriv ognju paklenom. Zato dakle, ako prineseš dar svoj k oltaru i ondje se opomeneš, da brat tvoj ima nešto protiv tebe, ostavi ondje dar svoj pred oltarom i idi prije te se pomiri s bratom svojim, pa onda dođi i prinesi dar svoj!“

Čuli ste, kako je kazano starima: Ne prisiži krivo. A ja vam kažem: Ne zaklinjite se nikako. Vaša riječ neka bude: Da, da; ne, ne! Što je više od ovoga, oda zla je.“

Čuli ste, da je kazano: Ljubi bližnjega svoga i mrzi na neprijatelja svoga. A ja vam kažem: Ljubite neprijatelje svoje, činite dobro onima, koji na vas mrze, i molite se za one, koji vas progone

[1]) Nitkov.
[2]) Vijeće bijaše sudbeni stô za teške prekršaje.

i kleveću, da budete sinovi Oca svoga, koji je na nebesima, koji čini, da sunce njegovo izlazi nad dobrima i zlima i daje dažd pravednima i nepravednima. Jer ako ljubite one, koji vas ljube, kakovu ćete platu imati? Ne čine li to i carinici? I ako pozdravljate samo svoju braću, šta odviše činite? Ne čine li to i neznabošci? Budite dakle savršeni, kao što je savršen i Otac vaš nebeski.“

4. O pravoj namjeni naših djela.

„Pazite, da pravdu svoju činite pred ljudima ne zato, da vas oni vide; drukčije plate ne ćete imati od Oca svoga, koji je na nebesima. Kad dakle daješ milostinju, ne trubi pred sobom, kao što čine licemjerci po zbornicama i po ulicama, da ih hvale ljudi. Zaista vam kažem, oni su primili već svoju platu! Kad ti pak daješ milostinju, da ne zna ljevica tvoja, što čini desnica tvoja, da bude milostinja tvoja tajna; i Otac tvoj, koji vidi tajno, platit će ti.“

„I kad se molite, ne budite kao licemjerci, koji rado po zbornicama i na raskršću ulica stoje i mole se, da ih vide ljudi. Zaista vam kažem, oni su već primili platu svoju! A ti, kad se moliš, uđi u sobu svoju i zatvorivši vrata pomoli se tajno; i Otac tvoj, koji vidi tajno, platit će ti.“

„Kad postite, nemojte se pričinjati žalosnima kao licemjerci; jer oni nagrđuju lica svoja, da ih vide ljudi gdje poste. Zaista vam kažem: oni su već primili platu svoju! A ti, kad postiš, namaži glavu svoju i lice svoje umij, da te ne vide ljudi, gdje postiš, nego da vidi samo Otac tvoj; i Otac tvoj, koji vidi tajno, platit će ti.“

5. O pravom blagu i o pouzdanju u Boga.

„Nemojte sabirati sebi blaga na zemlji, gdje ga moljac i rđa izjeda i gdje ga tatovi potkopavaju i kradu; nego sabirajte sebi blago na nebu, gdje ga ni rđa ni moljac ne izjeda i gdje ga tatovi ne potkopavaju ni ne kradu. Gdje je blago tvoje, ondje je i srce tvoje.“

„Nitko ne može dva gospodara služiti; jer ili će na jednoga mrziti a drugoga ljubiti, ili će jednoga zavoljeti a drugoga prezirati. Ne možete Bogu služiti i mamoni. Zato vam kažem: Ne brinite se odveć za život svoj, što ćete jesti, ni za tijelo svoje, čim ćete

se obući! Nije li život više negoli hrana i tijelo više negoli odijelo? Pogledajte na ptice nebeske! One ne siju niti žanju ni sabiraju u žitnice, pa ih Otac vaš nebeski hrani. Nijeste li vi mnogo više od njih? A tko od vas brinući se može učiniti, da mu tijelo naraste više za lakat jedan? I za odijelo što se toliko brinete? Pogledajte na liljane u polju, kako rastu! Ne rade niti predu; ali ja vam kažem, da se ni Salamun u svoj svojoj slavi ne odjenu kao jedan od njih. A kad travu po polju, koja danas jest a sutra se u peć baca, Bog tako odijeva, kamo li ne će više vas, malovjerni! Nemojte se dakle toliko brinuti govoreći: Šta ćemo jesti ili šta ćemo piti ili čim ćemo se odjenuti? Sve bo to pogani ištu. A znade Otac vaš nebeski, da vam treba sve ovo. Ištite najprije kraljevstvo Božje i pravdu njegovu; i sve ovo će vam se dodati!“

6. Opomena protiv drskog suda.

„Budite milosrdni, kao što je i Otac vaš milosrdan! Ne sudite, da ne budete suđeni! Ne osuđujte, i ne ćete biti osuđeni! Opraštajte, i oprostit će vam se! Davajte, i dat će vam se. Mjeru dobru, nagnjetenu, stresenu, preopunu dat će vam u krilo vaše; jer i vama će se odmjeriti onakovom mjerom, kojom vi mjerite.“ Kazao im je i jednu prispodobu: „Može li slijepac slijepca voditi? Ne padnu li obadva u jamu? Nije učenik nad učitelja svojega; a bit će savršen svaki, ako bude kao učitelj njegov.“

„Zašto motriš trun u oku brata svoga, a brvna u svome oku ne osjećaš? Ili kako možeš reći bratu svomu: Brate, stani da izvadim trun iz oka tvoga, kad sâm ne vidiš brvna u svome oku? Licemjerče! Izvadi najprije brvno iz oka svoga; pa tek onda gledaj da izvadiš trun iz oka brata svoga!“

7. Put u nebo.

„Sve, štogod hoćete, da čine vama ljudi, činite i vi njima, jer je to zakon i proroci. Uđite na uska vrata; jer su široka vrata i širok put, što vode u propast, i mnogo ih ima, što kroz njih uđu. Kako su uska vrata i tijesan put, što vode u život; i malo ih je, koji život nalaze!“

8. Opomena protiv lažnih proroka.

Čuvajte se od lažnih proroka, koji dolaze k vama u odijelu ovčjemu, a unutra su vuci grabežljivi! Po plodovima njihovim poznat ćete ih. Zar se bere s trnja grožđe ili s čička smokve? Tako svako drvo dobro plodove dobre rađa, a zlo drvo plodove zle. Ne može drvo dobro plodova zlih rađati, ni drvo zlo plodova dobrih rađati. Svako se drvo, koje ne rađa ploda dobra, siječe i u oganj baca. Tako po plodu njihovu poznat ćete ih. Ne će svaki, koji mi govori: Gospodine, Gospodine! ući u kraljevstvo nebesko; nego koji čini volju Oca moga, koji je na nebesima."

9. Mudra opomena.

„Svaki, koji ove riječi moje sluša i izvršuje, spodoban je čovjeku mudru, koji je sazidao kuću svoju na pećini. Dažd je udario i rijeke su nabujale, vjetrovi dunuše i duvahu na kuću onu, i ne pade, jer je bila utemeljena na pećini. — Svaki nasuprot, koji ove moje riječi sluša i ne izvršuje, on će biti kao čovjek lud, koji je sazidao kuću svoju na pijesku. Udari dažd, rijeke navale, vjetrovi zaduvaju i napadaju na kuću onu i ona se sruši i raspade strašno."

Kad je Isus svršio svoj govor, narod se divljaše njegovu nauku; jer je on učio kao Onaj, koji ima vlast, a ne kao književnici njihovi i Farizeji.

24. Izliječenje gubavca i satnikova sluge.

Kad je Isus sišao s gore, iđaše za njim naroda mnogo. I dođe gubavac i klanjajući mu se reče: „Gospodine! Ako hoćeš, možeš me očistiti." A Isus pruživši ruku svoju dotakne ga se i reče: „Hoću, očisti se!" I odmah se očistio od gube svoje. I Isus reče mu: „Gledaj, da to nikome ne kažeš, nego idi i pokaži se svećeniku i daruj žrtvu, koju je naredio Mojsije, na svjedočanstvo njima!"

Isus je pošao tada u Kafarnaum. Ondje življaše satnik, koji je bio vele sklon Izraelcima te im je pače sagradio zbornicu. On imaše slugu, koga je žarko ljubio; a sluga onaj bješe bolestan na smrt. Kad je satnik čuo, da Isus dolazi, pošlje k njemu starješine

moleći ga, da bi došao i izliječio slugu njegova. Tada Isus pođe s njima. Kad je bio blizu kuće, pođe mu satnik sam nasusret i reče mu: „Gospodine, sluga moj leži doma hrom i muči se vrlo!" Isus mu reče: „Ja ću doći i ozdravit ću ga." No satnik odgovori: „Gospodine, nijesam dostojan, da uđeš pod krov moj, nego samo reci riječ i ozdravit će sluga moj. I ja sam

čovjek pod vlašću i imam pod sobom vojnike; pa rečem ovomu: Idi! i ide, a drugomu: Dođi! i dođe, a slugi svomu: Učini ovo! i učini."

Čuvši to Isus začudi se i reče onima, što su hodili za njim: „Zaista vam kažem, tolike vjere nisam ni u Izraelu našao! A velim vam i to, da će mnogi od istoka i zapada doći i sjest će za stô s Abrahamom i Izakom i Jakovom u kraljevstvu nebeskome; a sinovi kraljevstva izagnat će se u tamu; ondje će biti plač i škripanje zuba." A satniku reče Isus: „Idi, i kako si vjerovao, neka ti bude!" I ozdravi sluga njegov u čas.

S kako velikim poštovanjem valja da primamo božanskog Spasitelja, kad u svetoj pričesti uđe u dušu našu!

25. Isus oživi mladića u Naimu.

Jednom iđaše Isus u grad, koji se zove Naim. S njim iđahu njegovi učenici i mnogo naroda. Kad prispje blizu gradskim vratima, gle, ondje iznošahu mrtvaca, jedinca sina matere, koja bijaše udovica; i naroda iz grada iđaše mnogo s njom. Kad ju je Isus vidio, smili mu se za njom i reče joj: „Nemoj plakati!“ Pa pristupi i dotakne se lijesa, a nosioci stadoše mirno. I Isus reče:

„Mladiću! Ja tebi govorim, ustani!“ I mrtvac sjede i stane govoriti. I Isus ga dade materi njegovoj. A strah obuhvati sve; i hvaljahu Boga govoreći: „Velik prorok ustade među nama i Bog posjeti narod svoj.“

26. Ivan u tamnici. Njegova smrt.

Irud, sin onoga Iruda, koji smaknu djecu u Betlemu, bio je knez u Galileji. Oženio se Irudicom, ženom brata svoga, dok bješe brat još živ. Jer je to bilo zakonom zabranjeno, stupi Ivan preda nj i reče mu: „Ne možeš ti imati žene brata svoga!“ Radi tog ukora bacio je Irud Ivana u tamnicu. Ipak se ne usudi da ga ubije; jer je znao, da je Ivan čovjek pravedan i svet; pa se bojao i naroda, koji štovaše Ivana kao proroka. A Irudica je mrzila na Ivana i čekala zgodu, da ga ubije.

Učenici su ga Ivanovi pohodili u tamnici i izvijestili ga o javnom djelovanju Isusovu. Ivan je želio, da svi njegovi učenici vjeruju u Isusa i idu za njim. Da dođu do Isusa i da se od njega pouče, poslao je dvojicu između njih k Isusu, da ga pitaju: „Jesi li ti onaj, što će doći, ili drugoga da čekamo?“ Isus je tada, kad su oni došli, liječio mnoge bolesne. Kako su postavili pitanje, Isus im odgovori i reče: „Idite i kažite Ivanu, što ste čuli i vidjeli: Slijepi progledaju, hromi hode, gubavi se čiste, gluhi čuju, mrtvi ustaju i siromasima se propovijeda evanđelje; i blago onome, koji se ne sablazni o mene.“

A kad su učenici otišli, poče Isus ljudima govoriti o Ivanu: „Šta ste izišli da vidite u pustinji? Trsku, koju ljulja vjetar amo tamo? Ili šta ste izišli da vidite? Čovjeka u meke haljine obučena? Eto po kraljevskim dvorovima su oni, koji nose dragocjene haljine i žive u slastima. Ili šta ste izišli da vidite? Proroka? Da, ja vam kažem, on je još više od proroka. Ovo je onaj, za koga je pisano:[1]) Eto, ja šaljem anđela svoga pred licem tvojim, koji će pripraviti put tvoj pred tobom.“

Malo zatim dao je Irud u slavu svoga rođendana velikašima, vojskovođama i gospodi galilejskoj gozbu. Onamo je unišla kći Irudičina pa je plesala. Ona je omiljela Irudu i njegovim gostima i kralj joj reče: „Išti u mene, što god hoćeš, dat ću ti.“ On joj se pače zakleo: „Kad bi bilo i do pô kraljevstva moga, ja ću ti ga dati.“ A ona je izišla i zapitala mater svoju: „Šta ću iskati?“ A mati reče: „Glavu Ivanu Krstitelja.“ Kći pak žurno uniđe ka kralju i reče: „Hoću, da mi odmah sada dadeš na krugu glavu Ivana Krstitelja.“ Kralj se zabrinu; ali radi kletve i radi gostiju nije joj htio odreći, nego posla slugu i zapovjedi, da donese na krugu glavu njegovu. Sluga je odsjekao Ivanu glavu u tamnici i donese je na krugu i dade djevojci, a djevojka je poda materi svojoj.

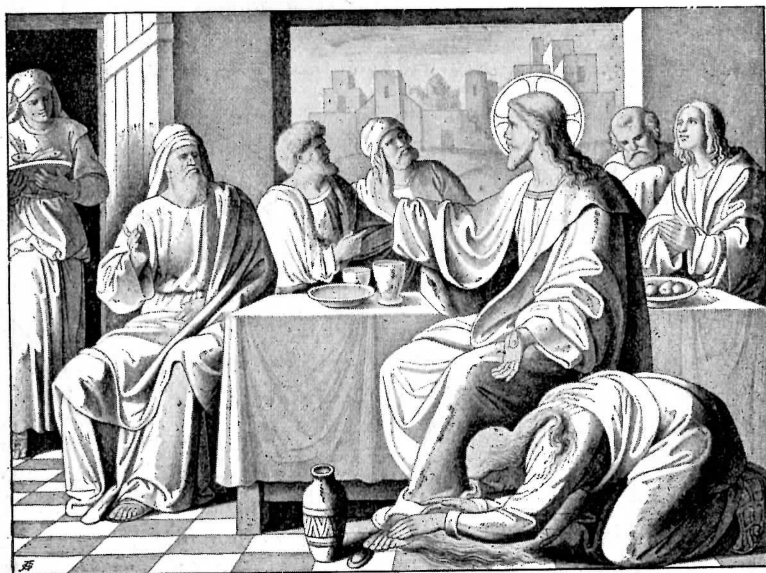
Učenici pak Ivanovi dođoše, uzeše tijelo njegovo i ukopaše ga. Napokon jave to Isusu i njemu se pridruže.

[1]) Malahija 3, 1.

27. Pokornica Magdalena.

Jednog je dana jedan od Farizeja imenom Šimun molio Gospodina Isusa, da bi io u njega. Isus je unišao u kuću farizejevu i sio za stô. I gle, žena, koja je u gradu bila poznata grješnica, ali se na propovijed Isusovu posve obratila, uniđe i pristupi straga k Isusu. I poklekne ničke pred noge njegove i plačući prala mu je suzama noge, a vlasima ih je svojim otirala i cjelivajući mazala ih dragocjenom pomasti.

Kad to vidje Farizej, koji je pozvao Isusa, pomisli u sebi: „Da je ovaj prorok, jamačno bi znao, tko i kakova ga se žena dotiče, da je ona grješnica.“ Ali Isus mu reče: „Šimune! Imam ti nešto kazati. Jedan je vjerovnik imao dva dužnika. Jedan mu je bio dužan pet stotina dinara, a drugi pedeset. A kako nijesu imali, otkud bi mu vratili, oprosti obojici dug. Koji ga sad većma ljubi?“

Šimun odgovori: „Po mome sudu onaj, komu je više oprostio.“ Isus mu reče: „Pravo si sudio.“ Tada se obrati k ženi i reče Šimunu: „Vidiš li ovu ženu? Ja sam ušao u kuću tvoju i ni vode mi za noge nijesi dao; a ova mi je suzama oblila noge i kosom svojom

otrla. Cjelova mi nijesi dao, a ova, otkako je unišla, ne presta cjelivati mi noge. Ti mi nijesi uljem pomazao glave moje; a ova mi pomašću pomazala noge. Zato kažem ti: Opraštaju joj se grijesi mnogi, jer je mnogo ljubila; a kome se manje oprašta, taj i manje ljubi.“ A onda reče ženi: „Tvoji ti se grijesi opraštaju. Tvoja ti je vjera pomogla; idi u miru!“

Savršenim pokajanjem, t. j. kada se kajemo za svoje grijehe iz savršene ljubavi k Bogu, dobivamo oproštenje grijeha. Probudi u sebi što češće savršeno pokajanje, naročito čim padeš u smrtan grijeh; trsi se također da ga probudiš svaki put prije nego primiš svetu ispovijed.

Druga godina Isusova nauka.

28. Isus izliječi čovjeka, koji bijaše trideset i osam godina bolestan.

Isus je otišao po drugi put u Jerusolim na praznik. Ondje bijaše lokva, koja se zvala Betzaida ili ovčja lokva, a oko nje je bilo pet trijemova. U njima je ležalo veliko mnoštvo bolesnika, slijepih, hromih i suhih, koji čekahu, da se zaljulja voda. Anđeo bi naime Gospodinov silazio u određeno vrijeme u lokvu i voda bi se zamutila. Tko bi se pak, otkako se zamutila voda, prvi spustio u vodu, ozdravio bi, makar kakova bolest bila na njemu.

Među ostalima, koji ondje ležahu, bio je i jedan čovjek već trideset i osam godina bolestan. Kad ga je Isus vidio gdje leži, reče mu: „Hoćeš li da budeš zdrav?“ Nemoćnik mu odgovori: „Gospodine! Nemam čovjeka, koji bi me spustio u lokvu, kad se zamuti voda; jer dok ja dođem, drugi već siđe prije mene.“ Nato mu Isus reče: „Ustani, uzmi odar svoj i hodi!“ I čovjek odmah ozdravi i uze odar svoj i otiđe.

A onaj je dan bila subota. Tada Židovi govorahu onome, što je ozdravio: „Subota je; pa ne smiješ odra svoga nositi.“ A on im odgovori: „Koji me je izliječio, on mi reče: Uzmi odar svoj i hodi!“ Sad ga oni zapitaše: „Tko je taj čovjek, koji ti reče: Uzmi odar svoj i hodi?“ On nije znao; jer se Isus ukloni ljudstvu, što bijaše ondje. Poslije ga Isus nađe u hramu i reče mu: „Eto si ozdravio; više ne griješi, da ti se što gore ne dogodi!“

Tada onaj čovjek otiđe i kaza Židovima, da je ono Isus, koji ga je izliječio.

Zato Židovi proganjahu Isusa, jer je to činio u subotu. A Isus im odgovori: „Otac moj dosada djeluje, a i ja djelujem.“ Zato još više gledahu Židovi, da ga ubiju, jer je ne samo oskvrnio subotu nego i Ocem svojim nazivao Boga i gradio se jednak Bogu. A Isus im odgovori i reče: „Zaista, zaista vam kažem, sve, što god čini Otac, to čini i Sin jednako. Kao što Otac podiže mrtve i oživljuje ih, tako i Sin oživljuje one, koje hoće. Otac ne sudi nikome, nego je sav sud dao Sinu, da svi poštuju Sina, kao što poštuju i Oca. Tko ne poštuje Sina, ne poštuje ni Oca, koji ga je poslao. Zaista, zaista vam kažem, tko sluša moju riječ i vjeruje onome, koji me je poslao, ima život vječni i ne dolazi na sud, nego je prešao iz smrti u život. Ne čudite se tome; jer ide ura, u koju će svi, koji su u grobovima, čuti glas Sina Božjega. I izići će oni, koji su činili dobro, na uskrsnuće života, a oni, koji su činili zlo, na uskrsnuće suda. Djela, što ih ja tvorim, svjedoče za mene, da me je Otac poslao. Pregledajte pismo, jer vi mislite, da imate u njemu život vječni; i ovo baš je ono, što svjedoči za mene. Nemojte misliti, da ću vas ja tužiti Ocu; ima, koji vas tuži, Mojsije, u koga se vi uzdate. Kad biste vi vjerovali Mojsiju, vjerovali biste jamačno i meni, jer je on pisao za mene.“ [1])

Poslije se Isus vrati u Galileju propovijedajući po raznim mjestima i liječeći bolesne.

Isus će na sudnji dan uskrisiti iz groba naše tijelo, t. j. združit će opet dušu s tijelom. (Păti uskrsnuće.)

29. Grijesi protiv Duha Svetoga.

Jednog su dana doveli k Isusu čovjeka bjesomučna, koji bijaše slijep i nijem. Isus ga je ozdravio, pa stane govoriti i gledati. Narod se čudio i govorio: „Nije li ovo sin Davidov?“ A Farizeji čuvši to rekoše: „Ovaj drugačije ne izgoni đavola nego s pomoću Belzebuba, kneza đavolskoga.“ A Isus znajući misli njihove reče im: „Svako će se kraljevstvo raspasti, koje je nesložno u sebi

[1]) 1. Mojsije 3, 15 (strana 7.), 1. Mojsije 22, 18 (strana 17.), 5. Mojsije 18, 15 (strana 65.).

i svaki će grad ili svaka kuća međusobnom neslogom propasti. I ako sotona sotonu izgoni, to se je protiv sebe razdvojio, pa kako će obastati kraljevsto njegovo? A ako ja s pomoću Belzebuba izgonim đavole, čijom pomoću izgone sinovi vaši? Zato će oni isti biti suci vaši. A ako ja krepošću Božjom izgonim đavole, to je dakle došlo k vama kraljevstvo Božje. Kad jaki naoružan čuva svoj dvor, na miru je sve, što ima. A ako jači od njega nadođe i nadvlada ga, uzme sve oružje njegovo, u koje se uzdao, i razdijeli, što mu je zaplijenio. Tko nije sa mnom, taj je protiva meni; i tko sa mnom ne sabira, taj prosipa. Zato vam kažem: Svaki grijeh i hula oprostit će se ljudima; tko pak griješi protiv Duha Svetoga, ne će mu se oprostiti ni na ovom ni na onom svijetu.“

Nekoji su Farizeji iskali čudovit znak s neba. Ali Isus odgovori: „Ne će vam se dati nijedan znak osim znaka Jone proroka. Kao što je Jona bio u trbuhu ribe tri dana i tri noći, tako će biti i Sin čovječji u srcu zemlje tri dana i tri noći. Ninivljani će ustati na sudnji dan protiv ovog naroda i osudit će ga, jer su oni činili pokoru na propovijed Joninu. A gle, ovdje je veći od Jone!“

Dok to govoraše, podigla je jedna žena iz naroda svoj glas i rekla mu: „Blago utrobi, koja te je nosila, i dojkama, koje si sisao!“ A Isus reče: „Da, blago dakako i onima, koji slušaju riječ Božju i drže je.“

Protiviti se poznatoj istini kršćanskoj i biti srca tvrdokorna na spasonosne opomene te hotimice ustrajati u nepokori zovu se grijesi protiv Duha Svetoga, jer grješnik zlobno i prezirno otklanja od sebe dobrotu i milost Duha Svetoga. Obraćenje je vrlo teško, pa se radi toga grijesi ovi rijetko kada ili nikada ne opraštaju.

30. Priče o kraljevstvu nebeskom.

a) Priča o sijaču.

Kad bijaše Isus jednom kod jezera Genezaretskoga, a oko njega sabralo se mnogo ljudi, unišao je u lađu i učio iz lađe narod u pričama:

„Izišao je sijač, da sije sjeme svoje. Dok sijaše, jedno je palo kraj puta i pogazilo se, pa su ga ptice nebeske pozobale. Drugo je palo na kamenito tlo; netom izniknu, usahne, jer nije imalo

vlage. Drugo je palo u trnje, pa kad trnje uzraste, podavi ga. Drugo je palo na zemlju dobru, pa je izniklo i donijelo stostruki plod."

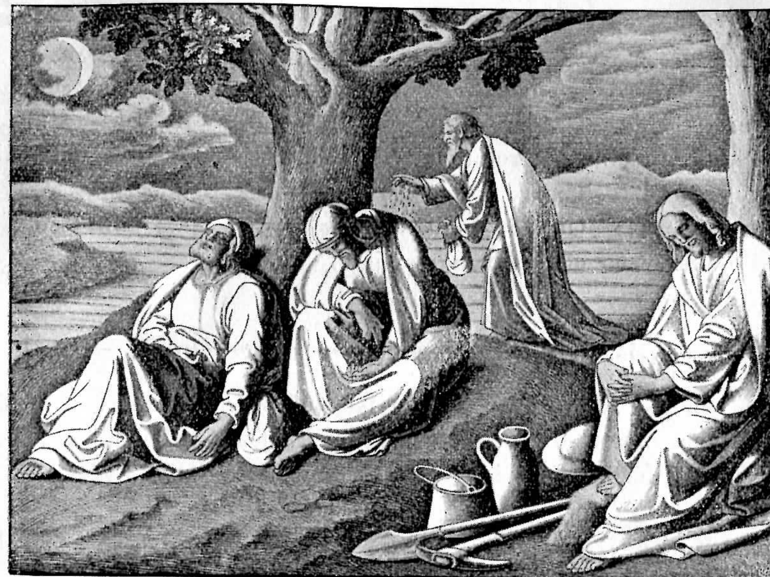
Kad je to Isus rekao, dovikne: „Tko ima uši da čuje, neka čuje!" A njegovi su ga učenici zapitali, što znači ova priča. On im reče: „Priča znamenuje ovo: Sjeme je riječ Božja. Ono su kraj puta oni, koji je slušaju; pa dođe đavo i otima riječ iz srca njihova, da ne vjeruju i da se ne spase. Ono su na kamenitu tlu oni, koji s radošću primaju riječ, dok je čuju; no nemaju nikakva korijena, pa za neko vrijeme vjeruju, a u vrijeme kušanja otpadnu. Što je palo u trnje, to su oni, koji su je slušali, no potom se u brigama, bogastvima i slastima svoga života ugušuju i nikakva ploda ne donose. A što je palo na zemlju dobru, to su oni, koji slušaju riječ i u čistome i dobrome srcu drže i donose plod u strpljivosti."

b) Priča o kukolju.

„Kraljevstvo nebesko je kao čovjek, koji je na njivi svojoj posijao dobro sjeme. A kad ljudi spavahu, došao je neprijatelj njegov pa po pšenici posije kukolj i otiđe. A kad je uzrastao vlat i plod se zametnuo, pokaže se i kukolj. Poslije su došle sluge domaćinove pitajući ga: Gospodaru! Nijesi li ti na njivi svojoj posijao dobro sjeme? Otkuda dakle ima kukolja? A on im odgovori: To je neprijatelj učinio. Nato su ga sluge upitale: Hoćeš li da idemo onamo pa da ga počupamo? A on im odgovori: Ne! da ne bi možda čupajući kukolj iščupali zajedno s njim i pšenicu. Pustite neka oboje raste do žetve, a u vrijeme žetve reći ću žeteocima: Saberite najprije kukolj i svežite ga u snoplje, da se sažeže, a pšenicu skupite u žitnicu moju!"

Učenici Isusovi nijesu razumjeli priče pa su ga zamolili: „Protumači nam priču o kukolju na njivi!" On im odgovori: „Koji sije dobro sjeme, to je Sin čovječji. Njiva je svijet. Dobro sjeme, to su sinovi kraljevstva, a kukolj sinovi su zloga. A neprijatelj, koji ga je posijao, to je đavo. Žetva je svršetak svijeta, a žeteoci su anđeli. Kao što se kukolj sabira i ognjem sažiže, tako će biti i na svršetku svijeta. Sin će čovječji poslati anđele svoje i sabrat će iz kraljevstva njegova sve one, što čine sablazan i bezakonje,

i bacit će ih u peć ognjenu. Ondje će biti plač i škrgut zuba. Potom će se pravednici zasjati kao sunce u kraljevstvu Oca svoga. Tko ima uši da čuje, neka čuje!"

c) Priča o blagu, o biseru, o mreži.

„Kraljevstvo je nebesko slično blagu sakrivenu u njivi. Kad ga čovjek nađe, sakrije ga i od radosti zato otiđe i prodaje sve, što ima, i kupi njivu onu."

„Još je kraljevstvo nebesko slično trgovcu, koji traži dobra bisera. Pa kad nađe dragocjen biser, otiđe i proda sve, što ima, i kupi ga."

„Još je kraljevstvo nebesko slično mreži, koja se baci u more, pa zagrabi ribe svakojake. Kad se napuni, potegne se na kraj, pa se posjedne na obalu i izbiraju se dobre u sudove, a zle se odbace. Tako će biti i na svršetku svijeta. Izići će anđeli i odlučit će zle od pravednih i bacit će ih u peć ognjenu; ondje će biti plač i škrgut zuba."

d) **Priča o zrnu gorušičnom i o kvasu.**

„Kraljevstvo je nebesko slično zrnu gorušičnome, koje je čovjek uzeo i posijao na njivi svojoj. Ono je istina najmanje od svih sjemena; a kad uzraste, veće je od svega povrća i bude drvo, da ptice nebeske dolaze i sjedaju na granama njegovim."

Kraljevstvo je nebesko slično kvasu, koji je žena uzela i s njim tri uborka brašna zamijesila, dok se sve ne uskisne."

Isus govoraše narodu u takovim pričama, koliko su lakše mogli razumjeti. Tim se također ispuni ono, što je prorok[1]) prorekao govoreći: „Otvorit ću usta svoja u pričama i kazat ću, što je bilo sakriveno od stvaranja svijeta."

31. Oluja na jezeru Genezaretskom.

Jednog je dana uveče rekao Isus učenicima svojim: „Prevezimo se na onu obalu!" Nato pristupi k njemu jedan književnik i reče mu: „Učitelju! Ja idem za tobom, kamo god ti pođeš." Isus

[1]) David. Psalam 77, 2.

mu odgovori: „Lisice imaju jame i ptice nebeske gnijezda; a Sin čovječji nema gdje glavu svoju da zakloni." Kad je to čovjek čuo, otiđe.

Isus zatim uljeze u lađu i učenici njegovi uniđu za njim, a i druge lađe otplove zajedno. Isus umoran od dnevnog napora povali se na tle i zaspa. I gle, velika se oluja podiže na moru, tako da se lađa pokri valovima. Tada pristupe k Isusu učenici njegovi i probude ga vičući: „Gospodine! Spasi nas, izgibosmo!" A Isus im reče: „Zašto ste tako strašljivi, malovjerni?" Zatim ustade i zapovjedi vjetru i moru, i poslade tišina velika. A ljudi se čuđahu govoreći: „Tko je pak ovaj, da ga slušaju vjetrovi i more?"

Isus je svijetu najviši Gospodin; On je pravi Bog; Njega sluša vjetar i more.

32. Isus oživi kćer Jairovu.

Kad se Isus opet vratio u Kafarnaum i mnogom narodu propovijedao, dođe onamo čovjek po imenu Jair, starješina sinagoge, i pokleče pred Isusove noge i moljaše ga gorljivo: „Gospodine! Kći je moja u zadnjim trzajima, dođi i metni na nju ruku, da ozdravi i živi!" Isus ustade i pođe za njim zajedno s učenicima svojim.

Hodeći Isus putem pristupi k njemu jedna žena, koja bolovaše dvanaest godina. Ona je sve svoje imanje potrošila na liječnike, a da nije ozdravila. Ona pristupi sastrag k Isusu i dotače se skuta haljine njegove, jer pomisli u sebi: „Samo ako se dotaknem haljine njegove, ozdravit ću." A Isus se obazre i vidje je i reče joj: „Uzdaj se, kćeri! Vjera tvoja pomogla ti je." I žena je ona ozdravila od onog časa.

Dok još Isus to govoraše, dođu ljudi od kuće starješine govoreći Jairu: „Kći je tvoja već umrla, ne trudi ga!" A Isus mu reče: „Nemoj se bojati, samo vjeruj i oživjet će!" Kad Isus dođe u kuću zajedno s Petrom, Jakovom i Ivanom, vidje ondje svirače i ljude gdje buče, pa im reče: „Zašto bučite i plačete? Maknite se! Djevojka nije umrla, nego spava." Tada mu se stanu podsmijevati. A on istjera ljude i uniđe, gdje djevojka ležaše, i prihvati je za ruku govoreći joj: „Djevojko! Ustani!" I ona odmah ustade i hođaše. Bilo joj je dvanaest godina. Isus zapovjedi, da se djevojci dade jesti. Svi se tome čuđahu, a glas ob ovome otiđe pa svoj okolini.

Upoznaj potrebu i moć žive vjere! Isus je pravi Bog; On je gospodar životu i smrti.

33. Prvo izaslanje apostola.

Jednog je dana opet došlo veliko mnoštvo naroda k Isusu. Njemu se sažali na nj, jer bijahu kao ovce bez pastira. On svojim učenicima reče: „Žetve je mnogo, a poslenika je malo. Molite se dakle gospodaru od žetve, da pošalje poslenika na žetvu svoju!"

Nato dozva k sebi dvanaest apostola i reče im: „Idite i propovijedajte i kazujte, da se približi kraljevstvo Božje! Ozdravite bolesne, oživljujte mrtve, čistite gubave, izgonite đavole! Ne uzimajte sa sobom na put ni zlata ni torbe ni hrane ni dvije haljine ni obuće ni štapa, jer je poslenik dostojan svoga jela! Kad ulazite u koju kuću, nazovite joj: Mir kući ovoj. I ako ga je kuća dostojna, doći će mir vaš na nju. Ako vas ne prime i vaših govora ne poslušaju, tada iziđite iz one kuće ili iz onog grada i otresite prah s nogu svojih. Zaista vam kažem: Lakše će biti zemlji sodomskoj i gomorskoj na sudnji dan negoli gradu onome."

„Eto, ja vas šaljem kao ovce među vukove. Budite dakle mudri kao zmije i bezazleni kao golubovi! Čuvajte se od ljudi, jer će vas mrziti i proganjati radi imena moga. Oni će vas predati sudovima i po svojim sinagogama će vas bičevati. Vodit će vas pred namjesnike i pred kralje radi mene za svjedočanstvo njima i neznabošcima. A koji ustraje do kraja, taj će se spasti."

„Nema učenika nad učitelja niti sluge nad gospodara svoga. Dosta je učeniku da bude kao učitelj njegov, a sluzi da bude kao gospodar njegov."

„Ne bojte se onih, koji ubijaju tijelo, a duše ne mogu ubiti; nego se bojte naročito onoga, koji može i dušu i tijelo pogubiti u paklu. Ne prodaju li se dva vrapca za jednu paru? I nijedan od njih ne može pasti na zemlju bez vašeg Oca, a vama su svi vlasi na vašoj glavi izbrojeni. Zato se ne bojte! Vi ste bolji od mnogo vrabaca. Koji god dakle prizna mene pred ljudima, priznat ću i ja njega pred Ocem svojim, koji je na nebesima; a tko se odreče mene pred ljudima, odreći ću se i ja njega pred Ocem svojim, koji je na nebesima. Tko ljubi oca ili mater većma nego mene, nije mene dostojan. Tko čuva dušu svoju,[1]) izgubit će je; a tko izgubi dušu svoju mene radi, naći će je."

[1]) To jest: Tko hoće da čuva svoj vremenit život u prijelomu sa Isusom otpadajući od vjere, izgubit će život vječni, koji smo od Krsta primili.

„Tko ne uzme križa svoga i ne ide za mnom, nije mene dostojan. Tko vas prima, mene prima; a tko prima mene, prima onoga, koji me je poslao. Tko vas napoji samo čašom studene vode, zaista vam kažem, ne će mu plaća propasti."

Kad je Isus dovršio ove opomene, iziđu apostoli po dva i dva i propovijedajući tvorahu mnoga čudesa te mažući uljem mnoge bolesnike ozdraviše. Potom su se vratili k Isusu i kazali mu sve, što im se dogodi.

Mazanje uljem, što ga apostoli podjeljivahu bolesnicima, prilika je sakramenta najposljednjeg svetog pomazanja, što ga Isus naredi, a apostol Jakov navijesti u svojem pismu (5, 14. i 15.).

34. Izaslanje sedamdeset i dvojice učenika.

Povrh dvanaest apostola odredi Isus i drugih sedamdeset i dvojicu učenika, koji su imali apostolima biti pomoćnici. I ove on posla po dva i dva pred licem svojim u gradove i mjesta, kamo je htio sam doći. On im reče: „Tko vas sluša, mene sluša, i tko vas prezire, mene prezire; a tko mene prezire, prezire Onoga, koji je mene poslao."

Kad su se sedamdeset i dva učenika s veseljem vratila s putovanja, govorahu: „Gospodine! I zli dusi nam se pokoravaju u ime tvoje." Isus odgovori: „Evo, ja sam vam dao vlast nad svaku vlast neprijateljsku; no ne radujte se tome, da vam se duhovi pokoravaju, nego se radujte, što su vaša imena napisana na nebesima."

U isto doba se Isus obradovao u Duhu Svetome i rekao: „Hvalim te, Oče, gospodaru neba i zemlje, što si ovo sakrio od mudrih i razumnih, a otkrio si prostima. Da, Oče! jer je tako bila volja tvoja. Dođite k meni svi, koji ste umorni i natovareni, i ja ću vas odmoriti! Uzmite jaram moj na sebe i naučite se od mene, jer ja sam krotak i ponizan od srca. Tako ćete naći pokoj dušama svojim, jer je jaram moj blag i breme je moje lako."

35. Čudovito umnoženje kruha.

Jednog se dana Isus preveze sa svojim apostolima preko Galilejskoga mora i dođe u pusto mjesto. Ali ljudi su vidjeli, kamo se

oni voze, pa pođu pješice po kopnu za njim. Vazam bijaše blizu. Kad je Isus ugledao mnoštvo naroda, sažali mu se za njih, pa iziđe na goru i ondje sjede s učenicima svojim te propovijedaše narodu o kraljevstvu Božjem. Potom izliječi bolesnike.

Kad bi pod veče, rekoše apostoli Isusu: „Otpusti narod, neka ide u obližnja sela, da sebi kupi jela!“ A Isus reče: „Koliko hljebova imate?“ Nato mu reče jedan od učenika njegovih, Andrija, brat Šimuna Petra: „Ovdje je jedan dječak, koji ima pet hljebova ječmenih i dvije ribe; ali što je to za tolike?“

A Isus reče: „Posadite ljude na gomile!“ Bijaše trave mnogo na mjestu. Tada ljudi posjedaju, na broj oko pet tisuća, izuzevši žene i djecu. Potom uzme Isus pet hljebova i dvije ribe i pogledavši na nebo blagoslovi pa prelomivši hljebove predade učenicima, da ih metnu pred njih, tako i od riba, koliko god su htjeli. I jeli su svi i nasitili se. Isus pak reče učenicima svojim: „Skupite preostale komade, da ne propadnu! Skupiše dakle i napuniše dvanaest košara komada od pet hljebova, što preostade onima, koji su jeli. Kad su pak ljudi vidjeli čudo, koje Isus učini, rekoše: „Ovo je zaista onaj prorok, koji ima doći na svijet!“ I oni su ga htjeli

silom učiniti kraljem. A Isus otiđe opet sam u goru. Učenicima pak zapovjedi, da uđu u lađu i idu naprijed preko jezera.

Prema primjeru Isusovu imamo i mi vršiti molitvu prije jela i biti Bogu harni, što nam u svojoj dobroti daje svagdanji kruh.

36. Isus hodi po moru.

Kako Isus zapovjedi, siđu učenici na more i uniđu u lađu i pođu preko mora u Kafarnaum. Isus ostane moleći sam na gori. Noć bijaše već nastala. Žestok vjetar otešćavaše plovidbu lađi. Lađu su nasred mora valovi bacali amo tamo, jer vjetar bijaše protivan. Prema jutru dođe Isus k njima, hodeći po moru. I kad bijaše posve blizu do lađe, učenici mišljahu, da je utvara, pa se uplaše jako. No Isus progovorivši s njima reče: „Imajte pouzdanja, a sam; ne bojte se!“ Nato mu odgovori Petar i reče: „Gospodine! Ako si ti, zapovjedi mi, da dođem k tebi po vodi!“ Isus reče: „Hodi!“ I Petar iziđe iz lađe i stane hoditi po vodi k Isusu. A kad vidje silan vjetar, uplaši se, pa kad se poče topiti, povikne: „Gospodine! Spasi me!“ Tada Isus pruživši ruku svoju uhvati ga pa mu reče: „Malovjerni! Zašto si dvojio?“ Obojica zatim uniđu u lađu i vjetar odmah prestade, pa kod Kafarnauma iziđu na kraj. Koji bijahu u lađi, poklone mu se govoreći: „Doista si Sin Božji!“

37. Obećanje presvetog oltarskog sakramenta.

Sjutradan iza čudovitog umnoženja kruha tražio je narod Gospodina Isusa pa ga nađe u Kafarnaumu u sinagogi. Isus je potom poučavao prisutne, kako imade povrh zemaljskog jela još drugo mnogo savršenije, pa reče: „Vi mene ne tražite zato, što ste čudesa vidjeli, nego što ste jeli hljeba i nasitili se. Starajte se ne za jelo, koje prolazi, nego za jelo, koje ostaje na život vječni, koje će vam dati Sin čovječji!“ Rekoše mu: „Gospodine, daj nam svagda taj hljeb!“ Isus odgovori: „Zaista, zaista, ja vam kažem, koji vjeruje u mene, ima život vječni. Ja sam kruh živi, koji sam sišao s neba. Koji jede od ovoga kruha, živjet će uvijek; i kruh, koji ću ja dati, tijelo je moje za život svijeta.“ A Židovi se pre-

pirahu među sobom govoreći: „Kako nam može ovaj dati tijelo svoje za jelo?“ A Isus im reče: „Zaista, zaista vam kažem, ako ne jedete Tijela Sina čovječjega i ne pijete Krvi njegove, ne ćete imati života u sebi. Koji jede moje Tijelo i pije moju Krv, ima život vječni i ja ću ga uskrisiti u posljednji dan.“

„Tijelo je moje doista jelo i Krv je moja doista piće. Koji jede moje Tijelo i pije moju Krv, ostaje u meni i ja u njemu. Kao što me je poslao živi Otac i ja živim Oca radi, tako će i onaj, koji jede mene, živjeti mene radi. Ovo je kruh, koji siđe s neba, ne kao što oci vaši jedoše manu pa pomriješe. Koji jede kruh ovaj, živjet će navijek.“

Tada su mnogi od učenika njegovih rekli: „Ovo je tvrdi govor, pa tko ga može slušati?“ A Isus im reče: „Zar vas ovo sablažnjava? Zar ćete i onda još dvojiti, kad budete vidjeli Sina čovječjega, da se uznosi onamo, gdje je prije bio? Duh je ono, što oživljuje, tijelo ne pomaže ništa. Riječi, koje sam vam rekao, duh su i život su. Ipak su neki među vama, koji ne vjeruju.“ Tada su ga mnogi od učenika njegovih ostavili. Nato je Isus rekao dvanaestorici apostola: „Zar i vi hoćete da otiđete?“ A Šimun Petar mu odgovori: „Gospodine! Komu ćemo ići? Ti imaš riječi života vječnoga. I mi smo vjerovali i upoznali, da si ti Krst, Sin Božji.“

Što Isus obeća ovdje, to je na zadnjoj večeri ispunio. Kolikim počitanjem treba da pristupamo k presvetom oltarskom sakramentu! Isus je pod svakom od dvije prilike, pod prilikom kruha i pod prilikom vina, istinito, pravo i bitno prisutan svojim Božanstvom i čovještvom. Sveta pričest nam je zalog slavnog uskrsnuća i vječnog blaženstva.

Treća godina Isusova nauka.

38. Žena Kananejka.

Isus je jednom otišao u krajeve gradova Tira i Sidona. Ondje življahu pogani, potomci kananski. Onamo dođe k njemu žena Kananejka i reče mu: „Smiluj mi se, Gospodine, sine Davidov! Moju kćer žestoko muči đavo.“ A Isus joj ne odgovori ni riječi. Žena nije prestala vikati za njim. Tada pristupe učenici njegovi k njemu govoreći: „Otpusti je, jer viče za nama!“ Isus odgovori: „Ja sam poslan samo k izgubljenim ovcama doma Izraelova.“ Žena

je nato pristupila, poklonila mu se i rekla: „Gospodine! pomozi mi!“ A Isus je htio još većma kušati vjeru ženinu pa reče: „Nije pravo uzeti hljeb dječji i baciti ga psićima.“ Žena odgovori: „Da, Gospodine! ali i psići jedu od mrvica, što padaju od stola gospodara njihovih.“ Tada Isus reče: „O ženo! Vjera tvoja je velika. Neka ti bude, kako hoćeš.“ I kći njezina bi zdrava od onoga časa.

Eto primjera ustrajne molitve! Ne prestajmo moliti, ako nas Bog odmah i ne usliši.

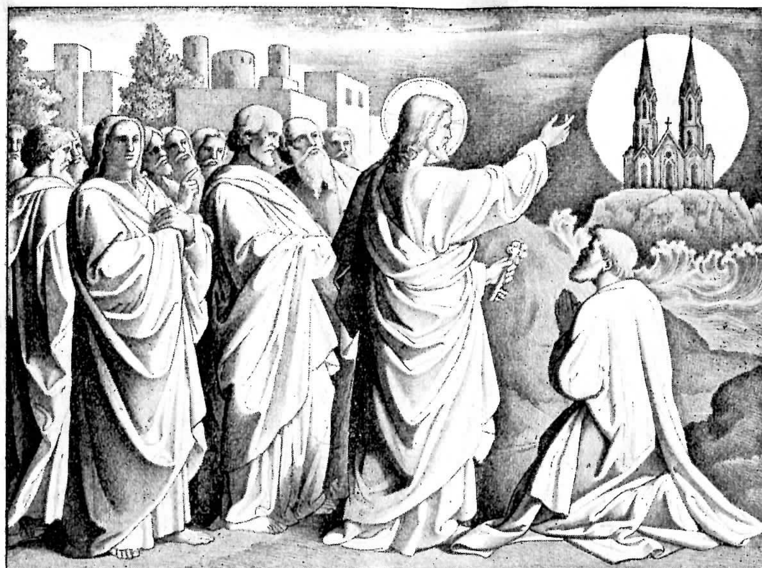
39. Isus izliječi gluhonijema.

Kad je Isus opet izišao iz krajeva tirskih, dođe preko Sidona na more Galilejsko posred krajeva Deseterogradskih. I doveli su k njemu gluha i nijema moleći ga, da metne na nj ruku. Isus ga uzme iz naroda nasamo i metne svoje prste u uši njegove i slinom dotakne jezik njegov pa pogledavši na nebo uzdahne i reče mu: „Efeta“, to jest: „Otvori se!“ Odmah mu se otvore uši i razdriješi se sveza jezika njegova, pa govoraše pravilno. I zaprijeti im, da to nikome ne kazuju. Ali što im više zabranjivaše, to su oni još većma razglasivali i silno se čudili pa su govorili: „Sve je dobro učinio. I učini, da gluhi čuju, a nijemi govore.“

40. Isus postavlja Petra za poglavara svoje Crkve.

Isus pođe s učenicima svojim naprijed pa dođe u okolinu grada Cezarije Filipove. Putem zapita učenike svoje: „Za koga ljudi drže Sina čovječjega?“ Rekoše mu: „Jedni za Ivana Krstitelja, drugi za Iliju, drugi pak za Jeremiju ili za kojega od proroka.“ I Isus im reče: „A za koga vi držite mene?“ Šimun Petar mu odgovori govoreći: „Ti si Krst, Sin Boga živoga!“ A Isus odgovorivši reče: „Blago tebi, Šimune, sine Jonin! jer meso i krv nijesu tebi to objavili, nego Otac moj, koji je na nebesima. A ja tebi kažem: Ti si Petar, i na tome kamenu sazidat ću Crkvu svoju i vrata paklena ne će je nadvladati. I dat ću ti ključeve od kraljevstva nebeskoga. Štogod svežeš na zemlji, bit će svezano i na nebesima; i štogod

razdriješiš na zemlji, bit će razdriješeno i na nebesima."

Isukrst je postavio Petra za vidljivog poglavara svoje Crkve. Potom ona je samo prava i spasonosna Crkva Krstova, koja ima sv. Petra i njegovog zakonitog nasljednika za poglavara. Taj zakoniti nasljednik je Rimski Papa.

41. Hramski porez.

Vrativši se Isus sa svojim učenicima opet u Kafarnaum pristupe jednog dana k Petru sabirači hramskog poreza govoreći mu: „Ne plaća li učitelj vaš didrahme?" Petar odgovori: „Da!" pa pođe da to javi Gospodinu. A kad je unišao u kuću, Isus ga preteče i zapita: „Što ti se čini, Šimune! Kraljevi zemaljski od koga uzimaju carinu ili porez? da li od sinova svojih ili tuđih?" Petar odgovori: „Od tuđih." Nato Isus reče: „Dakle su oslobođeni sinovi.[1]) No da ih ne sablaznimo, hajde na more i baci udicu. Onu ribu,

[1]) Porez je bio određen na uzdržavanje hrama, t. j. kuće Božje. Isus kao Sin Božji bio je prost od ove daće.

koja se prva ulovi, uzmi, i kad joj otvoriš usta, naći ćeš stater.[1]) Ovaj uzmi i daj im ga za me i za se!" I tako se dogodi.

42. Isusovo preobraženje na gori.

Malo prije svoje muke uzme Isus Petra i Jakova i brata mu Ivana i izvede ih nasamo na goru visoku. Dok se ondje molio, preobrazi se pred njima. Njegovo se lice zasja kao sunce, a haljine njegove postanu bijele kao snijeg. I gle, pokazaše im se Mojsije i Ilija i razgovarahu se s njim o bliskoj smrti njegovoj u Jerusolimu. Petar uzevši riječ reče Isusu: „Gospodine! Dobro nam je

ovdje biti. Hoćeš li da načinimo ovdje tri sjenice: tebi jednu, Mojsiju jednu i Iliji jednu?" Dok je to on još govorio, gle, oblak ih sjajan zasjeni, a iz oblaka glas progovori: „Ovo je Sin moj ljubazni, koji je po mojoj volji: njega slušajte!"

Kad su to čuli učenici, padoše ničice i prepadoše se vrlo. A Isus pristupi k njima pa ih se dotakne i reče im: „Ustanite i ne bojte se!" I podignuvši oči svoje nikoga nisu vidjeli do Isusa

[1]) Stater je novac i vrijedio je 4 drama.

sama. I kad su silazili s gore, zapovjedi im Isus govoreći: „Nikome ne kazujte, što ste vidjeli, dok Sin čovječji od mrtvih ne ustane!"

Isus je kralj slave, jedinorođeni Sin Boga Oca nebeskoga. Da je on takav, svjedoči zakon (Mojsije) i proroci (Ilija). Mi moramo dakle vjerovati i čvrsto držati njegovu riječ, jer ona je riječ Božja.

43. Opomena protiv zločesta primjera.

Jednog dana pristupe učenici k Isusu i zapitaju ga: „Tko je najveći u kraljevstvu nebeskom?" A Isus dozva dijete i postavi ga među njih i reče: „Zaista vam kažem: ako se ne obratite i ne budete kao djeca, ne ćete ući u kraljevstvo nebesko. Koji se dakle ponizi kao dijete ovo, onaj je veći u kraljevstvu nebeskom, i koji primi takovo dijete u ime moje, mene prima. A koji sablazni [1]) jednoga od ovih malih, koji vjeruju u me, bolje bi mu bilo da sebi objesi kamen vodenični o vrat svoj i da potone u dubinu morsku."

„Teško svijetu od sablazni! Potrebno je da dođu sablazni; ali teško onome čovjeku, po kome dolazi sablazan! A ako te ruka tvoja ili noga tvoja sablažnjava, [2]) odsijeci je i baci od sebe! Bolje je da uđeš hrom ili kljast u život, nego da imaš dvije ruke i dvije noge pa da budeš bačen u oganj vječni. I ako te oko tvoje sablažnjava, izvadi ga i baci od sebe! Bolje ti je s jednim okom ući u život, nego imati dva oka i biti bačen u pakao ognjeni."

„Gledajte, da ne prezrete jednoga od ovih malih; jer ja vam kažem, da anđeli njihovi na nebesima gledaju bez prekida lice Oca moga, koji je na nebesima."

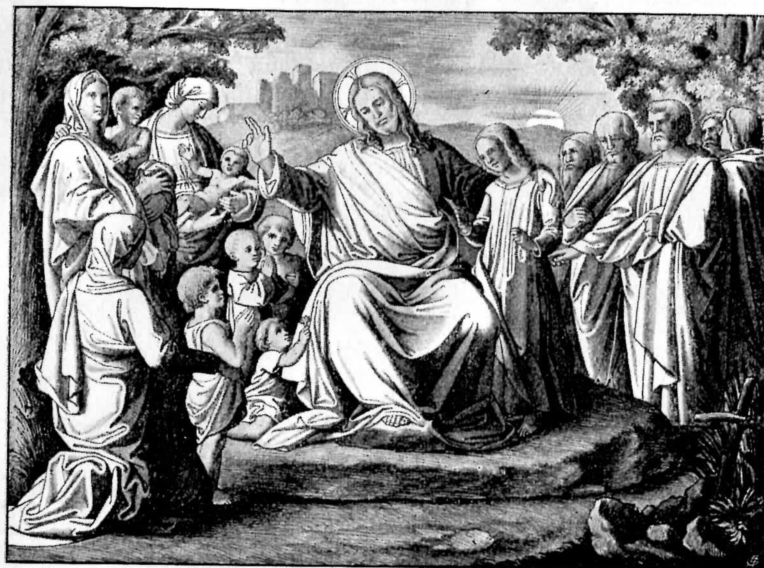
Roditelji i poglavari imaju dužnost davati svojoj djeci i podložnicima dobar primjer i čuvati ih od zavodnika. Bog će tražiti od roditelja i poglavara na sudu, da mu vrate duše djece i podložnika. Sjajna je plata obećana onomu, koji za ljubav Isusovu primi jedno dijete i skrbi se za nj; no strašna kazan čeka onoga, koji zavađanjem ili zločestim primjerom otima kojem djetetu nevinost.

[1]) Sablazniti prema običajnom govoru biblije reći će: nekoga zborom ili tvorom navoditi na grijeh.

[2]) To će reći: Ako ti je štogod milo i važno, kao što ti je ruka ili noga ili oko, pa ako bi te to navodilo na grijeh, moraš se toga ostaviti. Makar te to sile stojalo i toliko boljelo, koliko boli, kad se odsiječe ruka ili noga ili izvadi oko. To je za tvoju dušu bolje, jer je to samo vremeniti gubitak, dok paklena kazan traje uvijeke: ako se ne ostaviš grješne prigode, ne možeš imati iskrenog pokajanja niti dobiti oproštenja grijeha.

44. Isus prijatelj djeci.

Jednog večera dolažahu matere i donošahu k Isusu djecu svoju, da metne ruke na njih i da ih blagoslovi. A kako bijaše Isus od propovijedanja već umoran, nijesu ih htjeli učenici k njemu pripustiti nego su ih odagnali. Taj postupak apostolski ne bijaše Isusu po volji, pa im reče: „Pustite djecu, neka dolaze k meni, i ne branite im, jer je takovih kraljevstvo Božje." Potom dozva djecu i žarko ih zagrli i metne na njih ruke i blagoslovi ih.

Kako je Spasitelj prijazan i ljubazan prama mladeži! Daruj mu srce svoje i mladenačku dob svoju!

45. Apostolska vlast nad ključevima. Priča o nemilosrdnome slugi.

Jednog dana govoraše Gospodin Isus učenicima svojim: „Ako je brat tvoj sagriješio protiv tebe, idi i pokaraj ga među sobom i njim samim! Ako te posluša, dobio si brata svoga; a ako li te ne posluša, uzmi sa sobom još jednoga ili dvojicu, da cijela stvar ostane među dva ili tri svjedoka! Ako li ni njih ne posluša, kaži

Crkvi! Ako pak ni Crkve ne posluša, neka ti bude kao poganin i javni grješnik. Zaista, ja vam kažem: „Štogod svežete na zemlji, bit će svezano i na nebu; i štogod razdriješite na zemlji, bit će razdriješeno i na nebu. Opet vam kažem: Gdje su dvojica ili trojica sabrana u ime moje, ondje sam ja među njima."

Tada je Petar pristupio k Isusu i rekao: „Gospodine! Koliko puta ću oprostiti bratu svome, kad sagriješi protiv mene? Zar do sedam puta?" A Isus odgovori: „Ja ti ne velim: Do sedam puta, nego sedamdeset puta sedam." Kazao im je i ovu priču: „Kraljevstvo je nebesko slično kralju, koji je htio da se proračuni sa svojim slugama. Kad poče računati, dovedu mu jednoga, koji mu je bio dužan deset tisuća talenata.[1]) A budući da nije imao čim

platiti, zapovjedi gospodar njegov, da se proda on i njegova žena i djeca njegova i sve, što je imao, pa da mu se plati. No sluga je onaj pao preda nj ničice i molio ga i rekao: Pričekaj me strpljivo; sve ću ti platiti! Gospodar se smilova slugi onome i pusti ga i dug mu oprosti."

[1]) Isporedi opasku k čitanju br. 72. Starog Zavjeta. Str. 100.

„A kad je sluga onaj izišao, nađe jednoga od svojih drugara, koji mu bijaše dužan stotinu dinara. I uhvativši davljaše ga govoreći: Plati, što si dužan! A drugar je njegov pao na koljena i molio ga govoreći: Pričekaj me strpljivo; sve ću ti platiti! Ali on nije htio, nego je otišao i bacio ga u tamnicu, dok ne plati duga."

„Vidjevši pak drugari njegovi, što se dogodi, žao im je bilo vrlo. I pošli su i kazali gospodaru svome sve, što se dogodi. Tada ga je dozvao gospodar njegov i rekao mu: Zli slugo! Ja sam ti sav dug oprostio, jer si me molio; nije li dakle trebalo da se i ti smiluješ drugaru svome, kao što sam se i ja tebi smilovao? — I rasrdio se je gospodar njegov i predao ga mučiteljima, dok ne plati sav dug. Tako će i Otac moj nebeski učiniti vama, ako ne oprostite svaki bratu svome od srdaca svojih."

Ljubav se prama neprijatelju sastoji, da mi opraštamo od srca onima, koji su nas uvrijedili. „I otpusti nam duge naše, kako i mi otpuštamo dužnicima našim!"

46. Milosrdni Samaritanac.

Jednog dana reče Isus učenicima svojim: „Blago očima, koje vide, što vi vidite! Jer ja vam kažem, da su mnogi proroci i kraljevi željeli vidjeti, što vi vidite, i ne vidješe, i čuti, što vi čujete, i ne čuše." I gle, neki zakonoznanac pristupi k Isusu, da ga kuša, pa reče: „Učitelju! Što ću činiti, da dobijem život vječni?" A Isus mu reče: „Što je napisano u zakonu? Kako čitaš?" On pak odgovori i reče: „Ljubi Gospodina Boga svoga svim srcem svojim i svom dušom svojom i svom snagom svojom i svom pameću svojom, a bližnjega svoga kao sam sebe." Tada mu Isus reče: „Pravo si odgovorio; to čini, pa ćeš živjeti!" A on se htio opravdati pa Isusu reče: „A tko je moj bližnji?"

Tada Isus uze govoriti: „Neki čovjek silažaše iz Jerusolima u Jeriho, pa ga uhvatiše razbojnici. Oni su ga svukli i izranili pa otiđu, a njega ostaviše napola mrtva. A dogodi se da je istim putem silazio neki svećenik; i vidje ga i prođe. Isto tako i levit neki dođe na ono mjesto i vidje ga i prođe. A neki putujući Samaritanac dođe do njega i vidjevši ga sažali mu se vrlo. Pristupi pak k njemu i zali mu rane uljem i vinom i zavi ih.

„Potom posadivši ga na kljuse svoje dovede ga u gostionicu i pobrinu se za njega. Sjutradan izvadi dva dinara, dade ih krčmaru i reče: Brini se za njega, i što više potrošiš, ja ću ti platiti, kad

se vratim! Šta ti se čini, koji je od ove trojice bio bližnji onome, što su ga bili uhvatili razbojnici?“ A on reče: „Onaj, koji se smilovao na njega.“ Tada mu Isus reče: „Idi i ti čini tako!“

47. Marta i Marija.

Isus putujući u Jerusolim svratio se u Betaniju. Ondje ga je žena neka po imenu Marta primila u kuću svoju. Ona imaše jednu sestru, koja se zvala Marija. Ta je sjela do nogû Gospodinovih i slušala riječ njegovu. A Marta je imala pune ruke posla, da ga uvelike podvori, pa pristupi k Isusu i reče: „Gospodine! Zar ti ne mariš, što me je sestra moja ostavila samu da služim? Reci joj dakle, da mi pomože!“ A Isus odgovarajući reče joj: „Marta, Marta! Ti se brineš i trudiš za veoma mnogo. A samo jedno je potrebno. Marija je najbolji dio izabrala, koji se ne će uzeti od nje.“

Spasi svoju neumrlu dušu! To je svakome čovjeku najprvo i najpotrebnije, sve je ostalo samo od prolazne vrijednosti.

48. Isus uči Očenaš i nuka na ustrajnu molitvu.

Kad se jednom Isus negdje u samoći molio, pristupi k njemu jedan od učenika njegovih i reče: „Gospodine! Nauči nas moliti se, kao što je Ivan učio svoje učenike!“ Tada im Isus reče: „Kad se molite, govorite ovako: Oče naš, koji jesi na nebesima! Sveti se ime tvoje! Dođi kraljevsto tvoje! Budi volja tvoja kako na nebu tako i na zemlji! Kruh naš svagdašnji daj nam danas! I otpusti nam duge naše, kako i mi otpuštamo dužnicima našim! I ne uvedi nas u napast, nego izbavi nas oda zla! Amen.“

„Ako opraštate ljudima grijehe njihove, oprostit će i vama Otac vaš nebeski grijehe vaše. A ako vi ne opraštate ljudima, ni Otac vaš nebeski ne će oprostiti vama grijeha vaših.“

Gospodin Isus zatim nastavi: „Ako koji od vas ima prijatelja, pa da otiđe k njemu u ponoći i reče mu: Prijatelju! Uzajmi mi tri hljeba, jer mi dođe prijatelj s puta i nemam mu što postaviti, a on iznutra odgovarajući da reče: Nemoj me uznemirivati, već

su vrata zatvorena i djeca su moja sa mnom u sobi, ne mogu da ustanem i da ti dam. A on izvana da ne prestane kucati, kažem vam, ako onaj i ne bi ustao da mu dade zato, što mu je prijatelj, to će ipak na njegovo smetanje ustati i dati mu, kolikogod treba.“

„I ja vam kažem: Ištite, pa će vam se dati; tražite, pa ćete naći; kucajte, pa će vam se otvoriti! Jer svaki, koji ište, prima; koji traži, nađe; i koji kuca, otvara mu se. I koji među vama u oca svoga zaište kruha, zar dobija od njega kamen? Ili ribu, zar primi od njega mjesto ribe zmiju? Ili ako zaište jaje, zar da mu poda štipavca? Kad dakle vi, ako i zli, umijete djeci svojoj davati dobre dare, koliko će više Otac vaš nebeski dati Duha dobroga onima, koji ga ištu u njega!

Kako nas utješava obećanje Krstovo! Zato molimo ustrajno, to će reći, da ne prestajemo moliti, ako nas Bog odmah i ne usliši. Uzalud se nikad ne moli.

49. Ozdravljenje od vodene bolesti.

Kad je Gospodin Isus jedne subote unišao u kuću nekoga poglavara farizejskoga, da blaguje, motrahu na njega pomnjivo. I gle, bio je pred njim nekakav čovjek, na kojem bijaše vodena bolest. Isus uze riječ i reče zakonoznancima i Farizejima: „Je li slobodno u subotu liječiti?“ A oni su šutjeli. Tada se bolesnika dohvatio, izliječio ga i otpustio odande. Zatim se je opet obratio na njih i rekao im: „Tko ne bi od vas, kad mu magarac ili vô padne u jamu, odmah izvadio ga u dan subotni?“ — I nijesu mu mogli odgovoriti na to.

A i pozvanima je kazao priču, kad opazi, kako izbirahu začelja, te im reče: „Kad te pozovu na svadbu, ne sjedaj u začelje, jer se možda pozvao kojigod poštovaniji od tebe, pa da ne dođe onaj, koji je pozvao tebe i njega, i reče ti: Podaj mjesto ovome! i onda moraš sa stidom da sjediš na nižem mjestu. Nego kad te pozovu, idi i sjedni na posljednje mjesto, da ti reče, kad dođe onaj, koji te je pozvao: Prijatelju! Pomakni se više! Tada će ti biti čast pred onima, koji sjede s tobom za stolom; jer svaki, koji se podiže, ponizit će se; a koji se ponizuje, podići će se.

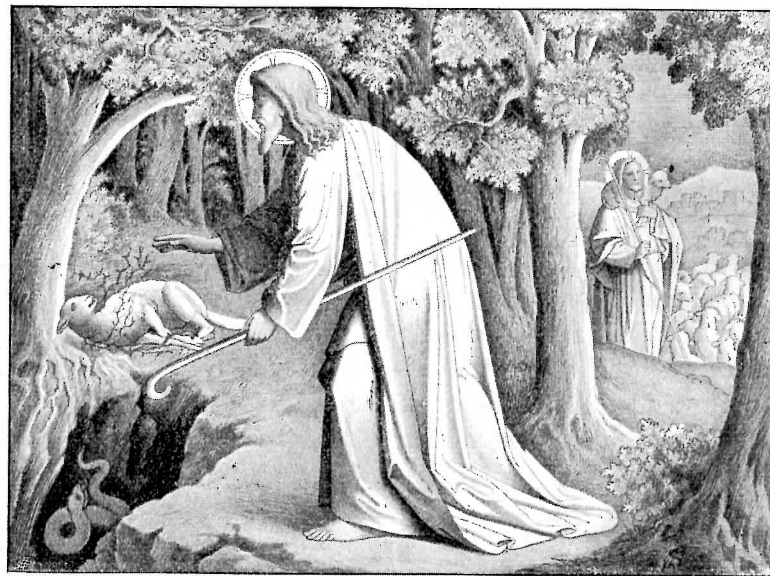
50. Isus, dobar pastir.

Isus dođe na praznik sjenica u Jerusolim, ondje je u hramu učio i govorio: „Ja sam pastir dobri. Dobar pastir život svoj daje za ovce svoje. A najamnik, koji nije pastir i kome nisu ovce svoje, vidi vuka gdje ide, i ostavlja ovce i bježi, a vuk grabi i rastjeruje ovce. A najamnik bježi, jer je najamnik i ne mari za ovce. Ja sam pastir dobri i znam svoje i moje znaju mene, kao što mene zna Otac i ja nam Oca; i život svoj polažem za ovce svoje. Imam i druge ovce, koje nisu iz ovog ovčinjaka; i ove mi valja dovesti i čut će glas moj; i bit će jedan ovčinjak i jedan pastir.“

Samo jedna je prava Crkva, u koju su zvani svi narodi zemaljski. Isus je nevidljivi pastir vjernika, koji čuju glas njegov, a vidljivi zamjenik njegov je nasljednik svetoga Petra, Rimski Papa.

51. Priča o izgubljenoj ovci i dramu.

Jednog su se dana približavali k Isusu također carinici i grješnici, da ga čuju. A Farizeji i književnici su mrmljali i govorili:

„Ovaj prima grješnike i jede s njima.“ A on im je kazao priču govoreći: „Koji od vas imajući stotinu ovaca i izgubivši jednu

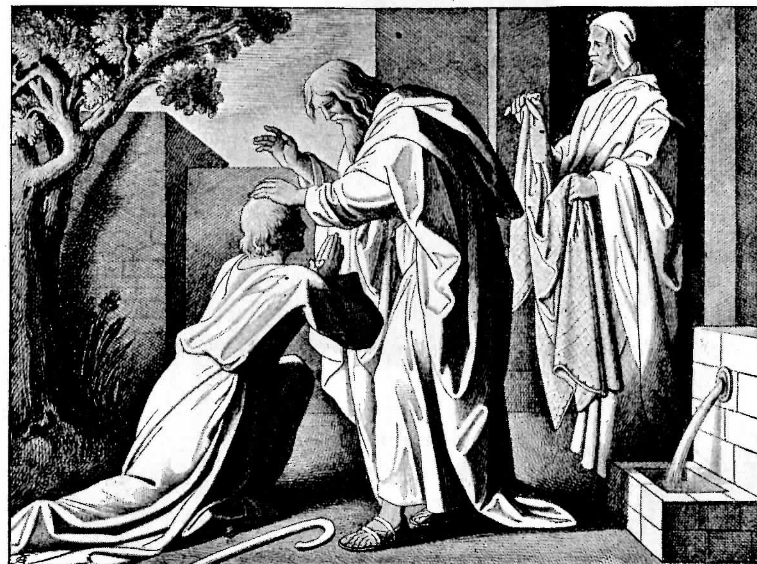
od njih ne ostavi devedeset i devet u pustinji i ide za izgubljenom, dok je ne nađe? A kad je nađe, digne je na ramena radujući se; i kad dođe kući, sazove prijatelje i susjede svoje govoreći im: Radujte se sa mnom, jer sam našao svoju ovcu izgubljenu! Kažem vam, da će tako biti veća radost na nebu za jednoga grješnika, koji se kaje, negoli za devedeset i devet pravednika, kojima ne treba pokajanja. — Ili koja žena imajući deset drama, ako izgubi jedan dram, ne zapali svijeće i ne pomete kuće i ne traži pomno, dok ga ne nađe? A kad ga je našla, sazove prijateljice i susjede svoje govoreći: Radujte se sa mnom, jer sam našla izgubljeni dram! Tako, kažem vam, bit će radost anđelima Božjim za jednoga grješnika, koji čini pokoru.

52. Izgubljeni sin.

Gospodin je Isus književnicima i Farizejima pripovjedio ovu priču: „Jedan je čovjek imao dva sina. Mlađi je od njih rekao ocu: Oče! Daj mi dio od imanja, što pripada meni. Otac im je podijelio imanje. Do nekoliko je dana potom mlađi sin pokupio sve svoje i otišao u dalju zemlju i ondje prosuo imanje svoje živeći raskošno. A kad je potrošio sve, posta velika glad u onoj zemlji i on se nađe u nevolji. Tada je otišao i najmio se u jednoga građanina one zemlje. I on ga posla u zaselak svoj, da pase svinje. I on željaše glad utišati roščićima, što su svinje jele, ali mu ih nitko nije dao. Tada dođe k sebi i kaza: Koliko najamnika u kući oca moga imaju kruha i suviše, a ja ovdje umirem od gladi. Ustat ću i idem ocu svome pa ću mu reći: Oče! Sagriješio sam nebu i tebi. Već nijesam dostojan nazvati se sin tvoj; primi me kao jednoga od najamnika svojih! I on usta i dođe ocu svome.“

„A kad je još podaleko bio, ugleda ga otac njegov i ganuvši se od milosrđa potrča pred njega i zagrlivši izljubi ga. A sin mu pak reče: Oče! Sagriješio sam nebu i tebi, već nijesam dostojan zvati se sin tvoj. — A otac reče slugama svojim: Brzo iznesite mu najljepšu haljinu i obucite ga! Podajte mu prsten na ruku i obuću na noge! I dovedite tele ugojeno te ga zakoljite! Da jedemo i da se veselimo; jer ovaj je moj sin bio mrtav i oživio je; on je bio izgubljen pa se našao. — I stali su se gostiti.“

„A stariji sin je bio u polju. I kad je došao i približio se kući, ču svirku i ples. I dozvavši jednoga od sluga zapita ga, što je to. A on mu reče: Brat je tvoj došao i otac je tvoj zaklao ugojeno tele, što ti je brata zdrava dobio. I sin se rasrdio i nije htio ući. Zato je izišao otac i stao ga moliti. A on odgovarajući potužio se ocu svome: Eto, tolike te godine služim i nikad nisam prestupio zapovijedi tvoje, pa meni nikad nijesi dao jareta,

da bih se proveselio s prijateljima svojim; a kad dođe taj tvoj sin, koji je prosuo imanje svoje, zaklao si mu tele ugojeno. A on mu reče: Sine moj! Ti si svagda sa mnom i sve moje je tvoje; ali se trebalo gostiti i razveseliti, jer je ovaj brat tvoj bio mrtav i oživje, on bi izgubljen pa se nađe.“

Eto na, što je potrebito, da se dostojno primi sv. sakramenat od pokore: 1. poznanje grješnosti (ispitivanje savjesti), 2. kajanje, 3. čvrsta odluka na povratak k Bogu, 4. priznavanje grijeha, 5. zadovoljština.

Jesi li sagriješio, ne zdvajaj; povrati se što češće raskajan i pun pouzdanja opet k Bogu!

53. Bogataš i siromašni Lazar.

Isus pripovjedi svojim učenicima i ovu priču: „Čovjek neki bijaše bogat, koji se oblačio u skerlet i bijelo tanko platno i gostio se svakog dana gospodski. A bijaše i jedan prosjak po imenu Lazar, koji je ležao pred vratima njegovim sav gnojav. I željaše da se nasiti mrvama, koje su padale sa stola bogataševa, a ipak nitko nije mu ih davao. Psi pak dolažahu i lizahu čirove njegove.“

„Dogodi se pak da je umro prosjak i anđeli ga odnesu u naručje Abrahamovo. A umrije i bogataš i zakopaše ga u pakao. Kad je bio pak u mukama i podigao oči svoje, ugleda Abrahama izdaleka i Lazara u naručju njegovu. Tada bogataš povikavši reče: Oče Abrahame! Smiluj se na me i pošlji Lazara, neka umoči u vodu vrh od prsta svoga, da mi rashladi jezik, jer se mučim u ovome plamenu! A Abraham mu reče: Sine, opomeni se, da si ti primio dobra svoja u životu svome, a Lazar nasuprot zla. I sad se on tješi, a ti se mučiš. I preko svega toga postavljena je među nama i vama velika propast, da oni, koji bi htjeli odovud prijeći k vama, ne mogu, niti oni, koji bi htjeli odatle prijeći amo k nama, također ne mogu.“

„Bogataš reče nadalje: Molim te dakle, oče, da ga pošlješ kući oca moga, jer imam petero braće, neka im posvjedoči, da ne bi i oni došli u ovo mjesto mukâ. A Abraham mu reče: Imaju Mojsija i proroke, neka njih slušaju. A on reče: Ne, oče Abrahame! No ako im dođe tko od mrtvih, činit će pokoru. Abraham odgovori: Ako ne slušaju Mojsija i proroka, da tko od mrtvih ustane, ne će vjerovati.“

Promisli, da je duša čovječja besmrtna! Za ovim zemaljskim životom doći će drugi život bez konca. Dobri će se u nebu nagraditi zauvijek, a zli će se kazniti u paklu zauvijek. Bog je neizmjerno pravedan. Slušaj one, koje je Bog postavio, da ljude poučavaju!

54. Ozdravljenje deset gubavaca.

U doba, kad je Gospodin Isus prolazio između Samarije i Galileje put Jerusolima, srete ga deset gubavih ljudi, koji stajahu izdaleka i povikaše: „Isuse, učitelju! Smiluj nam se!“ I kad ih je vidio, reče: „Idite i pokažite se svećenicima!“ I gle, oni su se idući očistili. A jedan jedini, kad je vidio, da je čist, povrati se hvaleći na sav glas Boga i pade ničice pred noge Isusove i zahvali mu; i to je bio Samaritanac. A Isus odgovarajući reče: „Nije li ih se deset očistilo? A ono devet gdje su? Nitko se nije našao, da se vrati i Bogu slavu dade, nego ovaj tuđinac.“ I reče mu: „Ustani i idi; tvoja ti je vjera pomogla!“

Kako je pred Bogom gadna nezahvalnost. Zahvaljuj dakle pravo na svim milosrđima i dobročinstvima, što si ih primio! „Hvalite Gospodina, jer je dobar.“ (Ps. 106.) „Što ću vratiti Gospodinu za sva (dobra), što mi je učinio?“ (Ps. 115.)

55. Pogibli bogatstva. Priča o smokvi.

Jednog je dana neki čovjek iz naroda pristupio pred Isusa i rekao: „Učitelju! Reci bratu mojem, da podijeli sa mnom baštinu!“ Isus mu odgovori vrlo nerado: „Čovječe! Tko je mene postavio sudijom ili djeljačem baštine nad vama?“ Zatim reče svima: „Gledajte i čuvajte se od lakomosti; jer ako ima koji i suviše, to ipak njegov život ne zavisi od njegovih dobara.“

Kazao im je i priču: „U jednoga je bogata čovjeka donijela njiva obilne plodove. Tada je bogataš u sebi mislio i govorio: Što ću činiti, kad nemam u što sabrati svoje ljetine? Srušit ću žitnice svoje i načiniti veće; ondje ću sabrati sve, što mi je izraslo, i sve dobro svoje. Tada ću reći duši svojoj: Dušo moja! Imaš mnogo dobra spravljena na mnogo godina; počivaj, jedi, pij i živi gospodski! — A Bog njemu reče: Luđače! Ove noći uzet će dušu tvoju od tebe. A što si pripravio, čije će biti? — Tako biva onome, koji teče blago, a ne obogati se u Boga."

Drugu je još priču kazao Isus onima, koji ne vjeruju u njegovu propovijed i ne čine djela od pokore: „Jedan je čovjek imao smokvu usađenu u svome vinogradu. Došao je, da traži roda na njoj, i nije ga našao. Tada reče vinogradaru: Evo već treća godina, kako dolazim i tražim roda na ovoj smokvi i ne nalazim ga. Posijeci je dakle! zašto zemlji da zauzima još mjesta? A vrtlar odgovori: Gospodaru! Ostavi je i za ovu godinu, dok okopam oko nje i obaspem gnojem. Možda donese roda; ako ne urodi, posjeći ćeš je do godine."

Pazi na vrijeme, dok živiš, na vrijeme milosti, i teci blago za vječnost! „Gledajte, braćo, da uredno živite, ne kao nemudri, nego kao mudri, pazite na vrijeme!" (Efež. 5, 13.) „Zato dakle dok imamo vremena, činimo dobro (Gal. 6, 10.); jer će doći noć, kad nitko više ne može raditi." (Iv. 9, 4.)

56. Isus se brani protiv neprijatelja svojih.

Isus učaše na blagdan sjenica u hramu jerusolimskome. Mnogi vjerovahu u njega i rekoše: „Kad Krst dođe, eda li će više čudesa činiti nego ovaj što čini?" Budući da su Farizeji i glavari svećenički to čuli, tražahu da Isusa uhvate i ubiju. Isus im pak reče: „Ja sam svjetlost svijeta; koji za mnom ide, ne hodi u tami, nego će imati svjetlost života.[1]) Ako vi ostanete na mojoj besjedi, zaista ćete biti učenici moji. Poznat ćete istinu i istina će vas izbaviti. Koji me od vas može koriti za grijeh? Ako li vam istinu govorim, zašto mi vi ne vjerujete? Tko je od Boga, riječi Božje sluša; zato vi ne slušate, jer nijeste od Boga."

[1]) Vidi evanđelje Ivanovo, str. 133.

Tada Farizeji odgovoriše i rekoše mu: „Ne govorimo li mi pravo, da si ti Samaritanac i da je đavo u tebi?" Isus odgovori: „U meni đavola nema, nego ja poštujem Oca svoga, a vi mene sramotite. A ja ne tražim slave svoje. Ima jedan, koji je traži i sudi. Zaista, zaista vam kažem: ako tko održi riječ moju, ne će vidjeti smrti dovijeka!"

Tada Židovi rekoše: „Sad znamo, da je đavo u tebi. Abraham je umro i proroci, a ti govoriš: ako tko održi riječ moju, ne će okusiti smrti dovijeka. Eda li si ti veći od oca našega Abrahama, koji je umro? I proroci su pomrli! Za koga ti sam sebe držiš?" Isus odgovori: „Ako se ja sam slavim, slava je moja ništa. Otac je moj, koji me slavi, za koga vi govorite, da je vaš Bog. I vi ga ne poznajete, a ja ga znam, i ako rečem, da ga ne znam, bio bih lažac kao vi. No ja ga znam i riječ njegovu držim. Abraham, vaš otac, bio je rad, da vidi dan moj; on ga vidje i obradova se."

Tada mu Židovi rekoše: „Još ti nema pedeset godina i Abrahama si vidio?" Isus im reče: „Zaista, zaista vam kažem: Ja sam prije nego se Abraham rodio!" Tada su uzeli kamenja, da ga bace na nj, a Isus se sakri i iziđe iz hrama.

57. Ozdravljenje slijepa od narođenja.

Kad Isus jednoga dana izlažaše iz hrama jerusolimskoga, vidje ondje nekog čovjeka, koji je bio slijep od narođenja. Njegovi ga učenici zapitaše: „Učitelju! Tko je sagriješio? ovaj ili roditelji njegovi, te se rodio slijep?" Isus odgovori: „Ni ovaj sagriješi ni roditelji njegovi; nego da se otkriju djela Božja na njemu." Potom pomiješa pljuvače i zemlje i pomaza time oči slijepome i reče mu: „Idi i umij se u lokvi Siloe!" I otišavši umi se i vrati se gledajući.

I susjedi i oni, koji ga bijahu prije vidjeli da bješe slijep i da bješe prosjak, rekoše: „Nije li ovo onaj, koji je sjedio i prosio?" Jedni su govorili: „On je." A drugi: „Nije! nego je nalik na nj." On je pak sam govorio: „Ja sam." Svi su se čudili i govorili: „Kako su ti se otvorile oči?" On odgovori: „Onaj je čovjek, koji se zove Isus, načinio primjesu i pomazao oči moje i rekao mi: Idi u lokvu Siloe i umij se! I otišao sam i umio se i progledao." Tada su ga poveli k Farizejima, pa je pripovijedao i njima, kako je

progledao. A bila je baš subota, kad Isus učini ovo čudo. Neki od Farizeja rekoše: „Nije ovaj čovjek (Isus) od Boga, jer ne svetkuje subote.“ Drugi su pak govorili: „Kako može čovjek grješnik takova čudesa činiti?“ I nastala je među njima prepirka. Rekli su dakle opet slijepcu: „Šta veliš ti za onoga, koji je otvorio oči tvoje?“ On odgovori: „Prorok je.“

Tada Židovi nisu vjerovali za njega, da je bio slijep i da je progledao, pa su pozvali roditelje njegove i zapitali ih: „Je li ovo vaš sin, za koga vi govorite, da se rodio slijep? Kako dakle sad vidi?“ Njegovi su im roditelji odgovorili: „Mi znamo, da je ovo sin naš i da se rodio slijep. A kako on sad vidi, mi ne znamo. Pitajte njega! Na dobi je dosta; neka sam govori za sebe.“

Tada opet dozvaše čovjeka, koji bijaše slijep, i rekoše mu: „Kako je on otvorio oči tvoje?“ On im odgovori: „Ja sam vam već kazao i čuli ste; zašto hoćete da to opet čujete? Eda li i vi hoćete da budete učenici njegovi?“ A oni su ga prokleli govoreći: „Ti mu budi učenik, a mi smo učenici Mojsijevi. Mi znamo, da je Mojsiju govorio Bog, a ovoga ne znamo, otkud je.“ A on im odgovori i reče: „To je doista čudnovato, da vi ne znate, otkuda je, a on mi je ipak otvorio oči. Od vijeka nije se čulo, da tko otvori oči rođenom slijepcu. Kad on ne bi bio od Boga, ne bi mogao ništa činiti.“ Tada mu Farizeji rekoše: „Ti si se rodio sav u grijesima, pa ti da nas učiš?“ I bacili su ga napolje.

Isus mu dođe nasusret i reče: „Vjeruješ li ti u Sina Božjega?“ On odgovori: „Tko je to, Gospodine, da vjerujem u njega?“ Isus odgovori: „Ti si ga vidio, i koji govori s tobom, on je.“ A on reče: „Gospodine! Ja vjerujem.“ I pao je ničice pred Isusom i klanjao mu se.

58. Carinik i Farizej se mole.

Gospodin Isus reče nekima, koji su držali sebe, da su pravedni, i druge prezirali, priču ovu: „Dva su čovjeka unišla u hram, da se mole, jedan Farizej a drugi carinik. Farizej stojećke moljaše u sebi ovako: Bože! zahvaljujem ti, što nijesam kao ostali ljudi, recimo razbojnici, nepravednici, preljubočinci ili kao i ovaj carinik! Postim dvaput u nedjelji i dajem desetinu od svega, što imam. A carinik je izdaleka stajao i nije htio ni očiju podignuti na nebo,

nego se udarao u prsi i govorio: Bože! Milostiv budi meni grješniku! — Ja vam kažem, da je ovaj otišao opravdan kući svojoj, a ne onaj; jer svaki, koji se podiže, ponizit će se, a koji se ponizuje, podignut će se.“

Samo ponizna je molitva Bogu po volji, „jer se Bog ponositima suproti, a poniženima daje milost.“ (I. Petr. 5, 5.)

59. Evanđeoski savjeti.

Jednom došavši k Isusu neki bogat mladić i pokleknuvši pred njim reče: „Dobri učitelju! Što mi valja činiti, da dobijem život vječni?“ Isus odgovori: „Ako hoćeš u život da uđeš, obdržavaj zapovijedi!“ Mladić upita: „Koje?“ Isus odgovori: „Ne ubijaj; ne čini preljube; ne kradi; ne svjedoči krivo; poštuj oca svoga i mater svoju i ljubi bližnjega svoga kao sam sebe!“ Mladić mu reče: „Sve sam to držao od mladosti svoje; šta mi još treba?“ Tada Isus pogledavši ga ljubazno reče: „Ako hoćeš da budeš savršen, idi, prodaj sve, što imaš, razdijeli siromasima i imat ćeš blago na nebu; pa dođi i hodi za mnom!“ A kad je mladić čuo riječ ovu, otiđe žalostan, jer bijaše vrlo bogat.

Tada Isus reče učenicima svojim: „Zaista vam kažem, da će teško bogati ući u kraljevstvo nebesko. I još vam kažem: Lakše je devi proći kroz iglene ušice[1]) negoli bogatome ući u kraljevstvo nebesko.“ Kad su to učenici čuli, divljahu se vrlo i rekoše: „Tko se dakle može spasti?“ A Isus pogledavši na njih reče im: „Ljudima je ono nemoguće, a Bogu je sve moguće.“

Tada je Petar rekao Isusu: „Eto, mi smo ostavili sve i pošli smo za tobom; što ćemo dobiti dakle mi?“ Isus odgovori: „Zaista vam kažem, da ćete i vi, koji ste pošli za mnom, u preporođenju,[2]) kad bude Sin čovječji sjedio na prijestolu slave svoje, sjediti na

[1]) Pod iglenim se ušicama razumijevaju na istoku malena stražnja vratašca ili niska vrata malene kolibe, kroz koja može čovjek samo zgrčen ući. Deva se ne može unutra ponijeti drukčije, nego da se ležećke potegne; tako može i bogati samo milošću Božjom slavodobitno nadvladati česte i teške zapreke, koje, budući sklone na zemaljsko dobro, ugušuju u njemu čežnju za nebom; zato mu treba naročito molitva i sveti sakramenti.

[2]) Na sudnji dan.

dvanaest prijestola i suditi nad dvanaest koljena Izraelovih. I svaki, koji ostavi kuću svoju ili braću ili sestre ili oca ili mater ili ženu ili djecu ili polja radi imena moga, primit će stostruko i dobit će život vječni."

Pazi na razliku između onoga, što se naređuje, i između onoga, što se samo preporučuje na postignuće savršenosti! Koji su evanđeoski savjeti?

60. Priča o vinogradskim poslenicima.

„Kraljevstvo je nebesko kao čovjek domaćin, koji je ujutru rano izišao, da naima poslenike u vinograd svoj. I pogodivši se s poslenicima po dinar na dan pošlje ih u vinograd svoj. U treći pak sat[1]) iziđe i vidje druge gdje stoje na općici (trgu) besposleni, i reče im: Idite i vi u moj vinograd, i što bude pravo, dat ću vam. I oni otiđu. Opet iziđe u šesti i deveti sat i učini tako. U jedanaesti pak sat iziđe i nađe druge gdje stoje i reče im: Što stojite ovdje vazdan besposleni? Odgovoriše mu: Jer nas nitko nije najmio. A on im reče: Idite i vi u vinograd moj!"

„A kad bi veče, reče gospodar od vinograda pristavu svojemu: Dozovi poslenike i podaj im plaću počevši od posljednjih do prvih! Kad dakle dođu, koji bijahu u jedanaesti sat došli, primiše svaki po dinar. A kad dođu i prvi, mišljahu, da će više primiti; no i oni su primili svaki po dinar. I primivši po dinar mrmljahu na domaćina govoreći: Ovi posljednji radiše samo jedan jedincati sat, i ti ih izjednači s nama, koji smo se čitav dan mučili i pekli. A on odgovarajući reče jednomu od njih: Prijatelju! Ja tebi ne činim krivo; nijesi li se pogodio sa mnom po dinar? Uzmi, što je tvoje, pa idi! A ja hoću i ovome posljednjemu da dam kao i tebi. Ili zar ja ne smijem od svoga činiti, što hoću? Zar je oko tvoje zlo zato, što sam ja dobar? — Tako će biti posljednji prvi, a prvi posljednji; jer je mnogo zvanih, a malo izabranih."

Tko ne radi za Boga i za dušu svoju, stoji besposlen na općici (trgu). Slijedi glas Božji, koji te zove u vinograd svoj, i revnuj za čast Božju i spas duše tvoje! Uveče života svoga primit ćeš plaću. — Ne budi nenavidan, što je Bog dobar i bratu tvojemu!

[1]) Židovi su brojili doba dana od jednog do drugog sunčanog zalaza i dijelili ga u pravi dan i noć. Dan je po našem brojenju počinjao u šesti sat jutrom i brojio je dvanaest sati, tako n. pr. prvi sat je vrijeme od šestog do sedmog sata jutrom.

61. Isus na prazniku posvećenja hrama.

Kad se približavao praznik posvećenja hrama, otiđe Isus opet u Jerusolim. U jednom su se trijemu sabrali Židovi oko Isusa govoreći: „Dokle ćeš mučiti duše naše? Ako si ti Krst, kaži nam slobodno!" Isus im odgovori: „Ja vam to kažem, pa ne vjerujete. Djela, koja činim ja u ime Oca svoga, ona svjedoče za me, ali vi ne vjerujete, jer niste od mojih ovaca. Ovce moje slušaju glas moj. Ja ih poznajem i one idu za mnom. I ja im dajem život vječni i nikad ne će poginuti i nitko ih ne će oteti iz ruke moje. Ja i Otac jedno smo."

Tada su Židovi uzeli kamenja, da ga kamenuju. Isus im odgovori: „Mnoga sam vam dobra djela javio od Oca svoga; za koja od onih djela hoćete da me kamenujete?" Židovi su mu odgovorili: „Za dobro djelo ne kamenujemo te, nego za hulu na Boga, što ti, čovjek budući, gradiš se Bog."

Isus im odgovori: „Ako ne činim djela Oca svoga, nemojte mi vjerovati; ali ako ih činim, pa meni ne ćete vjerovati, vjerujte tada djelima, da poznate i vjerujete, da je Otac u meni i ja u Ocu!"[1]) Tada gledahu, da ga uhvate; ali on im se izmače iz ruku i otiđe s one strane Jordana na mjesto, gdje je Ivan prije krstio, i osta ondje. Mnogi su došli k njemu govoreći: „Sve, što je Ivan kazao za ovoga, istina je." I vjerovali su u njega.

62. Oživljavanje Lazara.

Troje su braće u Betaniji Lazar, Marta i Marija vjerovali u Isusa i ljubili ga vrlo. Dogodi se da se Lazar teško razbolio. Tada su sestre njegove poslale glasnika k Isusu, da mu kaže: „Gospodine! Gle, onaj, koga ti ljubiš, bolestan je." Kad je to Isus čuo, reče: „Ova bolest nije na smrt nego na slavu Božju, da se proslavi Sin Božji s nje." I ostane još dva dana na onome mjestu, gdje je bio. Treći dan kaza učenicima svojim: „Hajdmo opet u Judeju! Lazar, naš prijatelj, spava; ali ja idem, da ga iz sna probudim." Učenici su rekli: „Gospodine! Ako spava, ozdravit će."

[1]) Isus upućuje slušače na svoja čudovita djela, po kojima se otkrila njegova božanska narav.

I Isus reče za smrt njegovu; a oni su mislili, da govori za spavanje sna. Zato im Isus pak reče čisto: „Lazar je umro; no hajdmo k njemu!“

Kad Isus dođe onamo, bio je Lazar već četiri dana u grobu. Mnogi su od Židova došli k Marti i Mariji, da ih tješe za bratom njihovim. Netom je Marta čula, da Isus ide, iziđe pred njega, a Marija sjeđaše doma. Marta reče Isusu: „Gospodine! Da si ovdje bio, brat moj ne bi bio umro. A i sada znam, da što god zaištеš u Boga, dat će ti Bog.“ Isus joj reče: „Brat će tvoj uskrsnuti.“ Marta mu reče: „Znam, da će uskrsnuti o uskrsnuću na sudnji dan.“ Isus joj reče: „Ja sam uskrsnuće i život; koji vjeruje u mene, ako i umre, živjet će. Vjeruješ li ovo?“ Ona mu reče: „Da, Gospodine! Ja vjerujem, da si ti Krst, Sin Boga živoga, koji si došao na ovaj svijet.“

Potom otiđe i potiho zovnu svoju sestru Mariju te reče: „Učitelj je tu i zove te.“ Kako je to ona čula, ustane brzo i otiđe k njemu. Židovi, koji su bili u kući, da tješe sestru, pođu za njom govoreći: „Ona ide na grob, da plače ondje.“ Netom je Marija došla k Isusu, pade pred noge njegove i reče mu: „Gospodine! Da si

ovdje bio, brat moj ne bi bio umro.“ Videći pak Isus, gdje ona plače i gdje plaču Židovi, koji su došli s njom, zgrozi se u duhu i reče: „Kamo ste ga metnuli?“ Oni odgovoriše: „Gospodine! Hodi i vidi!“ I Isus je proplakao. Onda Židovi rekoše: „Gledajte, kako ga je ljubio!“ A neki su od njih kazali: „Nije li mogao ovaj, koji otvori oči slijepu od narođenja, učiniti, da ovaj ne umre?“

Isus je došao na grob. A to je bila spilja kamenom zatvorena. Isus reče: „Uzmite kamen!“ Tada Marta reče: „Gospodine! Već smrdi, jer leži četiri dana.“ Isus odgovori: „Nijesam li ti rekao, ako vjeruješ, da ćeš vidjeti slavu Božju?“ Uzeli su dakle kamen. A Isus podigavši oči prema nebu reče: „Oče! Hvala ti, što si me uslišio. Znam doduše, da me svagda slušaš; nego sam to rekao radi naroda, koji je naokolo, da vjeruju, da si me ti poslao.“ Zatim zovnu jakim glasom: „Lazare! Iziđi vanka!“ I odmah je mrtvac izišao vanka. Noge su mu i ruke bile povezane pogrebnim ručnikom, a lice je bilo omotano ubrusom. Zato im Isus reče: „Razdriješite ga i pustite nek ide!“

Mnogi su sad od prisutnih Židova vjerovali u Isusa. A neki su od njih otišli k Farizejima i povijedali im, što Isus učini. Tada su glavari svećenički i Farizeji sabrali skupštinu i govorili: „Šta da činimo? Onaj čovjek čini mnogo čudesa! Ako ga ostavimo tako, svi će vjerovati u njega.“ Kajfa, veliki svećenik, reče: „Bolje je da jedan čovjek umre za narod nego da sav narod propadne.“ Zaključili su pak, da se ubije. A Isus je otišao sa učenicima svojim u drugi kraj.

Isus, Sin Božji, koji je uskrsnuo Lazara, uskrsnut će jednom i nas od smrti; jer je on „uskrsnuće i život“. „Ide čas, u koji će svi, koji su u grobovima, čuti glas Sina Božjega, i izići će, koji su činili dobro, na uskrsnuće života, a koji su činili zlo, na uskrsnuće suda.“ (Iv. 5, 29.) Vidi štivo Novi zavjet br. 28, strana 165.

163. Isus proriče svoju muku i izliječi slijepca.

Blizu je bio vazmeni praznik i mnogi su otišli u Jerusolim, da ga svetkuju. I Isus pođe. Uze nasamo dvanaest apostola i reče im: „Evo, idemo gore u Jerusolim i sve će se svršiti, što su proroci pisali za Sina čovječjega. Predat će ga poganima i na-

rugat će mu se i šibat će ga i popljuvat će ga, i pošto ga budu šibali, ubit će ga; i treći će dan uskrsnuti.“ I oni ništa od toga ne razumješe; i govor je ovaj njima bio sakriven i nisu razumjeli, što im se kaza.

Kad se je Isus približio gradu Jerihu, sjeđaše jedan slijepac kraj puta proseći. Pošto je čuo, kako narod prolazi, zapita, šta je to. A oni su mu kazali, da Isus Nazaranin prolazi. Tada povika govoreći: „Isuse, sine Davidov! Smiluj mi se!“ I prijećahu mu oni, što su išli naprijed, da šuti. A on još više vikaše: „Sine Davidov! Smiluj mi se!“ Tu Isus stade i zapovjedi, da mu slijepca dovedu. Kad mu se pak ovaj približio, zapita ga govoreći: „Šta hoćeš, da ti učinim?“ On odgovori: „Gospodine! da progledam.“ I Isus mu reče: „Progledaj! Vjera tvoja pomogla ti je.“ I odmah je progledao i pošao za njim hvaleći Boga. I sav narod, koji to vidje, hvalio je Boga.

64. Poziv Zaheju.

Isus došavši u Jeriho prolažaše kroz njega. Gle, tu je bio čovjek po imenu Zahej. On bijaše starješina carinički i bijaše bogat. Iskaše, da vidi Isusa, tko je; i ne mogaše od naroda, jer je bio rasta malena. Zato potrčavši naprijed popeo se na divlju smokvu, da ga vidi, jer mu je onuda trebalo proći. I kad je Isus došao na ono mjesto, pogleda gore i vidjevši ga reče mu: „Zaheju, siđi brzo, jer mi danas valja ostati u tvojoj kući!“ I on je sišao brzo i primio ga radosno.

I svi, koji su to vidjeli, mrmljahu govoreći, da se kod čovjeka grješnoga svratio! A Zahej pristupi i reče Gospodinu: „Evo, Gospodine! Pola imanja svoga dajem siromasima; i ako sam koga u čemu prevario, vraćam četvoro.“ Isus mu reče: „Danas je spasenje došlo kući ovoj, jer je i on sin Abrahamov; jer Sin čovječji dođe iskati i spasti, što je izgubljeno.“

„O srećna srca i blažene duše, koja je dostojna pobožno primiti tebe, Gospodina Boga svoga! O kako velika uzima Gospodina, kako vjerna prihvaća prijatelja!“ (Hodi za Krstom, IV., 3.) Pripravi pravom pokorom srce svoje, kad primaš u svetoj pričesti u nj Isusa!

65. Priča o deset mina.

Isus, da pouči svoje učenike, kako će postupati na sudu, reče im ovu priču: „Neki je plemenit čovjek otišao u daleku zemlju, da primi sebi kraljevstvo i da se vrati. Dozvavši pak deset svojih sluga, dade im deset mina i reče im: Trgujte, dok se vratim! A građani su njegovi mrzili na njega i poslali su za njim poslanike govoreći: Ne ćemo, da on kraljuje nad nama.“

„I dogodi se, da se vrati, pošto je primio kraljevstvo. Tada zapovjedi, da dozovu one sluge, kojima dade novac, da sazna, koliko je svaki dobio. Tada dođe prvi govoreći: Gospodine! Mina je tvoja donijela drugih deset mina. On mu reče: Dobro, dobri slugo, kad si u malom bio vjeran, imat ćeš vlast nad deset gradova. — I drugi dođe govoreći: Gospodine! Tvoja je mina stekla drugih pet mina. I ovome reče: I ti budi nad pet gradova.“

„A dođe i treći govoreći: Gospodine! Evo tvoje mine, koju sam čuvao zavezanu u ubrusu, jer sam se bojao tebe, budući si čovjek tvrd. Uzimaš, što nijesi ostavio, i žanješ, što nijesi sijao. Gospodin mu reče: Po tvojim ću ti riječima suditi, zli slugo! Znao si, da sam ja tvrd čovjek te uzimam, što nijesam ostavio, i žanjem,

što nijesam sijao. Zašto nijesi dao mojega novca na mjenjačnicu, da ga ja došavši primim dakako s dobitkom? I reče onima, što su stajali naokolo: Uzmite od njega minu i podajte je onome, koji imade deset mina! Oni mu rekoše: Gospodine! On ima deset mina. — Neka ga, ja vam kažem, da će se svakomu, koji ima, dati i izobila; a od onoga, koji nema, uzet će se od njega i ono, što ima."

Bog će svakome naplatiti po njegovim djelima. Odabranici ne će uživati jednako blaženstvo. Tko je više dobra učinio, dobit će i veću nagradu. Bog daje svakome čovjeku svoju milost, no mi je imamo dobrovoljno primiti i s njom složno sudjelovati.

66. Marija Magdalena pomazuje Isusa.

Šest dana prije vazmenog praznika dođe Isus opet u Betaniju, gdje je Lazara od mrtvih oživio. Ondje mu je neki čovjek imenom Šimun zgotovio večeru. Lazar je sjedio s njim za stolom, a Marta je služila. Marija je pak donijela alabastrenu posudu s dragocjenom pomasti. Ona je izlije na glavu Gospodinovu i pomaže njom noge njegove i otre ih kosom svojom. Sva se kuća napunila mirisa od pomasti. Nato su se neki učenici ozlovoljili među sobom govoreći: „Čemu ovo prosipanje?" A Juda Iskarijotski reče: „Zašto se nije ova pomast prodala za trista dinara i dala siromasima?" A ovo ne reče, što bi se starao za siromahe, nego što je držao kesu od novaca i bio lupež. Tada Isus reče nazočnima: „Šta smetate ovu ženu? Ona je učinila dobro djelo na meni; ona je već unaprijed pomazala tijelo moje za ukop. Siromaha imate svagda za sobom, a mene nemate svagda. Zaista vam kažem: Gdje se god uspropovijeda ovo evanđelje po svemu svijetu, kazat će se i to za spomen njezin, što je učinila ona."

67. Kako je Isus ulazio svečano u Jerusolim.

Vazmeni praznik bijaše blizu. Isus pođe posljednji put sa svojim učenicima u Jerusolim.

Kad se s njima približi gradu i dođe u Betfagu, selo na gori Maslinskoj, posla dva učenika svoja govoreći im: „Idite u selo, što je prema vama! Ondje ćete naći magaricu privezanu i magare

s njom. Odriješite ih i dovedite mi! I ako vam tko reče što, kažite, da ih Gospodin treba; i odmah će ih pustiti."

A to sve bijaše tako, da se zbude, što kaza prorok[1]) govoreći: „Kažite kćeri sionskoj: Evo kralj tvoj ide tebi krotak i jaši na magarici, na magaretu sinu magaričinu."

Učenici učiniše sve, kako im Isus naredi, pa dovedoše magaricu s magaretom, metnuše na magare haljine svoje i posadiše Isusa na nj. I ljudi su mnogi prostrli haljine svoje po putu, a drugi su rezali granje od drveta i prostirali po putu. Silni pak svijet, koji je išao pred njim i za njim, vikaše govoreći: „Hozana sinu Davidovu! Blagosloven, koji ide u ime Gospodinovo! Hozana na visini!"

Neki su od Farizeja iz naroda rekli Isusu: „Učitelju! Ukori učenike svoje!" A on im reče: „Ja vam kažem: ako oni ućute, kamenje će povikati."

Kad se Isus približi gradu Jerusolimu i ugleda ga, zaplaka nad njim govoreći: „Kad bi bar i ti znao, i to u ovaj tvoj dan, što je za mir tvoj! Ali je sada sakriveno od očiju tvojih. Zato će doći dani na tebe, kad će te neprijatelji tvoji okružiti opkopom,

1) Zaharija 9, 9.

i kad će te odasvuda opkoliti i moriti sa sviju strana. Oni će o zemlju lupiti tobom i djecom tvojom, koja su u tebi, i ne će ostaviti u tebi kamena na kamenu, zato što nijesi poznao vremena, u kojem si pohođen." Kad je unišao u hram, stade izgoniti one, što prodavahu u njemu i kupovahu, te im reče: „Pisano stoji: Kuća moja kuća je molitve, a vi ste načinili od nje pećinu razbojničku." I učaše svaki dan u crkvi i tvoraše čudesa.

Jerusolim nije poznao vremena, u kojemu ga se pohodilo, pa zato i stigne strašna osudna kazna onaj nesrećni grad. — „Danas, kad slušate glas njegov, ne otvrdnite srdaca svojih!" (Ps. 94, 8.) (Cvjetna nedjelja.)

68. Priča o kraljevoj svadbi.

Gospodin je Isus rekao glavarima svećeničkima i Farizejima ovu priču: „Kraljevstvo je nebesko slično čovjeku kralju, koji je sinu svome načinio svadbu. Posla sluge svoje, da zovu pozvanike na svadbu; no oni nijesu htjeli doći. Opet posla druge sluge govoreći: Kažite pozvanima: Evo ja sam objed svoj zgotovio, junci moji i pitanci poklani su i sve je gotovo; dođite na svadbu! A oni nijesu marili, nego su otišli neki u polje svoje, a neki k trgovini svojoj. A ostali su uhvatili sluge njegove pa su ih izružili i ubili."

„Kad je to čuo kralj, razgnjevi se i poslavši vojsku svoju pogubi krvnike one i zapali grad njihov. Tada reče slugama svojim: Svadba je doduše gotova, ali pozvani nisu bili dostojni. Idite dakle na raskršća i koje god nađete, dozovite ih na svadbu. I izišavši sluge njegove na raskršća sabraše sve, koje su našli, zle i dobre, i svadba se napuni gostiju."

„Unišavši pak kralj, da vidi goste, ugledao je ondje čovjeka neobučena u svadbenu odjeću. I reče mu: Prijatelju! Kako si došao amo bez odjeće svadbene? A on je šutio. Tada kralj reče slugama: Svežite mu ruke i noge pa ga bacite u tamu najkrajnju; ondje će biti plač i škrgut zuba! Jer su mnogi zvani, ali je malo izabranih."

Svadbena odjeća, bez koje nitko ne će doći na nebeski pir, milost je posvećujuća. Ništa nije dragocjeno, koliko milost posvećujuća. Imaš li je, bogat si i srećan. „Najsiromašniji je onaj, koji živi bez Isusa, a najbogatiji je onaj, koji je s Isusom." (Hodi za Krstom II, 8.)

69. Porezni novac. Prinos udovičin.

Farizeji su učinili vijeću, kako bi Isusa uhvatili u govoru. I poslali su k njemu učenike svoje s pristašama Irudovim, da mu kažu: „Učitelju! Znamo, da si istinit i da zaista putu Božjemu učiš i da ne mariš ni za koga, jer ne gledaš na lice nijednoga čovjeka. Kaži nam dakle, što misliš ti: Smije li se dati porez caru ili ne?" A poznavši Isus lukavstvo njihovo reče: „Što me kušate, licemjerci? Pokažite mi novac porezni!" Oni su mu predali dinar. Tada im Isus reče: „Čija je slika ova i natpis?" Oni mu odgovoriše: „Careva." Tada im reče: „Podajte dakle, što je carevo, caru, a što je Božje, Bogu." Kad su to čuli, čuđahu se i ostavivši ga otiđoše.

Došavši Isus u hram gledaše, kako narod meće novac u pjeneznicu. Mnogi bogati metahu mnogo. I dođe onamo jedna siromašna udovica i metnu par parâ. Isus dozvavši učenike svoje reče im: „Zaista vam kažem: ova siromašna udovica metnu više od sviju, koji su bacili u pjeneznicu; jer svi su metnuli od suviška svoga; a ova od sirotinje svoje metnu sve, što je imala, svu hranu svoju."

70. Dvije najveće zapovijedi. Ukor Farizejima.

Jednog su se dana Farizeji opet sabrali i jedan je od njih zakonoznanac upitao Isusa kušajući ga: „Učitelju! Koja je zapovijed najveća u zakonu?" Isus mu reče: „Ljubi Gospodina Boga svoga svim srcem svojim i svom dušom svojom i svom snagom svojom i svom pameću svojom. Ovo je najveća i prva zapovijed. A druga je ovoj slična: Ljubi bližnjega svoga kao samoga sebe. O ove dvije zapovijedi visi sav zakon i proroci."

A budući da se Farizeji sabraše, upita ih Isus govoreći: „Šta mislite za Krsta? Čiji je sin?" Oni rekoše: „Davidov." Nato im reče: „Kako dakle David njega u duhu naziva Gospodinom govoreći: Reče Gospodin Gospodinu momu: Sjedni meni s desne strane, dok položim neprijatelje tvoje podnožje nogama tvojim? Kad dakle David njega naziva Gospodinom, kako mu je sin?" I nitko mu nije mogao odgovoriti riječi.

Isus je nadalje pokazao još i zloću Farizeja govoreći: „Teško vama, književnici i Farizeji, licemjerci, što dajete desetinu od metvice i od komovača i od kima, a ostaviste, što je najpretežnije u zakonu: pravdu i milosrđe i vjeru! A ovo je trebalo da činite i ono da ne ostavljate. — Teško vama, književnici i Farizeji, licemjerci, što ste kao okrečeni grobovi, koji se spolja ljudima vide doduše lijepi, a iznutra su puni kostiju mrtvačkih i svake nečistoće! Tako i vi spolja se pokazujete ljudima pravedni, a iznutra ste puni licemjerja i opačine. Kako ćete pobjeći od osude ognja paklenoga?“

71. Proroštvo o razoru Jerusolima i o svršetku svijeta.

Kad je Isus izišao iz hrama, pristupiše k njemu učenici njegovi, da mu pokažu građevinu hramsku, i neki mu reče: „Učitelju, gle, kakvo je kamenje i kakva građevina!“ A on im odgovori: „Zaista vam kažem, ne će ostati ovdje ni kamen na kamenu.“ Kad su pak došli na goru Maslinsku, Isus sjedne ondje, a učenici njegovi pitahu ga: „Kaži nam, kad će to biti? I kakav će biti znak tvoga dolaska i svršetka svijeta?

Isus odgovori: „Kad vidite, da Jerusolim opkoljuje vojska, onda znajte, da se približilo vrijeme da opusti. I kad ugledate, da mrzost opuštenja stoji na mjestu svetome, tada koji bude u Judeji, neka bježi u gore, i koji bude u polju, da se ne vrati natrag, da uzme haljinu svoju. A teško trudnima (nosećima) i dojilicama u te dane! U te će dane biti nevolja velika, kakova nije bila od postanka svijeta dosad, niti će biti. Mnogi će pasti od oštra mača i mnogi će se odvesti u ropstvo po svim narodima i Jerusolim će se razoriti. Ako se ne bi dani ti skratili, nijedan se ne bi čovjek spasao; ali oni će se dani izabranih radi skratiti.“

„Mnogi će doći na ime moje i kazat će: Ja sam Krst! I mnoge će prevariti. Ustat će narod na narod i kraljevstvo na kraljevstvo i bit će pomori i gladi i zemlja će se tresti po svemu svijetu. Budući da će se pakost umnožiti, to će ljubav mnogih ohladnjeti. Ali koji pretrpi do kraja, blago njemu. Ovo će se evanđelje o kraljevstvu propovijedati po svemu svijetu za svjedočanstvo svim narodima i tada će doći svršetak. Tada ako vam tko reče: Evo, ovdje je Krst, ili: eno ga ondje! ne vjerujte; jer će izići lažni Krsti i lažni proroci i pokazat će znake i čudesa, da bi prevarili, ako bi bilo moguće, i izabrane. Čuvajte se dakle! Eto sam vam kazao sve naprijed!“

„I odmah će po nevolji dana onih sunce pomrčati i mjesec ne će dati svoje svjetlosti i zvijezde će s neba pasti i sile će se nebeske pokrenuti. Bit će na zemlji tjeskoba velika radi silovite buke mora i valova. I ljudi će pogibati od straha i čekanja onoga, što će doći na svu zemlju. Tada će se pokazati znak Sina čovječjega na nebu i sva će plemena na zemlji ugledati Sina čovječjega gdje ide na oblacima nebeskim sa silom i slavom velikom. I poslat će anđele svoje s velikim glasom trubnim i sabrat će izabrane njegove od četiri vjetra, od kraja do kraja nebesa.“

„Nebo će i zemlja proći, ali riječi moje ne će proći. A za taj dan i za taj čas nitko ne zna, do Otac sam.“

72. Priča o mudrim i ludim djevicama.

Prorekavši Isus svršetak svijeta opomenuo je svoje, da se čuvaju govoreći: „Zato budite spravni, jer ne znate, u koji će čas

doći Gospodin vaš! Stražite i molite, jer ne znate, kad će to vrijeme nastati. Čuvajte se, da kako vaša srca ne otežaju žderanjem

i pijanstvom i brigama ovoga svijeta i da vam onaj dan ne dođe iznenada.“

„Kraljevstvo je nebesko kao deset djevica, koje su uzele svjetiljke svoje i izašle nasusret zaručniku i zaručnici. Pet su od njih bile mudre, a pet lude. Ono pet ludih uzeše doduše svjetiljke svoje, ali ne uzeše sa sobom ulja, dok su mudre sa svjetiljkama svojim uzele i ulje u posudama svojim. A budući da je zaručnik kasno došao, zadrijemaše sve i pospaše.“

„U ponoći pak stade vika: Eto zaručnika gdje ide, izlazite mu nasusret! Tada su ustale sve one djevice i ukrasile svjetiljke svoje. A lude su rekle mudrima: Dajte nam od ulja svoga, jer naše svjetiljke hoće da se ugase! A mudre odgovoriše govoreći: Da ne bi nedostalo nama i vama, bolje je da idete k trgovcima i kupite sebi! Uto što su one otišle da kupe, dođe zaručnik. Spravne uđoše s njim na svadbu i vrata se zatvoriše. Napokon dođoše i one druge djevice govoreći: Gospodaru, Gospodaru! otvori nam! A on im odgovori: Zaista vam kažem, ne poznajem vas. — Stražite dakle, jer ne znate dana ni časa!“

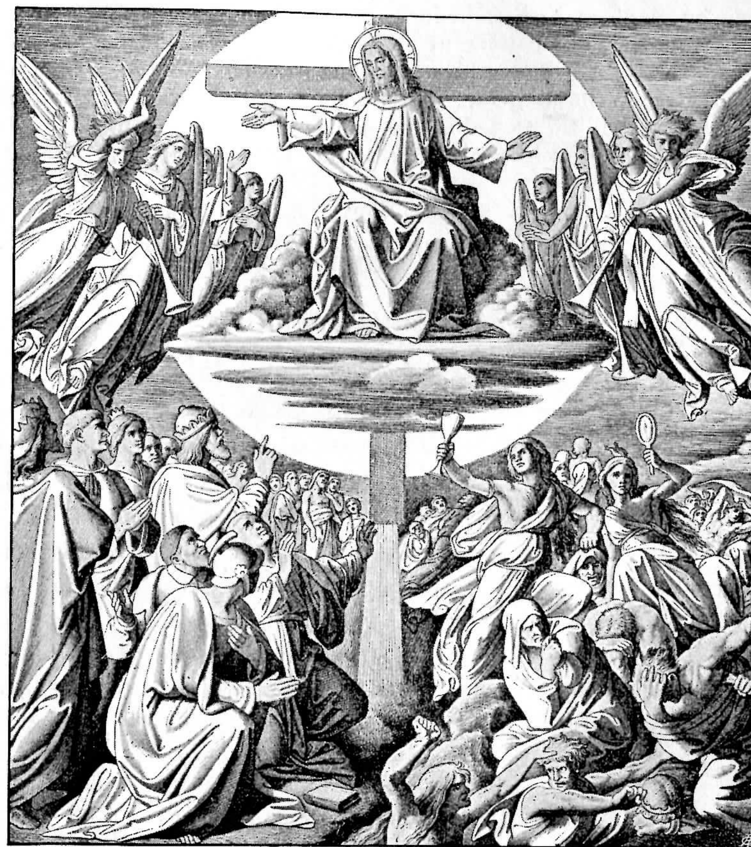
Gle, koliko je važna i potrebita krepost mudrosti, kojom upoznajemo, što nam treba u pojedinim slučajevima činiti, da djelovanje naše bude Bogu milo!

73. Proroštvo o sudnjem danu.

Opomenuvši nas Isus, da budemo oprezni, govoraše nadalje: „Kada dođe Sin čovječji sa slavom i sa svim anđelima svojim, onda će sjediti na prijestolu slave svoje. I sabrat će se pred njim svi narodi na zemlji i razlučit će ih između sebe, kao pastir što razlučuje ovce od jaraca. Dobre će postaviti s desne strane sebi, a zle s lijeve.“

„Tada će reći kralj onima, što će mu biti s desne: Hodite blagoslovljeni Oca moga! Primite kraljevstvo, koje vam je pripravljeno od postanka svijeta! Bio sam bo gladan i dali ste mi jesti; žedan sam bio i dali ste mi piti; gost sam bio i primili ste me; gô sam bio i odjenuli ste me; bolestan sam bio i obišli ste me; u tamnici sam bio i došli ste k meni. Tada će mu odgovoriti pravednici govoreći: Gospodine! kada smo

te vidjeli gladna i nahranili te ili žedna i napojili te? Kada smo te vidjeli gosta i primili te? ili gola i odjenuli te? ili kada smo te vidjeli bolesna ili u tamnici i došli smo k tebi? I kralj će im odgovoriti: Zaista vam kažem: što ste učinili jednome od ove moje najmanje braće, meni ste učinili.“

„Tada će reći i onima, što će biti s lijeve strane: Idite od mene prokleti u oganj vječni, koji je pripravljen đavolu i anđelima njegovim! Jer sam bio gladan i nijeste mi dali jesti; bio sam žedan i nijeste mi dali piti; bio sam gost i nijeste me primili; bio sam gô i nijeste me odjenuli; bio sam bolestan i u tamnici i nijeste me obišli. Tada će mu i ti odgovoriti govoreći:

Gospodine! Kada smo te vidjeli gladna ili žedna ili gosta ili gola ili bolesna ili u tamnici i nijesmo te poslužili? Tada će im odgovoriti govoreći: Zaista vam kažem: što nijeste učinili jednome od ove moje male braće, ni meni nijeste učinili. I ovi će otići u muku vječnu, a pravednici u život vječni.“

Kako strašan će biti sudnji dan! Dijete moje! „U svim svojim djelima opomeni se i najposljednjih stvari i nikada ne ćeš sagriješiti.“ (Sir. 7, 40.). Ne ljubi svijeta ni što je u njemu; „jer svijet sa svojim užitkom prolazi“ i sve, što je zemaljsko, iščezava kao dim. Jedno nam je samo vječno: naša djela, dobra i zla. Dok živiš, budi uz Isusa, svog Otkupitelja! On te jedini ne zapušta na smrti. On će ti biti milostiv sudac i prevelika plaća na nebu. Bdij i moli!

III. Muka i smrt Isusova.

47. Izdajstvo Judino.

Dva se dana prije Vazma skupiše glavari svećenički i književnici i starješine narodne i vijećahu, kako bi Isusa prijevarom uhvatili i ubili. Govorahu: „Samo ne o prazniku, da ne nastane možda buna u narodu!“ Od dvanaestorice apostola bijaše jedan imenom Juda Iskarijot. On bijaše lakom na novce i ne mogaše utoliti zlovolje svoje s razloga, što bješe Magdalena pomazala Gospodina dragocjenom pomasti, pa ga je Isus zbog toga i javno ukorio. Juda vođen od sotone pođe glavarima svećeničkim govoreći: „Što ćete mi dati, da vam ga ja izdam?“ A oni čuvši obradovaše se i obrekoše mu dati trideset srebrnika. Juda pristane i otada tražaše zgodu, da Gospodina Isusa izdade.

75. Zadnja večera i pranje nogu.

U prvi dan Vazma, kad se imalo po zakonu zaklati vazmeno janje, pitaše učenici Gospodina Isusa: „Gdje ćeš, da ti zgotovimo vazmeno janje na blagovanje?“ Tada reče Petru i Ivanu: „Idite u grad, i srest će vas čovjek, koji nosi vodu u krčagu; idite za njim i kamo uđe, kažite gospodaru od one kuće: Učitelj veli: Gdje mi je soba, gdje ću jesti janje vazmeno s učenicima svojim? I on će vam pokazati veliku dvoranu prostrtu. Ondje nam zgotovite!“

Oni su otišli i došli u grad i našli, kao što im Isus kaza, i zgotovili su janje vazmeno.

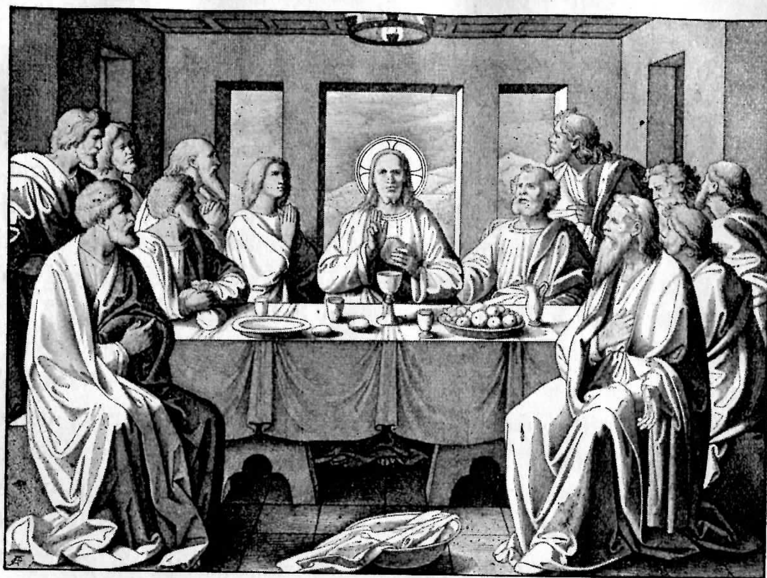
Kad pak bi uveče, dođe Isus i sjede sa dvanaestoricom apostola za stô i reče im: „Vrlo sam želio, da ovo vazmeno janje jedem s vama prije nego podnesem muku; jer vam kažem: Ja ga ne ću odsele više jesti, dok se ne svrši u kraljevstvu Božjemu.“

Pošto su blagovali janje vazmeno, ustane Isus i skine gornje haljine svoje i uzevši ručnik pripaše se. Potom ulije vode u umivaonicu i stane prati noge apostolima svojim i otirati ručnikom. Dođe dakle k Petru. I reče mu Petar: „Gospodine! Zar ti meni da pereš noge?“ Isus odgovori i reče mu: „Što ja činim, ti sad ne znaš, ali ćeš znati poslije.“ Petar mu reče: „Nikad ne ćeš mi prati nogû!“ Isus mu odgovori: „Ako te ne operem, ne ćeš imati dijela sa mnom.“ Tada mu Petar reče: „Gospodine! Nesamo noge moje nego i ruke i glavu!“ A Isus mu reče: „Tko je opran, njemu ne treba oprati nego samo noge, pa je sav čist. I vi ste čisti, ali ne svi.“ On je naime znao, tko je taj, koji će ga izdati, pa zato reče: „Svi nijeste čisti.“

Kad je pak Isus svim apostolima oprao noge i uzeo gornje haljine svoje, sjede opet za stô te im reče: „Znate li, što sam vam učinio? Vi zovete mene učiteljem i Gospodinom i pravo velite, jer jesam. Kad sam dakle ja, vaš Gospodin i učitelj, oprao noge vama, i vi ste dužni jedan drugome prati noge. Ja sam vam dao primjer, da i vi tako činite, kao što sam ja učinio vama.“

76. Isus naređuje presveti oltarski Sakramenat.

Pošto dođe čas, kad imadijaše Isus s ovoga svijeta poći k Ocu, ne htjede se rastati od svojih, koji su ostali na svijetu, a da im ne ostavi najveći spomen svoje ljubavi. Što bijaše već prije obećao, da će naime dati ljudima za hranu svoje tijelo i krv za život vječni, to on na zadnjoj večeri izvrši. Isus uze kruh u svoje svete i časne ruke, podignu oči svoje k nebu, zahvali, blagoslovi, razlomi i dade ga učenicima svojim govoreći: „Uzmite i jedite; ovo je Tijelo moje, koje će se za vas predati!“ — Isto tako uze kalež s vinom, zahvali, blagoslovi i dade ga učenicima svojim govoreći: „Pijte iz njega svi, jer je ovo Krv moja, Krv

novoga zavjeta, koja će se za vas i za mnoge proliti na otpuštenje grijeha. Ovo činite meni za spomen!“

77. Isus proreče izdajstvo Judino, bijeg apostola i odricanje Petrovo.

Na zadnjoj se večeri Isus smuti u duhu te reče: „Zaista, zaista vam kažem: Jedan između vas izdat će me. Sin čovječji doduše ide, kao što je pisano za njega; ali teško onome čovjeku, koji ga izdaje! Bolje bi mu bilo da se nije rodio čovjek onaj.“ Nato su apostoli ožalošćeni zgledali jedan drugoga i stali pitati jedan za drugim: „Jesam li ja, Gospodine?“ Nijesu bili sigurni, za koga on to govori.

Ivan, koga je Isus ljubio, ležaše za stolom na krilu Isusovu. Njemu pak migne Petar govoreći: „Tko je to, za koga govori?“ Tada se Ivan prigne na prsi Isusove govoreći mu: „Gospodine! Tko je to?“ Isus odgovori: „Onaj je, kome ja umočivši zalogaj dam.“ I umočivši zalogaj dade ga Judi Iskarijotu. Netom je Juda poio zalogaj, uđe sotona u njega. Juda je još upitao: „Jesam li

ja, učitelju?“ Isus odgovori: „Ti si kazao. Šta kaniš učiniti, učini mahom!“ Odmah Juda izide; bijaše već noć.

Kad je on izišao, Isus nastavi: „Sad se je proslavio Sin čovječji i Bog se proslavio u njemu. Sinci! Još sam malo s vama. Zapovijed vam dajem novu, da ljubite jedan drugoga; kao što sam vas ja ljubio, da se i vi ljubite među sobom. Po tome će svi poznati, da ste moji učenici, ako se budete ljubili među sobom. Od ove ljubavi nitko veće nema, da tko život svoj položi za prijatelje svoje.“ Tada Petar upita: „Gospodine, kamo ideš?“ Isus odgovori: „Kamo ja idem, ne možeš sada ići za mnom.“ A Petar mu reče: „Zašto ne mogu sad ići za tobom? Život ću svoj položiti za te.“ Isus mu odgovori: „Šimune, Šimune! Evo vas ište sotona, da bi vas prorešetao kao pšenicu. Ali ja sam molio za tebe, da tvoja vjera ne prestane; pa ti jednom obrativši se utvrdi braću svoju! Svi ćete se vi sablazniti o mene ove noći, jer je pisano:[1] Udarit ću pastira i ovce će se razbjeći.“ A Petar mu reče: „Ako se i svi sablazne o tebe, ja se lje nikad sablazniti ne ću. Pripravan sam s tobom i u tamnicu i na smrt ići.“ Tako su govorili i drugi učenici svi. A Isus je kazao Petru: „Zaista ti kažem: još noćas, prije nego pijetao dva puta zapjeva, tri puta ćeš me zatajiti!“

78. Polazak na goru Maslinsku. — Velikog svećenika molitva.

Isus govoreći o svojem odlasku ožalosti apostole; zato reče nadalje: „Neka se ne smućuje srce vaše! U kući Oca moga mnogi su stanovi; idem, da vam pripravim mjesto. Ja ću opet doći i uzet ću vas k sebi, da i vi budete, gdje sam ja. Put dakle znate.“ A Toma reče: „Gospodine! Mi ne znamo, kamo ideš, pa kako možemo put znati?“ Isus mu reče: „Ja sam put i istina i život. Nitko ne će doći k Ocu do kroz mene.“

Isus pak reče: „Ustanite, hajdemo odavde!“ Oni su ustali i otpjevali po običaju hvalu pa su otišli na goru Maslinsku. Putem Isus nastavi svoj govor i reče:

[1] Zaharija 13, 7.

„Kao što loza ne može roditi roda sama od sebe, ne bude li na trsu, tako i vi, ako u meni ne budete. Ja sam trs, a vi loza. Tko je u meni i ja u njemu, on rađa mnogi rod, jer bez mene ne možete činiti ništa. Tko u meni ne ostane, izbacit će se napolje kao loza i osušit će se; sabrat će se i baciti u oganj i spaliti. Ako zapovijedi moje uzdržite, ostat ćete u ljubavi mojoj. Vi nijeste mene izabrali, nego ja sam vas izabrao. Ako svijet na vas zamrzi, znajte, da je na mene mrzio prije vas. Kad biste bili od svijeta, onda bi svijet ljubio svoje. A budući da nijeste od svijeta nego sam vas ja od svijeta izabrao, zato mrzi svijet na vas. Sluga nije veći od gospodara svoga. U svijetu ćete imati nevolju; ali ne bojte se: ja sam svijet nadvladao."

Potom je Isus podignuo oči svoje k nebu pa moleći reče: „Oče! Došao je čas, proslavi Sina svoga, kao što si mu dao vlast nad svim ljudima, da svima, koje si mu dao, dade život vječni. A život je vječni, da poznaju tebe, jedinoga Boga istinoga, i koga si poslao, Isukrsta. Ja sam tebe proslavio na zemlji; posao sam svršio, koji si mi dao, da ga uradim. I sad proslavi ti mene, Oče, u tebe samoga onom slavom, koju sam imao u tebe, prije nego svijet postade! Ja sam ime tvoje javio ljudima, koje si mi dao od svijeta. Riječi, koje si dao meni, primiše i poznaše istinito, da sam od tebe izišao, pa vjeruju, da si me ti poslao. Ja se za njih molim, Oče sveti! Sačuvaj ih u ime svoje, da budu jedno, kao i mi. Ne molim, da ih uzmeš sa svijeta, nego da ih čuvaš oda zla. Posveti ih istinom svojom! Riječ tvoja je istina. Kao što si ti mene poslao u svijet, poslah i ja njih u svijet. Ne molim pak samo za njih, nego i za one, koji po riječi njihovoj uzvjeruju u mene, da svi jedno budu, kao što si ti, Oče, u meni, a ja u tebi; da i oni u nama jedno budu, da i svijet vjeruje, da si me ti poslao, a njih ljubio onako, kao što si ljubio mene. Oče! Hoću, da i oni, koje si mi dao, budu sa mnom, gdje sam ja, da vide slavu moju, koju si mi dao, jer si me ljubio prije postanka svijeta."

79. Isus obećava, da će poslati Duha svetoga.

Isus je u dvornici na zadnjoj večeri i putem na goru Maslinsku obećao apostolima svojim, da će im poslati i Duha svetoga. I stane

govoriti ovako: „Ako tko ljubi mene, držat će nauku moju, pa će i Otac moj ljubiti njega; i k njemu ćemo doći i u njega ćemo se nastaniti. Tko ne ljubi mene, ne drži nauke moje. Nauka, što ste čuli, nije moja nego Oca, koji me je poslao. Ovo sam vam kazao, jer sam još s vama. A utješitelj, Duh sveti, koga će Otac poslati u ime moje, naučit će vas svemu i napomenut će vam sve, što sam vam god rekao."

„A sad idem k Onome, koji me je poslao; i nitko me od vas ne pita: Kamo ideš? Pače, jer sam vam to kazao, srce vam se napuni žalosti. Ipak vam istinu govorim: Bolje je za vas, da ja idem; jer ako ja ne otidem, utješitelj ne će doći k vama; ako li pak otidem, poslat ću ga k vama. Kad pak on dođe, pokarat će svijet za grijeh i za pravdu i za sud. Za grijeh naime, što nijesu vjerovali u mene; a za pravdu, što idem k Ocu i više me ne ćete vidjeti; za sud pak, što je knez ovoga svijeta već osuđen."

„Još vam mnogo imam kazati, ali sad ne možete nositi. A kad dođe on, Duh istine, učit će vas svu istinu; jer ne će od sebe govoriti, nego sve, što čuje, govorit će i javit će vam, što će biti unapredak. On će me proslaviti, jer će od mojega uzeti i vama će javiti."

80. Isus na gori Maslinskoj.

Pošto je Isus svoju nadsvećenikovu molitvu izvršio, krene sa svojim učenicima preko potoka Cedrona na goru Maslinsku. Ondje uniđe u Maslinik upraviteljev, koji se zove Getsemani, pa učenicima svojim reče: „Sjedite ovdje, dok ja idem tamo, da se pomolim!" Sa sobom uze Petra, Jakova i Ivana i poče se tužiti i plašiti pa reče im: „Žalosna je duša moja do smrti. Počekajte ovdje i bdijte i molite sa mnom!" I otišavši od njih, koliko se može kamenom dobaciti, pade na lice svoje moleći i govoreći: „Oče moj! Ako je moguće, neka me mimoiđe ovaj kalež; no neka ne bude ono, što ja hoću, nego što ti!"

Po molitvi pak Isus ustane i pođe k onoj trojici učenika i nađe ih, gdje spavaju. Tada reče Petru: „Šimune! ti spavaš? Zar nijesi mogao jedan sat probdjeti? Bdijte i molite se, da ne padnete u napast! Duh je uistinu badar, ali je tijelo slabo."

Onda Isus po drugi put otiđe i pomoli se: „Oče moj! Ako me ne može ovaj kalež mimoići, da ga ne pijem, neka bude volja tvoja!“ Povrativši se opet k apostolima nađe ih drugom gdje spavaju, jer im bijahu oči otešćale. Otiđe opet i pomoli se po treći put govoreći one iste riječi. Potom ga spopade smrtna muka i znoj njegov bijaše kao kaplje krvi, koje su kapale na zemlju. I svejedno moljaše se on još duže i usrdnije. Nato mu se javi anđeo s neba i pokrijepi ga.

Isus pak ustade, pođe k učenicima svojim i reče im: „Šta spavate? Dosta je. Evo dođe čas, da se Sin čovječji preda u ruke grješnicima. Ustanite, idemo! Evo se približi moj izdajica!“

Tuguj s Isusom, koji je iz ljubavi k nama bio žalostan do smrti! — Uči se od Isusa, kako imamo moliti!

81. Kako su uhvatili Isusa.

Dok Isus na Maslinskoj gori još tako govoraše s učenicima svojim, dođe Juda i s njim velika četa sluga, poslanih od glavara svećeničkih i Farizeja. Imadijahu sa sobom svjetiljke, baklje i oružje.

Juda im dade znak govoreći: „Koga ja poljubim, onaj je; držite ga i vodite oprezno!“ Netom je pak ugledao Isusa, pristupi k njemu veleći: „Zdravo, učitelju!“ i poljubi ga. Isus mu odgovori: „Prijatelju! što si došao? Judo! Poljupcem izdaješ Sina čovječjega?“

Zatim Isus stupi naprijed pred četu i zapita ih: „Koga tražite?“ Odgovoriše mu: „Isusa Nazaranina!“ Isus reče: „Ja sam.“ Nato oni uzmakoše i popadoše na zemlju. Onda ih Isus opet zapita: „Koga tražite?“ Oni rekoše: „Isusa Nazaranina!“ On im pak odgovori: „Kazah vam, da sam ja. Ako dakle mene tražite, pustite ove, neka idu!“ Tada metnuše ruke na njega.

Kada su učenici vidjeli, što se dogodi, rekoše mu: „Gospodine! Bismo li udarili mačem?“ I Petar izvadi mač i udari slugu poglavara svećeničkoga i odsiječe mu desno uho. A sluga se zvao Malho. Ali Isus reče Petru: „Zadjeni mač svoj u nožnice! Ili misliš, da ja ne mogu moliti Oca svoga, pa će mi dati sada više od dvanaest četa anđela? Kako će se inače ispuniti pismo, da tako treba da bude?“ I dohvativši se uha Malhova iscijeli ga. Tada Isusa svezaše i odvedoše. Kad su to učenici vidjeli, svi se razbjegoše; jedino Petar i Ivan iđahu za Isusom.

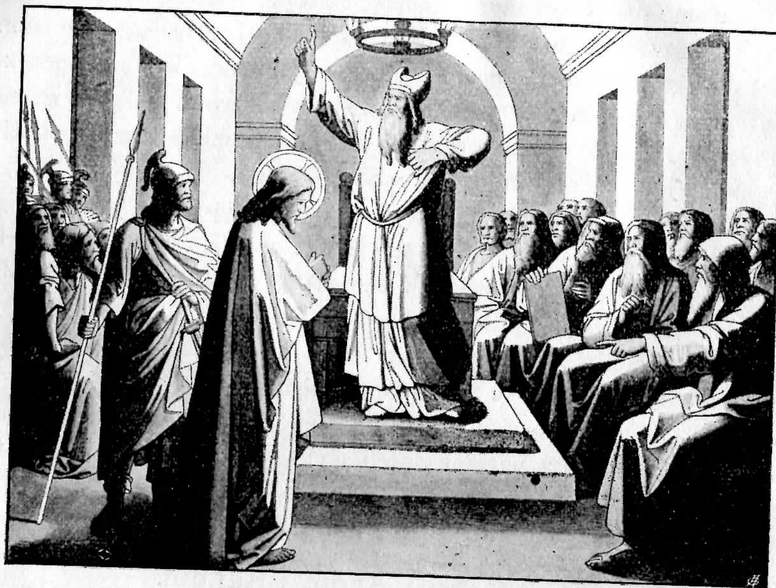
82. Isus pred Anom i Kaifom.

Četa je Isusa odvela najprije k Ani, tastu poglavara svećeničkog Kaife. Ana pitaše Isusa za učenike njegove i za njegovu nauku. A Isus mu odgovori: „Ja sam govorio javno. Što pitaš mene? Pitaj one, koji su slušali, što sam im govorio!“ Tada ga jedan od momaka udari po obrazu i reče: „Zar tako odgovaraš poglavaru svećeničkome?“ Isus pak mu vrlo blago odgovori: „Ako sam zlo rekao, dokaži, da je zlo; ako li sam dobro rekao, zašto me biješ?“

Ana sad posla Isusa svezana Kaifi. Ondje se sabra veliko vijeće.[1] Poglavar svećenički i cijelo vijeće tražili su svjedočanstva protiv Isusa, da bi ga ubili. Ali ih ne nađoše, premda su mnogi lažni svjedoci pristupili; no njihova svjedočanstva ne bijahu jednaka.

[1] Veliko je vijeće brojilo 71 člana: svećenika, starješina, književnika. Predsjednikom mu bješe poglavar svećenički. Veliko vijeće bijaše u vjerskim stvarima židovsko vrhovno sudište.

Napokon dođu još dva svjedoka i reku: „Ovaj je kazao: Ja ću razvaliti ovaj hram, koji je rukama načinjen, i za tri dana načinit ću drugi, koji ne će biti rukama načinjen.“ Ali niti ova svjedočanstva nijesu bila jednaka.

Tada ustade poglavar svećenički i stupivši na srijedu zapita Isusa govoreći: „Zar ništa ne odgovaraš na to, što ovi na tebe svjedoče?“ A Isus mučaše. Opet mu reče poglavar svećenički: „Zaklinjem te Bogom živim, da nam kažeš, jesi li ti Krst, Sin Božji.“ Isus mu odgovori i reče: „Da, ja jesam! Ali vam kažem: Odsele vidjet ćete Sina čovječjega gdje sjedi s desne strane sile Božje i dolazi na oblacima nebeskim.“

Tada poglavar svećenički razdrije haljine svoje i reče: „On huli na Boga. Što nam trebaju više svjedoci? Eto, sad ste čuli sami psovku na Boga. Što vam se čini?“ I oni svi povikaše: „Krivac je smrti!“

83. Petar se odriče Gospodina Isusa.

Petar i Ivan iđahu izdaleka za Isusom sve do dvora kuće, gdje se sabralo vijeće. Ondje bijaše naložena vatra, oko koje se

grijahu sluge. Petar sjedne kraj njih, da dozna, kako će saslušaj svršiti. Ovamo dođe sluškinja vratarica i pogledavši ga oštrije reče: „I ti si bio s Isusom Nazaraninom.“ Ali on to zataji pred svima govoreći: „Ne poznajem ga i ne znam, šta govoriš.“ I pijetao zapjeva prvi put.

Petar izađe napolje. Tu ga spazi druga sluškinja i još neki od sluga pa rekoše onima, što su bili ondje: „Ovo je jedan od njih.“ Petar to opet zataji govoreći: „Ja to nijesam.“ Otprilike do jedne ure uniđe Petar opet u dvor. Tu mu jedan od sluga reče: „Zaista, i ti si od njih, jer si Galilejac, i govor te tvoj izdaje.“ Drugi je to potvrdio govoreći: „Nijesam li ja tebe vidio u vrtu s njim?“ Petar je opet tajio i preklinjao se govoreći: „Ja ne znam toga čovjeka, o kome mi govorite. Ne znam, što govoriš.“ Doskora zapjeva pijetao po drugi put.

Nato se Isus izveden iz sudnice obazre i pogleda na Petra. I Petar se sjeti riječi, što mu ih Gospodin reče: „Ti ćeš me ove noći, prije nego pijetao dvaput zapjeva, triput zatajiti.“ I izađe napolje te plaka gorko.

84. Isusa dovedoše opet pred veliko vijeće. Očajanje Judino.

Isusa osuđena na smrt čuvahu vojničke sluge. Oni mu se rugahu i zlostavljahu ga. Pljuvahu mu u lice i udarahu ga pesnicama. Drugi mu prikrivahu lice i udarahu ga po obrazu govoreći: „Reci nam, Krste, tko te je udario?“ I druge mnoge psovke govorahu na njega; a Isus mučaše. Kad je pak svanuo dan, sabra se opet veliko vijeće, da preda Isusa na smrt. Dovedoše ga preda se govoreći mu: „Ako si ti Krst, kaži nam!“ On odgovori: „Ako vam kažem, ne ćete mi vjerovati.“ Nato rekoše svi: „Ti si dakle Sin Božji?“ Isus odgovori: „Ja jesam.“ Oni povikaše tada: „Šta još trebamo svjedočanstvo. Ta čuli smo sami iz usta njegovih.“ Potom ustade sva skupština i odvedoše Isusa k Pilatu, bez čije potvrde nijesu smjeli izvesti nikoje smrtne osude.

Vidjevši sad Juda, da osudiše Isusa, koga je on izdao, raskaja se pa donese natrag trideset srebrnika poglavaru svećeničkome i starješinama govoreći: „Sagriješih, što sam izdao krv pravednu.“ A oni mu rekoše: „Što mi marimo za to? To ćeš ti vidjeti!“ Potom Juda baci srebrnike u hramu i iziđe i otiđe pa se objesi konopcem. Glavari svećenički uzeše srebrnike i kupiše za njih lončarevu njivu za groblje strancima, koja se odonda zove krvna njiva.

Petar se pokajao za grijehe svoje i našao sebi milost; Juda je očajao o milosti Božjoj pa je svršio onako strašno.

85. Isus pred Pilatom i pred Irudom.

Sjutradan ujutru povedoše zarana Isusa od Kaife u sudnicu Poncija Pilata, koji bijaše onda namjesnik rimskoga cara. Glavari pak svećenički i starješine ne uđoše u sudnicu, jer mišljahu, da bi se oskvrnili zalazeći u kuću pogansku. Zato Pilat iziđe k njima napolje i zapita ih: „Kakovu tužbu iznosite na ovoga čovjeka?“ Oni odgovoriše: „Kad on ne bi bio zločinac, ne bismo ga predali tebi.“ Nato im Pilat reče: „Uzmite ga vi i po zakonu svome sudite mu!“ A Židovi rekoše: „Mi ne smijemo nikoga pogubiti.“ Potom su počeli Isusa tužiti govoreći: „On buni narod i zabranjuje davati caru danak i govori, da je on Krst kralj.“ Isus nije na sve

te tužbe ništa odgovorio; zato mu Pilat reče: „Zar ti ništa ne odgovaraš? Gle, kako teške činjenice iznose protiv tebe?“ A Isus mučaše, tako da se namjesnik čudio.

Nato Pilat uđe opet u sudnicu i dozva Isusa preda se i zapita ga: „Jesi li ti kralj židovski?“ Isus mu odgovori: „Kraljevstvo moje nije od ovoga svijeta.“ Tada mu Pilat reče: „Dakle si ti kralj?“ Isus odgovori: „Ja jesam kralj. Ja sam se zato rodio i na svijet sam došao, da svjedočim istinu.“ Pilat mu reče: „Šta je istina?“ Potom opet iziđe Pilat k Židovima i reče im: „Nikakove krivice ne nalazim na njemu.“ A oni zavikaše: „On buni narod počevši od Galileje dovde.“

Kad je Pilat čuo za Galileju, zapita, je li taj čovjek Galilejac. I razumjevši, da je iz područja Irudova, posla ga k Irudu, koji je radi blagdana bio također u Jerusolimu. Irud se obradova, kad su mu doveli Isusa; jer je već mnogo bio čuo za njega i nadao se, da će tvoriti pred njim koje čudo. Zato ga pitao mnogo koješta; ali mu Isus ništa ne odgovori. Nato ga je Irud osramotio sa svojom vojskom i za porugu ga je obukao u bijelu haljinu i poslao ga natrag Pilatu. U taj se dan sprijateljiše Irud i Pilat među sobom, jer prije bijahu neprijatelji.

86. Kako su šibali Isusa i okrunili ga trnjem.

Pilat je znao, da mu glavari svećenički iz zavisti predaše Isusa, pa ga htjede pustiti na slobodu. A i žena Pilatova poruči mu govoreći: „Ništa se ne miješaj u pravednika onoga, jer sam danas u snu mnogo trpjela zbog njega.“ Bijaše pak običaj, da je namjesnik puštao na slobodu Židovima o vazmu po jednoga uznika, koga bi oni htjeli. Imadijaše pak tada jednoga zloglasnoga razbojnika i buntovnika u tamnici, po imenu Barabu. Zato zapita Pilat sakupljenu svjetinu: „Koga hoćete, da vam pustim? Barabu ili Isusa, koji se zove Krst?“ Glavari pak svećenički i starješine nagovoriše narod i sva svjetina vikaše: „Uzmi ovoga, a pusti nam Barabu!“

Nato reče Pilat: „A što ću dakle učiniti s Isusom?“ Tada stanu vikati svi: „Raspni ga, raspni!“ Pilat odgovori: „Kakovo je dakle on zlo počinio? Ja ne nalazim na njemu nikakva

uzroka smrti. Išibat ću ga dakle i pustiti." Tada im pusti Barabu, a Isusa dade šibati. Isusa onako išibana odvedu vojnici u dvor

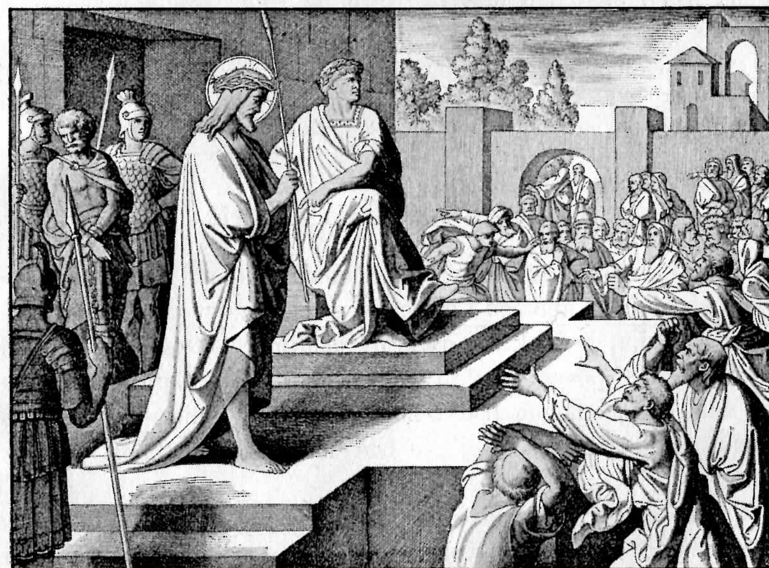
i obukoše ga u skerletnu kabanicu i spletavši vijenac od trnja

metnuše mu ga na glavu, a u desnu mu ruku dadoše trsku. Potom klecajući na koljeno pred njim rugahu mu se govoreći: „Zdravo, kralju židovski!" Drugi pak pljuvahu na njega i bijahu ga po obrazima. I uzevši trsku iz njegove ruke udarahu ga njome po glavi.

Vidi proročka proročanstva o muci obećanog Otkupitelja (strana 79 i strana 112).

87. Pilat osuđuje Isusa na smrt.

Pilat pokuša još jednom, da Isusa šibanjem onako strašno nagrđena pusti na slobodu. On iziđe k Židovima napolje i pokazavši im Isusa trnovom krunom okrunjena i u skerletnu kabanicu obučena reče im: „Evo čovjeka!"

Glavari pak svećenički i sluge njihove povikaše: „Raspni ga, raspni!" Pilat im reče: „Ja ne nalazim na njemu nijedne krivice." Židovi mu odgovoriše: „Mi imamo zakon i po zakonu mora umrijeti, jer se učini Sinom Božjim." Čuvši Pilat te riječi još većma se prestraši. On opet uđe u sudnicu i reče Isusu: „Odakle si ti?" No Isus mu ne dade odgovora. A Pilat mu reče: „Zar meni ne

govoriš? Ne znaš li, da imam vlast raspeti te i da imam vlast pustiti te?" Isus odgovori: „Ne bi imao vlasti nikakove nada mnom, kad ti ne bi bilo dano odozgo; zato ima onaj veći grijeh, koji me predade tebi." Napokon je po posljednji put kušao Pilat, da ga pusti. Ali Židovi povikaše: „Ako ga pustiš, nijesi prijatelj caru; jer svaki, koji sebe kraljem gradi, protivi se caru."

Tada Pilat sjede na sudačku stolicu pa Isusa izvede napolje i Židovima reče: „Evo kralj vaš!" A oni vikahu: „Uzmi! Uzmi! Raspni ga!" Pilat im reče: „Zar kralja vašega da razapnem?" Glavari svećenički odgovoriše: „Mi nemamo kralja osim cara."

Vidjevši Pilat, da ništa ne pomaže, nego još veća buna biva, umi ruke pred narodom govoreći: „Nevin sam u krvi ovoga pravednika, a vi gledajte!" A narod povika: „Krv njegova neka dođe na nas i na djecu našu!" Nato im Pilat predade Isusa, da se raspne.

Pilat je dionik židovskoga grijeha. Kako gadno je griješiti iz straha ljudskoga! „Tko se boji čovjeka, brzo će pasti; tko se pak uzda u Boga, uzvisit će se." (Priče 29, 25.)

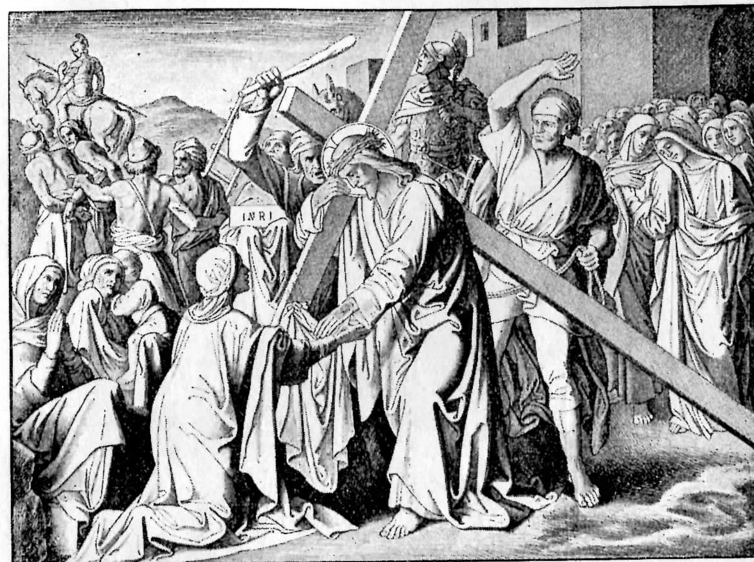
88. Isusa razapinju na križ.

Kad je Pilat izrekao osudu, primiše vojnici Isusa, svukoše s njega skerletnu kabanicu i obukavši ga u njegove haljine povedoše ga na Kalvariju, brdo kraj grada Jerusolima. Isus sam nošaše križ svoj. S Isusom povedu još dva razbojnika, da i njih propnu na križ. Isus je iznemogao pod težinom križa. Vojnici pak prisiliše nekoga Šimuna Cirenca, koji je baš mimoišao, da nosi križ za Isusom.

Veliko mnoštvo naroda iđaše za njim; među njima bijahu neke pobožne žene, koje su plakale i naricale za njim. Isus se obazre na njih i reče im: „Kćeri jerusolimske! Ne plačite za mnom, nego plačite za sobom i za djecom svojom; jer gle, doći će dani, u koje će se reći gorama: Padnite na nas! i bregovima: Pokrijte nas! Kad bo ovo rade na zelenu drvetu, što će biti na suhu?"

Kad dođoše na brdo Kalvariju, dadoše vojnici Isusu piti vino pomiješano sa smirnom i sa žuči. No on ne htjede da pije. Potom ga razapeše na križ.

S Isusom razapeše i ona dva razbojnika na križ; jednoga Isusu s desne strane, a drugoga s lijeve, a Isusa u srijedi. Na križ Isusov metnuše natpis: „Isus Nazaranin, kralj židovski." A glavari svećenički rekoše Pilatu: „Ne piši: Kralj židovski, nego: Ovaj reče: Ja sam kralj židovski." Pilat odgovori: „Što pisah, pisah."

Kada su vojnici razapeli Isusa, razdijeliše sebi haljine njegove, a za dolamu, koja bijaše izatkana i nešivena, baciše kocku. I sjeđahu ondje te čuvahu Isusa.

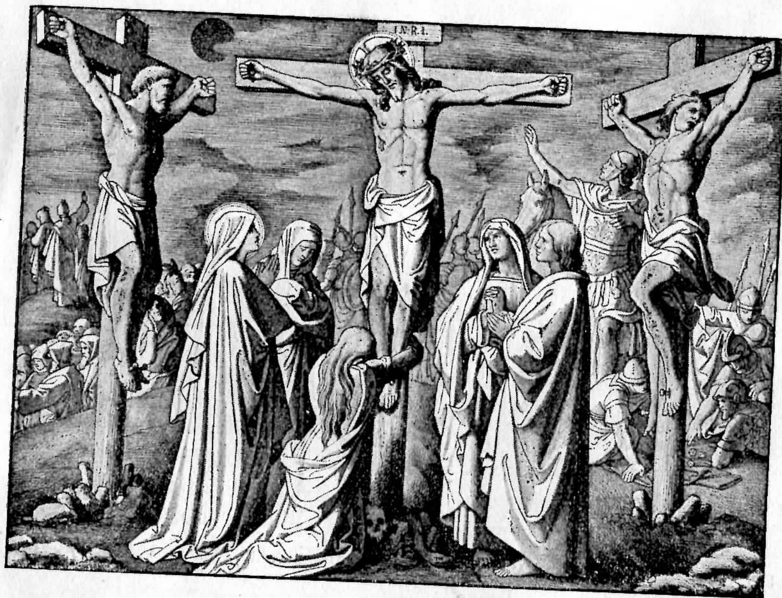
Eto, kako su se proročka proročanstva o obećanom Otkupitelju izvršila sva do vlasa! (Strana 79.)

89. Isus umire na križu. Njegove posljednje riječi.

Neprijatelji Isusovi psovahu ga i na samome križu, a neki mu govorahu: „Pomozi sam sebi! Ako si Sin Božji, siđi s križa!"

Tako isto rugahu mu se i glavari svećenički govoreći: „Drugima je pomogao, a sebi ne može pomoći. Ako je kralj Izraelski, neka siđe sad s križa, pa ćemo mu vjerovati." A Isus se moljaše: „Oče, oprosti im, jer ne znadu, što čine!"

A i jedan od razbojnika, koji bijaše s Isusom razapet, huljaše ga govoreći: „Ako si ti Krst, pomozi sebi i nama!“ Drugi razbojnik naprotiv stane koriti razbojnika prvoga govoreći mu: „Zar se ni ti ne bojiš Boga, koji si svejednako osuđen? Mi dakako pravedno, jer primamo po svojim djelima, kako smo zaslužili, ali on nije nikakva zla učinio.“ Nato je molio Isusa: „Gospodine, opomeni me se, kad uđeš u kraljevstvo svoje!“ Isus mu odgovori: „Zaista ti kažem: danas ćeš biti sa mnom u raju.“

Kod križa pak Isusova stajahu mati njegova Marija i učenik Ivan, koga je ljubio, pa Salome i druga Marija, gospođa Kleofova, te Marija Magdalena. Kad je Isus vidio mater i učenika Ivana, reče materi svojoj: „Evo sina tvoga!“ A Ivanu: „Evo majke tvoje!“ I od onoga časa uze je učenik k sebi.

Po prilici od šeste [1]) do devete ure bila je tama po svoj zemlji. Oko devete ure povika Isus iza glasa: „Bože moj, Bože moj! Zašto si me ostavio?“

Potom reče: „Žedan sam.“ Nato jedan vojnik napuni spužvu octom i nataknuvši je na trsku dade Isusu piti.

[1]) Po židovskom brojenju. (Strana 196., opaska.)

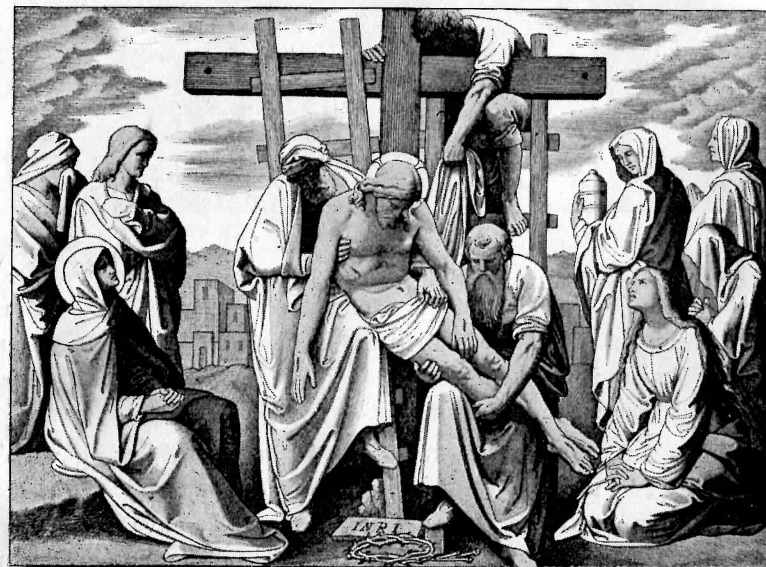
Isus uzevši ocat reče: „Svršeno je.“ Zatim povika iza glasa: „Oče! U ruke tvoje predajem duh svoj.“ To rekavši prekloni glavu i izdahnu.

I gle, zavjes se u hramu razdrije na dvoje odozgo do dolje, zemlja se potrese, a pećine raspuknu. Mnoga tjelesa pokojnika ustaše i pokazaše se u Jerusolimu. Satnik i vojnici, koji su čuvali, prepadoše se i povikaše: „Zaista, ovaj čovjek bijaše pravednik! Zaista, ovo bijaše Sin Božji!“ A i ljudstvo se muklo vrati u grad tresući se i bijući u prsi.

Promatraj često Otkupitelja svoga, kako on iz ljubavi prama nama umire u neizrecivim mukama na križu! Po gorkoj muci upoznaj grdobu grijeha, vrijednost svoje duše i neizmjernu ljubav Božju. „O razapeta ljubavi Isusova! Pritegni nas k sebi i poučavaj nas u ljubavi, dakako u pravoj i vjernoj zamjenitoj ljubavi!“ — Ne zaboravi niti na bolove Majke njegove!

90. Isusov ukop.

Budući da raspeti umrijeşe u dan ispred subote, otiđu Židovi k Pilatu moleći, da im prebiju golijeni i da ih skinu, da ne bi u subotu

ostali na križu. Onda dođoše vojnici i prebiše golijeni objema razbojnicima. A kad dođu k Isusu i vidješe, da je već umro, ne prebiše

mu golijeni, nego jedan od vojnika probode mu bok kopljem i odmah iziđe krv i voda.

Josip iz Arimatije, čovjek bogat i ugledan vijećnik i potajni učenik Isusov, otiđe srčano k Pilatu moleći ga, da dopusti, da skine tijelo Isusovo. Pilat mu to dopusti. K njemu se pridruži još jedan drugi čestit muž po imenu Nikodem. Oni skinuše tijelo Isusovo s križa, pa ga zaviše zajedno s dragocjenim mirisima u platno.

Kraj onog mjesta, gdje je bio Isus razapet, imadijaše Josip vrt. U njemu je bio isjekao u kamenu grob za sebe. U nj metnuše tijelo Isusovo pa ga zatvoriše velikim kamenom. Marija Magdalena i druge pobožne žene, koje iz Galileje iđahu za Gospodinom Isusom, bijahu kod groba, kad u nj metnuše tijelo.

Sjutradan dođu glavari svećenički i Farizeji k Pilatu govoreći: „Gospodaru! Mi smo se sjetili, da je varalica onaj kazao još za života: Poslije tri dana uskrsnut ću. Zato zapovjedi, da se čuva grob do trećega dana, da ne dođu možda učenici njegovi i da ga ne ukradu i ne kažu narodu: On je uskrsnuo od mrtvih! I bit će posljednja prijevara gora od prve.“ Pilat im reče: „Imate stražu; idite i čuvajte, kako znate!“ Oni otiđu onamo, zapečatiše kamen i postaviše stražu pred grob.

IV. Proslava Isusova.

91. Isusovo uskrsnuće od mrtvih.

Treći dan vrlo rano ujutru zemlja se silno potrese i Isus uskrsnu od mrtvih te ustade slavodobitno iz groba. I gle, jedan anđeo siđe s neba i odvalivši kamen s groba sjede na nj. Lice njegovo bijaše sjajno kao munja i odijelo bijelo kao snijeg. A stražari se silno prestrašiše i postadoše kao mrtvi.

Pošto su se osvijestili, otiđoše glavarima svećeničkim i javiše im sve, što se dogodilo. Ovi učiniše vijeću pa dadoše vojnicima puno novaca govoreći: „Kažite: Učenici njegovi dođoše noću i ukradoše ga, dok smo mi spavali. A ako to čuje namjesnik, mi ćemo mu reći i načiniti, da vam ništa ne bude.“ Stražari uzmu novce i učiniše, kao što su naučeni bili.

Istoga su jutra, prije nego iziđe još sunce, pohitjele Marija Magdalena i druge pobožne žene ka grobu, da pomažu tijelo Isusovo. Putem govorahu među sobom: „Tko će nam odvaliti kamen od vrata grobnih?“ Bio je naime vrlo velik. Kad dođoše onamo i nađoše, da je kamen odvaljen, otrča Marija Magdalena natrag

k Petru i k drugim učenicima govoreći: „Uzeli su Gospodina iz groba.“ Ostale pak žene uđu u grobnicu, no ne nađu tijela Isusova. Dok su se one zbunile silno nad tim, gle, dva anđela stoje kraj njih u sjajnom bijelom odijelu. Žene se prestrašiše. A anđeo s desne strane reče im: „Nemojte se bojati! Vi tražite Isusa Nazaranina, koji je bio raspet; on je uskrsnuo, nije ga više ovdje. Hodite i pogledajte mjesto, gdje su ga bili položili! Potecite i kažite učenicima njegovim, da je uskrsnuo!“

Žene se vrate kući sa strahom i radosti velikom, da jave jedanaestorici apostola, što su čule i vidjele. Međutim na vijest Marije Magdalene otrčaše već Petar i Ivan k grobu. Oni uniđu u grobnicu, prvi uniđe Petar, a za njim i Ivan. I nađoše samo platno, u koje je bilo tijelo Isusovo zavito. Tada se vrate opet kući.

Uskrsnuće je najjači dokaz, da je Isus pravi Bog i da je istinita njegova nauka. Isukrst je vlastitom krepošću opet združio svoju dušu s tijelom pa besmrtan i slavan iziđe iz zatvorena groba.

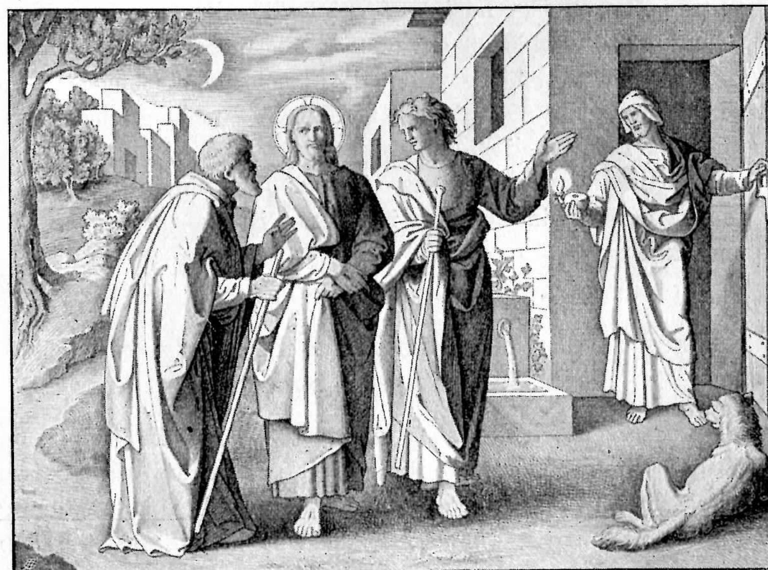
92. Isus se ukazuje Mariji Magdaleni.

Marija se Magdalena plačući vrati ka grobu i pognu se i pogleda u grobnicu. I vidje, kako unutra u bijelim haljinama sjede dva anđela, jedan čelo glave, a drugi čelo nogû, gdje bijaše ležalo prije tijelo Isusovo. Anđeli joj rekoše: „Ženo! Čemu plačeš?“ Ona im reče: „Jer su mi uzeli Gospodina i ne znam, kamo su ga metnuli.“ Tada se obazre natrag i vidje Isusa gdje stoji; ali ga nije prepoznala, nego je mislila, da je vrtlar. Zato mu reče: „Gospodaru! Ako si ga ti uzeo, kaži mi, kamo si ga metnuo!“ Isus joj reče: „Marija!“ Tada ga prepozna i pade mu k nogama te zavapi: „Raboni!“ to će reći: Učitelju! A Isus joj reče: „Ne tiči me! Nego idi k braći mojoj i kaži im: Uzilazim k Ocu svomu i vašemu, k Bogu svomu i vašemu.“

Magdalena pak otiđe i javi apostolima: „Vidjela sam Gospodina i ovo mi je kazao.“ I ostalim se ženama, koje su bile na grobu, ukaza Isus na putu i reče im: „Zdravo!“ One pristupe i poklone mu se. Tada Isus reče: „Idite i javite braći mojoj, neka idu u Galileju; ondje će me vidjeti.“ No niti njima ne htješe vjerovati učenici.

93. Isus se ukazuje dvjema učenicima, koji su išli u Emaus.

Dva učenika iđahu prvi dan za subotom u jedno selo, koje se zvalo Emaus i koje je bilo daleko od Jerusolima šezdeset stadija.[1]) Oni govorahu među sobom o svem ovom, što se dogodilo. I dogodi se, kad se oni razgovarahu i zapitivahu jedan drugoga, te im se približi sam Isus i iđaše s njima. A oči im se držahu, da ga ne prepoznaju. I on im reče: „Kakovi su to razgovori, koje imate među sobom idući, i zašto ste žalosni?“ Jedan, imenom Kleofa, odgovori mu te reče: „Zar si ti jedini stranac u Jerusolimu te nijesi čuo, što se je u njemu dogodilo ovih dana?“ On im reče: „Šta?“

Oni odgovoriše: „Događaji s Isusom Nazaraninom, koji je bio prorok i silan u djelu i u riječi pred Bogom i pred svim narodom; pa kako su ga glavari svećenički i starješine naši osudili na smrt i razapeli. A mi smo se nadali, da on je onaj, koji će otkupiti Izraela. I svrh svega toga danas je pak treći dan, da se je to sve dogodilo. A uplašiše nas i neke žene od naših, koje su bile prije zore na grobu; i ne našavši tijela njegova dođoše govoreći, da su im se

1) Po prilici dvije ure hoda ili osam kilometara.

javili anđeli, koji su im kazali, da je on živ. I jedni od naših odoše na grob i nađoše tako, kao što su žene kazale; no njega nijesu našli."

Tada im reče Isus: „O vi bezumnici! Kako ste spora srca, da uzvjerujete sve, što su rekli proroci! Nije li trebalo, da Krst to trpi pa da tako uniđe u slavu svoju?" I počevši od Mojsija i od sviju proroka tumačaše im sva pisma, koja su govorila o njemu. Međutim se približiše k selu, u koje su išli. Isus se pričinjao, da ide dalje. Ali ga ustaviše govoreći: „Ostani s nama, jer je već blizu veče i dan je već na izmaku." I on je unišao s njima. I dogodi se, kad s njima sjeđaše za stolom, uze hljeb i blagoslovivši prelomi ga i dade im. Tada su im se oči otvorile i oni su ga upoznali; no on iščeznu ispred očiju njihovih.

I oni govorahu jedan drugome: „Ne goraše li srce naše u nama, kad nam je govorio putem i tumačio nam pismo?" I oni ustavši odčas vratiše se u Jerusolim i nađoše u skupu jedanaestoricu apostola i one, koji bijahu s njima. Ona dva učenika doviknuše im: „Gospodin je zaista uskrsnuo i ukazao se Šimunu!" Tada su povijedali i oni, što im se dogodi na putu i kako ga prepoznaše u lomljenju kruha.

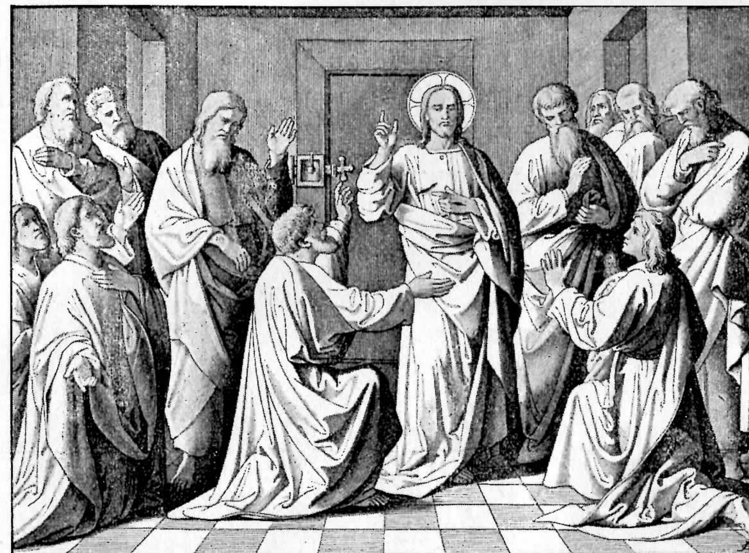
94. Isus se ukazuje apostolima u skupu i naređuje sv. sakramenat pokore.

U onaj se dan, kad je Isus uskrsnuo od mrtvih, skupiše apostoli u Jerusolimu u jednoj dvorani. Vrata su bili zatvorili od straha pred Židovima. Dok još govorahu ona dva učenika, koja su Gospodina vidjela na putu u Emaus, eto dođe među njih Isus i stade na srijedu, o oni se prestrašiše. I Isus im reče: „Mir vama! Ja sam, ne bojte se!" Potom im pokaže ruke i bok. Nato se učenici obradovaše prepoznavši Gospodina. Opet im reče: „Mir vama! Kao što je Otac poslao mene, tako i ja šaljem vas." To rekavši dahnu u njih i reče im: „Primite Duha Svetoga! Kojima oprostite grijehe, opraštaju im se, a kojima ih zadržite, zadržani su."

A Toma, jedan od dvanaestorice apostola, koji se zove Blizanac, ne bijaše s njima, kad im se Isus ukazao. Rekoše mu dakle drugi učenici: „Vidjeli smo Gospodina." A on im reče: „Dok ne vidim

na rukama njegovim znaka od čavala i ne metnem prsta svoga u rane od čavala i ne metnem ruke svoje u bok njegov, ne ću vjerovati."

Poslije osam dana bijahu opet učenici skupa u kući i Toma s njima. Vrata bijahu zatvorena. Tada dođe opet među njih Isus i stavši na srijedu reče: „Mir vama!" Zatim reče Tomi: „Metni prst svoj ovamo i vidi ruke moje i pruži ruku svoju i metni u bok moj, pa nemoj biti nevjeran, nego vjeran!" Tada Toma pade pred

njim na koljena govoreći: „Gospodin moj i Bog moj!" Isus mu reče: „Budući da si me vidio, Toma, vjerovao si; blago onima, koji ne vidješe, a ipak vjerovaše."

95. Isus predaje Petru vrhovnu vlast nad svojom Crkvom i naređuje sv. sakramenat krsta.

Četrdeset dana poslije uskrsnuća svoga bijaše Isus još na zemlji pa se svojima ukazivaše na raznim mjestima. Govoraše s njima o kraljevstvu Božjem, to jest o Crkvi svojoj. Jednog ih je dana bilo sedam, a među njima Petar, Jakov i Ivan, na jezeru Geneza-

retskome. Najedno stade Isus kraj njih, a oni ga ne prepoznaše. Isus im reče: „Djeco! Imadete li što za jelo?“ Oni odgovoriše: „Nemamo!“ A on im reče: „Bacite mrežu s desne strane lađe i naći ćete štogod!“ Nato je baciše i ne mogahu je izvući od mnoštva ribe, što bijaše unutra. Tada Ivan reče Petru: „To je Gospodin.“ Čuvši to Petar baci se u more te ispliva na kraj. Drugi pak učenici dođu na lađi vukući mrežu s ribom. Na kraju su vidjeli oganj od ugljevlja naložen i na njemu metnutu ribu i kraj toga hljeb. Isus im reče: „Donesite od ribe, što ste sad uhvatili!“ Petar uniđe u lađu i izvuče mrežu na kraj. U njoj bijaše sto pedeset i tri ribe velike, i premda ih bijaše toliko, to se ipak mreža ne prodrije. Isus im reče: „Hodite i ručajte!“ Zatim uzme hljeb i dade im ga, a isto tako i ribu.

Poslije ručka reče Isus Šimunu Petru: „Šimune Ivanov! Ljubiš li me većma nego ovi?“ Petar odgovori: „Da, Gospodine! Ti znaš, da te ljubim!“ Isus mu reče: „Pasi jaganjce moje!“ Opet mu reče: „Šimune Ivanov! Ljubiš li me?“ Petar odgovori: „Da, Gospodine! Ti znaš, da te ljubim!“ Isus mu reče: „Pasi jaganjce moje!“ I zapita ga po treći put: „Šimune Ivanov! Ljubiš li me?“ Tada Petar mišljaše, da Isus dvoji o njegovoj ljubavi prama sebi, pa ražalošćen reče: „Gospodine! Ti sve znaš, ti znaš, da te ja ljubim.“ Isus mu reče: „Pasi ovce moje!“

Potom mu Isus kaza, da će mučeničkom smrti umrijeti i tim Boga proslaviti. A o Ivanu proreče, da će naravnom smrti umrijeti.

Jednom se Isus ukaza svojima na gori u Galileji, kamo ih je on poslao, te im reče: „Dana mi je sva vlast na nebu i na zemlji. Idite dakle i učite sve narode krsteći ih u ime Oca i Sina i Duha Svetoga. I učite ih, da sve drže, štogod sam vam zapovjedio. I evo ja sam s vama u sve dane do svršetka svijeta. Tko uzvjeruje i pokrsti se, spasit će se; a tko ne uzvjeruje, osudit će se.“

Gle, kako Isus postavi mjesto sebe apostola Petra vidljivim poglavarom Crkve, a sam ostade njezinim nevidljivim poglavarom navijek! — Krst je prvi i najpotrebitiji sakramenat. Vjera je svakako potrebita za spasenje.

96. Uzašašće Isusovo na nebo.

Posljednji se put Isus ukazao apostolima u četrdeseti dan poslije svoga uskrsnuća u Jerusolimu. On im zapovjedi, da ne idu iz Jerusolima, dok ne prime Duha Svetoga. Isus reče: „Domala ćete se krstiti Duhom Svetim. Primit ćete silu Duha Svetoga, kad siđe na vas, i bit ćete mi svjedoci u Jerusolimu i po svoj Judej i Samariji i sve do kraja zemlje.“

Potom ih izvede na goru Maslinsku. Došavši onamo podigne ruke svoje i blagoslovi ih. I gle, dok ih blagoslivljaše, vidješe, kako se uzdizaše i uznošaše na nebo, gdje sjedi Bogu s desne. Apostoli mu se klanjahu i gledahu za njim, dok ga oblak ne odnese s očiju njihovih. Tada su im se ukazala dva anđela u bijelim haljinama govoreći: „Ljudi Galilejci! Što stojite i gledate na nebo? Ovaj Isus, koji se od vas uze na nebo, opet će tako doći, kao što vidjeste, gdje uziđe na nebo.“ Tada se apostoli vratiše u Jerusolim s velikom radošću hvaleći i slaveći Boga.

Apostol Ivan kaže još na koncu evanđelja svoga: „A i mnoga još druga čudesa učini Isus pred učenicima svojim, koja nijesu

popisana u knjizi ovoj; a ova su se napisala, da vjerujete, da je Isukrst Sin Božji, pa da vjerujući imate život u ime njegovo.“

„Isus je ponizio sam sebe postavši poslušan do smrti na križu. Zato ga Bog povisi i dade ime, koje je nad svakim imenom, da se u ime Isusovo pokloni svako koljeno onih, koji su na nebu i na zemlji i pod zemljom, i svaki jezik da prizna, da je Gospodin Isukrst u slavi Boga Oca.“ (Filip. 2, 8—11.)

Drugi dio.

Povijest apostolska.

97. Izbor apostola Matije.

Apostoli se vrate s gore Maslinske u Jerusolim u kuću, gdje se obično zadržavahu. I Marija, Majka Isusova, i druge pobožne žene sakupljahu se ondje istrajući jednodušno u molitvi i iščekujući dolazak Duha Svetoga, kao što im Isus zapovjedi prije nego uziđe na nebo.

U te dane ustavši Petar između braće reče: „Braćo! Trebalo je da se izvrši ono pismo, što Duh Sveti proreče ustima Davidovim za Judu, koji je vodio one, što su uhvatili Isusa. On se brojaše s nama i bijaše primio dio naše službe. I objesivši se umrije. A pisano je: Službu njegovu da primi drugi. Treba dakle, da bude s nama svjedok Isusova uskrsnuća jedan od ovih ljudi, koji bijahu s nama za sve vrijeme, otkako je Gospodin Isus među nas unišao i od nas otišao, počevši od krštenja Ivanova ća do onoga dana, kad se uze od nas.“

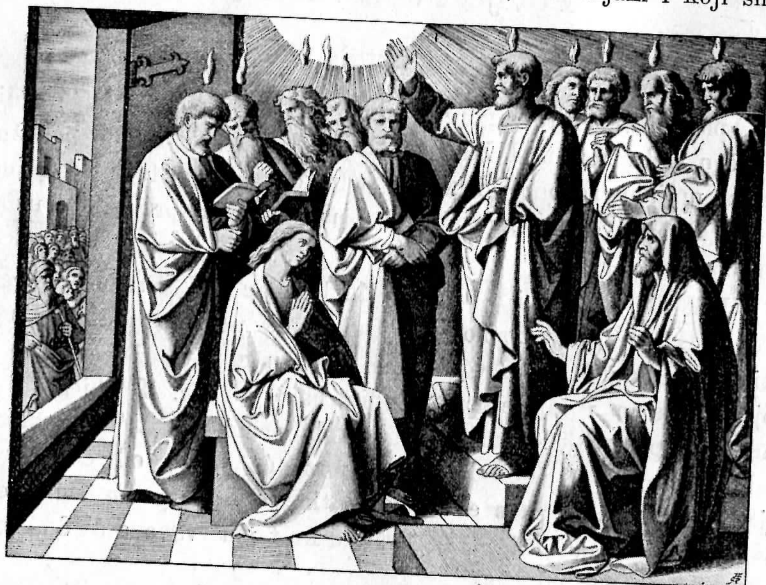
Tada su predložili dvojicu, Josipa prozvana Pravedna i Matiju. Oni se pomoliše Bogu govoreći: „Ti, o Gospodine! koji poznaješ srca svih, pokaži, koga si od ove dvojice izabrao, da primi mjesto apostolske službe, od koje otpade Juda.“ Tada baciše ždrijeb za njih i pade na Matiju i pribrojiše ga jedanaestorici apostola.

98. Dolazak Duha Svetoga.

Deseti dan poslije uzašašća Gospodinova na nebo bijaše praznik pedesetnice. Svi učenici Isusovi bijahu u Jerusolimu u jednoj dvorani zajedno na molitvi. I ujedamput postade buka s neba, kao kad duva silni vjetar, i napuni svu kuću, gdje sjeđahu. I pokazaše im

se razdijeljeni jezici kao oganj i sjede na svakoga od njih. I napuniše se svi Duha Svetoga i stadoše govoriti različnim jezicima, kao što im Duh Sveti davaše govoriti.

A bijaše tada u Jerusolimu radi praznika mnogo Židova iz raznih krajeva. I kad postade onaj šum, skupi se silno mnoštvo ljudi pred kućom apostola i smete se. Svi se čuđahu i govorahu: „Nijesu li ovo svi Galilejci? I kako mi čujemo svaki svoj jezik, u kojem smo se rodili? Parćani, Međani, Elamljani i koji smo iz

Mezopotamije i iz Judeje i iz Kapadocije i iz Ponta i iz Azije i iz Frigije i Pamfilije i iz Egipta i Libije i stranci iz Rima i Židovi i požidovljenici i Krećani i Arapi; mi ih čujemo gdje govore našim jezicima veličine Božje. Šta će dakle ovo biti?" A drugi podrugujući se govorahu: „Napunili su se slatkoga vina."

Tada Petar stade s ostalom jedanaestoricom apostola i reče: „Ljudi Židovi i vi svi, koji živite u Jerusolimu! Čujte riječi moje! Nijesu ovi pijani, kao što vi mislite, jer je istom treći sat dana; nego ovo je ono, što kaza prorok Joel: Izlit ću od Duha svoga na svako tijelo i proricat će sinovi vaši i kćeri vaše. I dat ću čudesa i svaki će se spasti, kojigod prizove ime Gospodnje. Vi ste preko rukû bezbožnika pribili na križ i ubili Isusa Nazaranina,

koga Bog među vama potvrdi čudesima i znakovima, što ih po njemu učini među vama, kao što i sami znate. Toga istoga pak Isusa uskrse Bog, čemu smo mi svi svjedoci. Pošto je on sad o desnu Božju uzvišen, izli Duha Svetoga, kao što vidite i čujete. Tvrdo dakle neka zna sav dom Izraelov, da Bog učini i Gospodinom i Krstom ovoga Isusa, koga ste vi razapeli.

Kad su ovo čuli, ražali im se u srcu, pa rekoše Petru i ostalim apostolima: „Braćo! Što ćemo činiti?" A Petar im reče: „Pokoru činite i neka se krsti svaki od vas u ime Isusa Krsta za oproštenje grijeha vaših; i primit ćete dar Duha Svetoga, jer je za vas obećanje i za djecu vašu i za sve daljne." Potom ih se pokrsti oko tri tisuće. I bijahu postojani u nauci apostolskoj i u zajednici i u lomljenju kruha i u molitvi hvaleći Boga. I svi ljudi ljubljahu ih. A Gospodin svaki dan umnožavaše društvo njihovo.

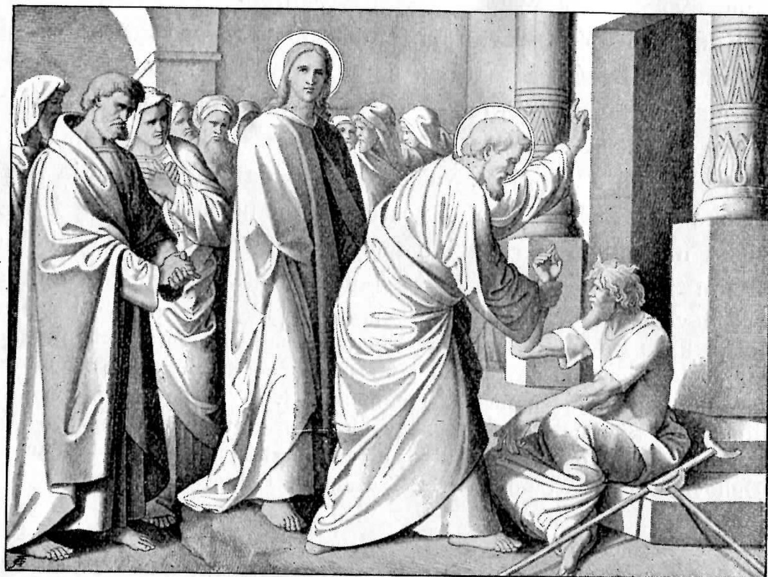
Židovski duhovski blagdan (prozvan blagdan žetveni) sjećaše Izraelce, kako Bog dade na gori Sinajskoj sred gromova i munja zapovijedi svoje, a narod je drhtao i tresao se od straha. Kršćanski pak duhovski blagdan sjeća nas kršćane na zakon milosti, što nam ga podijeli Duh Sveti; a apostoli se veoma obradovaše i razveseliše. Bog židovskim praznikom pedesetnice ustanovi stari savez, a kršćanskim se Duhovima zapečati novi savez i utemelji Crkva katolička.

99. Petar ozdravlja hroma.

Bog činjaše po apostolima mnoga čudesa, da tim dokaže, kako su od njega poslani. U one dane su Petar i Ivan u vrijeme molitve išli u hram. Onamo doniješe jednog čovjeka, koji se hrom rodio. Svakog su ga dana nosili pred hramska vrata nazvana „Krasna". Ondje prošaše milostinju od onih, koji su onud prolazili. Kad su pak Petar i Ivan došli, zamoli i od njih darak. Petar mu reče: „Srebra i zlata nema u mene; nego što imam, to ću ti dati: U ime Isusa Krsta Nazaranina ustani i hodi!" I uzeo je hroma za desnicu i podignuo ga. I odmah su mu se utvrdile noge te skočivši unišao je s apostolima u hram hvaleći Boga.

Svi su ga ljudi vidjeli gdje ide, pa su se veoma začudili, što se s njim dogodi. Tada Petar reče narodu: „Ljudi Izraelci! Što se čudite ovome ili šta gledate na nas, kao da smo svojom silom ili moći učinili, da ovaj hodi? Bog otaca naših proslavi Sina

svoga Isusa, koga ste vi predali i koga ste se odrekli pred Pilatom, kad on presudi, da ga pusti. Vi ste se sveca i pravednika odrekli, a zahtijevali ste, da vam pokloni čovjeka razbojnika. A početnika života ste ubili. Bog ga je pak uskrsnuo od mrtvih, čemu smo mi svjedoci. Zbog vjere u ime njegovo on je ojačao ovoga, koga vi

vidite i poznajete, a vjera, koja je od njega, dala mu je cijelo zdravlje, kao što svi vidite. I sad, braćo moja! Ja znam, da ste ono iz neznanja učinili. A Bog izvrši tako, kako je naprijed objavio po ustima proroka svojih, da će njegov Pomazanik trpjeti. Činite dakle pokoru i obratite se, da vam se oproste grijesi vaši! Mojsije je već rekao: Gospodin Bog vaš podignut će vam proroka iz vaše braće kao mene; njega poslušajte u svemu, štogod vam kaže. I dogodit će se, da će se istrijebiti iz naroda svaka duša, koja ne posluša toga proroka.[1]) Tako govore i svi proroci. Vama je Bog najprije podigao Sina svoga i poslao ga, da vas spase i da se svaki od vas obrati od pakosti svoje."

Mnogi su vjerovali i pokrstili se, a broj ljudi, koji su vjerovali u Isusa, bi oko pet tisuća.

[1]) 5. Mojsije 18. 15. 19. (Vidi stranu 65.)

100. Petar i Ivan pred velikim vijećem.

Kad su apostoli, pošto Petar hroma od rođenja ozdravi, propovijedali u hramu, dođoše onamo i glavari svećenički pa se rasrdiše, što oni razglašuju uskrsnuće Isusovo. Oni ih po straži od hrama uhvatiše i metnuše u zatvor. Sjutradan su sakupili veliko vijeće. Oba apostola, i Petra i Ivana, dovedoše preda se. Veliki ih svećenik upita: „Kakvom silom ili u čije ime ste učinili vi ovo?" Petar odgovori: „Vi, starješine naroda, čujte! Ako nas danas dovedoše na sud radi dobročinstva, što smo ga učinili onome bolesnom čovjeku, tada znajte vi svi kao i vas narod, da ovaj stoji pred vama zdrav u ime našega Gospodina Isukrsta Nazaranina, koga ste vi razapeli, a koga je Bog podignuo od mrtvih. On je onaj kamen, koji ste vi zidari odbacili i koji je ipak postao glava od ugla. I nema ni u jednome drugome spasenja; jer nema drugoga imena pod nebom danoga ljudima, u koje bi se mi mogli spasti."

Tome se vijećnici čuđahu, pa videći također iscijeljenoga čovjeka gdje s njima stoji, ne mogahu ništa protivu reći. Glavari su svećenički zapovjedili apostolima, da iziđu napolje iz skupštine, pa su se među sobom posavjetovali govoreći: „Što ćemo činiti ovim ljudima? Oni ipak učiniše čudo, koje je poznato svim stanovnicima Jerusolima, i ne možemo tajiti. Ali da se dalje ne razglasi po narodu, oštro im zaprijetimo, da više ne govore u ime Isusovo nikomu." Dozvavši opet apostole preda se zapovjediše im, da nipošto ne govore niti uče u ime Isusovo. A Petar i Ivan odvratiše im neustrašivo: „Sudite sami, je li pravo pred Bogom, da vas većma slušamo nego li Boga. Mi ne možemo, a da ne govorimo, što smo vidjeli i čuli." Potom su im glavari svećenički opet zaprijetili i pustili ih.

101. Ananija i Safira.

Kršćani u Jerusolimu bijahu jedno srce i jedna duša. Nitko nije oskudijevao među njima. Imućni davahu rado siromasima svoje suviške; imadijahu sve zajedno. Neki prodavahu njive i kuće svoje i donošahu novce pred noge apostolima, pa odatle davaše

se svakome siromahu, kako je koji trebao. Oni su bili svi također vrlo revnjivi u molitvi, a narod ih je ljubio i poštovao.

A bio je među njima i jedan čovjek, po imenu Ananija; žena mu se zvala Safira. On je prodao njivu svoju i sa znanjem svoje žene sakrio je jedan dio od novaca, a ostalo je ponio pred noge apostolima. A Petar mu reče: „Ananijo! Zašto je sotona iskušao srce tvoje, da lažeš Duhu Svetomu i da sakriješ od novaca, što si dobio za njivu? Dok je nijesi prodao, ne bijaše li tvoja? I kad si je prodao, zar nijesi mogao činiti s novcem, što te volja? Zašto si dakle metnuo takvo djelo u srce svoje? Znaj, da nijesi slagao ljudima nego Bogu!“ Kad je Ananija čuo te riječi, pade na zemlju i izdahnu dušu svoju. Momci ga iznesoše te ga zakopaše.

Poslije tri sata dođe i Safira ne znajući, šta se dogodilo. Petar joj reče: „Kaži mi, ženo, jeste li za toliko prodali njivu?“ Ona odgovori: „Da, za toliko.“ A Petar joj reče: „Zašto ste se dogovorili, da iskušate Duha Gospodinova? Gle, već su pred vratima oni, koji su zakopali tvoga muža, pa će iznijeti i tebe.“ Nato pade pred nogama njegovim i izdahnu. Momci ušavši iznesoše je i zakopaše je kod muža njezina. I veliki strah spopade svu općinu i sve, koji su ovo čuli.

Ananija i Safira, da se pokažu milostiva srca, znalice lagaše vrhovnoj glavi Crkve, pa ih stiže toga radi onako oštra kazan. „Ružna je pogrda čovjeku laž.“ (Sir. 20, 26.)

102. Apostoli u tamnici.

Apostoli su propovijedali vrlo revnjivo i činili mnoga čudesa i broj se vjernika sve više umnožavao. Ljudi iznošahu po ulicama čak bolesnike na posteljama i na nosilima, kad je prolazio onuda Petar, da bi sjena njegova osjenila ih i oni ozdravili. I sa okolnih se strana donošahu u Jerusolim bolesnici kao i oni, koje su nečisti duhovi mučili, i svi bi ozdravili.

Poglavar pak svećenički uhvati apostole i metne ih u zatvor. A anđeo Gospodinov otvori noću vrata od tamnice i izvede ih i reče im: „Idite i ostanite u hramu i govorite narodu sve riječi života ovoga!“ Netom osvanu, unišli su apostoli u hram i učili. A veliki je svećenik sazvao veliko vijeće i starješine od naroda i oni su po-

slali sluge svoje u tamnicu, da dovedu apostole. A kad su sluge otišle, nađoše tamnicu zaključanu sa svakom tvrđom i stražare pred vratima. Ali kad su ih otvorili, ne bijaše nikoga unutra. Sluge to dojaviše cijelome vijeću; nato su se svi veoma zabunili. Potom dođe netko i javi im: „Eno, oni su ljudi, što ste ih bacili u tamnicu, u hramu i uče narod!“ Tada satnik od hrama sa slugama svojim otiđe onamo i dovede apostole pred veliko vijeće, no ne na silu. Veliki im je svećenik rekao: „Nijesmo li vam zaprijetili oštro, da ne učite u Isusovo ime? I gle, vi ste napunili Jerusolim svojom naukom.“ A Petar i ostali apostoli su odgovorili: „Većma se treba pokoravati Bogu negoli ljudima. Bog otaca naših opet podignu Isusa, koga ste vi razapeli i ubili. Njega je Bog svojom desnicom uzvisio za poglavara i Spasitelja, da dade Izraelu pokajanje i oproštenje grijeha. Svem tom smo svjedoci i mi i Duh Sveti, koga je Bog dao onima, koji se njemu pokoravaju.“ Kad su to čuli glavari svećenički, rasrdiše se i namisliše ubiti apostole.

Nato ustade u velikom vijeću jedan zakonoznanac imenom Gamalijel, vrlo ugledan u narodu. Ovaj je zapovjedio, da apostoli malo iziđu napolje, i vijeću reče: „Ljudi Izraelci! Ne miješajte se u ove ljude i ostavite ih! Jer ako je od ljudi ova nauka ili ovo djelo, rastvorit će se samo od sebe; a ako je od Boga, ne ćete ga moći uništiti; a mogli biste se naći još i kao protivnici Božji.“ I pristaše uz njega i dozvaše apostole preda se pa ih išibaše i zaprijetiše im opet, da ne govore nipošto u ime Isusovo, i napokon ih otpustiše.

Apostoli otiđoše vrlo radosni, što su bili dostojni trpjeti za ime Isusovo. I nijesu prestali svaki dan u hramu i po kućama učiti i propovijedati blagu vijest o Isukrstu.

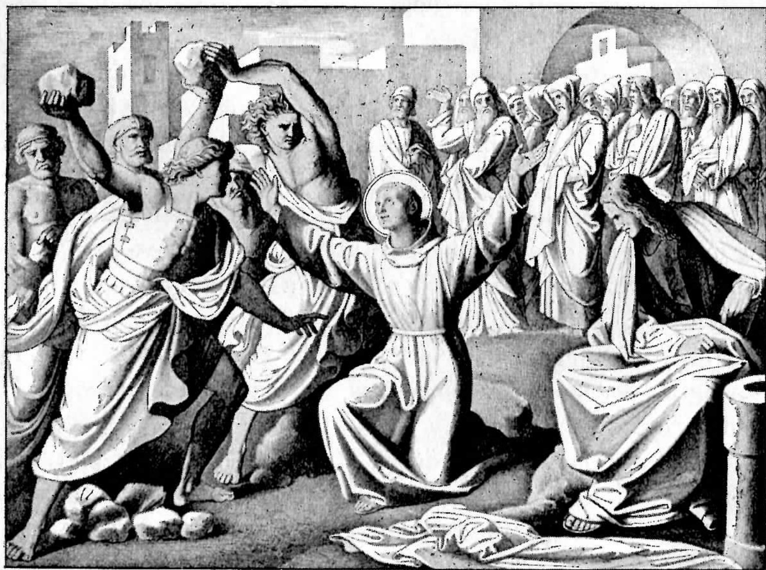
Čovječje se zapovijedi ne smiju vršiti, kad zapovijedaju štogod grješno.

103. Izbor sedam đakona. Stjepan.

Broj je vjernika bivao sve veći. I dogodi se da se izostaviše nekoji siromasi, kad se je dijelila milostinja. Radi toga su apostoli sazvali mnoštvo učenika i rekli im: „Ne može biti, da mi zanemarujemo riječ Božju služeći oko stolova. Izaberite dakle između sebe sedam poštenih ljudi, punih Duha Svetoga i mudrosti! Njih ćemo

postaviti nad ovim poslom, a mi ćemo u molitvi i u službi riječi ostati." Ovaj je govor bio ugodan svima. Sad su izabrali sedam muževa, među njima Stjepana i Filipa, pa su ih doveli pred apostole. Oni pomolivši se za njih položiše ruke na njih.

Stjepan bijaše čovjek pun milosti i sile pa činjaše znamenja i čudesa velika među ljudima. Neki su Židovi, osobito iz sljedbe Libertinske, ustali protiv njega i prepirali se s njim; no ne mogahu odoljeti mudrosti njegovoj niti duhu, kojim je govorio. Zato su protiv njega pobunili narod i napali ga i doveli ga pred veliko vijeće. Izvedoše krive svjedoke, koji su govorili: „Ovaj čovjek ne prestaje huliti na sveto mjesto i na zakon." Svi, koji su bili u vijeću, pogledaše na njega i vidješe lice njegovo kao lice anđela.

A velki mu je svećenik rekao: „Je li dakle tako?" Stjepan pak poče govoriti i tumačiti, kako je milostiv bio Gospodin uvijek prama izraelskom narodu, kako im je odašiljao proroke; kako se pak neprestano protivio taj narod i proganjao proroke, mnoge je pače i ubio. Izatoga im je spotaknuo: „Vi tvrdoglavci! Vi se bez prekida protivite Duhu Svetom; kako vaši oci, tako i vi. Oni progoniše i ubiše one, koji su proricali dolazak pravednika, koga ste vi sad izdajnici i krvnici postali."

Kad su to čuli, rasrdiše se u svojim srcima i škripahu zubima na njega. A on, pun Duha Svetoga, pogleda na nebo i vidje slavu Božju i Isusa gdje stoji s desne Bogu i reče: „Eto vidim nebesa otvorena i Sina čovječjega gdje stoji s desne Bogu." Nato su oni povikali iza glasa i zatisnuli uši te navalili jednodušno na njega. Izvukli su ga iz grada i svukli haljine s njega i položili su ih kod nogû mladića po imenu Saula. Potom su Stjepana kamenovali. A on je moleći rekao: „Gospodine Isuse! Primi duh moj!" Onda je kleknuo na koljena svoja i molio na sav glas: „Gospodine! Ne primi im ovo za grijeh!" Rekavši ovo usnuo je u Gospodinu, a pobožni su ga ljudi ukopali. (Ovo se dogodilo godine trideset pete po narođenju Krstovu.)

104. Dalje progonstvo na kršćane. Podjeljivanje svetog sakramenta potvrde.

Onim danom, kad bi Stjepan kamenovan, poče veliko progonstvo na kršćane u Jerusolimu. Vrlo mnogo se vjernika razbje-

žalo po krajevima judejskim i samarijskim, a apostoli su ostali. Osobito je bjesnio čovjek imenom Saul na kršćane. On je išao po

kućama i vukao ljude i žene te ih predavao u tamnicu. Rasijani pak kršćani propovijedahu evanđelje svuda, kudgod su prolazili.

Tako dođe Filip, jedan od sedam đakona, u grad Samariju i propovijedaše ondje nauk Isusov. Narod pažaše na riječi njegove, jer je vidio čudesa, koja činjaše, pa se mnogi krstiše u ime Isusovo.

Kad su pak apostoli čuli, da žitelji Samarije primiše riječ Božju, poslaše k njima Petra i Ivana. A kad su oni došli, pomole se za njih, da prime Duha Svetoga; jer još nije bio došao niti na jednoga, budući da bijahu samo kršteni u ime Gospodinovo. Tada položiše ruke na njih i oni primiše Duha Svetoga.

Apostoli podjeljivahu sveti Sakramenat potvrde onima, koji su već bili kršteni. Isto se tako radi kod nas još i danas, što se oni, koji su kršteni u crkvi, dovedu pred biskupe, da im oni moleći i polažući ruke na njih dadu Duha Svetoga. (Sv. Ciprijan.)

105. Filip krsti dvoranina Etiopljanina.

Jedan se anđeo Gospodinov prikazao đakonu Filipu u Samariji govoreći mu: „Ustani i idi putem, koji vodi od Jerusolima u Gazu!“ Nato ustade i pođe onamo. I gle, tim se putem vozio čovjek Etiopljanin, dvoranin i rizničar kraljice etiopske. Pošao je bio u Jerusolim, da se ondje pomoli Bogu, pa se tad vraćaše doma. I sjedeći na kolima svojim čitaše knjigu proroka Izaije. Pristupivši Filip ka kolima čuje, gdje dvoranin čita riječi: „Kano ovca na klanje odvede se; i nijem kao janje pred onim, koji ga striže, tako nije on otvorio usta svojih.“ Filip mu reče: „Razumiješ li, što čitaš?“ Dvoranin odgovori: „Kako bih mogao, ako me tko ne uputi?“ I umoli Filipa, da uziđe i sjede s njim. Filip mu nato protumači mjesto ono, koje proricaše muku Spasiteljevu, pa mu propovijedaše evanđelje Isusovo.

Međutim stigoše na nekakvu vodu, a dvoranin reče: „Evo vode! Što mi brani, da se krstim?“ Filip odgovori: „Ako vjeruješ od svega srca, možeš se krstiti.“ A on odgovarajući reče: „Vjerujem, da je Isus Krst Sin Božji.“ Tada zapovjedi, da stanu kola. Obojica siđoše na vodu i Filip krsti dvoranina. A kad iziđoše iz vode, uze Duh Božji Filipa i više ga ne vidje dvoranin pa proslijedi put svoj radujući se jako.

106. Obraćenje Saulovo.

Saul, koji veoma ljuto proganjaše kršćane u Jerusolimu, izmoli u velikog svećenika punovlasne poslanice na zbornice u Damasku, da sve, koji vjeruju u Isusa, dovede svezane u Jerusolim. Ali kad je bio na putu i približio se Damasku, ujedamput ga obasja svjetlost s neba. On pade na zemlju te čuje glas, gdje mu govori: „Saule, Saule! Zašto me progoniš?“ On reče: „Tko si Gospodine?“ Gospodin mu odgovori: „Ja sam Isus, koga ti progoniš.“ Dršćući i čudeći se Saul reče: „Gospodine! Što hoćeš da činim?“ Gospodin mu odgovori: „Ustani i uđi u grad, pa će ti se ondje kazati, što ti je činiti!“

Ljudi, koji su s njim putovali, stajahu kao zanijemljeni, jer su doduše čuli glas, a nijesu vidjeli nikoga. Tada Saul usta sa zemlje, pa kad je otvorio oči, ništa ne viđaše. Oni ga dakle uzmu za ruku i uvedu u Damask. Tu je bio tri dana slijep i niti je io niti pio.

A bijaše u Damasku jedan učenik imenom Ananija. Ovome se Gospodin prikaza govoreći: „Ustani i idi u ulicu, koja se zove prava, pa potraži u kući Judinoj nekoga po imenu Saula iz

Tarsa; jer gle, on se moli Bogu!" Ananija odgovori: „Gospodine! Ja sam čuo od mnogih, kako taj čovjek mnogo zla počini tvojim svetima u Jerusolimu. I ovdje ima vlast od velikih svećenika, da veže sve one, koji prizivaju ime tvoje." A Gospodin mu reče: „Idi! jer mi je on sud izbrani, da iznese ime moje pred neznabošce i kraljeve i sinove Izraelove. Ja ću mu pokazati, koliko mu valja pretrpjeti za ime moje."

Tada je Ananija otišao i metnuvši ruke na Saula reče: „Saule brate! Gospodin Isus, koji ti se javio na putu, posla me k tebi, da progledaš i da se napuniš Duha Svetoga." Odmah otpadoše od očiju njegovih kao ljuske i iznovice progleda pa ustade i krsti se. Potom uze hrane i okrijepi se pa osta nekoliko dana s učenicima, koji su bili u Damasku. Od toga doba stade propovijedati po zbornicama Isusa, da je on Sin Božji. A svi, koji su slušali, čuđahu se, jer su znali, da je došao onamo, da progoni kršćane; pa su se zato dogovarali, kako bi ga ubili. No Saul, kasnije prozvan Pavao, umaknu svojim goniteljima, jer su ga učenici noću spustili preko gradskoga zida u košarici. On otiđe u Jerusolim i kušaše pridružiti se učenicima, pa ga dovedu k apostolima, kojima kaza, kako mu se na putu prikazao Gospodin i što se dogodilo sve u Damasku.

107. Petar obilazi kršćanske općine. Kornelije.

Crkva je sad bila za neko doba na miru po svoj Judeji, Galileji i Samariji. Svi su vjernici hodali u strahu Gospodinovu i izvršivali vjerno zapovijedi Božje.

Petar obišavši zemlju dođe u kršćansku općinu Lidu. Ondje nađe čovjeka po imenu Eneju. Taj bijaše hrom i ležaše već osam godina na postelji. Petar mu reče: „Eneja! Gospodin Isukrst ozdravlja te; ustani i prostri postelju!" I odmah usta i svi, koji su živjeli u Lidi i u obližnjoj ravnici, vidješe ga i obratiše se Gospodinu.

Nedaleko od Lide bio je grad Jope. Tu življaše jedna učenica po imenu Tabita. Ona je bila puna dobrih djela i milostinje, što činjaše. Dok je Petar bio u Lidi, ona se razbolje i umrije. Tada su poslali učenici dva čovjeka moleći ga: „Ne kasni doći do nas!"

Petar ustavši otiđe s njima. Kad je došao, izvedoše ga u sobu, gdje je pokojna Tabita ležala. Sve ga udovice okupiše plačući i pokazujući suknje i haljine, što im je uradila Tabita. Petar poklekne na koljena i pomoli se. Zatim okrenuvši se k pokojnici reče: „Tabito, ustani!" A ona otvori oči i vidjevši Petra sjede. Petar pruživši joj ruku podiže je. To se razglasi po svoj Jopi i mnogi povjerovaše u Gospodina.

Petar je ostao mnogo dana u Jopi u kući nekoga Šimuna kožara.

U to vrijeme življaše u Cezariji jedan rimski kapetan po imenu Kornelije. On bijaše poganin, no pobožan i bogobojazan sa cijelom kućom svojom. Vršio je zapovijedi Božje, davao je siromasima mnogo milostinje i molio se Bogu bez prestanka. Njemu se prikaza anđeo, koji mu reče: „Kornelije! Molitve su tvoje i milostinje tvoje uzišle pred Boga. Pošlji ljude u Jopu i dozovi nekoga Šimuna prozvanog Petra, koji stoji u nekoga Šimuna kožara kod primorja! On će ti kazati, šta treba da činiš." Potom anđeo iščeznu, a kapetan posla trojicu ljudi u Jopu. Kad se ti ljudi sjutradan približavahu gradu, iziđe Petar oko podne na krov, da se ondje pomoli Bogu. Tu mu se nešto čudovito prikaza. Vidje nekakvu posudu gdje se spušta s neba kao velika plahta. U njoj bijahu svakojake četvoronožne životinje i sve, što puzi po zemlji, pa i ptice nebeske. Ujedno ču glas, koji reče: „Ustani, Petre, pokolji i pojedi!" A Petar reče: „Nipošto, Gospodine! jer nikad nijesam io što pogano ili nečisto!" Glas opet reče: „Što je Bog očistio, ti ne reci, da je nečisto." To se opetova tri puta; i odmah se posuda uze na nebo.

Dok je Petar razmišljavao, što bi značilo viđenje, stadoše trojica ljudi poslani od Kornelija kući pred vratima pitajući za Petra. Duh Božji kaza Petru: „Evo tri čovjeka traže te. Siđi i idi s njima ne premišljajući ništa, jer sam ih ja poslao." Petar siđe. Ljudi mu ispričaše svoj nalog i viđenje, što ga je imao Kornelije. Sjutradan pođe s njima, a neki ga učenici iz Jope praćahu. Kornelije ga je očekivao zajedno sa svojom rodbinom i s pouzdanim prijateljima. Kad je Petar čuo, što se dogodi, razumje, da je Bog pozvao i pogane, pa reče: „Zaista vidim, da Bog ne gleda, tko je tko, nego u svakome narodu mio mu je onaj, koji ga se boji i koji tvori pravdu. Vi znate govor, koji je bio po svoj Judeji, počevši od Galileje po

krštenju, koje propovijedaše Ivan; kako Bog Duhom Svetim i silom pomaza Isusa, koji činjaše dobro svuda, kudgod prolažaše i sve iscjeljivaše. Mi smo svjedoci svemu, što je učinio u zemlji židovskoj i u Jerusolimu. A oni su ga raspeli na križ i ubili. No Bog ga uskrse treći dan i on nam se javi i zapovjedi nam, da propovijedamo narodu i da svjedočimo, da je on narečeni od Boga sudac živima i mrtvima. Za nj svjedoče svi proroci, da će imenom njegovim primiti otpuštenje grijeha svi, koji vjeruju u njega."

Dok Petar još govoraše, siđe Duh Sveti na pogane, koji su slušali riječ, pa i oni počeše govoriti razne jezike i veličati Boga. Tomu se čuđahu učenici, koji su bili došli s Petrom. A Petar reče: „Eda može tko vodu zabraniti, da se ne krste ovi, koji su primili Duha Svetoga kao i mi?" I zapovjedi, da se krste u ime Gospodina Isusa Krsta.

Odonda se propovijèda evanđelje i poganima. Osobito to činjaše Pavao, koji je među njima osnovao mnoge općine. Jedna između tih bila je općina u Antiohiji. Ondje se vjernici najprije nazvaše kršćani, dok su se prije zvali braća.

108. Petar u tamnici.

Irud nadimkom Agripa bi kralj cijele židovske zemlje pa poče proganjati one, koji su vjerovali u Isusa. On zapovjedi, da se i apostolu Jakovu, bratu Ivanovu, odsiječe glava u Jerusolimu. Vidjevši, da je to po volji Židovima, nastavi i uhvati i Petra i baci ga u tamnicu. Predade ga četvorostrukoj straži od po četiri vojnika, da ga čuvaju, jer je bio odlučio, da ga po vazmu izvede pred narod i pogubi. No crkva se za njega moljaše Bogu bez prestanka.

U noći je pak pred danom, kad se Petar imadijaše pogubiti, spavao okovan u dvoje verige između dvojice vojnika, a pred vratima čuvali su stražari tamnicu. I gle, anđeo Gospodinov pristupi i svjetlost obasja tamnicu. Anđeo probudi Petra govoreći: „Ustani brzo!" I spadoše mu verige s rukû. Anđeo reče nadalje: „Opaši se i obuj se! Obuci se pa hajde za mnom!" Petar učini tako i prođoše prvu i drugu stražu i dođoše k vratima gvozdenim, koja vode u grad. Ona im se otvoriše sama i izišavši prođoše jednu ulicu; i anđeo odmah odstupi od njega. Tada se Petar osvijesti i

reče: „Sad zaista znam, da je Gospodin poslao anđela svoga, te me izbavio iz ruku Irudovih i od svega čekanja židovskoga."

Tako razmišljavajući dođe k domu Marije, matere Markove, gdje su bili mnogi vjernici sabrani i molili se Bogu. A kad je kucao u vrata, pristupi djevojka Roda, da čuje. I prepoznavši Petrov glas nije od radosti otvorila vrata, nego je utrčala i kazala, da Petar stoji pred vratima. A nazočni joj rekoše: „Ti si luda. To je anđeo njegov." A Petar je jednako kucao. A kad su otvorili,

vidješe ga i čuđahu se. Petar mahnu rukom na njih, da šute, i kaza im, kako ga je Gospodin Bog izveo iz tamnice, pa reče: „Javite ovo Jakovu[1]) i braći!" Potom otiđe iz Jerusolima i pođe u Antiohiju, gdje se bio već prije zadržao, a odavde u Rim.[2]) A kad osvanu dan, bila je među vojnicima velika smetnja, što to bi od Petra. Irud ispita stražare i zapovjedi, da se pogube. Malo je zatim Irud umro od odurne smrti. Jednog naime dana, kad je bio u Cezareji, sjeđaše u kraljevskoj odori na prijestolju, da primi poslanstvo, pa mu držaše govor. Narod mu vikaše: „Ovo

[1]) Jakov mlađi, brat Tadijin. (Vidi stranu 228.)
[2]) Po predaji godine 42.

je glas Božji, a ne čovječji!" Ali ujedamput ga udari anđeo Gospodinov, jer nije dao slave Bogu. Od crvi izjeden izdahnu.[1]) A broj vjernika rastijaše i množaše se.

Kao što su vjernici molili za svetog Petra, tako treba da i mi molimo za vrhovnog poglavara Crkve: Gospodin ga uzdržao, poživio, usrećio i ne predao ga u ruke neprijatelja njegovih.

109. Prvo putovanje svetoga Pavla u obraćanju na vjeru.

Pavao i Barnaba došli su u Antiohiju i propovijedali su ondje vrlo revnjivo. Tu je Duh Sveti rekao poglavarima crkvene općine: „Odlučite mi Saula i Barnabu na djelo, za koje sam ih odredio!" Tada postivši i molivši postavili su ruke na njih pa su ih otpustili.

Pavao i Barnaba pošli su na otok Cipar i prošli su propovijedajući cijeli otok. I namjesnik Sergije Pavao dozva ih k sebi, da čuje riječ Božju. Neki se Židov, vračar i lažni prorok, suprotivio njima i gledao da odvrati namjesnika od vjere. A Pavao pun Duha Svetoga pogleda na njega i reče: „O napunjeni svakog lukavstva i svake prijevare, o sine đavolji, neprijatelju svake pravde! Zar ne prestaješ kvariti pravih putova Gospodinovih? Eto ruke Gospodinove na te i oslijepit ćeš i ne ćeš vidjeti sunca za neko vrijeme." Ujedamput bi slijep i pipajući tražaše, tko će mu pružiti ruku. Kad je namjesnik to vidio, povjerova diveći se nauci Gospodinovoj.

S Cipra su Pavao i Barnaba prebrodili u Malu Aziju i došli u Antiohiju Pizidijsku. Pavao propovijedaše u zbornici i dokazivaše slušačima, kako su se ispunila u Isusu sva proročanstva proročka, i završi govoreći: „Tako da vam je na znanje, braćo! Po Isusu vam se propovijeda oproštenje grijeha; u njemu će se opravdati svaki, koji vjeruje." I pogani, koji su živjeli u gradu, dođoše da čuju riječ apostola. Kad su Židovi vidjeli toliki narod, napuniše se zavisti i govorahu protivno riječima Pavlovima i psovahu ga. Tada im Pavao i Barnaba rekoše: „Vama je najprije trebalo da se govori riječ Božja. Ali kad je odbacujete i pokazujete, da nijeste dostojni vječnoga života, evo se obraćamo k poganima; jer nam tako zapovjedi Gospodin: Ja sam te postavio za svijetlo poganima,

[1]) Godine 43. po našem računjenju.

da budeš spasenje do samih krajeva zemaljskih."[1]) Kad su to pogani čuli, radovahu se, te se riječ Gospodinova raznošaše po svoj okolini. A Židovi podigoše progonstvo na Pavla i Barnabu i istjeraše ih. Oni otišavši dođu u Listru.

Kad je Pavao propovijedao ondje, vidje čovjeka hroma od narođenja. Ovaj povjerova propovijedi i Pavao mu reče: „Ustani ravno na noge svoje!" Ujedamput skoči na noge i hođaše. Kad to vidje narod, svi su se čudili i povikali: „Bogovi su se načinili kao ljudi i sišli su k nama!" Neki je poganski svećenik doveo junce i vijence i htio je da im žrtvuje. Kad su to Pavao i Barnaba vidjeli, skočiše među narod vičući: „Ljudi! Što to činite? I mi smo kao i vi smrtni ljudi, koji vam propovijedamo, da se od ovih ništavih stvari obratite k Bogu živomu, koji je stvorio nebo i zemlju i more i sve, što je u njima." I jedva su ustavili narod, da im ne žrtvuje. Mnogi su se obratili. Uto dođoše Židovi iz Antiohije i pobuniše narod protiv apostola. Pavla kamenovaše i izvukoše iz grada misleći, da je mrtav. No kad ga opkoliše učenici ožalošćeni, ustade i vrati se u grad.

Sjutradan je otputovao s Barnabom u Derbu i propovijedao ondje. Potom se vratiše u one krajeve, gdje bijahu već prije propovijedali evanđelje utvrđujući obraćenike i nagovarajući ih, da ostanu u vjeri, pa moleći i posteći postave im svećenike za starješine po svim crkvama te predadu ih Gospodinu. Kad prispješe natrag u Antiohiju, kazaše, što je sve Bog po njima učinio i kako je otvorio poganima vrata vjere.

110. Crkveni sabor u Jerusolimu.

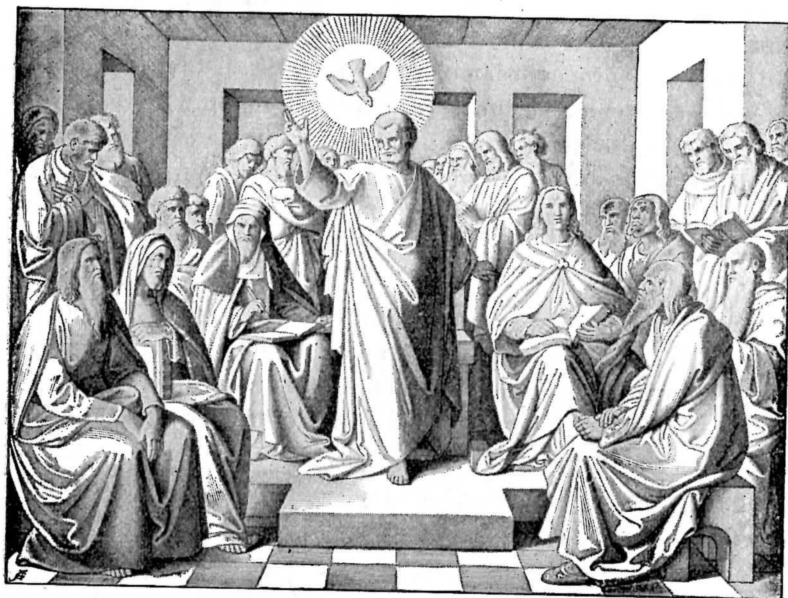
(Oko 50. godine po narođenju Krstovu.)

U Antiohiji tvrdili su neki kršćani, koji dođoše iz Judeje, da se pokršteni pogani ne će spasti, ako ne uzdrže i zakona Mojsijeva. Tome su se pak suprotivili Pavao i Barnaba, pa se odredi, da oni i drugi neki od njih idu u Jerusolim k drugim apostolima i starješinama za ovo pitanje.

Apostoli i starješine su se sabrali, da riješe taj spor. I po mnogom vijećanju usta Petar i reče: „Ljudi braćo! Vi znate, da

[1]) Izaija 49, 6.

je Bog od prvih dana izabrao mene, da iz mojih usta nevjernici čuju riječ evanđelja i da vjeruju. I Bog, koji poznaje srca, nije postavio nikakve razlike među nama i njima očistivši vjerom srca njihova. Sad dakle što kušate Boga i hoćete, da metnete učenicima jaram na vrat, koji ni oci naši ni mi nijesmo mogli nositi? Nego vjerujemo, da ćemo se spasti s pomoću Gospodina Isusa Krsta kao i oni.“ Onda je umuklo sve mnoštvo i slušalo Pavla i Barnabu, koji pripovijedahu, kolike znake i čudesa učini Bog po njima među nevjernicima.

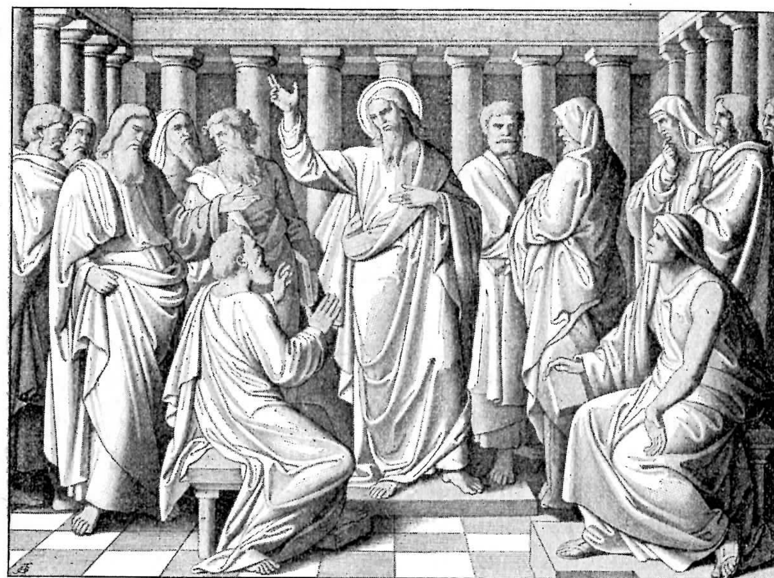
Pošto je još u tom smislu kao Petar govorio apostol Jakov, zaključiše sabrani u saboru, da kršćani nijesu dužni držati zakona Mojsijeva. Ujedno su ob ovom zaključku napisali i poslali poslanicu kršćanima u Antiohiju, u kojoj pišu: „Našao je za dobro Duh Sveti i mi, da nikakova bremena više ne mećemo na vas.“

111. Drugo putovanje sv. Pavla u obraćanju na vjeru.

Pavao se opet otisnu na put, da nastavi propovijedati nevjernicima evanđelje. Pratili su ga Sila, Luka, Timotej, Tito i drugi.

Prošao je mnoge gradove po Maloj Aziji. Odanle otiđe u Evropu i propovijedajući po mnogim mjestima dođe u grad Filipi u Macedoniji. Mnogi povjerovaše njegovim riječima, jer su vidjeli čudesa, koga Bog činjaše po njemu.

U Filipi je živjela neka vragodušna sluškinja, koja vračajući donošaše svojim gospodarima veliki dobitak. Pavao istjera iz nje zločesta duha. Videći njezini gospodari, da je svaka nada izgubljena u dalji dobitak, tužiše Pavla i druga mu Silu oblasti govoreći: „Ovi ljudi mute po našem gradu; oni su Židovi, a propovijedaju običaje, koje mi ne smijemo tvoriti, jer smo Rimljani.“

Pavla i druga mu išibaše i baciše u tamnicu. No u ponoći oni glasno moljahu i Boga hvaljahu i ujedamput se zemlja zatrese jako. Sva se tamnička vrata otvoriše i svim utamničenima spadoše okovi. Kad se probudi tamničar i vidje, što se dogodi, izvadio je nož i htio da se ubije; jer mišljaše, da su pobjegli sužnji. A Pavao povika jako govoreći: „Ne čini sebi zla nikakva, jer smo mi svi ovdje.“ Tada tamničar zaiskavši svijeću i unišavši u tamnicu pripade k Pavlu i Sili. Potom ih izvede napolje i reče im: „Šta mi treba činiti, da se spasem?“ Oni mu rekoše: „Vjeruj u Gospodina

Isusa i spast ćeš se ti i dom tvoj!“ Zatim njemu i njegovima kazaše nauku Isusovu, pa se krstio odmah on i sav dom njegov. Kad je nastao dan i oblast doznala, da su Pavao i Sila građani rimski, dođoše sami gradski poglavari i izvedavši ih iz tamnice umoliše ih za oproštenje.

Iz Filipa Pavao otputova i dođe u Solun, gdje je utemeljio kršćansku općinu. Odande je otišao u Atenu, glavni grad Grčke. Žitelji bijahu zgoljni obožavaoci kumira. Pavao je propovijedao na trgu nauku Isusovu. K njemu su došli i neki svjetski mudarci pa su ga doveli na glavni trg prozvan Areopag. I Pavao stavši nasred skupštine reče:

„Ljudi Atenjani! Prolazeći i motreći slike vaših bogova nađoh i oltar, na kojem je napisano: Bogu nepoznatom. Što vi pak ne znajući poštujete, to vam ja propovijedam. Bog, koji je stvorio svijet i sve, što je u njemu, on budući gospodar neba i zemlje ne stoji u rukotvorenim hramovima. Niti prima on posluživanja od ruku čovječjih, kao da bi njemu trebalo što, koji sam daje svima život. On je učinio, da od jednog jedincatog postane sav rod čovječji po svoj zemlji. On nije daleko ni od jednoga nas, jer u njemu živimo i mičemo se i jesmo, kao što su i neki od vaših pjesnika rekli: Jer smo i rod njegov. Kad smo dakle rod Božji, ne treba da mislimo, da je Božanstvo prilično slici zlatnoj ili srebrnoj, koju su ljudi majstorski načinili i izmislili. Ne gledajući pak Bog na vremena neznanja zapovijeda sad ljudima, da se svuda pokaju svi; jer će sav svijet suditi po pravdi preko čovjeka, koga za to odredi, i dade svima vjeru uskrsnuvši ga iz mrtvih.“

Kad su čuli uskrsnuće od mrtvih, jedni se podsmijevahu, a drugi rekoše: „Čut ćemo te o tom drugi put.“ A neki vjerovaše i pristaše uza nj. Iz Atene otiđe Pavao u Korint i propovijedaše ondje Židovima i poganima. Mnogi vjerovaše i pokrstiše se. Osamnaest mjeseci Pavao bijaše u Korintu pa se onda vrati u Antiohiju.

112. Treće putovanje svetoga Pavla u obraćanju na vjeru.

Pavao propovijedaše u Maloj Aziji i dođe u Efez; mnogi se pogani obratiše i pokrstiše. U Efezu Pavao nađe dvanaest učenika, koji bijahu primili samo Ivanovo krštenje pokajanja. Pavao im reče:

„Jeste li primivši vjeru primili i Duha Svetoga?“ Oni odgovoriše: „Nijesmo ni čuli, da ima i Duh Sveti.“ Tada Pavao reče: „Na čije ste se dakle ime krstili?“ Oni rekoše: „Na krštenje Ivanovo.“ A Pavao reče: „Ivan je krstio narod krštenjem pokajanja govoreći, da vjeruju u onoga, koji će za njim doći, to jest u Isusa.“ A kad su to čuli, krstiše se u ime Gospodina Isusa. I kad je Pavao položio ruke na njih, siđe Duh Sveti na njih, pa govorahu razne jezike i proricahu. Pavao se zadrža u Efezu dvije godine, tako da su svi, koji življahu u Aziji, i Židovi i pogani, čuli nauku Isusovu. Bog također činjaše nemala čudesa rukama Pavlovim. Metali su pače njegove rupčiće za znoj kao i njegove pojase na bolesnike, pa su ozdravljali. Sveti strah uniđe u sve, koji su to vidjeli, i mnogi od onih, što su vjerovali, dolažahu i ispovijedahu, što su učinili; a mnogi donesavši svoje knjige čarolice spaljivahu ih pred svima.

U ono se vrijeme podigla nemala buna protiv Pavla i njegovih drugova. U Efezu bijaše nekakav zlatar, koji građaše kumirske crkvice i davaše majstorima nemali posao. On skupi ove i druge kod tog građenja zaposlene radnike i reče: „Ljudi! Vi znate, da od ovoga posla mi imamo dobitak. Vi vidite također, da je ovaj Pavao odvratio mnogi narod govoreći: To nijesu bogovi, što se rukama čovječjim grade. I ne samo prijeti pogibao ovome zanatu, što ne će prolaziti, nego će malo pomalo propasti i veličanstvo velike Dijane.“ Oni podigoše bunu u gradu; no oblast utiša narod.

Potom Pavao ostavi grad i otiđe opet u Macedoniju i u Grčku pa obilazeći kršćanske općine propovijedaše u mnogim gradovima. Na povratku u Aziju svratio se opet u Troadu, gdje se zadrža nedjelju dana. Ondje se u nedjelju sabraše u velikoj dvorani svi vjernici, da proslave službu Božju. Pavao propovijedaše do same ponoći. Dogodi se pak da je jedan mladić zaspao sjedeći na prozoru i pao dolje s trećega poda i ostao mrtav. Pavao siđe k njemu i oživi ga. Tada opet uzišavši gore u dvoranu i prinesavši prvo zore svetu misnu žrtvu dovrši propovijed. Svi su se vjernici nemalo utješili.

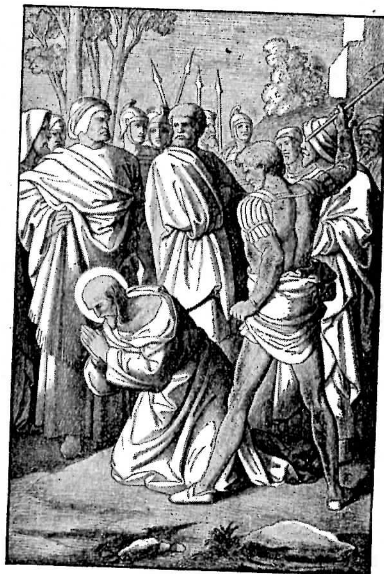
Sjutradan Pavao otputova u Milet. Onamo dozvavši crkvene starješine iz Efeza i oprostivši se s njima opomenu ih: „Pazite na sebe i na sve stado, u kome vas Duh Sveti postavi biskupima, da vladate crkvom Božjom, koju je on stekao krvlju svojom!“ Izatoga

predavši ih milosti Božjoj otputova u Jerusolim. Židovi u Jerusolimu gledahu da ga ubiju; no rimski ga vojnički pukovnik uhvati i posla k namjesniku Feliciju u Cezariju. Ondje bijaše u tamnici dvije godine. Tu propovijedaše također svima, koji su k njemu dolazili. Odande su ga na njegov zahtjev kao rimskog građanina poslali u Rim, da ga sudi car sam. U Rimu dočepavši se slobode vrlo revnjivo propovijedaše na raznim mjestima evanđelje. Tamo se sastao s apostolskim poglavarom Petrom.

113. Dalje djelovanje svih apostola. Njihova smrt.

Apostol je Petar propovijedao najprije u Jerusolimu, pa u Judeji, Samariji i po raznim mjestima Male Azije. Kad se na čudovit način oslobodio od tamnice, pohodi kršćansku općinu u Antiohiji. Odavde se zaputi u Rim, glavni grad rimskoga carstva, i propovijedajući po Italiji upravljaše Crkvom Božjom.

Kad je za cara Nerona nastalo progonstvo protiv kršćana, bude i Petar uhvaćen i bačen u tamnicu te u Rimu na dvadeset devetog srpnja godine šezdeset sedme raspet zbog vjere Isusove na

križ. Držeći sebe nedostojnim, da umre kao njegov Gospodin i Spasitelj, umoli, da se strmoglavce razapne na križ. Ova mu se molba usliši.

Pavao je na isti dan kao i Petar jednako u Rimu poginuo mučeničkom smrću. Njemu su kao rimskome građaninu odsjekli glavu. — Andrija, brat svetoga Petra, propovijedaše u Skitiji, pa napokon u Grčkoj. Umrije na Patri zbog vjere raspet na križu. — Ivan je propovijedao najprije u Jerusolimu i u Samariji. Izakako je Marija, mati Isusova, bila uzeta na nebo, zaputi se u Malu Aziju i življaše najvećma u Efezu. Odanle obilažaše kršćanske općine. Za kršćanskog progonstva pod carem Domicijanom dovedu ga u Rim i bace ga u kotao vrela ulja. A budući da je na čudoviti način ostao netaknut, prognaše ga na otok Patmos. Iza careve se smrti vrati u Efez u Malu Aziju, gdje umrije godine sto prve u velikoj starosti prirodnom smrću. Ostali apostoli otiđu propovijedajući u razne zemlje. Svi su zbog svete vjere pretrpjeli mučeničku smrt.

114. Završetak.

Apostoli iznošahu naustice evanđelje, jer im je Isus zapovjedio: „Idite dakle i učite sve narode!“ Samo dvojica su između njih, Matej i Ivan, napisala život i nauku Isusovu u dvije knjige, koje se zovu evanđelje, t. j. blaga vijest. Dva su druga apostola napisala po jedno takovo evanđelje po svojim učenicima, Petar naime po svetome Marku, a Pavao po svetomu Luci. Ova se četiri sveta muža zovu evanđelistima, jer su napisali četiri evanđelja. U ovim se evanđeljima pripovijedaju najznatniji događaji iz života Isusova. Sveti Ivan kaže na svršetku svog evanđelja: „A ima još i mnogo drugo, što učini Isus, pa kad bi se to pojedince popisalo, mislim, da knjige, koje bi se napisale, ne bi mogle stati ni u samome svijetu.“

Osim ta četiri evanđelja po Mateju, po Marku, po Luci i po Ivanu, imamo još i ove apostolske spise: Djela apostolska po Luci; dvije poslanice svetoga Petra; jednu poslanicu svetoga Jakova; tri poslanice svetoga Ivana; jednu poslanicu svetoga Jude Tadeja; četrnaest poslanica svetoga Pavla. Te poslanice sadržavaju također nauku i opomene na vjernike. Ivan je još napisao jednu

knjigu prozvanu tajno otkrivenje. U ovoj se knjizi opisuje udes katoličke Crkve, kako je to Bog apostolu objavio. Sve tih dvadeset i sedam knjiga zajedno sačinjava: „Sveto Pismo novoga zavjeta."

Čudovito i vanredno hitro napredovala je katolička Crkva. Nebrojena se i nemila progonstva suproćahu tome napredovanju, no sve se zapreke slavno nadvladaše. Božanski nauk, što ga Isus donese s neba, pobijedi Židovstvo i poganstvo, kako to Isus obeća Petru govoreći: „Ti si Petar i na ovome ću kamenu sazidati Crkvu svoju i vrata paklena ne će je nadvladati." I po tome se vidi Božanstvo Crkve. Kud se god raznijela spasonosna nauka, svuda postane ljudi svetih, a ljubav bi ona sveza, koja združuje sve narode. Kako je Petar, koga Krst postavi za vidljivog poglavara svojoj Crkvi, umro kao biskup rimski, to je i danas biskup rimski kao Petrov nasljednik vidljivi poglavar cijele Crkve. Vlast, što je apostoli primiše od Isusa, prelazi redovito bez prekida s pomoću svetog Sakramenta reda na njihove nasljednike. Po ovim se apostolskim nasljednicima ne prestaje propovijedati nauk Isusov i dijele se svima spasonosne milosti, što ih ima ova Crkva. Svi ljudi imaju jednako pravo na spasonosne milosti; no ipak samo oni primaju pravi i živi dio od njih, koji vjeruju i koji se pokrste.

Katolička Crkva je vidljivi skup svih pravovjernih kršćana, koji ispovijedaju istu vjeru i primaju iste sakramente te priznaju svojim vidljivim poglavarom Rimskoga Papu. Blaženi su oni, koji ovoj Crkvi pripadaju i koji vjerno vrše zapovijedi te žive kao živi njezini članovi; takovima je obećan život vječni.

o o o

Sadržaj.

Povijest staroga zavjeta.

Prvo doba.

Prastara povijest ljudi.

Drugo doba.

Odabranje naroda izraelskoga.

a) **Doba patrijaraško.**

b) **Doba Mojsijevo.**

c) Doba Jozue i sudaca.

d) Doba kraljevsko.

Treće doba.

Kraljevstvo se malo pomalo raspada.

a) Od diobe kraljevstva do asirskog sužanjstva.

b) Kraljevstvo Judino do sužanjstva babilonskoga.

c) Sužanjstvo babilonsko.

d) Od sužanjstva babilonskoga do Krsta.

Povijest novoga zavjeta.

Prvi dio.

Evanđelje Isukrstovo.

I. Dolazak i mladost Isusova.

II. Javni Isusov nauk.

Prva godina Isusova nauka.

Druga godina Isusova nauka.

Treća godina Isusova nauka.

III. Muka i smrt Isusova.

IV. Proslava Isusova.

Drugi dio.

Povijest apostolska.

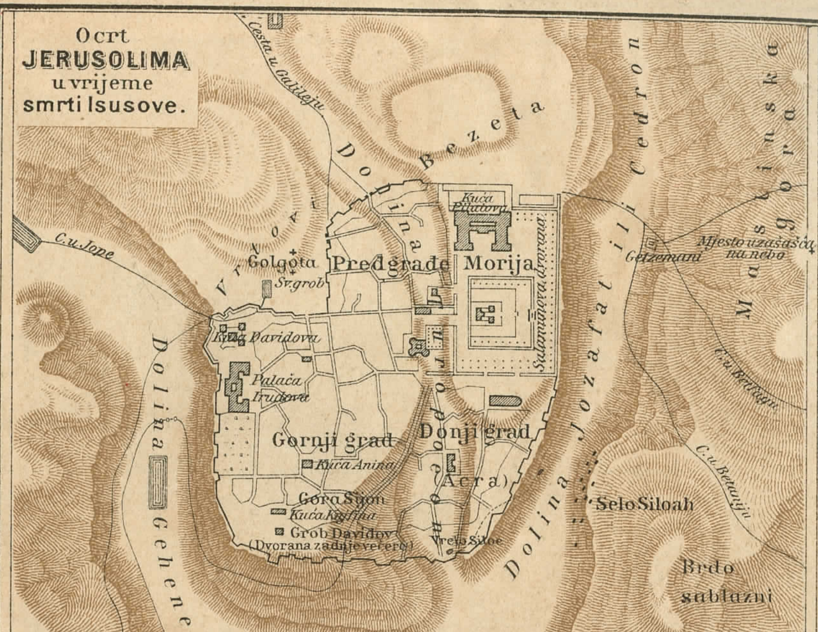

Štampano u Karla Gorišeka u Beču V. — 14 162.

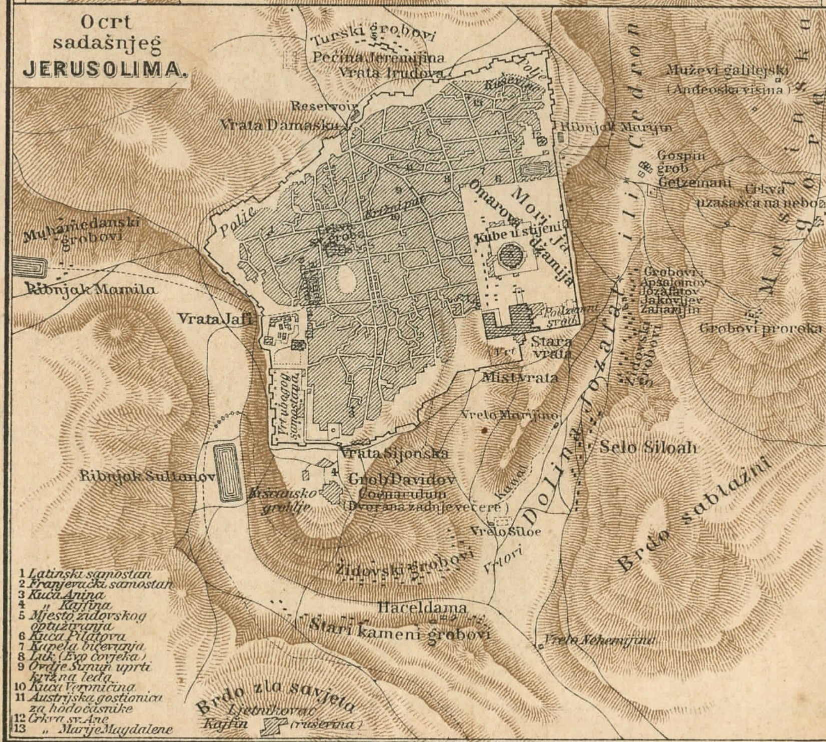

Geograf. zavod Ed. Hölzela u Beču.

Ocrt
JERUSOLIMA
u vrijeme
smrti Isusove.
Cesta u Galileju
Dolina Bezeta
Kuća Pilatova
Golgota
Sv. grob
Predgrađe
Morija
Salamunova dvorana
Mjesto uzašašća na nebo
Getzemani
Dolina Jozafat ili Cedron
Maslinska gora
C. u Jope
Kula Davidova
Palača Irudova
Gornji grad
Donji grad
Kuća Anina
(Acra)
Gora Sijon
Kuća Kajfina
Grob Davidov
(Dvorana zadnje večere)
Vrelo Siloe
Selo Siloah
C. u Betaniju
Brdo sablazni
Dolina Gehene

Ocrt
sadašnjeg
JERUSOLIMA.
Turski grobovi
Pećina Jeremijina
Vrata Irudova
Reservoir
Vrata Damaska
Ribnjak Marijin
Muževi galilejski
(Anđeoska visina)
Gospin grob
Getzemani
Crkva uzašašća na nebo
Muhamedanski grobovi
Omarova džamija
Kube u stijeni
Morija
Ribnjak Mamila
Vrata Jafi
Grobovi Absalonov Josafatov Jakovljev Zaharijin
Stara vrata
Grobovi proroka
Mist vrata
Vrelo Marijino
Vrata Sijonska
Selo Siloah
Ribnjak Sultanov
Grob Davidov
Cœnaculum
(Dvorana zadnje večere)
Vrelo Siloe
Dolina Jozafat
Brdo sablažni
Židovski grobovi
Haceldama
Stari kameni grobovi
Vrelo Nehemijino
Brdo zla savjeta
Kajfin
1 Latinski samostan
2 Franjevački samostan
3 Kuća Anina
4 „ Kajfina
5 Mjesto židovskog optuživanja
6 Kuća Pilatova
7 Kupela bičevanja
8 Luk (Evo čovjeka)
9 Ovdje Šimun uprti križ na leđa
10 Kuća Veroničina
11 Austrijska gostionica za hodočasnike
12 Crkva sv. Ane
13 „ Marije Magdalene